

ÁGAZATI IRÁNYÍTÁSUNK CÉLJAI

Elnökségünk februári ülésének fontos eseménye volt, hogy azon Barátossy Gábor, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti Hivatalának elnöke *áttekintést adott a minisztériumi ágazati irányítás előtt álló legfontosabb feladatokról, a hivatal munkájáról.*

Megelégedéssel állapíthattuk meg, hogy ez egy *jól átgondolt, céltudatos munka*, mely röviden hat pontba foglalható össze:

1. *Az erdőgazdálkodás támogatási rendszerének korszerűsítése.* Finanszírozás nélkül az erdőgazdálkodás folyamata megszakadna, a korszerű erdőművelésre alapozott tartamos gazdálkodás ellehetetlenülne. A hivatal a jelenlegi rendszert költség-hozam alapján kidolgozott, a termőhelyet és a faanyagminőséget *erdőrézlet-mélységig* figyelembe vevő, az adminisztrációt is csökkentő rendszerrel kívánja felváltani. Ennek bevezetése 2001. január 1-ével várható.

2. *Az erdőgazdaság műszaki fejlesztése,* főleg a fahasznosítás vonatkozásában. Mivel ez a feladat szorosan összefügg a vidékfejlesztéssel és a földhasznosítással, ennek a munkának a dandárja is ebben az évben várható.

3. *A természetvédelem és az erdőgazdaság kapcsolatának rendezése.* Számos feszültség származik abból, hogy maig nem jelent meg a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény végrehajtási rendelete. Ebből eredően számos ötletszerű, indokolatlan és túlzó védelmi szabályozás születik, amelyek kedvezőtlenül érintik az erdőgazdálkodást, és az ott dolgozók prosperitását. A kilábaláshoz azonban az is szükséges, hogy a Környezetvédelmi Minisztérium is rendezze saját sorait (például legyen ki-nevezett közigazgatási államtitkára).

4. *Az erdőtelepítés fokozása.* Az ma már felmérhető, hogy az előirányzott 150 ezer hektár erdőtelepítés csak kb. 30%-ban valósul meg. A hivatal (az Országos Erdészeti Egyesülettel karöltve) azért harcolt, hogy az ágazat több pénzt kapjon erdőtelepítésekre, erdészeti közcélokra és parkerdőfenntartásra (utóbb az OEE az első két cél mellett lobbizástól visszalépett). Ez az erőfeszítés azonban eddig csak részeredményt hozott.

5. *Az erdészeti igazgatás, adminisztráció egyszerűsítése és egységesítése.* Európai Unió csatlakozásunk is megköveteli, hogy ezen a téren is megteremtjük az összhangot az Unió rendszerével. Ezért tovább kell fejleszteni

az 1996. LIV. erdőtörvény végrehajtásának szabályairól szóló 29/1997. (IV.30.) FM rendeletet. A vhr-módosítás megjelenése még ebben az évben várható.

6. *A magánerdőgazdálkodás fejlesztése.* Ez az egyik legneuralgikusabb feladat, hiszen a magyar erdők kb. 40 %-a magántulajdonban van. A gazdálkodás ezeknek az erdőknek egy részében akadozik vagy még be sem indult, mert sok még a nem nevesített, ún. rendezetlen tulajdonú erdő. Az előbbre lépés nem utolsó sorban pénzkérdés: költségvetési támogatási többlet nyújtását igényli. A hivatal igyekszik az ún. integrátori hálózatot kiépíteni a magánszektorban, érdekképviselői szervezeteiket pedig erősíteni, támogatni (pl. MEGOSz).

Barátossy Gábor kitért az *állami erdészeti részvénytársaságok* helyzetére is. Ő is megerősítette azt az ÁPV Rt. erdészeti portfóliójának vezetőjétől nyert értesülésünket, miszerint az állami erdőgazdaságok összességükben jól, 1,7 milliárd forint adózás előtti eredménnyel zárták a múlt évet. Fontos feladatként áll azonban előttünk még a birtokkoncentráció megvalósítása.

Ezt követően *több kérdés* is felvetődött még.

Ezekre válaszolva Barátossy Gábor elmondta, hogy az államerdészeti szervezetnél nem terveznek gyökeres módosítást. Csupán a másodfokú erdészeti hatósági feladatokat a jövőben az Állami Erdészeti Szolgálat központja venné át a minisztériumtól, az első fokot továbbra is az ÁESZ területi igazgatóságai jelentenék. Ez azonban 2001 előtt nem várható. Nagyarányú létszámcsonkítással sem kell számolni, mert a feladatok inkább növekednek az EU-csatlakozás következtében.

Az elnökségi tagok is felvetették az FKgP kezdeményezése nyomán a napi sajtóból ismert kérdést: megszűnik-e az ÁPV Rt.? Barátossy Gábor szerint ez politikai kérdés; politikai alku tárgya lesz, hogy az állami vagyont ki és hogyan működteti tovább.

Szakszervezetünk tagságát közvetlenebbül érintő kérdés volt az egyenruha-ellátás ügye. Az elnök válasza szerint a változtatásra irányuló javaslatok bekérése kinn van az erdőgazdasági részvénytársaságoknál. Az egyenruhajuttatás adózási kötelezettségét azonban rendezni kell, éppúgy, mint a szolgálati lakásokét. Az ÁESz-dolgozók egyenruha-ügyét várhatóan ebben az évben megoldják.

Dr. K.P.

Erősítenünk kell munkánkat ebben az évben is

Legutóbbi lapszámunk megjelenése óta ülésezett alapszervezetünk titkárainak testülete és elnökségünk is. Mindkét tanácskozás munkáját Barta László, szakszervezetünk elnöke irányította. Három fő témával foglalkoztak: a tagdíjrendszer fejlesztése; az 1999. évi munka értékelése; szakszervezetünk működésének jogi kérdései. Az alábbiakban ezekről adunk rövid tájékoztatást.

A tagdíjrendszer fejlesztése

Az erre irányuló elgondolást decemberi lapszámunkban „A vitorlához szél is kell!” című cikkünkben már kifejtettük. Lényege, hogy a tagdíj mértéke változatlan, aktív keresők esetében a bruttó alapbér 1 %-a. Az így befolyt pénzből a nyilvántartott létszám alapján havonként és fejenként központi célokra 170 forintot fordítanak (a titkárság, a szaklap fenntartására és más szakszervezeti közcélokra), a többi részével az alapszervezet gazdálkodik. Az említett fejkvóta mértékét évente felülvizsgálják.

A titkárok, miután ezt a rendszert még egyszer alaposan megvitatták, elfogadták azt, annak hangsúlyozásával, hogy a tagnyilvántartási és tagdíjfizetési fegyelmet meg kell szilárdítani, a központi vezetés és az alapszervezetek között pedig korrekt kapcsolatot kell fenntartani. Az esetleg fegyelmetlenséget vagy inkorrekt magatartást tanúsító vezetőkkel – a titkárral és a gazdasági felelőssel – az elnökség személyesen foglalkozik.

Munkafeltételeink nem kedvezőek

Az 1999. évi munka értékelését Herczeg Miklós főtítkárral terjesztette

EFDSZ EMLÉKÉREMMEL
KITÜNTETETT DOLGOZÓNK

Bartha Imréné művezető

az össztitkári értekezlet elé. Megalapította, hogy a szakszervezeti munka szempontjából nem éppen kedvező körülményekben kellett folytatni tevékenységünket, s a gyanúsítgatások, sunyi „mószeralások” az EFDSZ-t is elérték. Ennek ellenére jó a kapcsolatunk az FVM Erdészeti Hivatallal, az ÁPV Rt-vel, a KöM-mel, FAGOSz-szal, OEE-vel, MTA-EB-vel és a partner szakszervezetekkel (ÉFÉDOSzSz, ÉSzT). Kapcsolatban állunk a MEDOSz-szal is. Jók és fejlődő irányzatúak külkapcsolataink (szlovák, lengyel, cseh, orosz, ukrán, skandináv relációkban). Jelentős erkölcsi hasznót jelentett számunkra nemzetközi szervezetünk: az IFBWW Európai Bizottsága budapesti tanácskozásának sikeres lebonyolítása is (lásd lapunk 1999. októberi számát).

A főtítkárral konkrét példákat említett meg arra vonatkozóan, hogy szakszervezetünk a külföldi kapcsolatainak keresztül miként tudta segíteni a vállalati munkát. Külkapcsolatainknak volt köszönhető a szlovákiai hegyvidéki gyermekküldetési akció ismételt lebonyolítása is.

Belföldi akcióink során a legnagyobb tömegeket a Gyöngyösön (az Egererdő Rt. hathatós közreműködésével) lebonyolított Országos Erdészeti és Faipari Sportnapok mozgattak meg: mintegy 600 kollégánk vett részt a versenyeken. Az ágazati nyugdíjpénztárban a legnagyobb létszámmal való részvételünket viszont sok kritika éri.

Herczeg Miklós többek között eredményként értékelte azt is, hogy a múlt évben is sikerült lapunk megjelentetésének feltételeit biztosítani, ami fontos a tagság tájékoztatása és széles rétegeivel való kapcsolattartás szempontjából.

Stabilizálni kell helyzetünket

A múlt évi tevékenységünkhöz kapcsolódott az Ellenőrző Bizottság

EFDSZ EMLÉKÉREMMEL
KITÜNTETETT DOLGOZÓNK

Kálmán József osztályvezető

jelentése is, amit Kolozsvári Ákos, az EB elnöke terjesztett elő. Ő is figyelmeztetett arra, hogy a nyugdíjpénztár ügyében a felelős tisztségviselőknek nagy óvatossággal kell eljárniuk. Intett továbbá pénzügyi helyzetünk stabilizálásának fontosságára, a vagyonszelvények elkerülésére. Megemlítette, hogy az EB helyi pénzügyi ellenőrzéseket is végzett 1999-ben és ezt a gyakorlatot folytatja 2000-ben is.

A hozzászólások lényegét Barta László elnök abban foglalta össze, hogy erősítenünk kell munkánkat ebben az évben is, különösen a testületi munka vonatkozásában. A bántó problémákat vessük fel őszintén a titkári értekezleteken, s ne bíztassuk egymás ellen magunkat félinformációk alapján. Továbbá: erősítsük mi is az erősödő országos szakszervezeti összefogást. Mert az egyik szakszervezet sikere erősíti a többiekét is!

Működésünk egyes jogi kérdései

Ezzel a témával is foglalkoztunk már decemberi lapszámunkban az imént is említett írásunkban. A felvetett javaslat lényege az, hogy alapszervezeteink közül származtatott jogi személyből váljanak önálló jogi személlyé mindazok, akik ennek fel-

tételeit meg tudják teremteni. Az EFDSz pedig a továbbiakban az önállóvá vált és származtatott jogi személyek továbbra is megmaradt szervezeteket tömörítő szövetséggé működjen tovább. Minderre a működési és pénzgazdálkodási jogi felelősség decentralizálása, s egyértelművé tétele érdekében volna szükség.

A témával kapcsolatos vita az össztitkári értekezleten nem zárult le véglegesen, hanem tovább került az elnökség februári ülése elé. Itt jelezzük, hogy az elnökség elvileg szintén a szervezeti korszerűsítés mellett foglalt állást azzal, hogy az átalakítást minél előbb meg kell kezdeni, de fokozatosan, lépésről lépésre kell végrehajtani. Tüzetesen kell tanulmányozni az adózási jogszabályokat, s realisan fel kell mérni, hogy mely szervezeteink lesznek képesek önálló vállalkozási tevékenységre.

Partnereink nyilatkozatai

Az össztitkári értekezlet második része, bár ünnepi, de mégis családias jelleget öltött, mert meghívott vendégként résztvett azon több társadalmi partnerszervezetünk. Továbbá az ÁPV Rt. erdészeti portfóliójának vezetője, aki szintén munkapartnerünk.

Herczeg Miklós főtitkár üdvözlésében magasra értékelte azt a rendszeres, jó, konstruktív kapcsolatot, amely az EFDSz és partnerei között fennállt az 1999. évben is. Hangsúlyozta: azért működünk együtt, mert valamennyien egy célt szolgálunk!

EFDSZ EMLÉKÉREMMELEL KITÜNTETETT DOLGOZÓNK

Varga György EFDSz Nyugd. Biz. elnöke

Gémesi József (ÁPV Rt.) felszólalásában többek között elmondta, hogy az állami erdőgazdasági részvénytársaságok – bár természeti csapások is nehezítették az elmúlt évet – eredményesen dolgoztak 1999-ben, helyzetük stabil, pénzügyi eredményeik javultak. Hasonló eredményre számítanak 2000-ben is. A jövedelemnövekedés függvényében 13,3 % keresetnövekedés volt számukra engedélyezve, és ezt a felső szintet (egy-két kivételtől eltekintve) el is érték. Befejezésül megköszönte a dolgozók áldozatos munkáját.

Frank László, az Erdészeti és Faipari Nyugdíjpénztár elnöke elmondta, hogy az immár hat éve működő intézménynek 6500 tagja van, vagyona pedig meghaladja a 630 millió forintot. Mindkét szám emelkedő irányzatú, mert a nyugdíjpénztári tagság jó befektetésnek számít az emberek szemében. A tagdíj tervezett emeléséhez kérte a szakszervezetek támogatását.

Dr. Török Imre, az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés alelnöke az értelmiségi munka remélhető felértékelődéséről szólt, mondván, hogy a XXI. század az információ és a tudás százada lesz.

Horváth Tibor, a Faipari Tudományos Egyesület elnöke az iparág nehézségeiről szólva elmondta, hogy ennek egyik oka a Magyarországra települt külföldi cégek adózási stb. kedvezményei és kormánytámogatottsága, amit a magyar vállalkozók nem élveznek, s ezért velük szemben a bérversenyben lemaradnak. Az elnök megemlítette azt is, hogy a FATE 2000-ben emlékezhet meg félévszázados fennállásáról és fővédnöke lesz az éppen tízéves múltta visszatekintő soproni Ligno-Novum + Woodtech nemzetközi erdészeti-faipari gépkiállításnak.

Dr. Viharos Zsolt a 4000 tagot számláló Országos Erdészeti Egyesület nevében felszólalva azt hangsúlyozta, hogy növekszik a civil szervezetek, a polgári egyesületek szerepe a társadalmi fejlődésben, van értelme küszködésüknek. Beválik a „kis lépések” taktikája. Ezért ne a látványosságra törekedjünk a társadalmi munkában, hanem az eredmé-

EFDSZ EMLÉKÉREMMELEL KITÜNTETETT DOLGOZÓNK

Tóth József műszaki vezető

nyességre, kulturáltságra és törvényességre.

Horváth László, a „Húsos” című szakszervezeti lap főszerkesztője (akit szakmánkhöz való ragaszkodása miatt „tiszteletbeli erdésznek” is neveznek kollégáink) arra mutatott rá, hogy a jelenlegi kormánykoalíció felmondta ugyan az ún. „korporatív modellt” a szakszervezetekkel kapcsolatban, de olyan szervezetek, mint az EFDSz is, helyt tudnak állni ebben a helyzetben is.

Kiváló aktivistáink kitüntetése

Partnerszervezeteink vezető képviselőinek megnyilatkozásai után az össztitkári értekezlet valóban ünnepélyes aktussal ért véget. Herczeg Miklós főtitkár az elnökség döntése alapján, a szakszervezeti munkában huzamos időn át nyújtott kimagasló eredményeinek elismeréseként hat személyt tüntetett ki az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete Emlékéremmel.

A kitüntetettek a következők: Bartha Imréné művezető (Mátra Parktagyár), Kálmán József osztályvezető (VADEX Mezőföldi Rt.), Kiss Rudolfné ny. pénzügyi vezető (Nyírerdő Rt.), Varga György (az EFDSz Nyugdíjas Bizottságának elnöke). Posztumusz kapta a kitüntetést Matizs Ferenc ker. vez. erdész (Észak-erdő Rt.).

Dr. Király Pál

Idei feladatainkról tárgyalt az elnökség

Februári ülésén az elnökség folytatta a szervezetünk korszerűsítésével foglalkozó, még a múlt év őszén megkezdett és már az ösztitkari értekezlet fórumát is megjárta polémiát. (A vita jelenlegi állását a legutóbbi ösztitkari értekezletről szóló „Erősíteniünk kell...” c. írásunkban ismertettük ebben a lapszámban)

A soron következő ideai feladatokat Herczeg Miklós főtitkár terjesztette elő. Kiemelkednek ezek közül a dolgozókat, a tagságot leginkább érdeklő *bértárgyalások*, s amelyek során az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársasággal kell majd egyeztetni. *A kérdés az, hogy a keresettömegben vagy a keresetszínvonalban állapodjunk-e meg?* Mindkettőnek van előnye is, hátránya is, ezért még a vállalatok (javaslatokban megjelenő) állásfoglalása sem egységes. Az ÁPV Rt. erdészeti portfóliója a bértömeggazdálkodás felé hajlik, és egységesen kívánja kezelni az összes állami erdőgazdaságot, amelyek adottságai viszont eltérnek egymástól. Ez az ún. ösztökemegtérülési mutatóban is megmutatkozik.

A szakszervezetnek az az aggálya a bértömeggazdálkodással kapcsolatban, hogy az esetleg létszámcsökkenéssel is járhat. A dolgozókat elsősorban a reálbér érdekli. A problémát bonyolítja az is, hogy *az egyes vállalati rétegek anyagi érdekeltisége is eltérő, s ez is nehezíti az egységes tárgyalási álláspont kialakítását.*

Herczeg Miklós a feladatok közül kiemelte az idén augusztusban a soproni Woodtech kiállításához kapcsolódó V. Országos Erdészeti és Faipari Sportnapok megrendezését, amelynek szervezését már alapszervezeti szinten is sürgősen meg kell kezdeni, a szálláshelyek időben történő biztosítása érdekében.

Végül az elnökség kiegészítésére került sor. Ugyanis Bányász Katalin lemondott elnökségi tagságáról. *He-lyébe Gilicze Pétert* kooptálta tagjai közé a testület, aki éppen úgy faipari dolgozókat képvisel majd a közös munkában, mint elődje.

Dr. K.P.

Polak, wenger: dwa bratanki...!

EREDMÉNYES TALÁLKOZÓ VOLT

Lengyel testvérszervezetünk, a *Związek Lesników Polskich* (ZLP), a *Lengyel Erdészeti Szakszervezet* háromfős delegációja március elején háromnapos munkalátogatást tett szakszervezetünknel.

A küldöttséget Ing. Jerzy Przybylski, a ZLP elnöke vezette. Tagja volt továbbá Ing. Zbigniew Matyskiewicz, a szakszervezet revíziós (ellenőrző) bizottságának elnöke és Ing. Edward Paterek elnökségi tag (mindhárman erdőmérnökök).

A lengyel vezetők és Herczeg Miklós főtitkárunk a megbeszélések során konkrét közös munkaprogramban állapodtak meg erre és a jövő esztendőre vonatkozóan. Továbbá látogatást tettek az Országos Erdészeti Egyesületben. A Vértesi Erdészeti és Faipari Rt.-nél egy magyar állami tulajdonú erdészeti részvénytársaság tevékenységével ismerkedtek, s megtekintették a patinás múltú, de éppen mostanában felújított, szépen korszerűsített sikárosi fafeldolgozó üzemet.

Közben arra is nyílt lehetőség, hogy lengyel barátainktól tájékoztatást kérjünk a lengyel erdészet jelenlegi helyzetéről, valamint az erdészeti szakszervezeti mozgalmáról. Az így kapott információkat adjuk tovább T. Olvasóinknak a következőkben.

A lengyel erdőgazdaság mai helyzete

A lengyel erdők területe 8,6 millió hektár, ami a teljes területhez viszonyítva 28 %-os erdősültséget jelent. Az erdők 79 %-a állami (!), 17 %-a magántulajdonban van. Az ún. kommunális (vagyis különféle közossége, városok, egyházak stb. tulajdonában lévő) erdő 3 %, az egyéb erdő pedig 1 %.

Közbevetve megjegyezzük, hogy számunkra meglepetés volt az állami erdők magas (a magyarénál is jóval magasabb) aránya, mert a mi köztudatunkban éppen valamiféle fordított kép élt az állami és a magánerdők egymáshoz viszonyított arányáról.

A dolgozók száma az állami erdészetben mintegy 34 500 fő. Ehhez járul még 20 000 ún. külső besegítő, vagyis a mi szóhasználatunk szerint magánvállalkozó.

Ami a szakma nemzetgazdasági szerepét illeti, az erdészet kb. 2 %-kal járul hozzá a nemzeti össztermék (GDP) előállításához.

A lengyel erdészeti politika jelenleg két fő célt tart szem előtt kolégáink tájékoztatása szerint. Az egyik: a Rio de Janeiroban, Helsinkiben stb. hozott és a magyar erde-

szek előtt is jól ismert, az erdőket érintő nemzetközi megállapodások végrehajtása, a *fenntartható fejlődés megvalósítása* az erdőgazdaságban. A másik: az erdőterület növelése, az ország erdősültségének a már említett jelenlegi 28 %-ról 30 %-ra történő felemelése 2020-ig, azt követően pedig 33 %-ra történő növelése 2050-ig. Ez az arány már csaknem azonos lesz Európa jelenlegi átlagos erdősültségével.

Ezen az utóbbi ágazatpolitikai célon is meglepődünk, mert nem gondoltuk volna, hogy a hozzánk képest jóval erdősültebb Lengyelországban ilyen előkelő prioritást élvez az erdőtelepítés, az erdők területi gyarapítása.

A Lengyel Erdészeti Szakszervezet (ZLP)

Alapítását tekintve a ZLP egészen 1918-ig, vagyis a lengyel állam legújabbkori függetlenné válásáig vezeti vissza eredetét. Ám tudni kell, hogy 1939-1992 között – az ország német megszállása és a szocialista rendszer évtizedei alatt – nem létezett a jelenlegi formájában. Érdemes azt is tudni, hogy Lengyelországban jelenleg öt szakszervezet működik az erdészet területén, de közöttük a ZLP

a legnagyobb, 17-18 ezer taggal. Ez a dolgozóknak kb. 50 %-át jelenti.

A munkaadói oldalon nincs nagyobb csoportos érdekképviseleti szervezet. Így a szakszervezeteknek érdekvédelmi kérdésekben a legfontosabb tárgyaló partnere a környezetvédelmi minisztérium államerdészeti vezérigazgatósága, továbbá a nemzeti parkok igazgatósága. Ezekkel a szervekkel külön-külön kötöttek kollektív szerződést az állami alkalmazottakra vonatkozóan. A kollektív szerződéseket határozatlan időre kötötték, azzal, hogy ha valamelyik fél közben meggondolná magát, akkor a szerződés felmondási ideje fél esztendő.

A ZLP jó viszonyt tart fenn és együttműködik az erdészet területén tevékenykedő műszaki-tudományos egyesületekkel is. Ezek közül az egyik főleg a tudomány, az oktatás területén dolgozó erdészeti szakembereket tömörítő *Polskie Towarzystwo Lesne (PTL)*. A másik a magyar OEE és FATE megfelelője: a *Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa (SITLiD)*, az Erdészeti és Faipari Mérnökök és Technikusok Egyesülete. Szükségnek is látszik most a széleskörű szakmai összefogás Lengyelországban, mert pl. bizonyos politikai körökből felröppent az állami erdők (legalábbis részbeni) privatizálásának ötlete. Az érdekképviseleti-érdekvédelmi szervezetek egységesek abban, hogy az állami erdőkhöz nem szabad hozzányúlni!

A ZLP és az EFDSz kapcsolata

A tájékoztató során természetesen szóba kerültek a Lengyel Erdészeti Szakszervezet, valamint a magyar Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete közötti kapcsolatok is.

Jó volt hallani Przybylski elnök úr részéről, hogy pozitív véleménnyel vannak a szakszervezetünkről és a nemzetközi kapcsolatainkban az EFDSz-t első számú partnerüknek tekintik. Ez a jó viszony nem csak a

Magas szintű szlovák látogatás szakszervezetünknel

Baráti látogatást tett az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezeténél dr. Stefan Markus úr, a Szlovák Köztársaság közelmúltban kinevezett új magyarországi nagykövete Karel Wlachovsky nagykövetségi tanácsos úr, a budapesti Szlovák Intézet igazgatójának kíséretében. A vendégeket Herczeg Miklós, az EFDSz főtíkára üdvözlötte. A megbeszélés során Markus nagykövet úr nagyra értékelte szakszervezetünknek a szlovák-magyar kapcsolatok fejlesztésében betöltött szerepét, és kilátásba helyezte ilyen irányú további tevékenységünkhöz személyes támogatását.

A felvételen balról jobbra: Karel Wlachovsky szlovák nagykövetségi tanácsos, dr. Alt Gyula, a Magyarországi Szlovák Önkormányzat nyugalmazott alelnöke, dr. Stefan Markus nagykövet, Herczeg Miklós, az EFDSz főtíkára

(fotó: Nemes József)

két elnökség közötti aktív érintkezésben nyilvánul meg, hanem az alapszervezetek szintjére is kiterjedő kölcsönös tapasztalatcserékben, cse-reüldtetésekben is. 2000-ben pedig mindkét fél azon fáradozik, hogy az erdőgazdaságok közötti közvetlen kapcsolatok létrehozását is elősegítse. Az együttműködést nem a retorika, a hangzatos szövegek szintjén kívánják demonstrálni, hanem a konkrét eredményekre törekednek.

A hagyományosan kitűnő, baráti lengyel-magyar kétoldali kapcsolaton túlmenően lengyel barátaink a nemzetközi munka szintjén is látnak lehetőséget a közös fellépés fejlesztésére. Például abban, hogy nemzetközi szövetségünkben, az IFB-WW-ben, közös munkánkkal hozzájáruljunk a rendelkezésre álló szervezeti keretek gazdag tartalommal való megtöltéséhez, erősítsük a közép-kelet-európai erdészek szereplését a szövetség munkájában. (Lehetőséges, hogy az utóbbi célból még eb-

ben az évben megrendezésre kerül a közép-európai erdészeti szakszervezetek konferenciája is.)

*

A Lengyel Erdészeti Szakszervezet magas szintű delegációjának magyarországi látogatása jóval több volt, mint két baráti társadalmi tervezet között szokásos és a kapcsolatok elevenen tartása érdekében szükséges udvariassági látogatás. A tárgyalások során felmerült témákban (pl. az állami erdők és az ott dolgozók jövője) megnyilvánult nézetazonosság, továbbá a nemzetközi munka vonatkozásában kibontakozó szolidaritás, egymás támogatásának szándéka, valamint a tagság érdekében elhatározott konkrét munka-programok adják meg ennek a találkozóknak igazi, mélyebb értékét.

Dr. Király Pál

SAKK-SIKER KRYNICA-BAN

A verseny helyszíne: a Lengyel Erdészeti Szakszervezet üdülője a Keleti-Beszkidekben, Krynica-ban

Az idegfelezítő verseny szünetében volt alkalom egy kis lazításra, a szabad táborúzőn vidám kolbászsütésre is.

(Fotók: Ing. Wyczesław Wankiewicz)

Testvérszervezetünk, a Lengyel Erdészeti Szakszervezet (ZLP) ebben az évben is megrendezte (most már a nyolcadik alkalommal) a dél-lengyelországi Krynica-ban az erdészeti dolgozók sakkversenyét, mégpedig nemzetközi jelleggel, és összesen 48 résztvevővel. A háromfős magyar csapatot a Zalai Erdészeti és Faipari Rt. indította és Herczeg Miklós, az EFDSz főtájkára vezette a versenyre.

Csapatunk kitűnően szerepelt, mert csapatversenyben az első helyen végzett! Az egyéni verseny-

Ing. Jerzy Przybylski úr, a Lengyel Erdészeti Szakszervezet (ZLP) elnöke gratulál az első hely eléréséhez Papp Nándornak, a magyar csapat vezetőjének. A képen balra a magyar csapat további két tagja: Németh Diána és Németh József

ben is magyar lett az első Papp Nándor személyében; Németh József pedig bronzérmes lett. A fiatal, mindössze 16 éves Németh Diana is az előkelő 9. helyen végzett.

Talán a sportdicsőségnél is többet ért azonban, hogy látogatásunk, aktív részvételünk jól szolgálta, tovább mélyítette az egyébként is hagyományosan kitűnő, testvéri lengyel-magyar erdészkapcsolatokat.

Sikerült egyet előbbre lépni

Fontos diplomáciai fejleményről adott tájékoztatást a közelmúltban a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumban Holdampf Gyula, az FVM Erdészeti Hivatal elnökhelyettese, valamint Csóka Péter, az Állami Erdészeti Szolgálat főigazgatója. Hivatalos delegációtárgyként mindketten résztvettek az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottsága Nemzetközi Erdészeti Fórumának IV. ülészakán New Yorkban. Ezen az ülészakon igen kemény, hosszadalmas vita után, de végül is a résztvevő tagállamok elfogadtak egy olyan dokumentumot, amely – megfelelő folytatás esetén – komoly kihatással lehet a Föld erdeinek további sorsára.

Miről van szó?

A gyökerek 1992-ig nyúlnak vissza. Emlékeztet, hogy az ENSZ abban az évben bonyolította le „Környezet és fejlődés” címmel azt a világkonferenciát Rio de Janeiro-ban, amely – korunk nagy környezeti kihívásaira történő reagálásképpen – elfogadta és meghirdette az ún. fenntartható fejlődés alapelveit. Ezt a környezetvédelmi szempontból ma már mérőföldkönek is értékelhető fontos konferenciát szokás röviden riói Föld-csúcsnak is nevezni, tekintettel arra, hogy az ottani egyezményeket aláírók között számos államfő szerepelt, így a Magyar Köztársaság elnöke is.

A riói Föld-csúcsra kötött nemzetközi egyezmények csaknem mindegyike tartalmazott az erdők ügyét is érintő elemeket. Kifejezetten az erdőkre vonatkozó, nemzetközi joghatással bíró keretegyezmény azonban ott nem született. Viszont bekerült a „Feladatok a XXI. századra” című megállapodás-csomagba az erdők világméretű fogyatkozásának megakadályozását célzó II. fejezet.

A Nemzetközi Kormányközi Erdészeti Fórum

Ezek után az ENSZ a riói megállapodások megvalósítása érdekében létrehozta Gazdasági és Szociális Bizottságának keretében az ún. Fenntartható Fejlődés Bizottságot (a továbbiakban röviden: FFB).

Az erdők és az erdészet ügye 1995-ben került az FFB napirendjére. Az operatív munka érdekében ekkor egy Nemzetközi Kormányközi Erdészeti Fórum tevékenységét indították be. Eme Fórum feladatául azt szabták meg, hogy dolgozza ki a fenntartható erdőgazdálkodás (a magyar szakmai szóhasználat szerint: a tartamos erdőgazdálkodás) megteremtésére irányulóan azokat a javaslatokat, amelyek majd megalapozhatják ebben a témában egy olyan egyezmény tervezetét, amely – elfogadása esetén – már nemzetközi jogi érvénnyel fog bírni.

A Nemzetközi Kormányközi Erdészeti Fórum öt éven át tartó szívós munkával ezt a feladatot elvégezte, s ennek a munkának a végére tett pontot a bevezetőnkben említett februári záróülése a számos kompromisszum árán konszenzussal elfogadott dokumentum megalkotásával.

Mi ez a dokumentum?

Egy javaslatgyűjtemény az ENSZ-FFB számára arra irányulóan, hogy miként teremtsék meg a következő öt év során a tartamos erdőgazdálkodás globális megteremtésére vonatkozó nemzetközi egyezmény feltételeit, beleértve a végrehajtás pénzügyi kerekeit is!

Ez az okmány várhatóan most áprilisban kerül az ENSZ-FFB elé, s bár „csak” javaslat tartalmú, de ott már ehhez képest visszalépés nem várható.

A következőkben főbb vonásaiban felsoroljuk, hogy mire irányulnak ezek a javaslatok.

- A megvalósítást, az eredmények nyomonkövetését szolgáló eszközrendszer.
- A kívánatos pénzügyi háttér.
- Az erdészet és a kereskedelem, illetve a környezetvédelem kapcsolatainak fejlesztése.
- A környezetvédelmi szempontból megfelelő technológiák fejlesztése és elterjesztése.
- Az erdők területi csökkenésének, illetve degradációjának megakadályozása.
- A természeti népek hagyományokon alapuló tudásanyagának minél teljesebb hasznosítása.

- Az erdővédelem és erdőőrzés.
- Az erdei javak és szolgáltatások értékelése.
- A fenntartható gazdálkodás biztosításának gazdasági eszközei.
- Az erdei javak és szolgáltatások jövőbeni keresletének-kínálatának előrejelzése.
- A környezetvédelmi szempontból veszélyeztetett területek erdőtakarójának felmérése és rehabilitációja.
- A nemzetközi szervezetek erdővel kapcsolatos tevékenysége.

Úgy véljük, hogy ezen pontok mindegyikén külön-külön is bőven akad elmélkednivalója a témában kicsit is elmélyedni óhajtónak. Valószínűsítjük, hogy hivatalos állami szerveink és tudományos műhelyeink alaposan ki is veszik a részüket ezek kimunkálásából a következő években annak érdekében, hogy ama bizonyos kiállításba helyezett és már majd nemzetközi joghatással bíró erdészeti egyezmény számunkra, magyar erdészek számára is többé-kevésbé testre szabott, viselhető, végrehajtható legyen.

Nehéz közös nevezőre jutni

Felmerülhet a kérdés, hogy egy ilyen nyilvánvalóan nemes, de legalább is hasznos eszmének a megvalósítása miért tart ilyen hosszú ideig? Miért szükséges ilyen hosszadalmas előkészítés, mire való ez a sok nemzetközi huza-vona?

Azért, mert ami számunkra, európai erdészek számára kézenfekvő és megvalósítható, az más földrészekén nem ilyen egyszerű téma. Elsősorban azokban az alacsony nemzeti jövedelmű országokban állnak fenn nyomós ellenérdekek, amelyekben a fakitermelésen alapuló faexport fontos tétele az állami bevételeknek. Valamint ott, ahol az erdőirtásra-erdőfelégetésre alapozott vándorföldművelés ma is a létminimumot, a mindennapi kevéske betevő falatot jelenti milliók számára. Ezeknek az országoknak a kormányai bizony nehezen tudják a megukéva tenni az általunk, jóllakott európaiak számára kézenfekvő erdőgazdasági alapelveket. Számukra a fenntartható erdő-

Folytatása a 8. oldalon

Gödöllői őrláng

Miután az 1867-es kiegyezést követően létrehozták az állami és koronauradalmi erdőigazgatóságot, Gödöllő a magyar állam-erdészet (valamint a vadgazdálkodás és vadászat) egyik legerősebb bástyája volt az országban egy évszázadon át. Már ezt megelőzően is országos hírnévnek örvendett az egykori Grassalkovich-, majd a báró Sina-birtokon folytatott gazdálkodás.

Az 1970-es években azonban néhány, szerencsésnek nem mondható központi szervezeti intézkedés (amelyekről egyesek tudni vélik, hogy személyi torzsalkodások szempontjai motiválták a háttérben) szétverte az akkor már Gödöllői Állami Erdő- és Vadgazdaság néven funkcionáló régi szervezetet. Az egykor oly patinás név ma csupán a százegynehány állami erdészet egyikét jelenti az országban. (Természetesen távol áll tőlem a szándék, hogy ezzel a megállapítással a Pili Parkerdő Rt. Gödöllői Erdészetének derekasan és eredményesen dolgozó kollektíváját akár csak egy hajszálnyira is alábecsüljem. Most nem az ott dolgozók munkájának becsületeiről és színvonaláról van szó, hanem a helyi szervezeti egység korábbi önmagához viszonyított hierarchikus degradációjáról.)

Összefogott a régi gárda

Ez a szervezeti lefokozás bizony az egykori gödöllői erdőgazdaság valamennyi dolgozóját fájdalmasan érintette. Különösen azt az idősebb generációt, amely szolgálati idejének nagyobb részét a régi erdőgazdaságnál töltötte le (s amit egyesek még a

két világháború közötti időszakban kezdtek el). Néhányan közülük úgy határoztak, nem hagyják szétesni a régi gárdát, hanem létrehoznak egy – minden más szervezettől független – szervezetet, amely őrtűzként őrzi, őrlángként ébren tartja a régi gödöllői erdész szellemiséget, a kollegiális barátságot, összetartást, egymás tiszteletét és szeretetét. Megőrzi a múlt emlékeit, s ébren tartja annak gondolatát, hogy Gödöllő több volt és többre hivatott a szakmában, mint amennyit a jelenlegi státusa tükröz.

Ilyen előzmények után, s főként Kocsárdy Károly egykori központi osztályvezető, Bedő-díjas, 1957-1971 között az Országos Erdészeti Egyesület erdész-alelnöke (aki még az 1920-as évek végén kezdte meg gödöllői erdészeti szolgálatát), valamint a személye körül tömörülő néhány lelkes és elszánt kolléga kezdeményezésére kezdetben klubként, 1982 januárjától hivatalosan is megkezdte működését a Gödöllői Nyugdíjas Erdészek Egyesülete!

Rendszeres, folyamatos szervezeti élet

Persze, a kis társaság létrejöttének nem tapsolt mindenki. Ez azonban nem zavarta különösebben a veteránokat, élnek és szívósan dolgoznak. Létszámuk 50-70 fő között mozog. Évente „kilép” – sajnos, örökre – három-négy tag, de kb. ugyanennyien be is lépnek. Vannak közöttük Budapestről „bejárók”, de egykori erdőgazdasági fizikai dolgozók is. Működésüket mind erkölcsileg, mind anyagiilag támogatja a városi polgár-

mesteri hivatal, összejöveleik tárgyi feltételeit pedig a helyi Petőfi Sándor Művelődési Központ biztosítja. Rendszeresen tartanak rendezvényeket, szakmai előadásokat hallgatnak és vitatnak meg, s évente két szakmai tanulmányutat bonyolítanak le. Kapcsolatban állnak az Országos Erdészeti Egyesület Gödöllői Helyi Csoportjával, valamennyi nyugdíjas egyesületi tag egyben az OEE-nek is tagja. Az éves tagdíj 300 forint, de többségük emellett nem sajnálja a pénzt (talán említünk sem kellene, hogy igen szerény mértékű) nyugdíjából az „Erdészeti Lapok” járatására sem.

Vidám, de kemény társaság

Mint minden évben, a közelmúltban is megrendezte az Egyesület az év végi klubfoglalkozást. Bár éppen akkor volt az élet folyását, a közúti forgalmat megbénító zimankós havazás, amikor – amint mondani szokás – kár a kutyát is kivenni a házból, mégis sorra-rendre érkeztek a kultúrházba az ünneplő ruhába öltözött, a hidegtől pirosra csipett egészséges arcszínű hölgyek és urak. Amikor annak a csodálkozásomnak adtam kifejezést, hogy ebben a cudar, hideg, szeles hóesésben is vállalták a begyaloglást nagy távolságokról is, az egyik idős, csaknem 90 éves erdész szintén kissé csodálkozva kérdezett vissza: miért, mi van ebben rendkívüli? Hiszen valamikor éppen ilyen időben kellett mindig kimenünk az erdőre. Mert az biztos volt, hogy a vadászok is ilyenkor mennek ki, amikor a vad nem mozog és a sűrű hóesés elnyeli a vágott csövű puska tompa puffanását, s gyorsan belepi a vér- és lábnyomokat. Erre a válaszra azután én, a taknyos, mindössze 69 éves városi erdész (amúgy magam is gödöllői származék) jobbnak láttam kissé röstellkedve gyorsan elhallgatni.

Már 102 éves az örökifjú Szódi István!

A klubösszejövetelt Ipsits Lajos erdőmérnök, az egyesület mindössze 72 éves elnöke nyitotta meg, majd Kerényi Béla egyesületi titkár pillantott vissza az elmúlt év munkájára, eseményeire. De tágabban az egész XX. századra, amely szerinte egyszerre volt a haladás, a tudományos csodák és a borzalmak százada. A di-

Folytatás a 7. oldalról

gazdálkodás: drága multság (számmunkra sem olcsó). S az ENSz-ben ezek az országok vannak többségben. Sokan közülük már az egyezménytervezet kidolgozásának megkezdése előtt látni kívánták a finanszírozás megoldását. Ezért valószínűleg szükség lesz egy Globális Erdészeti Alap létrehozására.

A tájékoztató elhangzottak szerint azonban ezt megelőzően sor kerül majd egy számunkra nagyon fontosnak ígérkező nemzetközi csúcsher-

vezet: az ENSz Erdészeti Fóruma létrehozására. Ez a szerv lesz hivatva kidolgozni öt éven belül a fenntartható erdőgazdálkodás globális megvalósítására irányuló, kötelező érvényű nemzetközi egyezmény létrehozásának feltételeit (ami még mindig nem maga az egyezmény), beleértve a végrehajtás jövőbeni pénzügyi kéréseit is. Utóbbi tűnik igazán nehéz feladatnak, mert pénzt még a leggazdagabbak is nehezen adnak.

Érdeklődéssel várjuk a folytatást!

Lejegyezte: dr. Király Pál

namikus, kitünő memóriájú és kifejezőképességű titkárról sem tételeznék fel senki, hogy már ő is 80 éves és az alapító atyák közé tartozik.

Ennek a csodálatos kis közösségnek a humánusát jellemzi az is, hogy negyedévenként megemlékeznek azokról, akiknek éppen abban az időszakban volt a névnapjuk vagy valamely kerek számú születésnapjuk. Így történt ez most is. „Kivétel” csak egy volt, de ez azután ugyancsak indokolt volt.

A jelenlevők lelkes ovációval köszöntötték az egyesület legidősebb tagját: Szödi István erdészt, aki december 23-án töltötte be 101. életévét. Tehát immár 102 éves és így – legjobb tudomásunk szerint – az ország legidősebb erdésze!

A születésnapra köszöntőt régese régi munkatársa, Kocsárdy Károly mondta. A köszöntés bármiféle rezignációtól és pátosztól mentes vidám aktus volt, aminek a során az ünnepeket a jelenlevők aláírásával ellátott emléklapot kapott.

A fantasztikusan kitünő, 70 éveket is lepipáló szellemi és fizikai kondícióban lévő Pista bácsi a társasághoz intézett válaszában vidáman azt fejtegette: úgy tudja, nincs különösebb akadálya annak, hogy egy ember akár 120 évig is éljen. Ezért ezt ajánlja és ezt kívánja többi kollégájának is. Tanácsát általános derűvel és helyesléssel fogadták.

Milyen fából faragták ezeket...?

Az évzáró hangulatához hozzá tartozó kis harapnivalóról, s jóféle itókaról az egyesület gondoskodott, de nem egy szatyor mélyéről előkevert az otthon sült friss sütemény, a meleg pogácsa és a saját termésű finom kis borocskák is. S amíg a kötetlen társalgásba merült, kipirult arcú, vidám, idős kollégákat néztem, az fordult meg a fejemben: Istenem, ugyan milyen fából faragták, miféle agyagból gyúrták ezeket az embereket, akiket még 90-100 éves korban is összetart az erdész szív, a szakma, akik még életük utolsó órájában is egymás kezét keresik? Minden erdész ilyen ember? Vagy csak ők?

Gödöllőn még ég a láng!

Dr. Király Pál

Nyugdíjasoknak - nyugdíjasokról

Visszatekintve az 1999-es esztendőre, sajnálattal állapítjuk meg, hogy a kormány választási ígéreteivel ellentétben tovább romlott a nyugdíjasok helyzete. Valós tényné vált, hogy a rendszerváltás legnagyobb vesztesei a nyugdíjasok. Az elmúlt tíz évben 32 %-kal csökkent a nyugdíjak reálértéke. Jelenleg a nyugdíjak 27 %-a magasabb csak 30.000 Ft-nál, 73 %-a 30.000 Ft alatt van. A nyugdíjasok közel 50 %-a a létminimum alatt él. Hitem és meggyőződésem, hogy aki megszületett, annak joga van élni, ezt az alkotmány is szavatolja. A kormánypárt is azt ígérte, hogy méltó öregkort biztosít minden nyugdíjasnak. Ehhez a jog meg is van, de a lehetőség napról-napra fogy.

Ebben az évben a kormány azzal indokolta a 8 %-os nyugdíjemelést, hogy 6 % lesz az infláció. Itt téved a kormány, mivel más a nyugdíjasok fogyasztói kosara, mint a fiatalabb, aktív dolgozóké. Ugyanis a 6 %-os tervezett inflációban minden áru benne van – a kombájn, a számítógép, a bútor, a videokamera stb. Ezzel szemben a nyugdíjasoknak mire megy el a pénz? A háztartás üzemeltetésére, az élelemre, gyógyszerre. Sajnos ezek áremelkedése évek óta jóval meghaladja az átlagos inflációt. Így ez évben sem számíthatunk a nyugdíjak reálértékének növekedésével.

Rátérnék Szakszervezetünk Nyugdíjas Bizottságának munkájára. A szakszervezet vezetése öt évvel ezelőtt úgy döntött, hogy nemcsak illő, de szükséges is az erdészeti és faipari nyugdíjasok érdekvédelmével foglalkozni. Ez rendkívül jó visszhangot váltott ki mind az aktív dolgozók, mind a nyugdíjasok körében. A szakszervezeti bizottságok tevékeny segítségével öt évvel ezelőtt fogtunk hozzá az erdészeti és faipari nyugdíjasok élethelyzetének, szociális viszonyainak felméréséhez. Ma már arról adhatok számot, hogy közel 2000 fő nyugdíjasunk adatlapjait gyűjtöttük be és dolgoztuk fel. Így ki tudtuk szűrni, hogy ki van rászorulva a méltányossági alapon történő soron kívüli nyugdíjemelésre. Eredménynek könyvelhető el, hogy szakszervezetünk felterjesztése alapján eddig 392 nyugdíjasunk részesült soron kívüli nyugdíjemelésben. Ezek havi összege 900 Ft-tól 1600 Ft-ig terjedt. A havi emelések összege – a 392 fő nyugdíjast illetően – közel évi 5 millió forintot tesz ki.

Szakszervezetünk elnökségének állásfoglalása értelmében a 2000. évben azok pályázhatnak jó eséllyel soron kívüli nyugdíjemelésre, akik megtartották szakszervezeti tagságukat, legalább 20 éves szolgálati időt töltöttek ágazatunkban és nyugdíjuk 30.000 Ft alatt van. Ha betegségeikről orvosi igazolás is van a kérelemhez csatolva, nő az emelés esélye. Szakszervezeti központunkban beszerezhető adatlapok kitöltése után – csatolva a legutolsó nyugdíjszelvényt – kérjük azokat a Nyugdíjas Bizottsághoz eljuttatni. (1061 Budapest, Jókai tér 9.)

Az elmúlt évi munkánkat ismertette: tevékenyen részt vállaltunk az Országos Nyugdíjas Kamara munkájában. Többek között részt vettünk abban az aláírást gyűjtő akcióban, amelyben tiltakoztunk a kormány nyugdíjasokat érintő politikája ellen, nevezetesen a törvénytelen nyugdíjemelés és a társadalombiztosítási önkormányzatok megszüntetése ellen. Ez a kormányhatározat azt eredményezi, hogy a befizetőknél nincs ellenőrzési lehetőségük a társadalombiztosítás pénzügyei felett. Ez Európában is példátlan intézkedés volt.

Nyugdíjas bizottságunk 14 fővel képviseltette magát Debrecenben az Idősek Világéve alkalmából rendezett háromnapos ünnepségsorozaton. Erről előző lapszámunkban részletesen beszámoltunk.

Ez rövid összefoglalója az éves munkánknak.

Szilárd meggyőződésem, hogy a mindenkori társadalom értékmérője, hogy miként gondoskodik idősebb tagjairól. Ezért azt kérem minden szakszervezeti tisztségviselőtől, tagtól, nyugdíjastól, hogy saját területén segítse munkánkat.

Varga György, a Nyugdíjas Bizottság elnöke

„Vivat, crescat, floreat Academia,
Vivant venatores!”

Vadászok a Millenniumért

Szakmatörténeti jelentőségű napként jegyezhetik fel a magyar vadászat annaleseibe 2000. január 20-át! Ekkor bonyolították le a Magyar Tudományos Akadémia budapesti székházának dísztermében „A magyar vadászat ezer éve” címmel a szakágazat tudományos emlékülését az államalapítás millenniumának tiszteletére.

A szervező az a *Millenniumi Vadászati Bizottság* (MVB) volt, amelyet a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM), az Országos Magyar Vadászati Védegylet (OMVV) és az Országos Magyar Vadászkamara (OMVK) hozott létre azért, hogy a vadászok millenniumi tisztelgését megszervezze. Az MVB elnöke *Tollner György* erdőmérnök volt, aki egyben a Vadászati Kulturális Egyesület (VKE) elnöke is.

Az akadémiai rendezvény gondolatát melegen felkarolta az MTA Agrártudományok Osztálya is, ezzel nemcsak elismerve, de hangsúlyozva is, hogy a vadásztudományt az Osztály tevékenységi körébe illő akadémiai rangú tudománynak tekinti. Így az emlékülés az MTA-AO és az MVB közös rendezvényeként került lebonyolításra Prof. dr. dr.hc. *Solymos Rezső* akadémikusnak, az MTA-AO elnökhelyettesének vezetésével. Az emlékülés tudományos jellegének és fontosságának hangsúlyozásaként védnökségét maga *Glatz Ferenc* akadémikus, az MTA elnöke vállalta. Mégpedig nem csupán protokolláris jelleggel, hanem érdemi módon, mivel személyesen megjelent és értékes, szép gondolatokat tartalmazó beszédével nyitotta meg az ülést.

Az első alkalommal az Akadémián

Bevezetésként azért írtam le ilyen részletesen az esemény létrejöttének körülményeit, hogy igazoljam az első mondatba foglalt állítást. Ugyanis a legjobb köztudomás szerint az MTA eddigi 175 éves történetében eddig még nem volt példa arra, hogy a vadászat – nem csak mint sport és ter-

melő ágazat, hanem mint tudomány – hasonló méretű és tartalmú tudományos rendezvénnyel szerepelt volna az Akadémián. Ezt a tényt az elnöklő dr. *Solymos Rezső* akadémikus is deklarálta értékelő zárszavában.

Az emlékülés külsőségei méltók voltak az alkalomhoz és a belbecshez, a tartalmi színvonalhoz. Az elnökségi emelvényt mértéktartó, de szép és stilszerű dekoráció: zöld lombfűzér, a közepén elhelyezett híres 1965-ös csodálatos martonvásári világrekord őzagancs díszítette. A rendezvény kezdetét és befejezését vadászfűvósok szép produkciója kísérte. Az alkalom komolyságát fokozta, hogy az ülés az egész magyar vadásztársadalom kifejező jelképének, a vadászok zászlójának ünnepélyes bevonulásával kezdődött és hasonló, díszőrséggel kísért elvonulásával ért véget. A gyönyörű, hatalmas dísztermet megtöltötték az ország minden részéből érkezett vadászok, vadgazdák, az oktatás és kutatás stb. területén dolgozó vadászati szakemberek (köztük számos erdész). S természetesen jelen volt több sportvadász is a társadalom legkülönbözőbb területeiről és rétegéből.

A vadásztudomány akadémiai rangja

A megjelenteket az elnöklő dr. *Solymos Rezső* erdőmérnök, az MTA levelező tagja köszöntötte. Rámutatott arra, hogy ezzel az emléküléssel a vadásztársadalom tisztelegni kíván az államalapító Szent István király emléke előtt, másrészt ezt az államot ezer éven át megőrző magyar nép előtt is. Nem mellékes körülményként megemlítette, hogy az Akadémián ebben az évben lebonyolításra kerülő millenniumi rendezvények sorában ez az első. Az ülés egyben azt is jelenti, hogy – az erdészet után – a vadgazdálkodás és a vadászat, a vadásztudomány is bevonult a tudomány magyar fellelőjébe. S ez így van rendjén, mert az MTA Agrártudományok Osztálya az agrárium szerves

részének tekinti az ágazatot, hiszen annak terrénuma mind a mező-, mind az erdőgazdaság jelentős részére kiterjed. Ezért a vadásztudomány is számos szállal kötődik az agrár- és erdésztudományhoz.

A vadászat: ésszerű természetgazdálkodás

A rendezvény védnökségét ellátó *Glatz Ferenc* személyes természeti élményektől is átszőtt, közvetlen hangvételű megnyitójában rámutatott, hogy korunkban szemléleti és magatartásbeli forradalom megy végbe ember és természet kapcsolatában, s új értelmet kap minden természettel kapcsolatos emberi tevékenység. Ezért mindnyájunknak, vadászoknak-vadgazdáknak is feladata a természet legyőzése helyett béketeremtés az ember és a természet között, ésszerű természetgazdálkodás keretében.

Az élőhely dominanciája

Első előadóként dr. *Mucsi Imre*, a FVM helyettes államtitkára „Vadgazdálkodásunk az ezredfordulón” címmel tartott előadást (miután átadta a tárcát vezető dr. *Torgyán József* miniszternek az emlékülés résztvevőire intézett jókívánságait). Mindjárt előadásának elején megjelent az a gondolati motívum, amely azután szinte valamennyi további előadó szakmai mondanivalóján végigvont. Ez az *élőhely dominanciájának és védelmének fontossága, az élőhely gazdálkodás hangsúlyozása*. Másik ilyen, a továbbiakban is előbúvó, tapasztalati tényeken nyugvó megállapítása volt, hogy az (alföldi) erdőtelepítések nyomán kitágul a hazai nagyvadállomány élettere, s a szarvas és a vaddisznó olyan tájakon is megjelenik, ahol emberemlékezet óta nem látták ezeket a vadfajokat. *Mucsi* professzor előadásának második részében számadatokra építve, részletesen vadfajonként ismertette a vadállomány helyzetét és vadászatának kilátásait.

Vadászat a feudalizmus századaiban

Ezt követően három vadászat-történeti tárgyú előadás következett, amelyek átfogták a magyar vadászat történetét a honfoglalást közvetlenül megelőző időktől kezdve egészen napjainkig.

Dr. Csőre Pál ny. minisztériumi főtanácsos az elmúlt évezredből a kb. 1848-ig terjedő korszakot, a *feudalizmus* csaknem nyolcévszázados történelmének vadásztörténetét igyekezett dióhéjban összefoglalni. Előadásából kiviláglott, hogy az egykori szabad vadászat kora óta a történelem haladtával miként határozta meg egyre inkább a vadászat lehetőségét a vadászni szándékozó társadalmi helyzete, s a feudális rend birtokjoga. E folyamat eredményeként a társadalmi piramis alján levő köznép szinte teljesen kiszorult a vadászatból, míg a birtokos nemesség (birtokon belül) szinte korlátlan vadászati szabadsághoz jutott. A korszak végének vadászati joganyagából kiemelt három jogszabályt: az 1729. évi első vadászati törvényt, továbbá II. József 1786. évi vadászati rendtartását, valamint a földbirtokosok vadászati jogainak megerősítéséről és a vadászati tilalmi időkről rendelkező 1802. évi XXIV. törvénycikket.

A polgári Magyarország vadászata

Dr. Oroszi Sándor erdőmérnök, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum tudományos titkára és mb. főigazgató-helyettese az 1848-49-es szabadságharcotól a II. világháború végéig terjedő csaknem egy évszázad, a *polgári fejlődés* korszakának történetét tekintette át. Ennek első, nagyobbik felére, főleg az 1867-es kiegyezéstől az I. világháborúig terjedő időszakra a vadászatban is ugyanaz a dinamizmus volt a jellemző, mint a társadalom egészének fejlődésére. Korszerű polgári jogszabályokat alkottak, létrejöttek a vadászat civil szervezetei, virágzásnak indult a szakirodalom és szakajtó, a magyar vadászati szaknyelv kifejlesztése, s a magyar vadászat is egyre inkább bekapcsolódott a szakma nemzetközi vérkeringésébe. Az első világháború, a forradalmak, Tri-

anon azonban a vadászat területén is hatalmas törést és veszteségeket okozott. Az 1930-as években szépen megindult konszolidálódásnak (példája az 1936. évi berlini nemzetközi vadászati világkiállításon való igen sikeres magyar részvétel) a II. világháború vetett véget.

A legújabb kor vadászat-története

Dr. Prof. Köhalmi Tamás erdőmérnök, a Nyugat-Magyarországi Egyetem (NyME) Erdőmérnöki Kara Vadgazdasági Intézetének vezetője saját bevallása szerint is kényes és hálátlan feladatot vállalt az 1945 utáni félévszázad vadásztörténetének előadásával. Az 1945-1995 közötti időszak jellemzője volt a vadászati jogosultság elválasztása a földtulajdontól és az államra ruházása. A sportvadászok száma jelentősen megnövekedett. A szocialista nagyüzemi mezőgazdaság létrehozása, a kisparcellás földművelés, vagyis a mozaikszerű, sokszínű vadélőhely felszámolása a nyúl- és fogolyállomány katasztrofális lecsökkenéséhez vezetett. A nagyvad létszáma viszont alaposan megnőtt; ezen belül különösen látványosan a nem őshonos dímvad és a muflon létszáma, valamint az ugyancsak nem őshonos fácáné. Utóbbi lett hivatva pótolni vadászati lehetőség szempontjából a megfogyatkozott mezei nyulat. Fontos mozzanat volt, hogy 1961-től 35 éven át önálló vadászati törvény helyett az ún. szocialista erdőtörvény (az 1961. évi VII. tv.) töltötte be ezt a funkciót. A korszak kiemelkedő eseménye volt az 1971. évi budapesti Vadászati Világkiállítás.

„Írtózzék mindenki olyanok szószóljává lenni, kik a pillanatnyi érdek kielégítése végett a nép jövőjét biztosító erdők feláldozását vagy azok megrontó kihasználását kívánják.”

(Bedő Albert, 1892)

Az 1990. évi rendszerváltás után az addigi mesterséges vadtenyésztésre alapozott gazdasági szemlélettel szemben felerősödött a természetközeli módszerekkel dolgozó vadgazdálkodásra való törekvés. Az 1996. évi vadászati törvény a vadászati jogot ismét vagyoni joggá változtatta, és a vadással szemben a vadat, annak védelmét állította a tevékenység középpontjába. A legfrissebb kiemelkedő szakmai esemény, hogy a Nemzetközi Vadgazdasági Tanács (C.I.C.) hétvézides franciaországi tartózkodása után Magyarországra helyezte át székhelyét 1999-ben.

Tanulásként dr. Köhalmi Tamás idézte dr. Bencze Lajos professzornak azt a bölcs meglátását, ami szerint a vadászat és a vadgazdálkodás mindenkor hű tükrre a mindenkor politikai vezetésnek. Befejezésül pedig kifejezte azt a reményét, hogy a jövő vadgazdálkodásának középpontjában majd csakis a vad és a szakma áll.

A tartamosság elve a vadgazdálkodásban

A mához vezető ezer éves történelmi út felvázolása után dr. Csányi Sándor, a gödöllői Szent István Egyetem Állattani és Vadbiológiai Tanszékének vezető tanára erdészek számára jól ismert témát fejtegetett „A megőrzés és a fenntarthatóság eszméi a magyar vadgazdálkodásban” című előadásában. Nyíltan rá is mutatott, hogy mindkét fogalom az erdészet köréből került a vadászatba. Részletesen kifejtette, hogy a természeti erőforrások megőrzésével és felhasználásával kapcsolatos ökológiai szemlélet miként jelent meg a XX. század első felében a vadgazdálkodásban. (Például a tervszerű, harmonikus gazdálkodás fenntartása érdekében már 1911-ben FM-utasítás intézkedett egyes kincstári birtokok irányában éves vadgazdálkodási tervek készítéséről.)

Két tudományos iskola: Sopron és Gödöllő

Dr. Faragó Sándor, a NyME Erdőmérnöki Karának dékánja „Tudományos kutatás és oktatás a vadgazdálkodásban” című érdekes és alapos, nagy adatbázisra épített elő-

Folytatása a 12. oldalon

A Magyar Vadászok Zászlója

A zászló általában valamilyen társadalmi közösség összetartozásának, egységének, identitásának kiemelt jelképe. Szimbólumrendszere kifejezi a közösség jellegét, eszmeiségét, hordozza annak múltját, értelmezi jelenét, segít felismerni a jövő felé vezető útját. Szerkesztésének hagyományos szabályai vannak.

A Vadászati Kulturális Egyesület 1993-ban alapította a Magyar Vadászok Zászlóját, amelyet a II. Országos Vadásznapi alkalomával, annak zárómozzanataként Majkon szenteltek fel.

A zászló egyik oldalán az a szkita aranyszarvas látható, amely a régi vadászati kultúrára épülő mai magyar vadászati kultúrát szimbolizálja. A zászló másik oldalán látható tölgyfalevelek a vadászat és a természet mindennapi kapcsolatát, a vadászat eszméjének tisztaságát jelképezik. Továbbá a vadászok egységét a természet szeretetében, a vadállomány megóvására való törekvésben, az etikus magatartásban, a sportszerű viselkedésben.

A zászlót Csergező Pál festőművész tervei alapján himezték. A zászlórúd csúcsát Szabolcs Péter zalai szobrászművész készítette. A zászló szignálját, Solymos Antal zeneszerző művét az I. Országos Vadászati Kulturális Konferencia fogadta el 1996-ban.

Vadászok a Millenniumért

Folytatás a 11. oldalról

adásában azt mutatta be, hogy a XVIII. század végétől kezdve hogyan fejlődött ki a vadásztudomány hazánkban. Előadása nem csupán a vadászati alsó-, közép- és felsőfokú szakképzés, valamint a tudományos kutatás fejlődéstörténetének áttekintését jelentette, hanem a jelenlegi ilyen irányú beiskolázási lehetőségek részletes feltérképezését is. Érdekes tudománytörténeti meglátása volt, hogy a szakterületen végső soron két tudományos iskola alakult ki az utóbbi évtizedekben. Az egyik az ökológiai alapú, természetközeli-szabadtéri vadgazdálkodási iskola a soproni egyetemen, amelynek megalapozása dr. Bencze Lajos professzor nevével fémjelvezhető. A másik a Fábrián Gyula – Nagy Emil professzorok nevéhez kapcsolható gödöllői iskola, amelynek a lényege: a zárttéri tenyésztés, nagyüzemi technológia.

Harmóniára van szükség az ágazatok között

Feiszt Ottó erdőmérnök, a Zalai Erdészeti és Faipari Rt. vezérigazgatója, társadalmi funkciójában az Országos Erdészeti Egyesület Vadgazdasági Szakosztályának elnöke az erdő- és a vadgazdálkodás kapcsolatának gyakorlatát fejtegette előadásában, mint olyan szakember, aki mindkét oldalt jól ismeri. A történelmi fejlődésre is visszapillantó értékes előadásából egyetlen megszívlelendő gondolatot emelek ki: eddig a mező-, erdő- és vadgazdálkodás szoros kapcsolatrendszerén belül hol ennek, hol annak a félnek a javára igyekeztek szabályozni a dolgok menetét a jogalkotók. Ami persze a másik két partner rovására történő szabályozást jelentett. Ezen egyoldalúság helyett a három termelő ágazat között harmonikus egyensúly fenntartására kell törekedni a jövőben. Ehhez viszont be kellene vezetni az „ökonómiai vadel-tartó képesség” fogalmát.

A jövő az etikus vadászaté

Az emlékülés sorrendben utolsó előadójaként dr. Heltay István, az

Országos Magyar Vadászakamara elnöke már előre tekintett „A vadász és a vadászat szerepe a III. évezredben” című előadásában. Leszögezte, hogy a vadászat – mind célját, mind eszközeit tekintve – napjainkra gyökeresen megváltozott. A vadgazdálkodás és a környezet kapcsolatában az utóbbi, annak változásai lettek a meghatározóvá a vadgazdálkodásra. Mégpedig nemcsak a mező- és erdőgazdálkodás változásai, hanem egyre inkább a természetvédelem is, amely napjainkra gyorsan növekvő társadalmi erővé vált. Ennek is tulajdoníthatóan a vadászati jogalkotásban nemzetközi viszonylatban is egyre inkább előtérbe kerül a vad. A vad és élőhelyének védelmében mind több korlátozás éri a társadalom részéről a vadászt mesterségének gyakorlatában. Ezt azonban el kell fogadni, sőt önkorlátozássá kell fejleszteni. Ez viszont már etikai kérdés, ami előtérbe állítja a vadászetikát. Az elnök szerint azonban ezen a téren még nagy problémák vannak a magyar vadászok körében.

Előtérben a vad, de a végső cél: az emberi jólét

Az előadások elhangzása után az elnöklő dr. Solymos Rezső összefoglalta azok főbb tanulságait. Megálapította, hogy valamennyi előadó ökológiai alapon közelítette meg a témakört, de úgy, hogy a vadászat és vadgazdálkodás végső céljának az emberi jólét szolgáltatását tekinti. Azzal a felvetődött régi nézettel kapcsolatban, ami szerint „a vad nincs meg erdő nélkül, de az erdő megvan a vad nélkül”, leszögezte ennek a felfogásnak a tarthatatlanságát. Az erdő nincs meg vad nélkül! Mert bár a faállomány a jellemző, de nem kizárólagos alkotóeleme az erdőnek, amely sok más növényi és állati élőlénynek is az életközössége, biocénózisa, s ezek között elválaszthatatlanul ott van a vad is.

Végül leszűrte az emlékülés legfőbb tanulságát: vadgazdálkodás és vadászat ezer éven keresztül szorosan kapcsolódott a magyar néphez és így lesz ez a következő századokban is.

Dr. Király Pál

Kíváncsiság 2000 körül

Mint sokan, én is kíváncsian, – mit tagadjam – kicsit megilletődve vártam kétezeret. Nem, mint ezredfordulót, habár a Karinthyak történetéről szóló karácsonyi ajándék könyvben, Frigyes száz év előtti naplójának bejegyzése, 1900-nak XX. századként ünneplése, minden viccen kívül, inspirálhatott volna. Legfeljebb a „kis” ezredfordulónak tudtam be a szokatlan hangulatot, a hosszú idő után először görbülő első számjegyek és a következő három nagy semminek. Az igazi forduló egy év múlva esedékes köszöntése, a XX. század búcsúztatása, a XXI. század, a harmadik évezred kezdete megéri a várakozást!

A húsz-harminc éve többször elgondolt századvég, az, hogy „akkor” már túl leszek az ötvenen, most napi valósággá vált, hihetetlen lépcsőfoknak az idő monoton folyásában. Csak az idő haladt látszólagos egyhangúsággal, mert a lépésekről, a lépcsőfokok hasonlóságáról vagy egyenletlenségeiről időről-időre (írások) képet is tudtam vázolni. Néha azonban, néha pedig visszatekintés után.

Hogy ki milyen módon értékeli a megélt és a tanult történelem alapján az elmúlt száz és ezer évet, azt embereké válogatja. Magam az idő egyenletes múlásán belül, az embertől függő gyorsulás időszakának látom, természetre és társadalomra, pozitív és negatív értelemben is.

A szakmánkat is érintő gyorsulás egyik válfaja az informatika térhódítása. A közelmúlt hónapokban, hetekben napi emlékeztetők hívták fel a figyelmet az ezen a téren jelentkező világméretű problémára, ami a dátumváltást illette. A meglehetősen kiterjedt számítógépes irányítás és adatfeldolgozás (az elektronikus hírközléstől az utolsó atomerőműig, közben a hazai erdészettel is) egy kezelhetetlen program-anomália miatt, végzetes vagy nehezen helyrehozható károkat szenvedett volna üzemvitelben, tervezésben, dokumentálásban, stb. Ezzel kapcsolatban, megmosolyogva az ilyesféle katasztrófákat feldolgozó amerikai filmet (televízióban), nyugodtan konstatáltam, mert kevesen gondolták: erdészeti berkekben jóval előbb, mint december 31. és

észrevehető következmény nélkül is megoldódott a dátumváltás anomáliája. Enterrel! Esc nélkül.

I.

Történt pedig, hogy az 1999. év nyár vége felé, az erdősítés aktuális állapotának adatsoraival „E”-lap alapján felvázolt szakelőadó ezen adatokat program szerint gépre vitte. Meg kívánván tudni, hogy az előző évek különféle emberi és természeti erőfeszítései (oda- és visszafelé mozgatók eredője) mennyit hoztak a konyhára (optimista a szakelőadó!), a képernyőn pislákoló kurzorral és az egér segítségével a „listázás”-ra kattintott. A „nyomtatóra” lehetőséget választva, néhány percen belül a kezében tartotta az „1998” év összesítőjét. Dörzsölve a szemét, végiggondolva az elvégzett műveleteket, úgy értékelte, hogy nem vétett hibát. Előkereste az előző évben bevezetett programmal készített összesítőt is, azon szintén 1998 szerepelt a címloldalon.

A feldolgozott adatok mindkét esetben a tényleges év adatai voltak, tehát azokkal nem volt mit tenni. A gép nem tett fel arra vonatkozó kérdést, hogy felülírja-e az évszámot, vagy se. A szakelőadó a gép hallgatását e kérdést illetően beleegyezésnek vette, tehát a szolgálati golyóstollával a 8-ast 9-esre javította.

II.

Messze lévén még az 1999. év vége, de közel a kíváncsiság, ami a 2000. év szakmai konyhapénzének bevételi oldalát illeti, a szakelőadó megnyomta gépének Power gombját. A szakmai program betöltődött és kurzor, meg egér segítségével máris a terv mezőiben bolyongott a vezérelt képzelet. Gondolatban végigjárta a másik programban nyugvó erdőrészek minden zegét-zugát, az előírt tennivalókat, itt pedig a közeljövő munkálkodásának mennyiségi és minőségi paramétereit rögzítette az

arra kijelölt rovatokban. A gép a tervezés érvényét 00-val jelölte a képernyőn, nyomtatás előtt, papír sehol, még Delete-tel is törölhetetlenül. A közel másfélszáz objektumon végighaladva, újra a „nyomtatás” és a „papírra” menüre egerezzve, mindenféle praktikus csoportosításban (és nyilván, tételesen is) lajstromra került az elképzelt szándék. Az értékelést a gép produkálta, a benne rögzített képletek és államilag szabályozott pénzkeretek, valamint a korábbi elszámolások adatainak kombinálásával. Néhány perc után a két-három öles leporélló csaltaatlanul adott átfogó képet az elképzelések mennyiségi, minőségi mibenlétéről.

A címloldalon olvasható évszám pedig nem más volt, mint 1900!

III.

Előre a múltba? Vagy: vissza a jövőbe?

Jelentős idővel mérhető (szakmai) visszatekintések esetén először mindig az jut eszembe, hogy a magyar államiságnak nagyjából ezer éve ment rá, hogy a számottevő erdősegeit felélje, vagy kívül (belül!) kerüljön azok hatókörén. Így azután bizonytalan annak megítélése, hogy mikorra tehető az első tudatos lépés, amely a folyamat megfordítására, az erdővagyon növelésére irányult.

Annyi bizonyos volt, hogy írhattott volna a számítógép 1700-at, de 2000-et is a leporélló címloldalára, a talajművelés egyik meghatározó szerszámaként mégis a kapát tisztelhetnénk. Előbbi esetben legfeljebb, mint mezőgazdasági, gyümölcsösi, szőlőbeli eszközt, évezredet átél, száznál is több változatban ismert karhoszszabbítót. Az utóbbi esetben, sajnos, megint egyre inkább a konyhakert, a magánbirtok javára forgat kapát a halandó, semmint az állami erdőteremtés közepette. Nem is csoda hát, hogy történelmileg nevezetes kapálást idehaza mindössze egyet, és szőlőbe örökített meg a krónika. A történet szerint, Mátyás király áruhában ba-

Folytatása a 14. oldalon

Kíváncsiság 2000 körül

Folytatás a 13. oldalról

rangolván Gömörben, az uruk szőlőjét kapáló jobbágyok közé soroltatott. A nap végén a fizetséget követelve, felfedte a valós rangját. A jobbágyakkal méltatlanul bánó urak emlékezetes kapálással örökítették meg a tanulságot.

Amely a munka megbecsülésén túl azt is megmutatja, hogy egyáltalán nem valami népszerű foglalatosság a kapálás. Aki tehette, mint a gömöri urak is, lehetőleg mással végeztette el a földjének eme áldásos forgatását. Kényszerűen is be kellett vonnia másokat a birtok kapálásába, mert többre futotta az egyszerű konyhakertnél, s kellő időben kívánt végezni a munkával. És kényszer-szerűen is, különösen, mert már akkor is kevés lehetett a jobbágy, akivel az uraság rendelkezhetett. Mit most a szakelődő a kevés kapás erdőápolóval. És ma már kevés az az uraság is, akit a király leckéztethetne, pláne erdősisítés talajápolásában. No, és király meg...

Gondolhatni, hogy Mátyás király kötetlen munkaideje, fix, nem infláló évi jövedelme elbírta a gömöri tanulmányutat is. Elbírta az évi néhány tanulságot megörökítő országjárást. Az uraság és a jobbágyok, hosszabb időszakra vetítve és szőlőben számítva, a tőke-tulajdon árnyában részesülhettek a hegy áldásaiból (lásd még: vesszőzés).

Na, és az erdészet? (Tőketulajdon, áldás, miegymás.)

Az erdősisések kapás ápolása sok helyen szinte megoldhatatlan gond, évről-évre. Nemhogy háromszor, ahogyan az szükséges lenne pl. az első kivitelű erdősisésekben, és ahogyan gyakorta az „E” lapon is rögzített elvárás, de egyszer sem. Ezért aztán, amikor a szakfelügyelet több kapálást ír elő, sorozatban, akkor az imént vázolt tünetek miatt kicsit a Döbrögi bőrben érezheti magát a szakelődő.

Noha nem a szakfelügyelő a Ludas, a többszöri kapálással, mint szakmai mogyoróvesszővel, ha elvileg is, a szakelődőn veri el a port!

Budakeszi, 2000. január 9.

Apatóczy István

Nyugdíjasaink tanácskozása

Köztudott, hogy szakszervezetünk legalább olyan gonddal kíséri figyelemmel a munkából kivált, idős, nyugdíjas kollégáink sorsát, mint az aktív dolgozók helyzetének alakulását. Ennek a munkának egyik kiváló és állandó fóruma *Nyugdíjas Bizottságunk*, amely a közelmúltban ülésezett Budapesten *Varga György* elnökletével. Az ülésen résztvevő és felszólalt *Mihalovits Ervin*, a Nyugdíjasok Országos Képviselésének (NyOK) elnöke is.

A megjelenteket *Herczeg Miklós*, szakszervezetünk főtitkára üdvözölte, majd tájékoztatást adott az EFDSz munkájáról, céljairól, gondjairól és eredményeiről. Elmondta többek között, hogy *a mai közéleti légkör nem kedvez a szakszervezeti munkának*. Ennek ellenére szervezettségünk az ágazatban dolgozók körében kb. 70 %-os (az országosan jellemző 40 %-os átlaggal szemben). Az országban mindössze 17 ágazati kellektív szerződés létezik, ezek között ott van az EFDSz által kötött is, amely az ágazatban dolgozók 100 %-ára kiterjed.

*

Mihalovits Ervin, a NyOK elnöke a képviselőtörekvéseit ismertette a bizottság tagjaival. Az elmúlt évti-

zedek mulasztásai, a problémák agyonhallgatása miatt óriási problémát okozott kellene ledolgozni, amit újabb gondok is gyarapítanak. Ezek közül az egyik *legsúlyosabb a nyugdíjak értékállandóságának, reálértékének megőrzése*, sőt, ezen túlmenően annak növelése. A nyugdíjmeléseknek azonban az a problémája, hogy az állam sohasem a tényleges nettó béreket és a tényleges inflációt veszi ehhez alapul, hanem a *tervezetet*. Gond az is, hogy nincs párbeszéd a kormány és az érdekvédelem között. Sajnos, saját érdekvédelemünket megnehezíti, hogy maga a nyugdíjasok tábora is megosztott, pedig az eredmények eléréséhez egység, összefogás, szervezettség kellene. Maga a NyOK egyébként önálló, s nem elkötelezett semmilyen politikai irányban sem.

*

Varga György, Nyugdíjas Bizottságunk elnöke is megerősítette, hogy a rendszerváltás legnagyobb vesztesei a nyugdíjasok. Pedig egy társadalom értékmérője az is, hogy miként gondoskodik öregjeiről. *Szakágazatunkban még az átlagosnál is rosszabb a helyzet, mert csak keveseknek van lehetőségük nyugdíjkiegészítésre.*

A tanácskozást vezető tisztségviselők (a képen balról jobbra): *Herczeg Miklós*, *Varga György* és *Mihalovits Ervin*

Az ország különböző tájairól érkezett kollégák sokoldalúan világították meg a nyugdíjasok mai helyzetét

(A képek Nemes József felvételei)

A Nyugdíjas Bizottság igyekszik felderíteni azokat az idős kollégákat, akik leginkább rászorulnak a méltányossági nyugdíjmelésre. Eddig 392 esetben sikerült 900-1600 forint közötti havi nyugdíjmelést elérni, ami éves viszonylatban összességében 4,5 millió forintot jelent.

*

A vezető tisztségviselők után az ország különböző részeiből érkezett idős kollégák mondták el véleményüket és a nyugdíjasok helyzetével kapcsolatos konkrét helyi tapasztalataikat. Ezekből a felszólalásokból is az derült ki, hogy a nyugdíjasok jelentős részénél sokszor nem is az anyagiak jelentik a legnagyobb gondot, hanem a magány, az elhagyatottság, az elfeleddetés érzete, az élettárs esetleges elvesztése mellett még az egykori munkahelytől, a kollektívától való elszigetelődés is. Ezért a nyugdíjasokkal való foglalkozás szempontjából nagyon fontos a vállalat- (illetve intézmény-) vezetés, a szakszervezeti alapszervezet, valamint a szakmai egyesület (OEE, FATE) helyi csoportjának az együttműködése. Az első tudja biztosítani a technikai és pénzügyi feltételeket, a második a szervezést és a közvetlen emberi kapcsolatokat, a harmadik a szakmai közéletbe, a rendezvényekbe történő bevonást. Tájékoztatónak a vál-

latat tevékenységéről, szakmai előadásokon és tanulmányutakon, bemutatókon való részvételek, nyugdíjas találkozó, az üzemi lap juttatása és az Erdészeti Lapok előfizetése részükre; esetleg a vadászpuskát még megtartók részére egy-egy selejtmínőségű rőt vad kilövési engedélye, évadzáró házi apróvadadászon való részvétel; hobbi-körök fenntartása, kedvezményes áru tűzifa juttatása házhoz szállítással – mind-mind hozzájárulhat a nyugdíjasok jó közérzetének fenntartásához. (Ezek a beszámolókból hallott konkrét példák.)

Az sem baj azután, ha mindehhez időnként egy kis pénz is járul!

k.p.

„A kormányzók bölcsessége csak akkor üti meg az elégséges mértéket, ha nemcsak a jelennek dolgoznak, hanem a jövőre is bírják a szükségszerű előrelátás tudományát, s nem csupán akkor intézkednek, midőn már nyakukra jött a baj.”

(Bedő Albert, 1892)

A Nyugdíjasok Országos Képviselőtársaság levele

Szakszervezetünk a következő kedves levelet kapta a közelmúltban Herczeg Miklós főtábornak és Varga Györgynek, Nyugdíjas Bizottságunk elnökének címezve a Nyugdíjasok Országos Képviselőtársaság elnökétől, Mihalovits Ervin úrtól.

Tisztelt Barátaink!

Országos Képviselőtársaságunk tájékoztatásuk alapján megfelelő információhoz jutott szervezetünk nyugdíjas érdekvédelméről.

Az írásos anyagok, de a gyakorlatokról szerzett tapasztalataink alapján is meggyőződhetünk a felelősségteljes, következetes munkájukról a nyugdíjasokért. Szervezetünk egész tevékenységét áthatja és jellemzi az a törekvés, amely a szakszervezeti tagságuk egészének érdekvédelmére és érdekvérvényesítésére irányul.

Nyugdíjas Bizottságuk következetes, felméréseken alapuló tevékenysége nagy hasznára van a nyugdíjasaink élethelyzete javítására. Hozzájárulást jelent az összes nyugdíjas érdekek megjelöléséhez, képviselőtársaságunkhoz.

Kritikai észrevételeiket is köszönettel fogadtuk, azokat munkánkban figyelembe vesszük.

Tevékenységünkkel, anyagi támogatásukkal évek óta jelentős segítségére vannak Országos Képviselőtársaságunknak is.

Tájékoztatójukat, példaértékű munkájukat közreadjuk 49 tagszervezetünk számára.

Gratulálunk sikereikhez. További eredményességet és sikereket kívánunk nyugdíjas tagságuk, egyben az össznyugdíjas érdekek védelméhez, akaratuk érvényesítéséhez.

Budapest, 2000. február 24.

Barátsággal:

Mihalovits Ervin elnök

Változtak az önkéntes nyugdíjpénztári befizetések adókedvezményei

Megjelenése óta 2000. január 1-től kezdődően változtak lényeges mértékben az önkéntes nyugdíjpénztári befizetésekre vonatkozó adókedvezmények.

Az alábbiakban pontokba szedve ismertetjük a legfontosabbakat.

1. Az önkéntes pénztárakba befizetett munkáltatói hozzájárulás után a pénztártagnak 2000. január 1-től *nem* kell adóznia, mivel az nem számít a magánszemély bevételeinek.
2. A fentiek miatt adókedvezmény sem számolható el ezen összeg után. Kedvezmény csak a saját befizetésekre és a támogatói adományokra jár. *Az adókedvezmény mértéke 30 %, a korábbi 50 % helyett!*
3. Nem változott a rendelet a tekintetben, hogy önkéntes kölcsönös biztosító pénztári kedvezmény címen az adó legfeljebb 100 ezer Ft-tal csökkenthető. További 30 ezer Ft csökkentés illeti meg azokat, akik 2020. január 1. előtt érik el az öregségi nyugdíj korhatárt.
4. Igen fontos az a körülmény, hogy amennyiben a pénztártag tagdíját – megbízás alapján – a munkáltató

vonja le a havi bérből, a 2000. december havi bérből levont tagdíjra jutó kedvezmény 2000-re csak akkor vehető igénybe, ha a tagdíjat a munkáltató december 31-ig átutalja a pénztárnak.

Javasoljuk tagtársainknak, hogy amennyiben a vállalati hozzájárulást meghaladó befizetéssel kívánnak élni, azt a vállalatukon keresztül bonyolítsák le. A munkáltatókkal kötött megállapodás alapján erre a lehetőség fennáll. Ennek a megoldásnak előnye, hogy az adókedvezmény azonnal elszámolható, illetve az adózó – ha egyéb jövedelemmel nem rendelkezik – éves bevallását a munkáltatója elkészíti.

5. A munkáltatói hozzájárulás után a munkáltatót semmilyen adókötelezettség nem terheli. Csak a teljesség kedvéért (pénztártagjainkat ez sajnos nem érinti) említjük meg, hogy az adót csak abban az esetben kell fizetnie a munkáltatónak, ha a támogatás összege meghaladja az átutalást megelőző hónap első napján érvényes minimálbér 115 %-át. Az ezen összeget meghaladó rész természetbeni juttatásnak minősül és

44 % személyi jövedelemadó, továbbá társadalombiztosítási járulék és munkaadói járulék terheli.

E korlátot havonta kell figyelembe venni.

6. Gyakorlatunkban is előfordult, hogy a munkáltató a hozzájáruláson felül adományt is fizetett pénztártagjai számára. Lényeges a kétféle befizetés közötti különbségtétel, mivel mint említettük, a hozzájárulás nem képez adóalapot. Az adomány viszont egyéb jövedelemnek számít, így a 100 ezer, illetve 130 ezer Ft mértékig a levonás mindenképpen jár.

Ténykérdés, hogy az adózási változások kedvezőtlenebb helyzetet teremtettek az előtakarékoság tekintetében. Nyugdíjpénztárunk vezetői tárgyalásokat folytattak a nagyobb munkáltatói szervezetek első számú vezetőivel, akiktől olyan ígéretet kaptunk, hogy a tervezett 3000 Ft-ra megemelő kötelező tagdíj meghatározott részének átvállalásával továbbra is segítik tagtársainkat. A megemelt hozzájárulás, valamint pénztárunk megbízható befektetési politikája továbbra is garancia arra, hogy 2000-ben is érdemes az ERFA pénztár tagjának lenni.

Visszatekintés a farsangra

Szakszervezetünk tevékenységének középpontjában az emberi kapcsolatok ápolása áll: munkáltató és munkavállaló viszonyának humanizálása, a dolgozók egymás közötti kapcsolatának kollegiálisabbá tétele, a munkából már kivált egykori dolgozók támogatása, az élet szűk keresztmetszetein küszködők segítése.

Ezért rokonszenven figyeljük és erkölcsileg támogatjuk az életnek azokat a mozzanatait, amelyek ezeket a célokat segítik. Ilyenek például az olyan vidám társas összejövetelek, mint amilyeneket a most magunk mögött hagyott farsangi időszakban számos helyen rendeztek a szakmában szerte az országban, még szak-

iskolákban is. Mert mint *ahogyan jobb ízű az étel ott, ahol többen esznek, úgy kellemesebb a kapcsolatolás is ott, ahol nem csupa vadidegen vesz körül bennünket, hanem ismerősök, barátok ülnek a fehér asztal mellett, s lejtik-ropják a táncot a parketten.*

S szerintünk jó dolog az, ha a részvénytársasági vezérigazgató és kerületvezető erdésze, fafeldolgozási üzemvezető és művezetője nem csupán munkahelyén, szolgálat közben találkozik egymással egyenruhában, munkaruhában. Hanem a fehér asztal mellett is ünneplő ruhában, családtagok társaságában, munkahelyi gondok és kötelemek nélkül.

A II. Országos Erdészbált Visegrádon

Az idei szezonban a több lehetséges helyszín közül Visegrádot választottuk fel azért, mert itt már másodszor rendezték meg az országosnak minősített erdészbált a Duna-parti Sirály Étteremben. Országos jellegűvé attól vált a rendezvény, hogy az Országos Erdészeti Egyesület vállalat védnökséget felelt, mint említettük, már második alkalommal. Az operatív szervező munkát a Pilisi Parkerdő Rt. és az OEE Pilisi Csoportja végezte, a rendező gárda élén Kertész József tájékoztatási főelőadóval és Kissné Szabó Gabriella központi elő-

adóval. Tegyük mindjárt gyorsan hozzá: minden részletre alaposan odafigyelő meleg vendégszeretettel! Márpedig ez minden hasonló társadalmi megmozdulás sikerének a kulcsa.

Ehhez járult még a szép, kulturált, példásan tiszta éttermi környezet, a kényelmes elhelyezés, a Kodex Együttés által szolgáltatott kitűnő zene, a gyors és udvarias kiszolgálás, a finom ételek és italok, s egy kitűnő, hangulatos műsor. Az sem volt utolsó szempont, hogy mindez igen olcsón, valóban a szerény keresetűek által is elérhető áron, elővételben fejkenként 2500 forintért. A távol lakás sem volt akadály, mert a bál helyszínéhez közeli szállásokon kétágyas szobákban lehetett megszállni és hajnalban nyugovóra térni 2500-3200 Ft/fő áron. Jöttek is a kollégák aszszonyostól-lányostól-fiústól Soprontól Somogyig az ország legkülönbözőbb részeiből.

Ezek után lássuk az Országos Erdészbál eseményeit!

A szervező munka meghozta gyümölcsét

A hatalmas éttermet megtöltő bálozókat a két rendező szerv vezetője: Káldy József, az OEE elnöke és Dobó István, a Pilisi Parkerdő Rt. vezérigazgatója köszöntötte közvetlen szavakkal. Ezután Kertész József főrendező vette át az est irányítását. S, hogy egy báli hangulat szempontjából is milyen fontos a rendezés, bizonyították a további fejlemények. A rendezők ugyanis – anélkül, hogy az agyonszervezés hibájába estek volna – semmit sem bíztak a véletlenre, az események teljesen spontán alakulására. Hanem egy jól szervezett, egyedi jellegű és stílusos műsorral fokozatosan, de kellő ütemben vezették be a társaságot az emelkedő hangulatba. Ennek a műsornak a gerincét az a népi tánc sorozat jelentette, amelyet a Szántai Péter ráckevei kerületvezető erdész által szervezett és irányított, ugyancsak ráckevei Kéve Táncegyüttes tehetséges fiataljai produkáltak. A kísérezetén ehhez a FIXSTIM népzenei együttes szolgáltatta, amelynek meghatározó hangszere a vérpezsdítő

hangokat adó valódi birkabőrből készült duda volt. Külön hatása volt annak a körülménynek, hogy az együttesek nem mai költésű mű-népzene és kommersz műnéptáncot adtak elő, hanem a magyar néptánc évszázadaiból merített darabokat, s ezeket Szántai Péter meg is magyarázta.

A fiatalok azután nem sokat kukoricáztak, hanem a bálozó közönséget talpra és maguk közé állítva, együtt rop-ták a különböző népi táncokat, amelyek semmivel sem alábbvalóak a lábizületek bemelegítése szempontjából, mint a twist vagy a csa-csa-csa.

Jó vacsora, kabaré, tombola

Ezzel azután amúgy istenigazában be is indult a táncmulatság. Ezt csak a vacsora, továbbá Berecz András (a Budapesti Erdészet volt dolgozója) kabarészerűen előadott és rekeszizomgörcsöket kiváltó tréfás felnőtt-meséje, valamint az éjfél pezsgőkoccintás és a tombola szakította meg. A tombolajegy ára mindössze 100 Ft volt, de a nyertesek nem bővít, hanem értékes nyereménytárgyakat vihettek haza. (Pl. volt, aki 15 ezer forintos vásárlási utalványt nyert.) A tombola sikeréhez Szakszervezetünk, valamint a székházunkat üzemeltető Erdész Cédrus Szálló Rt. igazgatósága is hozzájárult értékes nyereménytárgyak felajánlásával.

Visegrádi tudósításunk befejezeként még felidézzük a vacsora-menüt, T. Olvasóink gyomormedveinek megmozgatása érdekében. Köszöntő és étvágygerjesztő ital: konyak, vodka vagy pálinka. Kemencében sült tűzdelt-pácolt pulykacomb és vörösbortban párolt szarvaspecsenye ugyancsak párolt káposztával, sogyorós

Kertész József, a kitűnően sikerült bál főrendezője, mellette pedig a báli műsorban szavallatával ugyancsak kitűnően szereplő Márkosi Kitty.

(Fotó: Pápai Gábor)

burgonyaropogóssal. Farsangi fánk. Feketekávé tejszínhabbal. Csapolt (soproni?) sör vagy villányi, egri vörösbort. Báli beszélgetéshez frissen sült meleg pogácsa.

A II. Erdész-Vadász Bál Mátrafüreden

Annak illusztrálására, hogy a szakmai utánpótlás is jó úton halad a társadalmi életre nevelés vonatkozásában is, megemlítjük, hogy a most már magunk mögött hagyott farsangi időszakban, immár ugyancsak második alkalommal rendezett vidám télbúcsúztató-tavaszcímű erdész-vadász bált a mátrafüredi Vadas Jenő Erdészeti Szakközépiskola és Szakiskola is. Vezetősége gondoskodott arról, hogy a rendezvény ne legyen olyan közönséges lármás heje-huja, amilyenből farsang idején tizenkettő:

Folytatása a 18. oldalon

Visszatekintés a farsangra

Finom ételek és italok, nóta, tánc, nagy-nagy vidámság – ez volt a II. Országos Erdészbál a visegrádi Sirály étteremben. (Fotó: Pápai Gábor)

Folytatás a 17. oldalról

egyutcat. Hanem legyen vidám, de kulturált, nevelő hatású társadalmi eseménye az iskolai közösségnek, s egyben az egész szakmai közéletnek.

Ezért a bál egyben a térség erdészeinek, vadászainak, bányászainak, kohászainak rangos találkozója volt, amelynek értékét emelte, hogy egyidejűleg trófea- és képzőművészeti kiállítást is rendeztek az iskolában. A vendégeket vadászkürtök dallamai fogadták. A vacsora stílusosságát egyrészt az adta meg, hogy aperitifként selmeci őseink halhatatlan dalban is megörökített híres égetett italát: a *krampampulit* kínálták. Másrészt pedig a *vadételek*: fácánleves, szarvaspörkölt és szarvassült. Eme nem mindennapi gasztronómiai ínycsiklandoztatást tűzes mátravidéki borok fokozták, amelyek hordóit nem akárki, hanem maga a Mátraaljai Borrend „Gloria sublimus” nagymestere, dr. Koren János verte csapra. Volt még itt is tombola, tábortűz, malacsült, az éjfél pedig tárogatószó jelezte.

A rendezvény fővédnöke az Egererdő Rt. (Jung László vezérigazgató) volt, további több támogatóval (pl. védnöki tisztséget látott el az FVM részéről dr. Fábán Gyula főtanácsos is). A belépő + vacsora díja itt 4000 Ft volt; a távolról érkezők

számára 812 Ft/fő áron biztosítottak szállást kollégiumi szobákban

Millenniumi Vadászbál Budán

Testvérszakmánk, a vadászat művelői is megrendezték a maguk országos bálját a Millenniumi Vadászati Bizottság és az Országos Magyar Vadász Kamara rendezésében, mégpedig a vadászat millenniumi ünnepségsorozatának részeként, millenniumi vadászbálként. A helyszínt a Budai Várban levő Ludwig Múzeum termei jelentették.

Itt is volt program: vadászati művészeti tárlat, vidám irodalmi és művészeti műsorok, történelmi vadászhátak felvonultatása és mai modern vadászöltözetek divatbemutatója, játékos tombola és természetesen vacsora vadétel különlegességekkel.

A belépő + vacsora ára itt bizony kissé borsosabb volt: 15.900 Ft + ÁFA/fő, ami bizonyos mértékben önmagában is biztosította a rendezvény protokolláris exkluzivitását.

Úgy véljük, hogy farsangi visszatekintésünket – már a 2001. évi farsangra is gondolva – legtalálósabban a visegrádi országos erdészbál meghívójának szlogenjével zárhatjuk: „Érezzük kölcsönösen jól magunkat!”

Dr. K. P.

Márciusoknak üzenem!

Március! Úgy vártunk Téged,
mint szabadságunk zálogát,
- bár tudatunk alatt titkon
Aradon, a vár sáncában
már állt a kilenc bitófád!

Pákoz! - Nagysalló! - Isaszeg!
Győztes csaták nagy mámore
minden kishitűt meggyőzött:
irány Kossuth táborá!

És a vénje, fiatalja
kaszát és kardot ragadott,
a cseléd az urasággal,
diák a tanítójával
együtt rohantak a tűzbe
tépett honvéd zászlók alatt!

Aztán kilenc hős a bitón,
négynek „por és ólom” jutott,
de a harctereken a holtak
még győzelemről álmodtak!

Hősök voltak és szentek,
áldottuk a neveiket!

Március! Átkozott hónap!
Tavaszt vártunk és megfagyunk
negyvenkilencben éppen úgy,
mint kilencszáznegyvennégyben
- tizenkilencedikére -
egy vasárnapra virradón!

Márciusok! Mit várhatunk?
Virágnylást vagy hervadást,
megalázást, szolgaságot
vagy keserű valóságot:
hol a fakesztek között
néhányan még reménykedők
a Jelenések Könyvéből
nyugtatógatják a holtakat:
„Jön majd az Úr és letöröl
minden könnyet a szemükről!”

Feleljetek Márciusok!
Várom választókat!
Szabad-e bízunk Bennetek
akár forró napsütésben
vagy dörgő fellegek alatt?

Igaz, megszoktuk, hogy a Sors
sokszor volt hozzánk mostoha,
sodrótunk, mint a falevél
népeknek zajló tengerén!

Megfáradtunk a harcokban,
barátaink mind elhagytak,
egyedül egy világ ellen
itt már bátrak nem maradtak!

Zászlóink földig hajoltak
az idegen csizmák előtt,
a vérünk patakokban folyt,
de kegyelem mégse volt,
se Világosnál, és se most!

Hozzád kiáltok Nagyvilág!
És Hozzatok Márciusok!
Ne hagyjátok, hogy elveszünk,
mert Ti is velünk pusztultok!

Wentzely
az erdész

ÁLLÁSBÖRZE

A Nyugat-Magyarországi Egyetem soproni központjában március 7-én rendezte meg a VI. Erdészeti és Faipari Állásbörzét az IAESTE-Hungary Magyar Mérnökhallgatók Egyesületének Soproni Helyi Bizottsága. Az állásbörze hagyományos célja: kapcsolatteremtés egyrészt a mérnökhallgatók, másrészt a termelő vállalatok és más munkáltatók között, egymás megismerése, a fiatal mérnökök elhelyezkedésének és a munkaerőt kereső munkáltatók ilyen irányú feladatainak megkönnyítése céljából. A munkaerőt keresőknek alkalmuk nyílik a bemutatkozásra, tevékenységük megismertetésére, a hallgatókkal való kapcsolatfelvétellel, személyes tárgyalásokra.

Azonban a börze nem csupán „állást keres – állást kínál” jellegű fórum. Hanem az alsóbb évfolyamok hallgatóival ilyenkor tanulmányi szerződéseket is kötnek, diplomamunka- és szakdolgozat témákról, nyári gyakorlatról is létrejönnek megállapodások.

Az állásbörzén való részvétel mindenki számára ingyenes, de a színvonalas megvalósítást elősegítő támogatást szívesen elfogad a Helyi Bizottság.

Mivel a börzét nagy valószínűséggel a jövő évben is megrendezik, a résztvenni szándékozó munkáltatóknak jó tudni, hogy bemutatkozásukat már előzetesen írásban is megtehetik abban a kiadványban, amelyet a Soproni HB szerkeszt és a hallgatók rendelkezésére bocsát tanulmányozás céljából. A kiadványba történő bekerüléshez természetesen időben a rendező szerv rendelkezésére kell bocsátani az ismertető szövegét.

Az IAESTE – International Association for the Exchange of Students for Technical Experience – 67 tagország képviselőiből álló politika-mentes, nonprofit-jellegű világszervezet. Magyarországi tagegyesületének 17 helyi bizottsága működik az országban. Ezek egyike a Soproni HB, amelynek a címe: 9400 Sopron, Ady Endre út 5. Tel.: 99-518-270. Jelenlegi koordinátora: Rávai Mihály.

Hírek

A Nyugat-Magyarországi Egyetem szervezeti integrációja végbement. A felsőoktatási intézmények karainak felsorolását tartalmazó és 2000. január 1-el hatályba lépett 209/1999. (XII.26) Korm. számú rendelet egyetemünk karait hivatalosan a következők szerint rögzíti: Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar, (Sopron) Erdőmérnöki Kar, Faipari Mérnöki Kar, Földmérési és Földrendezői Főiskolai Kar (Székesfehérvár), Közgazdaságtudományi Kar, Mezőgazdaságtudományi Kar (Mosonmagyaróvár). („Magyar Közlöny”, 1999. évi 123. szám, december 26.) A felsorolás alapján megállapítható, hogy a kormányrendelet a Sopronban működő közgazdászképzési szakot egyetemi kar rangjára emelte.

*

Halálozások. Budapesten 78 éves korában meghalt Major Péter, az egykori Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete (MEDOSz) Pest megyei bizottságának nyug. titkára. Működésének ebben a minőségben letöltött mintegy negyedszázada alatt intenzív kapcsolatban állt az erdészettel is; széleskörűen és támogatólag foglalkozott a szakma társadalmi helyzetével, az erdészeti-faipari dolgozók problémáival. Az Óbudai-temetőben helyezték végső nyugalomra. Sírján Varga György, Nyugdíjas Bizottságunk vezetője elhelyezte szakszervezetünk koszorúját.

Ugyancsak Budapesten 79 éves korában hunyt el Nyirádi Lajos (1921-1999) aranyokleveles erdőmérnök, aki Pápán született, mérnöki oklevelét pedig 1943-ban szerezte meg Sopronban. Szakmai körökben műszaki jellegű tevékenysége révén vált ismertté, mint az egykori Erdőgazdasági és Faipari Tervező Iroda (ERDŐTERV, később ERFATERV) igazgatója. Nyugdíjasként is szorgosan tevékenykedett az FVM Erdészeti Hivatal kötelékében. Ugyancsak közismert volt, mint az erdészeti numizmatika egyik legkiválóbb hazai művelője. Hamvait Budapesten a Rózsásterén álló, Árpádházi Szent Erzsébet-ről elnevezett templomban helyezték végső nyugalomra.

Új szaklap. Szép színes szakmai magazint indított „Erdőgazda” címmel a Magyar Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSz). A lap terjedelme 24 oldal, minden hónap utolsó hetében jelenik meg. Kiadója a Pilis község székhelyével működő MEGOSz Press Kft.; szerkeszti a háromtagú szerkesztő bizottság. Megjelentetését az FVM Erdészeti Hivatal támogatja. Ifjú lap tárunknak hosszú életet, készítőinek eredményes munkát kívánunk.

*

A Szent István hárs. A korábbi Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem (amely jelenleg már a gödöllői központtal működő Szent István Egyetem integráns budai területi szerveként szerepel) Dísznővénytermesztési és Dendrológiai Tanszékén szelekciós nemesítés révén kitenyésztek egy olyan hárs-hibridet, amely a városi utcafásítások – és általában a fák számára stresszhatást jelentő területek fásítása – szempontjából igen ígéretes. A szélsőségesen szennyezett budapesti környezeti viszonyokat jól tűri, lombtartó képessége jó, a többi fafajhoz viszonyítva 6-8 héttel tovább őrzi meg leveleit. A kórokozókkal, kártevőkkel szemben is ellenálló. Gyorsnövésű mind a magasság, mind a vastagság tekintetében. Koronája kúpos cseppalakú, tömört, átmenő sudarú. Fajtanemesítésre Tilia 'Szent István' néven jelentették be és oltványai már kaphatók a Tahi Diszfaiskolában.

*

Még kapható a kereskedelmi forgalomban a „Természetvédelem – veszélyeztetett állatvilág” című, két darabból álló emlék-pénzérme sorozat. Az 1992-ben kibocsátott 200 forint névértékű ezüstérme hátlapján golyópár, az 1994-ben kibocsátott 5000 forint névértékű aranyérmén pedig násztáncát lejtő tűzokkakas látható. A zöld díszdobozban elhelyezett és hitelességi igazoló okirattal (certificate) ellátott sorozat fogyasztói ára jelenleg 23.100 forint. Forgalmazza az MNB Érmekereskedelmi Rt., valamint a vele szerződéses kapcsolatban álló budaörsi Tele-Data Kft.

HÍREK

„Az Év Fája” Németországban 2000-ben a nyír. Így döntött a Német Erdők Védegylete, a bonni székhellyel működő *Schutzgemeinschaft Deutscher Wald* (SDW) Bundesverband e.V. erre a célra létrehozott, s már több, mint egy évtizede működő kuratóriuma. Mellette javaslatba került még a jegenyefenyő, valamint a feketenyár. A kuratórium a nyír (és olyan fajtársai, mint a molyhosnyír, a törpenyír stb.) „hősiességét” értékelte leginkább. Vagyis azt, hogy szélsőséges, szegény és lepusztult talajokon képes betölteni a pionir szerepét. S emellett számos állatfajnak, gombának és zuzmónak nyújt életteret a nyíres. Kétségtelen, hogy a nyír az észak- és kelet-európai erdőknek, de a boreális erdőknek is egyik legfontosabb fafaja.

*

Stájer-magyar faipari kapcsolatok kialakításán munkálkodnak a dél-dunántúli régió és a szomszédos Steiermark szakemberei csoportos üzemi látogatások és ezek során kétoldalú üzleti megbeszélések formájában. Az együttműködési szándék a faanyagok export-importjának fejlesztésére, faenergetikai stb. témákra irányul.

*

„Erdélyi Nimród” címmel 32 oldal terjedelmű, magyar nyelvű, színes természetbarát magazin indult *Székelvudvarhelyen*, az AVES Alapítvány kiadásában. *Tématerületei:* vadászat, erdőgazdálkodás, természetvédelem, horgászat, állat- (madár-) és növényvilág. Megrendelhető a hazai „Nimród Vadászújság” Szerkesztőségében.

*

Az Országos Vadásznapi rendezési jogát ebben az évben Komárom megye nyerte el. Közelebről Tata város lesz a helyszín szeptember első hetének szombatján, mivel támogatta az önkormányzat a megyei vadászszervek erre irányuló pályázatát.

*

Kitüntetés. A Magyar Kultúra Napja alkalmából *Krisch Imrét*, a Nyugat-

Magyarországi Egyetem tanszékvezető nyelvtanárát Apáczai Csere János díjjal tüntették ki.

*

Zöld Magyarország címmel havi képes folyóiratot indított a Környezetgazdálkodási Intézet. A ZM első száma februárban jelent meg. A finom fényes műnyomópapírra nyomtatott, számos szép színes fényképpel illusztrált, érdekes tartalmú, 32 oldal terjedelmű magazin *főszerkesztője* Imre Mátyás. Példányonkénti ára 255 forint.

*

Múzeumi hírek. A soproni Erdészeti Múzeum „Karácsonyi és újévi képes levelezőlapok” tárlatával kezdte idei időszakos kiállításainak sorozatát, amelynek anyaga magángyűjteményekből került kiválogatásra. Ezt követte Péchy Tamás festőművész „Barangolások a természetben” című képkiallítása. Jelenleg március végéig láthatók Boros Zoltán és Udvarnoki András vadászfestők alkotásai.

*

KÖM tanácsadó testület. Környezet- és Természetvédelmi Tanácsadó Testületet alakít a környezetvédelmi miniszter a Magyar Tudományos Akadémia és az egyetemek jeles tudósai közül felkért személyekből. A testület a környezet- és természetvédelemre vonatkozó vagy azt érintő kérdésekben a miniszter személyes véleményező-javaslattevő szakmai tanácsadó szerve. Személyi összetételére nézve a javaslatot Dohy János akadémikus, az MTA Agrártudományok Osztályának elnöke teszi meg a miniszternek. Az ő tájékoztatója szerint a számításba vett személyek között szerepel Mátyás Csaba D.Sc. erdőmérnök, a Nyugat-Magyarországi Egyetem intézetvezető tanára, az MTA Erdészeti Bizottságának elnöke is.

*

Veterán vetélkedő Zamárdiban. A Világ Veterán Atlétáinak Szövetsége, közelebről annak magyar tagsövetsége május 6-7-én nemzetközi jellegű összetett bajnokságot rendez Zamárdiban, jelentős részben erdés-

zeti technikai háttérbázisra építve. A verseny egyik fővédnöke Csóka Péter, az Állami Erdészeti Szolgálat főigazgatója.

A versenyszámok: dobó ötpróba, kalapács hárompróba, gerely hárompróba (ezek egyben az országos bajnokság versenyszámai is), továbbá 100, 1500 és 3000 méteres síkfutás, távol-, magas- és hármasugrás, súlylökés, gerelyhajítás, diszkosz- és kalapácsvetés.

Korhatárok a nemzetközi versenyben: nők 30 év felett, férfiak 35 év felett. Ugyanez az alsó korhatár a magyar bajnokság esetében 35, illetve 40 év. Részletes felvilágosítást ad: Dobribán Géza erdőmérnök (8621 Zamárdi, Fő utca 111.) vagy a Tourinform-Zamárdi (fax: 84-345-290).

A versenyt a világ veterán atlétáinak nagy családjából örökre eltávozottak emlékére rendezik meg.

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI HÍRADÓ

X. évfolyam 1. szám.

Kiadja:

az

Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete
1061 Budapest, Jókai tér 9.
Tel.: 331-4369; Fax: 374-3025

Felelős kiadó:

Herczeg Miklós
úv. főtítkár

A Szerkesztő Bizottság:

Barta László

Dr. Csötönyi József

Fritsch Ottó

Gilicze Péter

Herczeg Miklós (elnök)

Nemes József (titkár)

A szerkesztésben közreműködik:

Dr. Király Pál

Nyomda:

Gödi Print Kft.

2131 Göd, Pesti út 14.

Tel.: (06) 27-334-574

Felelős vezető: Lakatos Imre

A lap átlagosan negyedévenként jelenik meg.

Hírlapárusi forgalomba nem kerül, terjeszti az EFDSz.

Erdészeti és faipari HÍRADÓ

AZ ERDÉSZETI ÉS FAIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

„Erdő és az erdei munkás a XX. században”

Millenniumi konferencia az EFDSz-ben

Szakszervezetünk Elnöksége a 2000. évi munkaterv összeállítása során elhatározta, hogy csatlakozik a magyar államalapítás 1000. évfordulója alkalmából az egész országra kiterjedő millenniumi mozgalomhoz és önálló, tudományos igényű emlékülés rendezésével veszi ki a részét a nagy évforduló szakmán belüli ünnepléséből. (Legjobb tudomásunk szerint május végéig csak a vadászok rendeztek millenniumi tudományos ülést.)

Az indító gondolatot tulajdonképpen az adta, hogy ebben az évben emlékezhetünk meg az erdőmunkásokról szóló első, s mindmáig egyetlen önálló törvény országgyűlési megalkotásának 100. évfordulójáról. Ezt a szándékot kerekítettük ki azután millenniumi megemlékezéssé azzal, hogy – a szakszervezeti mozgalom jellegének megfelelően – annak középpontjában az erdei munkás álljon.

Az emlékülést az EFDSz székhelyén, a budapesti MEDOSz-Cédrus Hotel konferenciatermében bonyolítottuk le. Sajnos, meghívott aktivistáink, helyi titkáraink stb. mérsékeltebb érdeklődést tanúsítottak a rendezvény iránt, mint amennyit az alkalom és a téma megérdemelt. Mindazonáltal az emlékülés a színvonalas előadók alapos felkészülésének köszönhetően jól sikerült. Annak érdekében, hogy az emlékülésen elhangzottakat tagságunk, s tevékenységünk iránt érdeklődők minél szélesebb köre megismerhesse, ebben a lapszámunkban (melyet mintegy emlékülési célszámként állítottunk össze) közreadjuk az előadások teljes szövegét.

Dudás Péter:

Megnyitó

A 2000. esztendő számunkra, magyarok számára nem „csupán” a ritka, nagy dátumváltás éve, hanem a millenniumi év is: a magyar államalapítás ezer éves évfordulója.

A Magyar Millennium méltó megünneplése érdekében a kormány még 1998. december 1-én (1152. szám alatt) határozatot hozott az ünneplés irányelveiről, és kormánybiztost nevezett ki az országos ünnepségsorozat megszervezésére, illetve lebonyolításának elősegítésére.

A kormányhatározat és a kormánybiztosi proklamáció is kifejezésre juttatta, hogy a millennium méltó megünneplése minden magyar közös ügye! Ennek során számít a lakosság és az állampolgári közösségek öntevékenységre mind az ünnepi rendezvények kezdeményezésében, mind ezek lebonyolításában.

Az „Erdészeti és Faipari Híradó” 1999 decemberi számában megjelent vezércikkünkben már kifejtettük, hogy számunkra, erdészeti dolgozók számára különösen indokolt a megemlékezésbe történő bekapcsolódás. Szakmánk szervezeti gyökereit tekintve is egyidős az ezredéves magyar állammal, s az erdei munkás, az erdész, a famunkás és a vadász szakadatlanul benne volt a magyar nép történetében.

Szakszervezetünk elnöksége ezért úgy határozott, hogy egy millenniumi konferencia megrendezésével mi is bekapcsolódunk a megemlékezések országos sorozatába. Az emlékülés tartalmának összeállítása során természetesen – szervezetünk gyökereinek, jellegének, tevékenységének megfelelően – a XX. század erdészettörténetére koncentráltunk. Történelmünknek arra a korszakára, melyben már a mai értelemben vett modern erdei munkás és a munkavállalói érdekképviselő is megjelent, s jelen van.

Ennek megfelelően elsőként dr. Király Pál erdőmérnök kolléga, szaklapunk jelenlegi gondozója emlékezik meg egy kerekén száz év előtti fontos eseményről: az első magyar erdei munkás törvény megalkotásáról. Őt Fröhlich András erdőmérnök követi, az ástotthalmi Bedő Albert Erdészeti Szakiskola nyugállományú igazgatója, aki a szakma XX. századi történetének egyik rendkívül fontos fejleményét: erdészeti szakmunkásképzésünk történetét tekinti át. Felkérésünk azért esett az ő személyére, mert szakmai pályafutása hosszú időn át szorosan összeforrt ezzel a történettel. Mérnöktanárként és az Országos Erdészeti Egyesület Oktatási Bizottságának tagjaként tevékenyen vett részt szakmunkásképzésünk fejlesztésében, s nyugállományba vonulását megelőzően, húsz éven át volt legrégebbi alapítású (1883) szakiskolánk, az ástotthalmi intézet igazgatója.

Folytatása a 2. oldalon

„Erdő és az erdei munkás a XX. században”

Az emlékülés előadói: dr. Király Pál, Fröhlich András (álló alak), dr. Szász Tibor, Dudás Péter, dr. Schneider Ildikó, Herczeg Miklós (Fotó: Nemes József)

Folytatás az 1. oldalról

Kapcsolódik a témához dr. Szász Tibor erdőmérnök úr, az Erdészeti Tudományos Intézet nyugállományú tudományos főosztályvezetőjének előadása, de a tudomány oldaláról történő megközelítésben. Ebből a szempontból Szász úr is a legautentikusabb és legkiválóbb, nemzetközileg is ismert és elismert szakértője a témának, mert már az 1940-es évektől intenzíven foglalkozott a fakitermelő munka korszerű eszközeinek kialakításával, a munkás és az eszköz, a gép által együttesen alkotott rendszer teljesítményének optimalizálásával, de ezen belül mindig a munkást tartva a legfontosabbnak. Élete, szakmai pályafutása elválaszthatatlanul összefonódott a modern magyar erdei szakmunkás – mindenekelőtt a motorfűrészes gépi fakitermelő – kialakításával. Sőt, tevékenysége messze túlterjedt határainkon, mint a fakitermelő szakmunkások világversenyeinek egyik kezdeményezője, lebonyolításuknak, a nemzetközi zsűrinek hosszú időn át aktív tagja, a nemzetközi versenyszabályzat megalapozója és állandó fejlesztője. Az ERTI-ben

az egyik magyar erdészettudományi iskolát alapította meg az általa irányított tudományos főosztály kollektívájából az ugyancsak nemzetközi figyelmet érdemlő munkatudományi vizsgálatokkal.

Következő előadónk dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó erdőmérnök kolléganő is olyan közismert művelője a magyar erdészettörténetnek, hogy csupán szakmán kívüli vendégeinknek kell őt bemutatnom. A soproni Erdészeti Múzeum igazgatójaként átfogón gondolja az egész magyar erdészettörténet tárgyi emléktárházát, de a létesítmény jellegéből adódóan talán a felsőfokú szakoktatásunk múltja áll hozzá legközelebb.

Végül sorrendben az utolsó, de mondanivalóját tekintve éppen nem az utolsó előadónk, Herczeg Miklós erdőmérnök kolléga, szakszervezetünk főtitkára, ugyancsak a leghivatottabb előadója a szakmai munkavállalói érdekképviselő történetének. Szakmai pályafutásának nagy részét ő is az érdekképviselő és érdekvédelem területén töltötte le, abban a dolgozó emberekért folytatott, bonyolult „dzsungelharcban”, amely ugyan-

csak a XX. században bontakozott ki igazán. Annak érdekében, hogy az ő avatottságát érzékeltessem, elmondhatom, hogy Herczeg kolléga ennek a tantárgynak meghívott előadója a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetemen.

Tisztelt Konferencia! Programunk és előadónk bemutatása után még elmondom azt is, hogy rendezvényünket nem véletlenül bonyolítjuk le április hónapban. Emlékeztetni szeretnénk ugyanis ezzel is arra, hogy közeledik május 1. ünnepe, 1890 óta a munka és a munkásság nagy nemzetközi ünnepe szerte az egész Földön. Mégpedig az idén immár a 110. alkalommal! Ez alatt a 110 év alatt, sajnos, sok aktuálpolitikai szennyeződés is rátapadt erre a szép tavaszi ünnepre. Mi azt szeretnénk, ha most, a 110. alkalommal eredeti fényében ragyogna Május 1., és ez a fény nem más, mint szakszervezeti mozgalmunk alap gondolata: a humánus és a dolgozó emberek egymás iránti szolidaritása szerte a világon és hazánkban is!

Ezekkel a gondolatokkal nyitom meg millenniumi rendezvényünket.

A kerecsensólyom éve

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület minden évben más-más pusztulóban lévő vagy veszélyeztetett madárfajra igyekszik ráirányítani a társadalom figyelmét annak érdekében, hogy szélesebb körű támogatást kapjon a szóbanforgó faj megmentésére törekvő munkájához. A 2000. esztendő: a kerecsensólyom éve! Ennek a bámulatos kis madárnak hazai állománya az 1960-as évekre mintegy 30 párra csökkent. Az egyesület huzamos, kitartó fáradozása nyomán az országos állomány ma már 120 párra tehető.

-ly. -l.

Száz éves az első magyar erdei munkás törvény

(az 1900. évi XXVIII. tc. az erdőmunkásokról)

Kereken száz esztendővel ezelőtt, 1900. október 22-én szakmánk, a magyar erdészet szempontjából történelmi jelentőségűnek tekinthető jogszabályt alkotott az Országgyűlés: az 1900. évi XXVIII. törvénycikket az erdőmunkásokról. A korabeli jogrendnek megfelelően a jogszabályt az államfő, I. Ferencz József király még azon év december 14-én szentesítette, s ez után a törvény 1901. május 1-én lépett életbe.

Történelmi jelentőségűnek azért tekinthetjük az 1900. évi XXVIII. törvénycikket, mert legjobb tudomásunk szerint ez volt az első jogszabály Magyarországon, amely törvényi szinten és önálló módon, speciálisan az erdei munkásokra vonatkozóan szabályozta a munkaadó és a munkás közötti jogviszony kérdéseit. S azért is, mert hosszú időn át, ugyancsak legjobb tudomásunk szerint, csaknem fél évszázadig volt érvényben. Vagyis addig, mígnem 1945 után a mindenféle munkavégzésre kiterjedő általános és egységes munkajogi szabályozás, a Munka Törvénykönyvének megalkotása hatályon kívül helyezte.

Tanulmányom első részében röviden bemutatom, hogy milyen történelmi szükségességek vezettek éppen a századforduló tájékán ennek a jogszabálynak a megalkotásához. Ezt követően pedig bemutatom magát a törvényt, legfontosabb részeinek jellemzésével.

A társadalmi fejlődés fényei és árnyai a kiegyezés után

A XIX. század második felében, az 1867-es kiegyezés után a polgári átalakulás, a társadalmi-gazdasági fejlődés a korábbi, évszázados tespedéshez képest szédületes iramúvá vált hazánkban is. Íme, csupán emlékeztetőül, néhány tény.

Ezerkilométer számra épültek az utak, vasutak. Gombamódra fejlődtek városaink; Budapest három évtized alatt a Széchenyi István által keserűen emlegetett „pesti por és sárból” ek-

kor vált Európa egyik legszebb és legmodernebb fővárosává. A gazdaság átalakult, a hagyományos kézműipart jelentős részben felváltotta a gyáripar; új iparágak jelentek meg. Habár lassabban és felemás módon, de modernizálódott a mezőgazdaság egy része is. Mind több magánbirtokon jelent meg a gőzlokomobil, a szántó- és aratógépek, cséplőgépek. Kihajtottak az élelmiszeripar első csirái is. Virágzásnak indultak a műszaki és természettudományok, a kultúra, az oktatás, gyorsan bontakozott ki a közegészségügy.

A nagy fénynek azonban nagy volt az árnyéka is. A klasszikus liberálkapitalizmus gazdasági rendszerre óriási társadalmi ellentéteket hozott létre, újakat termelt a régiek helyébe a vagyoni differenciálódás alapján. Az egyik oldalon mind kevesebbek kezében összpontosult a vagyon és a politikai hatalom. A másik oldalon viszont embermilliók süllyedtek szegénységbe, nyomorba, nincstelenségbe, anyagi és morális kisenmizettségbe, kilátástalanságba. A városi munkásság rémisztő helyzetét külföldön Dickens és (később) Gorkij örökölte meg drámai sötét-ségű irodalmi képekben az utókor számára. Nem volt jobb a hazai munkásság helyzete sem.

A társadalmat megbetegítő toxinnokkal szemben azonban hamarosan kitermelődött az ellenanyag is. A hazánkba is beáramló szocialista eszmék nyomán a proletariátus szervezkedni kezdett. Munkásegyletek, munkáspénztárak alakultak, munkáslapokat alapítottak és terjesztettek a dolgozók körében, élesebbé váltak a parlamenti csaták. 1880 májusában megalakult a Magyarországi Általános Munkáspárt, amely 1890-ben névlegesen is szociáldemokrata párttá alakult. Az 1873-ban alapított „Népszava” pedig a párt lapja lett.

A szervezethez és az 1889-ben létrehozott II. Internacionálé, mint a szocialista mozgalom nemzetközi

szervezete nagy lökést adott a hazai munkásmozgalomnak. Egymást követték a munkásgyűlések, kongresszusok és a nyilvános demonstrációk: felvonulások, tüntetések, népgyűlések, sztrájkok.

A hatalom ezekre a jelenségekre a bajok érdemi, gyökeres orvoslása helyett erőszakkal reagált. Katonaságot vetett be a tüntetők ellen, 1881-ben létrehozták a csendőrséget, s átszervezték az államrendőrséget. Szuronyrohamok, ostromállapot bevezetése, csendőrsortűzek, lovasrendőr attackok, halottak sebesültek, letartóztatások, bebörtönzések jelezték a szociális szakadék tragikus elmélyülését. S jelezte a jövőjüket kilátástalannak ítéző nincstelenség, munkanélküliek tömeges kivándorlása is. Ez volt az a korszak, amikor – a költő szavaival élve – „kitántorgott Amerikába másfél millió emberünk”.

(József Attila: Hazám, 1937.)

A falusi agrárszocialista mozgalmak

A hatalom urait, a tőkés és főként a földbirtokos osztályt az döbbenetette meg igazán, hogy a társadalmi elégedetlenség az 1890-es években egyre erőteljesebben jelentkezett az addig csöndesnek és engedelmesnek ismert falun is. A feudalizmust felváltó új világban gyorsabban jelent meg, mint ahogyan a hatalmi elit sejtette volna, az, akire az 1848-as márciusi ifjak szintén álmukban sem gondoltak: a nincstelen jobbágy modern utóda, az ugyancsak nincstelen agrárproletár.

Az agrárszocialista mozgalmak fellángolása várható, logikus következménye volt a falun, a mezőgazdaságban kialakult helyzetnek, ahol ekkor még a lakosság több mint 70%-a élt! A jobbágyfelszabadítás a polgári forradalom hatalmas vívmánya volt, de sajnos nem követte földreform. Így az immár szabad, de föld nélkül maradt parasztok agrárproletárokká váltak, akiknek a meg-

Folytatása a 4. oldalon

Száz éves az első magyar erdei munkás törvény

Folytatás a 3. oldalról

vásárolható munkaereje iránti kereslet azonban egyre csökkent. Ennek egyik oka a földesúri nagybirtok már említett részbeni modernizálása volt, ami csökkentette a termelés élőmunka-szükségletét. A másik ok pedig a fokozódó agrárválság volt. Mert az észak-amerikai és az orosz búza dömpingje az egyoldalúan gabona-monokultúrára berendezkedett magyar mezőgazdaság terményeinek elhelyezését egyre inkább megnehezítette az európai piacokon. A kíméletlen verseny, az alacsony jövedelmezőség a bérek leszorítására és a termelés szűkítésére kényszerítette a földbirtokosokat, viszont mindez az agrárproletárokat sújtotta.

A városhoz hasonlóan falun is demonstrációk, gyűlésezések, szervezkedések, aratósztrájkok, s erőszakos, véres karhatalmi ellenlépések jellemezték a helyzetet az 1890-es évtizedben. Orosháza, Békéscsaba, Gyula, Szőreg, Csorvás, Elek, Nagykamarás, Battonya neve ekkor került fel szinte nap mint nap az újságok címlapjára, a Viharsarok ekkor vált fogalommal, mint az agrárszocialista mozgalom legfrekvenciáltabb helyszíne. Az 1894-es hódmezővásárhelyi halálos csendőrsortűz nyomán az a képtelen helyzet állt elő, hogy a kormánynak ostromállapotot kellett kihirdetnie az Alföld egész területére.

A feszültség azonban csak tovább fokozódott és 1897-ben több megyére kiterjedő hatalmas aratósztrájkban kulminált, ismételten számos helyen a csendőrség fegyveres ellenlépéseivel, sztrájk törő aratók átcsoportosításával más országrészekből, véres helyi verekedésekkel.

Darányi Ignác színrelépése

A hatalom (már meglehetősen elkésve) belátta, hogy az agrárszocialista mozgalmat nem lehet továbbra is csupán közrendvédelmi témának tekinteni és kizárólag belügyminisztériumi eszközökkel kezelni. Hanem a rendszernek önmaga fenntartása érdekében önkorlátozó intéz-

kedéseket kell hoznia, s valamelyes határt kell szabnia a mezőgazdaság területén burjánzó kizsákmányolásnak, a korrupciónak és más vissza-, irritáló jelenségeknek.

Ennek a feladatnak a megoldására találtak igen alkalmasnak mutatkozó személyt dr. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter személyében. Dr. Darányi Ignác (1849-1927) jogászember volt és fővárosi ügyvéd, aki több szállal is kötődött a mezőgazdasághoz. S kitűnő politikusi alkat volt, aki jogász létére 1895-től FM-miniszterként meg tudta nyerni személyének és politikájának mind a földbirtokosok, mind a gazdatársadalom bizalmát. A magyar agrártörténet 1848-1945 közötti évszázadának legnagyobb formátumú földművelésügyi minisztere volt, akinek az erdészet is sokat köszönhetett (pl. az ERTI megalapítása).

Darányi az említett nagy aratósztrájk hatása alatt nagy ambícióval fogott hozzá minisztériumi apparátusával, főként az általa létrehozott „gazdasági munkaiügyek” ügyosztállyal egy olyan törvénytervezet kidolgozásához, amely hivatva volt a mezőgazdasági munkaviszonyokat rendezni, és így a további agrárszocialista lázongásoknak a jog eszközeivel elejét venni. (Megjegyzem, más eszközöket is fel kívánt használni erre a célra. Például a földnélküli szegény-paraszt családok részére juttatni kívánt kisebb földterületet – mai kifejezéssel elve – „háztáji gazdaság” megteremtésének lehetővé tétele érdekében. Továbbá tartalék munkásereget és aratógépparkot is ki kívánt alakítani állami pénzen, amely bevethető lett volna a sztrájkok letörésére.)

Így jött létre „A munkaadók és mezőgazdasági munkások közötti jogviszony szabályozásáról” szóló 1898. évi II. törvénycikk. Ennek analógiájára, mintegy annak változataként, erdészeti adaptációjaként alkotta meg az országgyűlés az FM törvényelőkészítő munkája alapján két évvel később az azonos célzatú XXVIII. törvénycikket az erdőmunkásokról.

Az erdei munkások helyzete századfordulón

Mi indokolta, hogy az erdészeti munkaviszonyok dolgában a mezőgazdaságtól elkülönített, önálló jogszabály szülessen?

A századforduló táján a kb. 25-26%-os erdőszültséggű, több mint 8 millió hektár erdővel, hatalmas és értékes fakészlettel rendelkező országban az erdőgazdaság (valamint az azal összefonódó, s arra épülő fafeldolgozás) jelentős és ígéretes nemzetgazdasági ágazat volt. A bevezetőben említett hatalmas gazdasági-kulturális-infrastrukturális fejlődés és urbanizálódás többek között rengeteg fát is igényelt. Ezen túlmenően a fa és fatermékek exportja önmagában is virágzó üzletet jelentett, hiszen a korszak konjunktúrája nemzetközi jellegű volt. Mindez természetesen serkentően hatott a hazai erdőgazdaságra. Rengetegen dolgoztak a fakitermelésben, a faanyagszállítás, a tutajozás, a fakereskedelem területén, a talpfa, donga, szőlőtám, faszén és más primer termékek termelésében.

Az erdőgazdálkodásnak politikai vonzata is volt, mert az erdők nagyobb része a zömmel nemzetiségek lakta hegyvidéken: a Felvidéken, a Keleti- és Déli-Kárpátokban, továbbá a délnyugati horvát-szlavón vidéken terült el. Így a liberális piacgazdaság visszasságai ezekre területekre is benyomultak. A munkások becsapása, kizsákmányolása irritálta a népet, s tovább élezte a magyar állam és a nemzetiségek közötti egyébként sem felhőtlen viszonyt.

Azt, hogy a szociális problémák az erdei munkásság körében is mennyire elmélyültek, legnagyobb erdőszűnknek: kálnoki Bedő Albertnek az „Erdészeti Lapok”-ban két különböző időpontban megjelent cikkével szeretném röviden érzékeltetni. Az 1865-ben fiatal erdőmérnökjelöltként írt „Erdői favágók” című cikkében első gyakorlati munkahelyéről, a vukovári uradalomból még jól kereső, elégedett favágókról tudósít. Már országgyűlési képviselőként 1898-

ban írt „A szocializmus kérdéséhez” című cikkében (ami nem más, mint a képviselőházban február 10-én elmondott beszéde) már sötét színekkel ecseteli a földművelés, s ezen belül a cselédek és munkások válságos állapotát, s a szocializmus – kommunizmus eszméjének, mint „veszélyes társadalmi bajnak” terjedését a nép körében. Orvoslásként Darányi Ignáchoz hasonlóan ő is – a nagybirtokrendszer szükségességének hangsúlyozása mellett – *óvatosságot, részleges földreformot*, a „földműves munkások” kisbirtokos réteggé alakítását tartja szükségesnek. Továbbá értékesítő, fogyasztási és hitelszövetkezetek sürgős létrehozását falun, hatékony állami támogatással „a nagytőke kizsákmányoló törekvéseivel szemben is”.

Fölöttébb indokolt volt tehát, hogy az államhatalom az erdészet területén is önálló intézkedéseket hozzon a munkaviszonyok rendezésére.

Az erdőmunkás törvény főbb vonásai

A hét fejezetből és azon belül 49 paragrafusból álló törvény a dualista Monarchia jogrendszerében a magánjogon belül a kötelmi jogokat meghatározó jogszabályok körébe tartozott, s mint ilyennek, *középpontjában a szerződéskötés állt*. Mégpedig az akkori jogi szóhasználatnál élve egy ún. szolgálati szerződés megkötése egyrészt a munkaadó (vagy megbízottja), másrészt a munkás (vagy napszámos) között.

Ez érthető és fontos intézkedés volt, mert a korábbi kusza feudális szokásjog nem kedvezett a liberálkapitalista rendszernek, amelynek új jogi formákra volt szüksége a gazdasági viszonyok szabályozása terén is.

Fontos lépés volt tehát a szóbeliséggel szemben a munkaszerződés alakzerűséghez kötése elvileg két egyenlő jogalany közötti szabad egyezkedés eredményeként. Mégpedig egy független harmadik tényező: hatóság vagy hatósági tanú előtti megkötéssel. Az elvi, formális szerződési szabadság implicitje azt is jelentette, hogy a szerződéskötést nem korlátozhatta munkásszervezetek

tevékenysége, kollektív szerződés vagy más külső tényező.

Másik fontos alaki követelmény volt, hogy a munkavállalónak *munkásigazolvánnyal* kellett rendelkeznie. Ez megegyezett az 1898. évi II. tc-ben előírtakkal. A munkásigazolványokat az államnyomda ekkorra már kellő számban előállította. Az igazolvány hiánya nem zárta ugyan ki teljesen a szerződéskötés lehetőségét, de az ilyen szerződést hatósági tanú nem ellenjegyezhetette és a közigazgatási hatóság előtt nem is volt érvényesíthető. (Mai szóhasználatnál élve az ilyen munkásigazolvány hiányában megkötött szerződéseket talán „zsebszerződéseknek” nevezhetnénk.)

Munkaidő: napkeltétől napnyugtáig

A törvény a munkavállaló jogalanyok tekintetében két kategóriát állított fel: az egyik volt a *munkás*, a másik a *napszámos*. A különbség a napszámosok hátrányára nyilvánult meg, mert velük a munkaszerződés szóban is megköthető volt, ennek a körülménynek minden lehetséges hátrányával együtt. Főképpen azzal, hogy a szóbeliség teret nyithatott nem csak a munkáltatói, de még a bírói önkénynek is.

A legszembeütőbb azonban a napszámos munkaidejének szabályozása. A 28. § szerint a munka tartama alatt egy napi munka értendő. A munkanap pedig „napkeltétől napnyugtáig számítottatik”. Ezen belül délben 1 óra ebédidő, IV.15-IX.30. között pedig reggel és délután további egy-egy félórai szünetidő illeti meg a napszámost.

Ez a törvényi előírás egy olyan korszakban született, amikor az iparban már 3x8 órás időbeosztásért, a 8 órás munkaidőért folyt a politikai harc.

Megdöbbenően drákói rendelkezése volt a törvénynek az a paragrafus is (32.§), amely lehetővé tette a napszámos kényszereszközök alkalmazásával (alkalmasint karhatalommal) történő előállítását és munkára kényszerítését, ha a munkahelyen időben igazolatlanul nem jelent meg vagy a megkezdett munkát abbahagyva jogtalanul eltávozott volna.

Ha a kényszerelőállítás után sem akart volna dolgozni, akkor további büntetésként 600 korona bírsággal volt sújtható.

A két törvény ilyen és hasonló kitételei miatt hívták ezeket Darányi-féle „rabszolgatörvényeknek” már kihirdetésük idején is. 1945 után pedig ezek miatt esett Darányi személye teljesen negatív történelmi megítélés alá, mellőzve számos más érdemét. (Városligeti szobrát is eltávolították.)

A törvény az erdőmunkások esetében nem rögzítette a munkaidő tartamát, alkalmasint azért nem, mert bérezésük vagy kialakult átalányban, vagy teljesítménybérben történt. A teljesítményt a magánerdőkben is az állami erdőkben alkalmazott módszerekkel és hiteles eszközökkel kellett számbavenni. A 15. § előírta: „A felmért teljesítmény után a munkabér fillérig számítandó és fizetendő ki.”

A kizsákmányolás korlátozásának kísérlete

Arra nézve, hogy az erdei munkások kizsákmányolásának milyen fondorlatai léteztek, következtethetünk a 17. §-ba foglalt tilalomból:

„A munkások munkabérét szeszes italokkal vagy árucikkkel egészben vagy részben megváltani, abból bárki követelésének fedezésére bármit levonni, a munkásokat arra kötelezni, hogy élelmi, élvezeti, ruházati cikkeiket, eszközeiket a munkaadónál vagy az általa kijelölt egyénnél vásárolják, valamint a munkásoknak adott előleg, kölcsön vagy szállítási költség után kamatot szedni, vagy ezek értékéről váltót venni – tilos.

Tilos továbbá a munkások munkabérét utalvánnyal, bárccal, jeggyel fizetni.”

A különböző nyelveken beszélő különböző nemzetiségű munkások becsapását kívánta megakadályozni a törvénynek azon előírása, ami szerint a munkaszerződést a hatósági tanú jelenlétében fel kellett olvasni és anyanyelvükön meg kellett magyarázni, elfogadását pedig a munkásoknak aláírásukkal kellett igazolni (8.§).

Kétségtelenül szociális jellegű volt a törvénynek az az előírása,

Folytatása a 6. oldalon

Száz éves az első magyar erdei munkás törvény

Folytatás az 5. oldalról

amely kötelezte a munkaadót arra, hogy ha a munkahelyen idegen községbeli munkása megbetegedett, akkor köteles volt legalább nyolc napon át gyógykezeltetni és ellátásáról gondoskodni. Ennél hosszabb betegség esetén pedig a községi előjáráságot értesítenie kellett a megfelelő intézkedés érdekében (18.§).

Terjedelmi korlátok miatt nem foglalkozhatok tovább a törvény egyes egyéb részleteivel: a kötelmi biztosítékokkal, tiltásokkal, a teljesítés biztosítékaival (pl. jogvesztés), a kártérítési esetekkel, a szerződészegés következményeivel, a szankciókkal. Ezek az elemek a törvényben megtalálhatók.

Nem lenne helyes mai szemléletünket a száz évvel ezelőtti helyzetre visszavetíteni és a törvény hiányosságaiént olyan szociális követelményeket számonkérni az akkori jogalkotóktól, amelyek későbbi évtizedek társadalmi fejlődésének felismerései és harcainak vívmányai. Akad azonban két-három olyan hiányossága, amely az akkori idők kritériumrendszerén történő megmértetés alapján is joggal minősíthető a törvény gyengéjének (a munkaidő meghatározásának érintett problémáján túlmenően).

A törvény fogytékosságai

Komoly „kiskapuja” volt a törvénynek, hogy bár az egész tulajdonképpen az alakisághoz kötött munkaszerződés körül forgott, mégis a 6. § kimondta: „A szerződés, ha a munka egészben vagy nagyobb részben annak a törvényhatóságnak területén teljesítendő, amelynek területén a munkások laknak, szóval is megköthető.” Tulajdonképpen ez az egy mondat, mint kibúvási lehetőség, alkalmas arra, hogy az egész törvény komolyságát megkérdőjelezze.

Nincs szó a törvényben a női munkáról és a fiatalok munkájáról. Pedig az 1. §-ban a törvény hatálya alá tartozó munkavállalók felsorolásában „az erdőgazdaság egyéb munkálatainál” dolgozók is meg van-

nak említve, s ezek között szép számban lehettek nők és fiatalok is. Ugyanígy nem esik egyetlen szó sem a törvényben a munkahelyi balesetekről, s az állami ünnepnapokon járó berről (még az olyan nagy ünnep esetében sem, mint amilyenek az uralgó születésnapja számított).

A törvény ismertetését három általános megjegyzéssel zárom.

1. A magyar magánjog akkor még nem ismerte el a kollektív (tarifa) szerződést, a sztrájkot pedig kifejezetten tiltotta, üldözte és szigorúan szankcionálta.

2. Ez a törvény nem terjedt ki a faipari munkásokra. Rájuk akkoriban az 1884. évi XVII. tc., az ún. második ipartörvény vonatkozott, s egyes konkrét munkaügyi szabályait a nagyobb üzemek gyári rendtartásai tartalmazták.

3. Ugyancsak nem tért ki az erdőmunkás törvény a gazdasági cselédekre sem, mert azokra az 1876. évi XIII. tc., a cselédtörvény vonatkozott. Az erdei munkás és napszámos alkalmi bér munkás volt és nem huzamosabb szolgáltatásokra kötelezett cseléd.

Összességében, mivel egységes munkajogi szabályozás a magyar tőkés piacgazdaság fejlődésének liberálkapitalista szakaszában nem alakult ki, az 1898. évi II. törvényeket és a hozzá szorosan kapcsolódó 1900. évi XXVIII. tc-t a kor kimagasló jogalkotásának értékelhetjük, említett fogytékosságaikkal együtt is. A selmeci főiskolán dr. Mihalovits János professzor is az 1918 előtt alkotott, az erdőszetre vonatkozó öt legfontosabb törvény egyikeként oktatta.

Más dolog, hogy egyik törvény sem hozta meg a jogalkotó Darányi Ignác által annyira remélt társadalmi békét. Ehhez tüneti kezelések helyett a társadalmi problémák lényegéhez kellett volna hozzájárulni. Saját árnyékát azonban át nem lépheti még az olyan tehetséges ember sem, mint amilyen Darányi volt.

A múltba tekintés akkor ér valamit, ha tanulsággal szolgál a jelen számára a jövőt formáló munkához.

Ennek az évszázados históriának szerintem egyik tanulsága az lehet, hogy egyszer már ez a nemzet meg-szenvedte a polgári átalakulás gyötrelmeit, ez a nép egyszer már ki-izzadta annak árát. Nem lenne jó ezt megismételni. A másik tanulság pedig az lehet – amit a száz évvel korábbi elkeseredett társadalmi harcok juttathatnak eszünkbe –, hogy mind a jog, mind a jogtalanság, vagyis mind a demokrácia, mind a diktatúra az erőn alapszik. Az már a társadalom bölcsességén és tisztességén múlik, hogy a jó és a rossz közül melyik lesz a következő történelmi korszak meghatározója.

Dr. Király Pál

„Lothar” aratott

Amint arról külföldi és hazai szaklapok hírt adtak, az Európai Fűrészipari Szövetség elkészítette véglegesnek tekinthető becslését arról a hatalmas széldöntésről, erdőpusztításról, amelyet 1999 decemberében a „Lothar” névre elkeresztelt forgószél okozott Észak- és Nyugat-Európa erdeiben. E szerint a becslés szerint Franciaországban 115 millió m³, Németországban 28,5, Svájcban 11,4, Svédországban 5,5, Dániában 3,4, a Baltikumban 2, Ausztriában 0,44 millió m³, Európában összesen 167 millió m³ viharkár, széldöntés keletkezett. Ekkora kára emberemlékezet óta nem volt példa a kontinensen. Bár a ledöntött (nagyobb részben fenyő) faanyag egy része hasznosíthatatlannak mutatkozik és az erdőn marad, mégis ez a roppant mennyiségű, terven felüli „fakitermelés” hosszú évekig nyomasztólag fog hatni a fapiacra. A FAGOSz Titkársága sajnálatát és együttérzését fejezte ki a természeti csapás által leginkább sújtott Franciaország budapesti nagykövetsége kereskedelmi képviselőjének, felajánlva lehetőségeit a katasztrófa következményeinek elhárításában.

k. p.

Erdészeti szakmunkásképzésünk története

Egy 1995-ben közzétett világbanki tanulmány a különböző országokat három tényező alapján rangsorolta:

- GDP termelést (bruttó hazai termék),
- a természeti erőforrásokat,
- a lakosság iskolázottságát (humán capital = emberi tőke) vette figyelembe.

A harmadikból következik az oktatási rendszerek jelentősége.

Az iskolarendszer olyan sajátosságos alrendszer, amely összekötő kapocs a gazdaság és a társadalom között. Az oda-vissza hatás törvényszerű. A gazdaság akkor működik hatékonyan, ha megfelelő képzettségű emberek működtetik azt. Más megközelítésben; a termelőeszközök és a termelőerők fejlettsége, színvonala alapvető fontosságú. Az ember tudása (képzettsége) a társadalomban elfoglalt helyét is meghatározza. Az angolok és belgák már a 16-17. században ezt látták. Ők kezdtek először szervezett iparoktatásba (ipari forradalom). Hazánkban a 18. században: 1770 táján indult kezdetleges formában (előtte céhek végezték). Az ipar megelőzte a kereskedelmi és mezőgazdasági oktatást. Bár a 19. században számos alsószintű mezőgazdasági szakiskola működött, erdészeti munkára nevelő iskola nem volt. Ám figyelemre méltó, hogy az 1883-ban meginduló erdőőri képzésben részt venni akarók számára előírás volt „erdősuhanc”-i, „erdőtanonc”-i gyakorlat. Erdőőr 24 éves kor és szigorú vizsga után lehetett valaki. Társadalmi rangja messze felülmúlta a favágóét, mész- és szénégetőét. (Az 1883. évi erdőőri képzés tantárgyai sokban egyeznek a 100 évvel későbbi erdészeti képzés tárgyaiéval.)

Az erdőn fizikai munkát végzők apáról-fiúra, családról-családra örökölték tudásukat, szakmai ismereteiket. Ösfoglalkozás volt. Egyszerű eszközöket használtak nemcsak a fa kitermeléséhez, hanem annak közleltetéséhez, felkészítéséhez, szállításához. (Kézi fűrészek, fejszék, kések, csúszdák, szánkok, igavonó állatok, tutajok, stb.)

Ez a „képzési forma” a mezőgazdálkodásban, erdőgazdálkodásban szinte évszázadokon át funkcionált. Társadalmi és gazdasági viszonyok is konzerválták ezt az állapotot. Az iparifa szükséglet lényegesen kevesebb volt. Csak ősszel-télen termelték ki a fát. (Okosan tették.) Vegetációs időben mással foglalkoztak az erre szakosodott családok (mellékhasználat). Síkvidéken a mezőgazdasági dolgozók télen az erdőben résziből végezték a nehéz fizikai munkát. Így fedezték szerszámfa, tűzifaszükségletüket.

Valami nagy katarzissnak kell történni ahhoz, hogy jelentős (forradalmi) változás történjen. Elmúlt századunk – sajnos – bővelkedett ilyenben. Az első világháború után elvesztettük erdeink nagy részét. Nem a termelés, az erdőteremtés vált központi kérdéssé (Álföldfásítás).

Más és mélyreható átalakulás a II. világháború után következett be.

A teljes gazdasági, politikai, ideológiai változás mindenre és mindenre kihatott. Államosítottak mindent: erdőt, földet, gyárat, stb. Az iskolákat 1948-ban. A magánszféra dolgozóiból bémunkás lett.

A mi szempontunkból a gazdasági és az iskolai változás a meghatározó. A háború utáni újjáépítés, a fellendülő szénbányászat, híd- és vasútépítés, tűzifaszükséglet több fát igényelt. A megnövekvő termelési igényekhez nem volt megfelelő termelőeszköz (gépesítés), sem megfelelő (képzett) termelőerő. Az erdei munkát végzőkből is sokan váltak ipari munkássá. A munkaerőhiány nem csak az erdőgazdaságokat érintette. Általános volt. Ezért jött létre a Munkaerő Tartalék Hivatal is. Koordinálni próbálták az országos gondokat. Képzetlen segédmunkásokkal nem lehet tervet teljesíteni. Az ún. MTH iskolákban elsősorban az ipar számára történt képzés. Kevés elmélet, sok gyakorlat jellemezte ezt a formát.

A magyar erdészet akkori vezetése (MALLERD) az ERTI-vel összefogva 1948. szeptember 20-án Sopronban indított erdei munkás szaktanfolyamot. A kezdeti lépések

nehézek voltak. Az erdőgazdaságok legjobbjait képezték ki oktatóknak (Szász Tibor). 1949-ben Gúthon, majd később másik 11 helyen szerveztek tanfolyamokat. Ezek 3-4 hetesek voltak. Jellemzően olyan dolgozókat képezték, akiknek már volt erdészeti gyakorlatuk, de sok volt a kezdő is. Az erdészeti alapismeretek tanítása mellett politikai képzés is volt (30 % óraszám). Ez hatalmi érdekeket szolgált. Két év után ez a képzés megszűnt (1953. Nagy Imre).

1954-ben Ásotthalmon, az ősi iskolában megszűnt az 1950-53-ig tartó 10 hónapos erdészképzés. Kézenfekvő volt, hogy ez az iskola adjon helyet az erdészeti munkások képzésének. Ekkor már az erdőgazdaságnál egyre több gép (motorfűrészek, motoros kapák, stb.) alkalmazására törekedtek (MRP-ERP-DRUZSBA korszak). Ez gyakorlatilag gépkezelő képzés volt (Szepesi László). A 2-3 hónapos tanfolyamok sűrűn váltották egymást. 1955-től az iskola közös igazgatás alá kerül a Pallagról Szegedre került erdészeti technikummal. A munka folyik tovább, de csak 1958-ig, mert akkor újra indul a kétéves szakiskolai erdészképzés Ásotthalmon. A gépész iskola átkerül Sárvarra. 1956 eseményei kihatottak a mi szakmánkra is. A munkaerőellátás változatlanul megoldatlan maradt. 1957-ben az OEF munkaügyi osztálya kezdte meg az erdei szakmunkás oktatás kidolgozását (Nemes József, Bosznay László). Az erőfeszítések eredményeként a munkaügyi miniszter 1959-ben az ipari szakmákkal egyenrangúnak ismerte el az erdőgazdasági szakmunkás elnevezést is (2215. szakmai szám). Tehát „de facto” és „de jure” 1959 őszétől beszélhetünk intézményes erdészeti szakmunkásképzésről. Ekkor vált a gépkezelő iskola erdészeti szakmunkásképzővé (Kiss Vince, Enyedi Ervin).

Ez kétéves képzés volt. Három hónap elmélet iskolában, a többi gyakorlat a gazdaságoknál, havonta négy napos konzultációval. Vizsga OEF szervezésben. (Budapesten ekkor indul fűrészipari tanfolyam!)

Folytatása a 8. oldalon.

Erdészeti szakmunkásképzésünk története

Folytatás a 7. oldalról

A sárvári iskola egyedül kevés volt. A dolgozók sem szívesen mentek távolra a családtól. Ezért 1960-ban 12 erdőgazdaságban a sárvári iskola kihelyezett osztályai kezdtek működni. Szakmunkások presztízse nő. A fejlődés az iskolai képzés felé tolódik. Egyre több elmélet kell. 1961-ben Középrigócon, 1963-ban Szöcsénypusztán (Ott György) indul be a szakmai képzés. 1964-től már évente 5 hónap elméleti oktatás folyik. Felügyeletet OEF látja el. 1967-től már 3 éves a képzés, féléves elmélet és gyakorlati váltással. Közben az erdőgazdaságok műszaki fejlesztése is folyik. Megjelennek a legújabb – már nyugati – gépek is (Stihl-Contra korszak). Az ERTI jelentős kutatásokat végez. (Termelőeszközök váltása). Az OEF, felismerve a szakemberképzés jelentőségét – meg azt, hogy meg fog szűnni – jelentős fejlesztéseket hajt végre az iskoláiban (ebédlők, tanműhelyek, szolgálati lakások épülnek, gépparkot fejlesztenek). Ásotthalmon is, ahol 1968 őszén már nem erdészeket, hanem csupa 8 osztályt végzett fiatalot iskoláznak be szakmunkásképzésre. (Utolsó 2 éves erdész osztály 1969-ben végez – az iskola 1964-től önálló.) A sárvári iskolát városrendezési okok miatt áthelyezik Mátrafüredre (Hangyál Tibor).

1969-ben megjelenik a VI. törvény, mely a szakmunkásképzést egységesen szabályozza. Megszűnik az OEF, létrejön a MÉM. Az iskolák fenntartását, felügyeletét a MÉM Szakoktatási és Kutatási Főosztálya alá tartozó Szakoktatási Felügyelőség látja el (Frankel Leó utca). A gazdálkodásban is jelentős reformok zajlanak. MÉM-ben Erdészeti Főosztály van (Sali Emil). Kialakulnak az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok, valamint a regionális Erdőfelügyelőségek. 1970-ben elkészül az OSZJ (Országos Szakmai Jegyzék) szerinti 1702. sz. erdőművelő-fakitermelő szakma szakmai szintje, majd Tanterv- és utasítás-a. Az OEE-ben megkezdik működését az Oktatási Bizottság. A MEDOSZ erdészeti ága felerősödik.

A MÉM, az EFAG-ok, az iskolák, az OEE, a MEDOSZ egyet akar. *Közös a cél: az erdészeti ágazat nemzetgazdasági elismerésének, műszaki fejlesztésének, személyi állományi minőségének fokozása.* Azaz a termelőeszközök és termelőerők fejlettségén keresztül társadalmi megbecsülés emelése. (EFAG-oknál van Műszaki Erdészet, Központban személyzeti és oktatási osztály, erdészeteknél „Kiváló Szakmunkás” brigádok.)

A négy szakmunkásképző stabilizálódott. 1971-ben Mátrafüreden már „Szakma Kiváló Tanulója” versenyt (SZKTV) rendeztek. Az állapot már-már idilli. Gazdaság szervezi a versenyt, jelen a szakma elitje, és elindul útjára a vándorserleg.

Jelentős felnőttképzést is folytatnak az iskolák. Mivel csak szakmunkás dönthet fát, igen sok erdei munkást kellett 10 hónapos tanfolyamon szakmunkássá átképezni. Az iskolák vonzáskörébe tartozó EFAG-ok küldték embereiket. A MÉM ekkor indított betanító- és továbbképző tanfolyamokat is (25. sz daraboló).

Az EFAG-ok műszaki fejlesztése gyorsan folyt (termelés is nőtt) – ezt az iskolák csak részben tudták követni. Bár a tanulók a szakmunkásbizonyítvány mellé erdészeti növényvédő betanított munkás bizonyítványt és mg. vontatóvezetői jogosítványt is szereztek, a feszültség nőtt. A nagy értékű gépek szakszerűtlen kezelése, gyors tönkremenetele okát a szakmunkásképzés színvonalában és tartalmában keresték. A Fagazdasági Tanács javaslatára 1974-ben elkészült az erdészeti szakmunkásbizonyítvány terv, amely 1990-ig szolgált. Itt kerül szóba a képzés koncentrációja két jól felszerelt iskolába (Barcs – Mátrafüred), valamint az erdészeti gépész-képzési irányvonal.

A jelentés ugyanis elismeri, hogy az SZKTV-en a tanulók egyre magasabb színvonalú feladatokat oldanak meg. (72 –MÁTRA –traktor; 73 – Sopron –T4K – 10 csuklós traktor; 74 – Szeged – csörölős traktor; 75 – Miskolc – hidraulikus rakodó.) MTZ korszak! Tantervek ezért korszerűsödtek. Nagy hangsúlyt kap az ok-

tatók továbbképzése és a tanüzem szerepe. Közben 1974. január 1-től az ország valamennyi középfokú intézménye az illetékes megyei tanácsok alá tartozik. Szakmai feladat megmarad a MÉM-nél. (Kettős irányítás!)

A 7/1974 sz. MÉM-rendelet jegyzékben tartalmazza a képesítéshez kötött betanított munkás képzési munkaköröket is. Engedélyezi a fadöntést a 71. sz. motorfűrészkezelő betanított munkásnak is. Óriási presztízavesztéseket jelent a szakmunkások számára. Az iskolák a vállalatokkal együtt rengeteg tanfolyamot szerveznek. De jótékonyan hat a szakmunkásképzés színvonalának fejlesztésére. Egyre több gépet kapnak az iskolák. Előtérbe kerül a gyakorlati képzés. Minél több jogosítványt szakmunkásnak! A dolog fontosságát bizonyítja, hogy 1977-ben a Sellyén szervezett SZKT versenyen megjelent Madas András miniszterhelyettes is. Jóleső és felemelő volt.

A kettős irányítás eredményeként az OM 105/1977. sz. utasításban közzé teszi a szakmunkásképző iskolák nevelési és oktatási tervét. (Ez a közismereti tantervre vonatkozik)

Az 1978-as esztendő több okból is jelentős. Madas András levelet ír Soós Gábor államtitkárhoz a szakképzés helyzetének, színvonalának, feltételrendszerének társadalmi szintű vizsgálata ügyében.

Március 14-15-én Sopronban széleskörű fórumot rendez az OEE OB-a. Jelen van Madas András is. Szakemberlánc kérdései, a központi koncepció és irányítás hiánya a fő kérdés.

Közben az OM és a MÜM ún. profiltisztítási folyamatot indít a középfokú oktatásban. Célja az oktatás színvonalának emelése. Iskolánkban az audio-vizuális oktatás a slágertéma.

A városban működő iskolák városi fenntartás alá kerülnek. Községek maradnak a megyéknél. (Ásotthalom – Szöcsény), Barcson új középiskola indul; bekebelezi Középrigócot. Megindul a vita Szöcsénypusztán sorsáról. (Szegeden megszűnik a mezőgazdasági képzés, Egerben felvetődik egy tiszta profilú erdészeti iskola építése.) Az iskolák fenntartá-

sa, irányítása tovább polarizálódik. Felszínre kerülnek az érdeellentétek.

A MÉM-ben megszűnik a Szakoktatási Felügyelőség; helyette Kutatás-oktatás Ellátási Központ (KOEK) szerveződik. Az erdészeti oktatásnak csak eseti felügyelője van. De megkötöttek a tanüzemi szerződések az iskolák és EFAG-ok között, mert a most bevezetésre kerülő Szakmunkásképzési Alapból csak így és közösen lehet támogatást igényelni. Ez jelentős segítséget jelent. Mód nyílik új, modern és nagy értékű gépek beszerzésére (Husquarna, KCR, Krystal korszak!). Gépi képzés előtérbe kerül. A vállalat számára a szakmunkás többet ér, mint a betanított munkás. 1979. augusztus 25-én Kornidesz Mihály bejelenti, hogy a gazdasági fejlődés lassul, a termelő ember szerepe nő. Oktatást javítani kell. Jelszó: innováció mindenhol; az erdészetben is.

1979-től a MÉM-EFH Személyzeti és Oktatási Osztálya foglalkozik a szakemberképzéssel elsősorban a vállalatok érdekében. Felmerül a felnőttoktatási bázisok szükségessége (Szöcsény-Pétevársára).

Minden tanácskozás a reformokról szól.

1980-ban meg is jelenik a szakmai nevelés és oktatás terve az erdőgazdasági szakmunkásképző intézetek számára (62800/1980-MÉM). Ugyanakkor valamennyi szakmunkásképző számára a MÜM 102/1980 sz. alatt Rendtartást ad ki. Minden szervezet aktivizálódik. Sopronban faipari képzés indul. Iskolák adminisztratív terhei nőnek, de a tárgyi fejlesztés folyik.

1981-ben a tantervek benevezése és bírálata folyik. Miskolcon a mezőgazdasági iskolában erdőgazdasági szakmunkás osztály indul. Gyakorlat a vállalatnál teljes egészében. Jegyzetek, könyvek hiányoznak. MM bejelenti, hogy 15 évig az iskolarendszer nem változik.

1982-ben Malgay Viktor az erdészeti oktatás szakfelügyelője. Sokat várnak tőle, de kevés a hatásköre. Tanítás 5 napos lesz. Gyakorlatok 7 órással. Pedagógus továbbképzést KOEK szervezi. Iskolák műszaki felszereltsége eléri az üzemekét (LKT-HIAB korszak). Megjelenik az új Szakmunkásvizsga Szabályzat.

1983-ban a szakmunkásképzőt elhagyó tanulók jó biológiai alapismeretekkel rendelkeznek és több gép kezelését készségi fokon tudják. Az iskolák harcot vívnak a jobb költségvetésért, s küzdenek a bürokrácia ellen.

Barcs: vízügy és erdészsképzés folyik (szk.+ em-fak.) Cél a gimnázium.

Szöcsénypuszta: küzd és bizonyítja életképességét. Vállalatok kiállnak mellette.

Mátrafüred: új iskolaépítési törekvései vannak.

Ásotthalom: stabil. 100 éves az iskola. Vállalati összefogással és a Megyei Tanács segítségével jelentős beruházás valósul meg. A MÉM nemzetközi erdészversenyt rendez. Papócsi László miniszterhelyettes nyitja meg. Az ünnepségen jelen van Soós Gábor, Hanga Mária; Királyi Ernő egy órát tölt ott és elsiel.

1984-ben még inkább felerősödik a felnőttképzés igénye (Ropoj). OM általános reformot ígér. MÉM bevezeti a gépkezelői jogosítványokat (Szöcsénypuszta).

1985-ben az I. sz. törvény az oktatásról szól. Egységes iskolai rendszerben a középfokú iskola nevelés és oktatás részeként deklarálja a szakmunkásképző iskolát (82-83 §); lényegi változást a szakmai képzésben nem hoz. A MÜM új ösztöndíj szabályzatot ad ki. Mátrafüreden új iskola épül. „Erdők Éve” rendezvények megszervezte. 12 tagú munkabizottság alakul a 1702. sz. erdőművelő-fakitermelő szakma tantervének felülvizsgálatára, módosítására. 1986-ban Barcs nem indít szakmunkás osztályt. Szöcsénypuszta két osztállyal indul, helyzete stabilizálódik, fejlődésnek indul. Mátrafüreden szeptember 1-jén 103 év óta először avatnak csak az erdészeti oktatás számára épült iskolát (Papp Lajos). Az EFH vezetője nem volt ott. Egerből az erdészeti képzés átköltözik. Heves vita folyik az új tantervről. MÉM szerepe csökken.

1987-88. a változások előszele. MM diktál, szakmai ellenőrzés hátterbe szorul. Pénzügyi kérdések a fontosak. Szakmunkásképzési Alap átalakul Szakképzési Alappá (középiskolák is kaphatnak támogatást).

Működni kezd az Agrárszakoktatási Intézet (ASZI). Szaktanácsadói

rendszer lép életbe. Tantervi vita bezárul. Szakmánk helyzetéről különböző nézetek vannak. Vállalatok műszaki fejlesztése megtorpan.

Egyetemi reformot sürgetnek. Az iskolák dolgoznak. Sláger a számítástechnika.

1989: összeomlik a szocialista gazdasági és politikai rendszer. Október 23-tól köztársaság vagyunk. A katarzis jelentősége akkora, mint 1946-ban. A mindenirányú változások követése képtelenség. Témánkban néhány említésreméltó esemény: Barcson kifut az utolsó erdészeti szakmunkás osztály. Szöcsénypuszta kollégium építésbe kezd. Feszültség az EFH és OEE között. Sorozatos személyi változások. Vállalati átszervezések kezdődnek.

1990-ben új misztérium FM, és új önkormányzati törvény. Az iskolák finanszírozása tanulólétszám alapján történik. Szakmai érdek nincs. Erdő és a termelőeszközök privatizációja megindul. Létszámleépítések kezdődnek. Tanerdő kérdése felmerül.

1991-ben FAGOSZ széleskörű tanácskozást tart Mátrafüreden az oktatásról. Szélsőséges nézetek is vannak. NSZI erősödik, ASZI gyengül. Menedzser igazgatás, lobbizás időszaka. Mindenki azt csinál, amit tud.

Az önkormányzatnak nem érdeke a szakmai képzés. 1991. november 7-8-án az iskolaigazgatók önként összeülnek Ásotthalmon a helyzet megbeszélésére. November 19-én az FM főosztályvezetője (Dauner Márton) fogadja valamennyi középfokú iskola igazgatóját. Megértő, de államerdészet sorsa fontosabb (Rt.-k alakulása, privatizáció). Törvényalkotási láz indul.

1992. február 19-én az FM-ben Agrárszakoktatási Fórum. Gyakorlati képzés a fő kérdés. Az iskolák új szakmákat is kezdenek oktatni (Szöcsénypuszta, Mátrafüred).

1992. augusztus 26-án Benedek András MÜM államtitkár kijelenti, hogy a gyakorlati képzés válságban van a vállalati struktúra szétesése miatt. Tanerdő ügye Bagó Bertalan kezébe kerül (E-40/6/AVÜ/1992).

1993. február 24-én országos erdészgyűlés van az FM-ben. Beszédet mond Antall József minisz-

Folytatása a 10. oldalon

Erdészeti szakmunkásképzés

Iskola	1975						2000							
	Tanuló			Tanár/Oktató			Tanuló				Tanár/Oktató			
	em-fakit.	Más	Össz.	Erd. végz.	Más végz.	Össz.	Erd. szakm.	Más	Össz.	Lány	Erd. végz.	Más végz.	Össz.	Nő
Ásotthalom	85	-	85	6	6	12	31	141	172	22	5	13	18	4
Középrigóc	92	-	92	5	7	12	-	553	553	185	10	59	69	29
Mátrafüred	87	-	87	5	5	10	17	351	368	30	7	33	40	11
Miskolc	-	-	-	-	-	-	18	832	850	448	-	47	47	37
Szőcsénypuszta	81	-	81	5	4	9	66	306	372	57	6	35	41	8
Összesen	345	-	345	21	22	43	132	2183	2315	742	28	187	215	89

Folytatás a 9. oldalról

terelnök is. Az oktatásra nincs hatással. Június 12-13-án elfogadják a közoktatásról szóló törvényeket. Főbb változások: tízosztályos iskola, Nemzeti Alaptanterv, Alapító Okirat, Iskolaszék, szakképzés csak tizenhat év felett, új OKJ. Kamarák jogosítványa, gyakorlati képzőhelyek. Szakképzést a MÜM koordinálja. Tanterv helyett szakmai követelményeket ír elő. Változások a szakszervezetekben is. MEDOSZ helyett AOKDSZ és EFDSZ. ASZI Budapestre költözik (Lengyel Sándor).

1994-ben a Magyar Agrárképzési Társaság alakult (Borda István). Április 13-án Szőcsénypusztán megkezdődik az OKJ szerinti erdészeti szakmák szakmai követelményeinek kidolgozása az FM-ASZI-iskolák részvételével.

Ásotthalmon megkezdődik a munka a tanulmányi erdőben, egy időben készül az új üzemterv. Októberben Sopronban ülnek össze az iskolák igazgatói. Fő kérdés az önkormányzatok érdektelensége, ill. a nagyfokú liberalizmus (minden iskola saját nevelési programot készíthet). A gazdasági szférában a vállalkozások kerülnek előtérbe.

1995-ben a kormány szinte minden törvényt, rendeletet módosítani kezd. MÜM szerepe nő. Szőcsénynek is van tanterve, de dísznövény-termesztőket (lányok) is képezni akar (Marcali hatás).

Az erdőgazdálkodóknál erősen csökken az alkalmazottak száma.

1996-ban megjelennek a szakmai törvények: LIII. a természet védelméről, LIV. az erdőről és az erdők védelméről, LV. a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról. Az erdőtörvény 15. §-a az erdő elsődleges rendeltetési között oktatás-kutatói célt is megjelöl. Szakszemélyzetről szó van, de szakképzésről szó sincs. Módosítják az oktatási törvényt, MÜM új vizsgáztatási szabályt ad ki. ASZI értekezlet tart a központi programokról és azok bevezetéséről. Májusban Ásotthalmon SZKT verseny közben széleskörű oktatási fórum van az erdészeti szakképzésről. Jelen: FM, MKM + MÜM + OEE, ASZI, EFH nem jött el.

1997-ben Ásotthalmon – leg-
 ősből iskolánkban – évtizedes küzdelem eredményeként 160 fős kollégium épül. Az iskolák felkészülnek a 2+2-es oktatási módra. (Két év közismereti oktatás: 9. 10. osztály – utána 2 év szakmai oktatás. Bővíteni óhajtják szakmai profiljukat, ellen-
 tés 1978-cal!)

1998: új kormány, új elképzelések. Liberalizmus csökken, minőségbiztosítás felé törekszik. Az Agrárkamara gondozásában elkészül az erdészeti mesterképzés szakmai követelménye. Az ASZI-ban erdőmérnök is van. NSZI felülvizsgálja az OKJ-t szakmacsoportok szerint. Az erdész- és vadásziskolák együtt javasolják az erdészeti-vadászati szakmunkás elnevezést, az erdészeti és vadász-vadtenyésztő helyett.

Az iskolák erdőművelő-fakitermelő helyett 9. osztályosokat iskoláznak be pályaaorientációs képzéssel kiegészítve.

1999: újabb törvénymódosítások. Az állandó változás az oktatás színvonalának rovására megy. Ásotthalmon is lányokat iskoláznak be – virágkötő-berendező pályaaorientációval. OEE-n belül megalakul az oktatási szakosztály.

Jelenlegi helyzet: az erdők 40%-a magántulajdonban van. Az állami erdőket részvénytársaságok kezelik. Erdészeti szakmunkást elvéve alkalmaznak, mert termelőeszközeik zömét privatizálták. Vállalkozókkal végeztetik a munkát. Az oktatás így nem élvez megkülönböztetett figyelmet. Az iskolák küzdenek a létükért (a tanulólétszámért) és ezért mindent felvállalnak, amihez nincsenek meg a személyi és tárgyi feltételeik sem.

Ha azokat megteremteni igyekeznek, akkor az erdészeti oktatás feltételeinek rovására tehetik. A különböző fenntartású intézmények egyike sem tiszta profilú.

Tantestületek felhígnak. Az erdőművelő-fakitermelő szakma 2000-ben kihalt. Ágazatunknak össze kellene fogni és tényleges koncepciót kidolgozni az új évezred elején. Ma lehetőség van az iskolák központi (FVM) kezelésbe vételére. A teljes középfokú oktatást és az oktatott szakmákat revízió alá kell venni. Az erdőkről és a mi jövőnkéről van szó!

Fröhlich András

A korszerű eszközöket alkalmazó főhivatású fakitermelők története hazánkban

A történeti visszatekintést a trianoni békediktátummal kell kezdenünk. Hazánk 1920-ban elveszítette az összes erdőterületének 84,1%-át. A megmaradt országrész erdősültsége alig érte el a 10%-ot. A két világháború között – mivel az erdő nem biztosított állandó megélhetési lehetőséget a munkások számára – az a gyakorlat alakult ki, hogy a fakitermeléssel a téli félévben általában alkalmi munkavállalói jelleggel a nyáron mezőgazdaságban dolgozó bér munkások foglalkoztak. A munkavégzéshez szükséges ismereteket apáról fiúra szállt tudás adta. Az alkalmazott eszközök gyakran még a háztartáshoz nélkülözhetetlen famunkák követelményeit is alig elégítették ki. Ilyenformán a második világháború után, 1947-ben sem volt hazánkban kifejezetten erdei munkához szükséges, speciális szerszámgyártás. A Magyar Szabványügyi Hivatal egyetlen ilyen szerszám követelményrendszerét sem rögzítette.

A fakitermelő munkásokra tett, általában érvényes megállapítás alól a Bükk, a Börzsöny, a Pilis, s Bakony egy-egy mezőgazdaságtól elszigetelt faluja férőhelyhiányának töredéke jelentett kivételt. Így megemlíthetjük az ómassai, a bernecebaráti, a kemencei, a pilisszentlászlói és a bakonybéli favágókat, akik „bandák”-ba tömörülve a lakóhelyüktől távoli vidékeken is vállaltak fakitermelést. Magukat ölfavágóknak nevezték. A „bandagazda” a munkáltatóval teljesítménybérben állapodott meg. A felkészített választékokat tő mellett készletezték. A munkájukhoz szükséges felszerelést külföldről szereztek be. (1947-ben a kőszegi erdőgondnokságon mi is foglalkoztattunk bernecebarátiakat.)

Annak ellenére, hogy a II. világháború utáni újjáépítéshez és a lakosság tűzifaszükségletének az ellátásához szükséges faválasztékoknak a „valódi” favágók csak elenyésző hányadát termelték ki, jelentőségük mégis nagy volt. Ők voltak ugyanis azok a példák, akik megmutatták,

hogy a fakitermelést lehet főfoglalkozásként élethivatásnak is választani. Ennek a jelentősége az újjáépítés időszakában felbecsülhetetlenül megnőtt. Az erdők államosításával a fakitermelés állami irányítás alá került. Egyidejűleg a földosztás, majd a mezőgazdasági termelészövetkezetesítés miatt a fakitermelésre többé nem vállalkoztak a földhöz jutottak, vagy a termelészövetkezetbe beállók. Ezért azt a mezőgazdasági és földmunkás réteget kellett a fakitermelésbe bevonnunk, amelyik nem jutott földhöz, vagy nem lépett be a tsz-be. Ahhoz azonban, hogy őket magunkhoz kapcsolhassuk, számukra egész évben munkalehetőséget kellett teremtenünk. Erre a fakitermelést és az erdőművelést irányító szakemberek között – felső irányításra – kialakult megegyezés teremtette meg a lehetőséget. A téli félévben a természet-szerű erdőgazdálkodásban művelt erdők véghasználatát, a nyáriban pedig a nevelővágásokat és a teljes talaj-előkészítés után újraerdősítendő területek tarvágásait ütemeztük. Ennek az előtt nem alkalmazott, ma már magától érthető üzemszervezési módszernek az előfeltételeit (beleértve a termelőeszközök előteremtését és a korábban fakitermeléssel egyáltalán nem foglalkozó munkások alkalmazását is) a Magyar Állami Erdők Központja központi irányítással teremtette meg. Intézkedett arról, hogy 1947-ben a háború után szünetelő Erdészeti Kutató Intézet dr. Bokor Dezső egyetemi erdőhasználati professzor irányításával újra kezdje meg a működését, hogy az Intézet teremtsen meg az újjáépítéshez szükséges fatömeg kitermelésének feltételeit. Szerény személyemet 1947. szeptember 1-jével e feladat végrehajtására helyezték át a Kőszegi Erdőgondnokságtól a soproni Kutatóintézetbe.

A feladat adott volt. Első lépésként összesen 33 fakitermeléshez szükséges, akkor európai színvonalú erdei szerszám gyártási műszaki rajzát és anyagelőírását készítettük el. A szer-

számok jó minőségének a biztosítása érdekében a követelményeket szabványosítottuk, majd megszerveztük az országos szükséglet kielégítő gyártását, az itthon elő nem állíthatóaknak pedig az importját. A másik nagy feladatkört a munkások alkalmassá tétele jelentette. Ezt kéthetes tanfolyamokkal oldottuk meg. Ehhez elkészítettük a tananyagokat és a szükséges felszerelést. Annak megítélésére, hogy az ismeretek elsajátítását minként lehet a sokszor még írással és olvasással is hadilábon álló „erdei munkás jelöltekkel” megoldani, Sopronban munkások részére több próbatanfolyamot szerveztünk, majd a szükséges változtatások után, az oktatás országos szintűvé tétele érdekében kiképeztük az egyes erdőgazdaságokban oktató gárdát. A munkásképzés további történetével nem foglalkozom, mert ez külön került tárgyalásra. Csak azt kívánom még megjegyezni, hogy a Kutató Intézet utódjában az ERTI-ben a munkatechnológiák kialakításával és a gépek erdőhasználatba való bevonásával 1990-ig külön erdőhasználati és gépészeti részlegek foglalkoztak. Minden új ismeret közreadását a továbbiakban is a tananyagok elkészítésével, próba munkástanfolyamokkal és az oktatók kiképzésével oldottuk meg. Már az 1950-es évek elején javasoltuk, hogy a fakitermelőket ne csak betanított munkás szintet adó tanfolyamokon, hanem szakmunkás képesítést nyújtó szakiskolában is képezzük.

A műszaki fejlesztésnek a Soproni Egyetemen is kialakult a bázisa. Az ERTI és az Egyetem között ezen a téren igen hasznos együttműködés, esetenként az eredményességet segítő rivalizálás alakult ki.

Talán nem érdektelen, ha visszamemlékezünk a fejlesztés legfontosabb állomásaira, amelyek a fakitermelőtől egyre nagyobb szakmai tudást követeltek, kizárva az alkalmi, képzetlen munkások alkalmazási lehetőségét. A fűrészek terén ilyen volt az 1950-es

Folytatása a 12. oldalon

A korszerű eszközöket alkalmazó főhivatású fakitermelők története hazánkban

Folytatás a 11. oldalról

években a gyalufogas kézfűrészek, a csehszlovák kétszemélyes MRP benzin- és ERP elektromos meghajtású motorfűrészek, majd a szovjet egy- és kétszemélyes „Druzba” benzinmotoros fűrészek munkába állítása. Mivel ezek a munkások nagy fizikai megterhelése miatt, illetve a hazai kemény lombos állományban nem váltak be, az 1960-as évek második felétől áttértünk a német egyszemélyes Stihl Contra motorfűrészek alkalmazására, amelyek akkor a világszínvonalat képviselték. Ezek nagy ára miatt az erdőgazdaságok bevezették a Szovjetunióban alkalmazott komplex fakitermelési munkaszervezetet, amelyik lehetővé tette a fűrészek műszakon belüli folyamatos üzemeltetését. Ennek a munkaszervezetnek több valós, majd visszajáró fordult előnye is jelentkezett. A 4-6 fős munkacsoportokban elegendő volt 2 fő motorfűrész szakmunkás alkalmazása. A nem fűrész szakmunkásokat betanított munkásokra is rá lehetett bízni. A tő mellett készletezés átkerült a felső rakodóra, mivel a közelítők is beépítésre kerültek a munkacsoportba. A komplex munkacsoport szervezetre való áttérésnek már a bevezetés után azonnal jelentkező hátránya azonban az volt, hogy a vágásvezető erdésztől folyamatos szervezői munkát igényelt, hogy az egyes műveletekben foglalkoztatottak tevékenysége szinkronban legyen, és hogy a megfelelően kialakított vágásrenddel a balesetelhárító előírások betarthatók legyenek. Két-három év múlva az ilyen szervezetben végzett motorfűrész szakmunkának újabb nem várt hátránya jelentkezett. Fellépett a „fehérujj betegség”, a vibrációs ártalom. Ez a motorfűrészszakosok között valósággal pánikhangulatot gerjesztett. A ME-DOSZ Erdészeti Munkavédelmi Bizottságának javaslatára az ERTI erdőhasználati osztályának keretében 1971-ben Erdészeti Üzemegészségügyi Csoportot szerveztünk és a kutatások eredményeként bevezettük a motorfűrészszakosok évenkénti kötelező orvosi vizsgálatát, az egy főre jutó motorfűrészkezelési időtartam műszakon belüli korlátozását és a mo-

torfűrész vibrációs paramétereinek ellenőrzését. A magyarországi üzemegészségügyi kutatások eredményeire felfigyelt a Stihl és a többi fűrészgyártó európai cég is és egyidejűleg olyan fejlesztést indítottak el, amelyik évről évre csökkentette a fűrészek vibrációját. Annak érdekében, hogy fokozzuk a fűrészgyártók ilyen irányú érdeklődését, javasoltuk a Stihl mellett a Husquarna hazai importját is.

A komplex munkacsoportokban a bevezetéskor csak a fűrész szakmunkákat végeztük géppel. A választékolás a tő mellett történt. A közelítést lóval, közelítő kerékpárral, majd a zempléni „lópótlóval”: ZELOP-pal végeztük. A továbbfejlesztés fő iránya az lett, hogy a szálzás, illetve hosszúfás közelítés bevezetésével a választékra darabolást és a felkészítést (pl. a gépi kérgezést) is helyezzük át a felső rakodóra. Ez megkövetelte (főleg a véghasználatokban) a lovak helyett a traktorok alkalmazását. Sík terepen erre csörlővel és egyéb erdészeti célú adapterrel felszerelt mezőgazdasági traktorok is megfeleltek, lejtős terepen azonban a lovak helyébe fokozatosan a speciális törzskormányozású traktorokat (pl. LKT-t) és önrakodó kihordókat, forwardereket kellett munkába állítani. A rakodási munkában a nehéz fizikai munkát hidraulikus markolójú, önjáró darukkal váltottuk fel. A fejlesztés terén egyes erdőgazdaságok az anyagi lehetőségeik és a külföldi tapasztalataik alapján még fejlettebb technikák és technológiák alkalmazására is vállalkoztak. (Pl.: döntő- gallyazó kombajn, mobil aprítógép, hosszúfás szállítás után alsórakodói automatizált darabolás, felkészítés). Habár ezek a kezdeményezések a mi állomány- és terepviszonyaink között általában nem üzemeltek gazdaságosan, ahhoz jelentősen hozzájárultak, hogy a közvélemény a fakitermelést is szakmunkának fogadja el. A munkásokat is meggyőzte arról, hogy ha meg akarnak felelni a munkák támasztotta követelményeknek, ismereteiket tanulással folyamatosan növelniük kell.

A mai főhivatású fakitermelő szakmunkástípus kialakulásához je-

lentős mértékben hozzájárultak a versenyek is. Az előző rendszerben a termelés növelése érdekében valamennyi termelő ágazatban általánossá vált a szakszervezetek által szervezett „szocialista munkaverseny”. Így a fakitermelésben is rendszeresen értékelték az egyes munkacsoportok éves teljesítményét és a legjobbakat év végén a „szocialista brigád” címmel, jelvénnel tüntették ki és egyéb jutalommal, pl. ingyenes üdültetéssel díjazták. Ez a verseny, mint minden ágazatban, nálunk is a minél nagyobb egy főre jutó teljesítmény elérésére ösztönzött. A fakitermelésben azonban a tömegtermelésnél a szakszerű munkavégzésnek nagyobb a haszna. Pl.: az irányított döntés és a kíméletes közelítés csökkenti az erdőművelési károkat, vagy az alacsony tuskójú felszakadás- és felhasadásmentes fadöntés növeli a törönk értékét.

Felismerve a fakitermelésben a szakszerűség fontosságát, ennek fejlesztése érdekében egymástól függetlenül több országban, így Ausztriában, Csehszlovákiában, Finnországban, Jugoszláviában, Kanadában, Lengyelországban, Spanyol- és Svédországban rendeztek fakitermelők részére versenyeket. A végrehajtásban az elbírálás alapja mindenütt a szakszerűség volt.

Az ERTI-ben is rájöttünk arra, hogy a legnagyobb értékű választékok előállítását biztosító fakitermelési művelési technológiák széleskörű elterjesztésének legjobb módszere az erdészeti, majd az erdőgazdasági szintű, válogató versenyekre épülő, legalább két évente rendezett és a győztesek számára jelentős egyéni díjakat adó verseny. Tapasztalatszerzés céljából az első ilyen versenyt 1955-ben a budakeszi kísérleti telepen a Budapesti Erdőgazdaság fakitermelői részére rendeztük. Az ott szerzett tapasztalatok alapján, az 56-os forradalom után 1962-ben a ME-DOSZ, név szerint néhai Nemes József hatékony támogatásával és közreműködésével Guthon, Szócénypusztán és Parasznyán külön a sík-, domb- és a hegyvidéki erdőgazdaságok komplex munkacsoportai részére megrendeztük az I. Országos Versenyt. Következő évben, 1963-

ban Császáron, majd 1964-ben Sümegen került sor a II., illetve a III. országos komplex munkacsapat versenyekre. E három verseny tapasztalatai és a munkások véleménye meggyőzte a MEDOSZ-t arról, hogy fogadja el az ERTI elejétől hangoztatott véleményét, miszerint a versenyeket ne a munkacsapatok teljesítményére, hanem – hasonlóan a többi rendező országhoz – az egyes csapattagok egyéni munkavégzésének a minőségére alapozzuk. 1966-tól 1988-ig egyre látványosabb szervezésben a Pilisi Parkerdőgazdaságban, a Kelet-bükki, a Somogyi Erdőgazdaságban és egy alkalommal, 1980-ban az OEE vándorgyűlése keretében Gödöllőn rendeztünk összesen 14 alkalommal a munkaműveletek szakszerű végrehajtására alapozott fakitermelő versenyt. A versenyek – attól függően, hogy hol kellett a munkán javítani – a következő munkaműveletekben zajlottak: irányított fadóntás, gallyazás, választékolás, precíziós és kombinált darabolás, motorfűrészszerezés, traktoros közelítés, darus rakodás és kiszállító tehergépkocsi vezetése akadályok között. Az országos versenyeken rendszeresen 120-150 versenyző és 200-250 fahasználati szakember, mint kísérő, illetve néző vett részt. Ezeknek a versenyeknek a lebonyolításában a rendezésre vállalkozó erdőgazdaságok fahasználati szakemberei, a területvezető erdészek és az ellátás biztosítása terén a csemetekertek állandó nőmunkásai is felbecsülhetetlen munkát végeztek. Mindenkit felsorolnom lehetetlen. Egy-egy személyt, aki különösen a szívükön viselték a verseny sorsát, megemlítek. Így a Pilisből dr. Madas László, a Bükkből Szegő Lajos, a Balaton-felvidékről néhai Györke Zsombor és Somogyból Göndöcz Gyula kollégáinkat kell kiemelnem. Sajnos, 1988 után több hazai országos verseny rendezésére anyagi okok miatt nem került sor. Csak néhány erdészeti részvénytársaságban rendeztek időnként – az 1990 óta többnyire egyéni vállalkozóvá lett – fakitermelő szakmunkások részére erdőgazdasági szintű versenyeket. Így a Nyírerdő Rt. guthi erdészetében, a Balatonfelvidéki Rt-ben Huszárokélopustán és a soproni TAEG Rt-ben. Versenyeket rendeztek

még az erdészeti szakmunkásképző iskolák és az erdészeti szakközépiskolák tanulói számára.

Végezetül foglalkoznom kell még a fakitermelők világversenyével is, hiszen a hazai országos versenyek győzteseiből összeállított válogatott keret tagjait folyamatosan sarkallta minél pontosabb munkára az a cél, hogy összemérhessék tudásukat a világ legjobbjaival. A világversenyek indítása és rendszeressé tétele magyar kezdeményezésre történt. Az 1960-as évek közepétől kialakult az a gyakorlat, hogy a versenyeket rendező szomszédos országok meghívták egymást a saját országos versenyekre, amelyeken a verseny a meghívó ország szabályzata szerint zajlott. Így mi négy éven át vettünk részt Jugoszláviával egymás versenyein. Ezen a gyakorlaton 1970-ben változtattunk, amikor is Jugoszlávián kívül a Visegrádon rendezett országos versenyre meghívtuk még Ausztriát, Bulgáriát, Csehszlovákiát, Finnországot, Lengyelországot, az NDK-t, Romániát és a Szovjetuniót. A meghívottak közül négy ország 3-3 fős csapattal, két ország pedig küldöttel vett részt. 1973-ban Romániában, majd 1977-ben Finnországban rendezett nemzetközi versenyen az 1970-es visegrádi versenyt nyilvánították az első világversenynek. Visegrádon a résztvevő országok elfogadták azt a magyar javaslatot, hogy a nemzetközi versenyekre dolgozzunk ki külön szabályzatot és hogy hozzunk létre nemzetközi versenyszervező bizottságot. A nemzetközi versenyszabályzat kidolgozását mi, magyarok vállaltuk. Ennek végső formába hozatalában hatékony együttműködés alakult ki Sreten Nikoloc belgrádi egyetemi erdőhasználati professzorral. A szervező bizottság összetételének és működésének rendjét pedig néhai Olavi Puoskarival, a finn erdészeti szakoktatási főigazgatóval közösen dolgoztuk ki. Eddig a világversenyek megrendezésére összesen 23 alkalommal került sor. A versenyeken összesen 3 világrész 25 országa vett részt. A világversenyeket ez évig 1-3 alkalommal a következő országok rendezték: Magyarország, Jugoszlávia, Románia, Norvégia, Szovjetunió, Bulgária, Finnország, Csehszlovákia, Lengyelország, Svéd-

ország, Dánia, Svájc, Német Szövetségi Köztársaság. A világversenyeken a kialakult magyarországi gyakorlatnak megfelelően az egyes feladatokban az egyéni összetett versenyben, és a háromfős csapat összesített pontszáma alapján a csapatbajnokságban adnak át díjakat. Hazánkat a rendszerváltásig a nemzetközi erdészeti szakvélemény a legjobb szakmunkásokkal rendelkezők között tartotta számon. Így a csapatbajnokságban 1970-ben és 1972-ben első, 1973-ban és 1975-ben másodikok, 1974-ben, 1982-ben, 1984-ben és 1987-ben harmadikok lettünk. Az egyéni összetett versenyben 1972-ben Varga István I., Domján József II., 1975-ben Kékedi József és 1984-ben Roznik László III. lett. Az egyes versenyszámokban, különösen az irányított fadóntásban gyakran kerültünk dobogóra. Azt, hogy a világversenyeken 1990 után is részt vehetünk, Gólya János okl. erdőmérnök, volt ERTI kutató kollégánknak köszönhetjük, aki jelenleg a Soproni Egyetem Erdőhasználati Tanszékén dolgozik. Lelkes utánjárással elérte ugyanis, hogy a FAGOSZ és Illés Gábor kollégánk alapításában 150.000.- Ft alapítványi induló vagyonnal (amely mára 1 millióra növekedett), 1993-ban létrehívták a „Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány”-t. Ez a nem jelentős összeg az, amellyel valamint a Stihl-, illetve Husquarna cég támogatásával a magyar csapatot a soron következő világversenyre össze tudták állítani, fel tudták szerelni és ki tudták utaztatni. Az alapítvány szűkös anyagi korlátai azonban nem teszik lehetővé a versenyzők alapos felkészítését, a kezdeti sikerek elérését. Ezért, amikor még tájékoztatom a szakmánkat arról, hogy a következő világversenyt 2000. szeptember 20-24. között Norvégiában rendezik, kérem az erdészeti Rt-k illetékeseit, hogy az alapítványt támogatassák, hogy mielőbb visszahódíthassuk a világversenyeken a dobogós helyeket és hogy ismét megrendezhessük a hazai országos versenyeket is. Befejezésül köszönetemet nyilvánítom Gólya János kollégámnak, hogy a versenyek történetének áttekintését adatok közlésével segítette.

Dr. Szász Tibor

Szakmai múltunk...

Ha a XX. századi szakmai múltunkról beszélünk, világégések, az I. világháború és a trianoni békeszerződés veszteségei, a II. világháború kárai, az erdőgazdálkodás és felügyelet újra és újra való átszervezése, az Országos Erdészeti Főigazgatóság megalakítása: mint történelmünkben az egyetlen olyan szervezet, mely az erdészetet az őt megillető szintre emelte, jut eszünkbe. És gondolunk erdeinkre, annak területi és fajokválogatásaira, tulajdonviszonyainak alakulására, technikákra és technológiákra, fajokpolitikai kérdésekre, kutatási eredményekre, munkaszervezési próbálkozásokra, gépesítési törekvésekre, munkásokra és kudarckokra. Csupán másodlagosan jut eszünkbe a szakmát gyakorló ember. Az ember többnyire csak úgy jelenik meg, mint egy kiváló szakember, mint egy fénykép a személyről, vagy valamely brigád tagjaként örömben, esetleg munkavégzés közben, mint egy munkanapló, bérjegyzék, dicsérő vagy elmarasztaló okirat címzettje.

Pedig ennél sokkal többről van szó...

Ha erdész szakmáinkra gondolunk, eszünkbe kell jusson a *szakember*, aki tervezéssel, munkaszervezéssel, a feltételek biztosításával igyekszik megteremteni a munkavégzés lehetőségét, és a munka elvégzését is ellenőrzi. A *középkáder*, aki nek a vállán nyugszik a kivitelezés minden gondja-baja, és a *szak-, segéd- és betanított munkás*, aki kemény fizikai munkával, odafigyeléssel és gondoskodással létrehozta azt az eredményt, mely szerint a trianoni 11,8 %-ról hazánk erdőszültsége 18,6 %-ra emelkedett.

Nagy eredményeket tudhat a szakma maga mögött, hiszen az erdőterület növelésének százaléka tartalmazza a kopárok befásításának embert próbáló munkáját, az Alföld fásításának kivitelezését, az ártéri területek, a vonalas létesítmények és a tanyák fásításának megvalósítását. Kemény munkát jelentett a marginális területek nagy részének erdővé

alakítása, hiszen a mezőgazdaság rentábilisan nem művelhető, gyenge területeit kellett betelepíteni.

Gondolnunk kell azokra a tömegtől dolgozó és a névtelenség homályába tűnő munkásokra, akik nélkül a tervek és elképzelések soha nem valósulhattak volna meg.

Hogy egy adott munkahelyen milyen közösség alakul ki, milyenné válik a munkahely légköre, milyen az emberek egymáshoz való viszonya, milyen a munkával szemben tanúsított viszony és hozzáállás, az mindig a munkahelyi vezetőktől függ. Ebből a szempontból szakmai hagyományaink a legfontosabbak, hiszen ezek gyakorlása és az annak szellemében végzett munka és viselkedés hozhatja meg a sikereket, hiánya pedig eredményezheti a kudarckokat.

A hagyományaink szerinti életvitel más szakágak részére is példaként szerepelhet, még akkor is, ha a XX. század folyamán voltak is olyan politikai áramlatok, amelyek összetartó szakmánkat politikai ellenségként kezelték, megbízhatatlannak titulálták. De a selmeci-soproni szellemiség, az „egy mindenkiért, mindenki egyért” jelmondat átsegítette szakmánkat a vérzivataros, forrongó, megpróbáltatásokkal teli búcsúzó XX. századon.

A szakmai hagyományként tisztelendő selmeci-soproni szellemiség tulajdonképpen egy etikai kódexként működik, melynek alapelvei:

- a szakmai és emberi tisztesség,
- az egymás iránti tisztelet és megbecsülés
- az újra való fogékonyság
- a kemény munka és a küzdelem vállalása
- az életszeretet és életöröm igénylése.

Ha mindezt a szakma irányítói, vezetői és középkáderei betartják, művelik és ápolják, akkor a végrehajtó személyzet és az egyszerű erdei munkás is magáévá teszi a jó példát és eszerint él és munkálkodik, melynek eredménye a siker lesz.

Kellő alázattal és tisztelettel kell bánnunk a minket körülvevő természetével, igyekeznünk kell minél alaposabb megismerésére és törvényeit figyelembe véve cselekedni.

Egymással szemben kellő tiszteletet kell tanúsítanunk és jószándékkal, segítőkészen kell a problémával küszködő szaktársaink mellé állnunk. Nem kell megsértődnünk és félnünk a jó szándékú kritikától, hiszen segítségével elkerülhetünk felesleges vádgyalogásokat. Figyelnünk kell munkatársaink véleményére, megfigyeléseire is, és türelemmel meg kell hallgatnunk álláspontjukat. Jó ötleteiket, javaslatukat érdemes megfogadnunk a jobb eredmény elérése céljából is. Fogékonynak kell lennünk az újra, alkalmaznunk kell a speciális erdei körülmények között is a technika vívmányait és a hasznos technológiai változtatásokat.

Tudnunk kell, hogy a tisztesség, kemény munkának minden korban, minden társadalmi körülmények között megvan az eredménye, még akkor is, ha egyesek – pillanatnyi előnyök miatt – azt megkérdőjelezzik. Nem szabad a könnyebb ellenállás irányába haladnunk, hanem vállalnunk kell a küzdelmet szakmai céljaink eléréséhez.

Egy olyan szakma, mint az erdészet, amely hosszú távra tervez és dolgozik, nem engedheti meg a lazaságot, nem engedheti kapzsiság áldozatává válni az erdőt, mert ez utódaink sorsába kerülhet!

Egy ilyen, „Az erdő és az erdei munkás a XX. században” címet viselő millenniumi konferencián feltétlenül tisztelettel kell emlékeznünk azokra az oktatóinkra, kutatóinkra, szakembereinkre, erdei munkásainkra, akik az adott természeti és politikai körülmények között, szakmai hagyományaink szellemében, hivatástudattal, szakmaszeretettel, nagy munkabírással és lelkesedéssel oktattak, kutattak, terveztek, szerveztek, irányítottak, ellenőriztek és végezték mindennapos feladataikat.

Folytatás a 15. oldalon

Szaktanácsadó-utánpótlásunk vetélkedője

Szakszervezetünk mindig érzékeny figyelemmel kísérte a szakma munkástanácsadásának, beiskolázásának és minőségének alakulását.

Ezért őszinte örömközpontunkra szolgált, hogy ebben az évben is sor kerülhetett az 1702. sz. erdőművelő-fakitermelő szakma kiváló tanulóinak országos versenyére, amelynek döntőjét Ásotthalom, a Bedő Albert Erdészeti Szakiskola és Kollégium vendégszerető és példás szervezésében bonyolították le. Patinás, immár 117 éves múltra visszatekintő intézményünk azonban nem „csupán” a szervező házigazda szerepét töltötte be, hanem a többi szakmunkásképző intézet fiataljaival szemben ugyancsak kemény és eredményes versenytársnak is bizonyult; ezt mutatják az összetett egyéni és csapatverseny eredményei.

Mielőtt azonban ezek ismertetésére rátérnénk, szükségesnek érezzük

Eredményhirdetés (balról jobbra): Fackelmann István osztálykoordinátor, Csongrád Megyei Agrárkamara, a versenybizottság tagja; Andrusiné dr. Ambrus Ildikó iskolaigazgató, Bedő Albert Erdészeti Szakiskola és Kollégium, Ásotthalom; Ott József elnök, Csongrád Megyei Közgyűlés; dr. Mucsi Imre helyettes államtitkár, FVM; Oláh Sándor alelnök, Csongrád Megyei Közgyűlés Oktatási és Ifjúsági Bizottsága, a versenybizottság elnöke; Puskás Lajos oktatási igazgató, DALERD Rt.

Szakmai múltunk...

Folytatás a 14. oldalról

Emlékezzünk az erdészeti szakmunkástanácsadóknak, akik az üzemtervezés, az erdőtelepítés-művelés-védelem-használat, feltárás és fafeldolgozás terén folytatták tevékenységüket, és emlékezzünk mindazokra a nevesíthető és névtelen dolgozókra, akiknek mi, a mai erdészgeneráció létünket köszönhetjük.

Kérem a tisztelt Szaktársakat, akik ezt a kissé rendhagyó, szakmai múltunkat taglaló előadásomat türelemmel végighallgatták, hogy a selmeci-soproni hagyományaink szellemében folytassák munkálkodásukat mindannyiunk örömeire, hogy a következő ezredéves konferencián is módja legyen valakinek a magyar erdőgazdálkodásról és annak emberi oldaláról beszélni. És ne feledjük el, hogy az ember minden jónak és rossznak a forrása és elszenvedője.

Kívánom, hogy mindannyian csak a jóból részesüljünk.

Köszönöm.

Dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó

megemlíteni, hogy a verseny döntőjének lebonyolítását nem kevesebb, mint 37 támogató tette lehetővé. Köztük 12 ásotthalmi vállalkozó, vállalkozás és szervezet szerepelt (de a támogatók között ott volt szakszervezetünk is). Támogatta továbbá valamennyi állami tulajdonban lévő erdészeti részvénytársaság is (az ERDÉRT Rt-t is beleértve), a magán-szektor részéről pedig az ERDŐSZÖV Rt. (Erre szokás mondani, hogy tartsa meg az Isten a jó szokásukat, mert szükség lesz rá a jövőben is.)

Figyelmet érdemelt az is, hogy állami és társadalmi szervek magas rangú tisztségviselői nem csak védnökséget vállaltak a rendezvény fölött, hanem tevékenyen szerepeltek a lebonyolításban is, pl. dr. Mucsi Imre professzor, az FVM h. államtitkára, Ott József, a Csongrád Megyei Közgyűlés alelnöke, Futó Tamás, a Csongrád Megyei Agrárkamara elnöke, Antal József, az FVM Csongrád Megyei Hivatalának vezetője és még többen mások.

Mind a csapat-, mind az egyéni verseny írásbeli és szóbeli versenyből, valamint gyakorlati versenyből

állt. Az utóbbi motorfűrészes döntést, közelítést, motorfűrész-szerelést és lánckimelő darabolást, kombinált darabolást, valamint fiatalos tisztítását foglalta magába versenyszámként.

A csapatversenyben négy csapat mérte össze képességeit, s közöttük a következő helyezési sorrend alakult ki az elért összesített pontszám alapján. (Az elérhető maximális pontszám 1800 volt.)

1. Ásotthalom	1371 pont
2. Szőcsénypuszta I.	1257 pont
3. Szőcsénypuszta II.	1177 pont
4. Mátrafüred	1139 pont

Az egyéni versenyben 16 szakmunkástanuló állt a rajthoz. Itt az elérhető maximális pontszám 600 volt. Az első öt hely sorsa így alakult.

1. László Előd
Ásotthalom	506,5 pont
2. Vas Zoltán
Szőcsénypuszta I.	424,5 pont
3. Kövér Gábor
Ásotthalom	412,5 pont
4. Sztarovits Gábor
Ásotthalom	409,0 pont
5. Focht Gergely
Szőcsénypuszta I.	401,5 pont

Szakmunkás-utánpótlásunk vetélkedője

Eredményhirdetés, egyéni győztesek (balról jobbra): Vas Zoltán, Szöcsénypuszta, II. helyezett; László Emőd, Ásotthalom, I. helyezett; Kövér Gábor, Ásotthalom, III. helyezett

A három „legizgalmasabb” gyakorlati versenyszámban az első hely sorsa így alakult az egyéni versenyben.

Döntés (max. 100 pont):

Csalló Gábor, Szöcsénypuszta I., 88 pont

Kombinált darabolás (max. 50 pont):

László Előd, Ásotthalom, 42 pont

Közelítés (max. 100 pont):

Sztarovits István, Ásotthalom, 98 pont.

A verseny szorosságát egyes versenyszámokban jól jelzi, hogy pl. a döntésben az 1. és a 16. helyezett között a különbség mindössze 10 pont volt. Mindazonáltal a teljes versenytabella tüzetesebb vizsgálata nyomán az a benyomás alakul ki az értékelőben, hogy a mezőny nem volt kiegyensúlyozott, mert meglehetősen nagy szórást mutat az egyes fiatalok teljesítménye. Az kétségtelen, hogy a verseny az ásotthalmi tanulók fölényes, stabil győzelmét hozta.

Rövid híradásunkat azzal a kommentárral zárjuk: jó érzés, hogy a mai világban, amikor a boldogulás szempontjából a szakmai hozzáértés nem egyszer vereséget szenved az ügyeskedéssel, arcátlan spekulációval szemben, akkor az erdészeti szakmunkások, jövőbeli vállalkozók vonalán szakiskoláink gondos pedagógusainak jóvoltából megbízható utánpótlásra számíthat a szakma. S jó érzés volt látni azt is, hogy a verseny rendezvényein, ünnepélyes aktusain nem trikóba-pólóba, piszkos melegítőbe, edzőcipőbe öltözött slendrián szörmókok jelentek meg. Hanem öltönyös-nyakkendő, kifényesített cipőjű (!), ápol, kulturált megjelenésű fiatal emberek.

A versenyhez egyéb értékes kísérő programok is csatlakoztak. Így a „Nyitott kapuk Európában” című ankét érdekes előadásai, valamint az Agritechnika Kft., a Panda Kft. és a Stihl Kft. gépbemutatói és kiállításai. Mindez együtt tette a szakmai közelet kiemelkedő eseményévé az ásotthalmi „Szakma Kiváló Tanulója” versenyt.

Dr. K.P.

László Emőd ásotthalmi tanuló – a későbbi győztes – fadöntés közben

BESZKIDEKI TANULMÁNYÚT

Testvérszervezetünkkel, a Lengyel Erdészeti Szakszervezettel (Związki Lesników Polskich, röviden ZLP) fennálló együttműködési megállapodásunk keretében májusban *szakszervezeti titkáraink szakmai tanulmányúton vehettek részt Dél-Lengyelországban*, zömmel a Magas-Beszkidek térségében. De futotta az egyébként szűkre szabott időnkől egy napra a Lengyel-Tátra, Zakopane környékére is.

A 34 fős csoportot Barta László, Szakszervezetünk elnöke vezette. A titkárokkal tartott Varga György, Nyugdíjas Bizottságunk elnöke, valamint kedves vendégként Mihalovits Ervin úr, a Nyugdíjasok Országos Képviselőtársaságának elnöke és dr. Viharos Zsolt, az OEE ált. alelnöke is. A lengyel és szükség szerint a szlovák nyelvű tolmácsolás nem mindig hálás feladatát Bartanusz István barátunk látta el a határátlépések ugyancsak nem mindig zökkenőmentes diplomáciai teendőivel együtt, és segítette az elnököt a protokolláris stb. teendőknél. *Szenvedi Józsefné*, a mindenki által jól ismert Ibolya az utazás szervezési és pénzügyeit tartotta kézben. A Hatvani Volán Rt. gondoskodott az út legfontosabb technikai feltételéről, egy kitűnő és szép Ikarus autóbusz kiállításáról. Ennek vezetője, *Mészáros Sándor* úr nemcsak kitűnő pilótának, de kellemes, gondos és segítőkész útitársnak is bizonyult.

Fel Krynicába!

Budapestről, a Dózsa György útról vágtunk neki a hosszú útnak. Az időjárás kezdetben éppúgy nem volt kegyes hozzánk, mint a májusi aszályban a mezőgazdasághoz. Mert amíg itthon tikkadoztak a földek a szomszomságtól, addig mi az országhatáron, Parassapuszta táján sűrű esőbe, s később ködökbe-felhőkbe kerültünk. Ez az időjárás elkísért bennünket nagyjából másnap estig. Így azután a szép közép-szlovákiai hegyekből-erdőkből alig valamit, a felséges Magas-Tátrából pedig semmit sem láttunk. Mindazonáltal ennek

és az úti fáradságnak is fittyethányva, jó hangulatban érkezünk meg tanulmányutunk fő bázisára, a Wysok Beskid hegyvidékén fekvő, gyógy-

erdészet 12000 ezer hektár állami erdőterületén egyébként három erdőrezervátum van, összesen 2000 hektár területtel.)

vízéről híres Krynica városába. Ott is közelebből a „Lesnik Drzewiarz” erdészeti szanatóriumba, amely részben üdülőként is funkcionál. Itt maga az intézmény igazgatója, Wiesław Wankiewicz úr fogadott bennünket, mégpedig nemcsak hagyományos lengyel vendégszeretettel, hanem – kedves figyelmességként – magyaros vacsorával is: töltött káposztával. Az igazgató úr gondoskodását egész krynicai tartózkodásunk során tapasztalhattuk; nagy elfoglaltsága ellenére további programjaink egy részén is velünk tartott.

A Nawojowa-i erdőrezervátumban

A következő két napban a krakói erdőgazdaság Nawojowa-i Erdészetének (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych-Kraków, Nadleśnictwo Nawojowa) területén mozgottunk Zbigniew Gryzlo erdőmérnök úr, az erdészet vezetőjének szakértő kalauzolása mellett. Szakmai tapasztalataink közül egy erdőrezervátumot és egy nagyüzemi csemetekertet emelünk ki. (Az említett

A bemutatott rezervátum kb. 850-900 m tszf. magasságban elterülő nagy, összefüggő erdőtomb közepébe ágyazva fekszik, szilárd burkolatú, aszfaltozott erdei feltáró úton jól megközelíthető. Az állományalkotó *főfajok*: jegenyefenyő, lucfenyő, bükk, erdeifenyő és némi egyéb fafaj (vörösfenyő, hegyi juhar, a patakok mentén éger stb.). A felső szint korát 200 évre de inkább afölöttire becsültük. Szemet gyönyörködtető látványt nyújtottak az *óriási fák*, különösen a több mint 40 méter magas jegenyefenyők, amelyek köbtartalma általában 25-30 m³ faanyag; de láttunk 38 m³-es óriást is. A rezervátum állománya természetesen teljesen érintetlen. Már több helyen hevernek keresztül-kasul a természetes úton elhalt fák, derékba tört vagy tövestől kifordult törzsek, a lebontó gombáktól ellepve.

Gryzlo úr elmondta, hogy ez a terület 1904 óta erdőrezervátum, azóta folytatják a rendszeres megfigyeléseket, feljegyzéseket. A természetes, szabadon érvényesülő szukcesszió 90 év alatt azt mutatta, hogy a

Folytatás a 18. oldalon

Beszkideki tanulmányút

Folytatás a 17. oldalról

bükk erőteljesen szorítja vissza a jegenyefenyőt. A jegenyefenyves önmagát számolja fel, mert öreg, sötét állománya alatt nehezen ül fel maga a jegenyefenyő. A kis csemeték kicsíráznak ugyan a magból (ezt magunk is láthattuk), ám elegendő fény hiányában három-négy év alatt eltűnnek. A bükkcsemeték azonban – miért, miért nem – ennyi tenyészeti feltétellel is beérik és megmarad az újulatuk.

A másik érdekes tapasztalat, hogy erőteljesen, gyorsan terjedő jelenség az állományban a törzsek viláslódása. Ennek okát még nem sikerült objektíven tisztázni a lengyel kollégáknak. A természet törvénye tehát valamiféleképpen más, mint az ember gondolatmenete, s a szukceszzió nem mindig abba az irányba halad (ha hagyják), mint amerre az erdész szeretné.

Felmerült bennünk a gondolat, hogy a villásodásban talán szerepet játszhatnak a gyakori és erős kései fagyok is, mert mind a jegenyefenyőkön, mind a bükkökön láthattuk a lombfakadás utáni fagy perzselő hatását, a friss hajtásvégek elbarbulását. (Ugyanezt az erős fagyhatást tapasztaltuk néhány helyen bükkön Zakopane környékén is.)

Parkerdőgazdálkodási tanulságok

A helyi erdészet azonban természetesen nem hagyja magára az erdőt és az erdőművelésben változatlanul favorizálja a jegenyefenyőt a véleménye számára kitűnő termőhelyen. Láthattuk azt is, hogy a fenyőújulatokban a csemeték csúcsajtását (a magyar gyakorlathoz hasonlóan) *Cervacol* és *Repentol* 6-7. vegyületek felkenésével óvják a vad károsításától.

A Nawojowa-i Erdészet (miként a kárpáti erdők térségében a legtöbb más erdészeti egység is) *parkerdőgazdálkodást* folytat. Ez azonban

Csapatunk a krakkói Wawelben

nem akadályozza annak, hogy az említett 12000 hektár állami erdejéből ne termeljen ki évente 45000 m³ faanyagot. (50% Jf, 25% B, 20% Ef, 5% egyéb fafaj.) A működési körzetében található 8000 hektár magánerdőben pedig szakirányítást gyakorol.

A parkerdőgazdálkodással kapcsolatban azt már megemlítettük, hogy az erdő jókarban tartott erdészeti utakon kulturáltan megközelíthető. Az erdőn belül azonban nyomát sem láttuk különféle tábláknak, esőbeállóknak, kiépített tűzrakóhelyeknek és szalonnasütőknek, asztalos-pados pihenőknek és más olyan ún. jóléti létesítményeknek, amelyek a hasonló hazai erdőkben az erdőkép természetességét megbontják, s az ősi természetesség hangulatát kereső erdőjáró kedvét szegik.

De nem láttunk egyetlen eldobott műanyag-flakont, dobozt, gumiabroncsot, az erdei szemételést, a kulturátlanság és vandalizmus egyetlen más megnyilvánulását sem. Más ott az embereknek az erdőhöz, a természethez való lélektani viszonya (de az is lehet, hogy nálunk a probléma gyökere mélyebbre nyúlik).

Magunkban irigykedve néztük a völgyekben mindenütt csobogva-zubogva, habot vetve vidáman lefutó, kristálytisza vizű sok kis patakot, amelyeknek nem csak ökológiai, de turisztikai értéke is felbecsülhetetlen.

Egy nagyüzemi csemetekertben

Másik figyelmet érdemlő objektumunk egy 1,3 hektár területű csemetekert volt, amelyet területi nagysága miatt talán nem is annyira nagyüzeminek, mint inkább *intenzívnek* kellene nevezniünk. Gryzlo úr elmondta azt is, hogy náluk az erdőgazdálkodás: komplex folyamat, amely a saját csemete megtermelésével kezdődik. Ebben a kertben összesen hat millió darab (túlnyomó részben fenyő) csemetét állítanak elő saját gyűjtésű magból. A termesztés szabadtéri, betonkeretes, deszka-oldalfal magasítású, öntözőberendezéssel ellátott, merevített léckeretre feszített fóliatáblákkal letakarható ágyásokban történik. A termesztőközeg (szubsztrátum): 50% fűrészpor, 50% tőzeg. A takarás lehetőségének nagy a jelentősége, mert ez a hely is (mint az erdészet egész területe általában) egész évben fagyveszélyes. A kései fagyok sokszor csak júniusban érnek véget, a korai fagyok pedig már szeptemberben elkezdődnek.

A fenyőmagot a katonás rendben sorakozó, téglalap alakú ágyások hossz tengelyére merőleges kis sorokban vetik el. A kikelt csemetéket pedig rendeltetésüktől függő korban emelik ki. Az erdősitésre kerülőket általában három éves korban. Termel-

nek azonban *konténeres csemetéket* is export céljára. Ezeket egy-két éves korban ültetik át a konténerbe.

Ez a konténer az erdészet saját találmánya. Egy igen egyszerű kis kézi hajtógatógéppel (ami szintén saját konstrukciójuk) egy kb. 25x16 cm méretű, hajtógatóra alkalmas anyagi műanyaglapot öt részre hajtanak, majd az így meghajtogatott lapot egy 5x5 cm-es négyzet alapú hasábbá hajtják össze. Ebbe töltik a természetközvetet és abba ültetik a kis magági csemetét. A megfelelő tágasságú és *alul is nyitott* konténerben igen egészséges gyökérzetű és életképes csemete fejlődik ki. Az ilyen módon nevelt három éves csemete önköltsége 0,65 lengyel zloty (PZL), eladási ára pedig 2,50 PZL; termelése tehát igen gazdaságos. (Jelenleg 1 PLZ általában = 66 HUF!). A csemetét Szlovákiába, Csehországba, Németországba, Svédországba exportálják.

Sóbánya és a fa

Nem hagytuk kihasználatlanul az esős időt sem, amikor is nem lehetett az erdőre kimenni. Ekkor tekintettük meg Krakkó néhány nevezetességét, többek között a Világörökség részét képező híres királyi várat: a Wawelt, s azon belül a nagy lengyel királyok és királynék temetkezési helyéül szolgáló érseki székesegyházat (ahol krakkói érsek korában II. János Pál pápa is naponta misézett). Bizony, ilyen helyen elfacsarodik a magyar ember szíve, ha a nagy magyar királyok egykori székesfehérvári sírjainak sorsára gondol. S arra, hogy a magyar nemzet nem képes egy hasonló emlékhelyül szolgáló nemzeti kegyhelyet kialakítani.

Az már az időjárás fintora volt, hogy mire a délutáni órákban már „haza felé”, vagyis krynicai szállásunkra tartva az útbaeső, ugyancsak nemzetközi hírű *wieliczki sóbányában* több száz méterre a föld alá bújunk – az eső is elállt. Egyébként a kb. 5000 éves múltra visszatekintő, de még ma is aktív sóbánya közönség által látogatható muzeális része is szolgált szakmai élményekkel. Egyrészt megsejtettük, hogy milyen rop-

pant mennyiségű bányafát kellett szolgáltatniuk évszázadokon keresztül a környékbeli erdőknek a hatalmas kiterjedésű bánya műveléséhez. Másrészt már közvetlenül láthattuk is, hogy milyen monumentális alkotásokra volt képes az ácsmesterség azoknak az ácsolatoknak a megalkotása során, amelyekkel azoknak a hatalmas üregeknek, sóba vájt termeknek a biztosítását oldották meg, amelyek a só kibányászása során helyenként kialakultak a bánya mélységeiben. (Azt pedig végképp nem tudtuk kitalálni, hogy miként juttatták oda le az ehhez felhasznált roppant szálfákat, gerendákat a bánya alacsony, kanyargós tárnáin, meredek, szűk kis lépcsőin.)

Mind a krakkói városnézés, mind a bányajárás során nagy segítségünkre volt kedves magyar nyelvű idegenvezetőnk, a fáradhatatlan Marika; vagyis a magyar és a lengyel történelmet, a két nép történelmi kapcsolatait, s a város műemlékeit bámulatosan ismerő Maria Krupa. Hála szívvel emlékezünk vissza szakszerű kalauzolására.

A Lengyel-Tátrában

Amint bevezetőben említettük, a tanulmányút másik célállomása a *Lengyel-Tátra*, közelebbről *Zakopane környéke* volt. Ezért elhagytuk krynicai bázisunkat a szanatórium kedves személyzetével együtt, s áttelepültünk a ZLP zakopane üdülőjébe, pontosabban oktatási központjába. Útközben meglepetéssel láttuk, hogy ott fenn, északon, túl a Kárpátokon is minként terjeszkedik az *akác*. Szokatlan látványt nyújtottak a hegyoldalakon a sötétzöld fenyvesek sűrűjében az éppen virágba borult akácok fehér foltjai.

Zakopaneban először felkerestük a Tatranski Park Narodowy (TPN) igazgatóságát, ahol maga dr. Wojciech-Gasienica *Byrcyn* mérnök úr, a TPN igazgatója üdvözölte csoportunkat. Az 1954-ben alapított TPN-ről egy kis film adott tömör tájékoztatást (geológiai viszonyok, növény- és állatvilág stb.). Sajnos, a székházban elhelyezett TPN-múzeum megtekintésére már nem volt időnk, mert máris indultunk a kirándulásra a hegyekbe, egy vad, gyönyörű hegyi patak völgyében. Ezen a kiránduláson már velünk tartott kedves barátunk, a 18000 tagot számláló ZLP elnöke, Jerzy Przybylski úr is.

Az erdei túra során tapasztalhattuk, hogy a terület bioszféra-rezervárum jellegének megfelelően szigorúan vigyáznak érintetlenségére. *A multhatatlanul szükséges erdészeti műveletek végrehajtását is csak a hagyományos módszerek alkalmazásával, gépek nélkül engedélyezik.* Magunk is láthattuk, amint egy erdei munkás a gyérítésből kikerült szálfákat kézi erővel, csupán kapcsok felhasználásával közelítette út mellé.

Tanulmányutunk utolsó szakmai élménye egy 1904-ben épült és „Jézus szívének” szentelt kis fakápolna megtekintése volt szálláshelyünk közelében. A népi faművességek ez az apró részletességgel kidolgozott kis remeke inkább emlékeztetett egy keleti ötvösmunkával megalkotott ékszerdobozra, mint építményre. Láthattuk, hogy mennyi, itt-hon még kiaknázatlan lehetőség és

Folytatása a 20. oldalon

Beszkideki tanulmányút

Folytatás a 19. oldalról

fantázia van a fában, mint építőanyagban is. S ebben a vonatkozásban nem a mennyiség, nem a monumentalitás az érdekes, hanem az anyaghoz hozzáadott művészi érték. (Persze, alig kérdéses, hogy kis hazánkban meddig állhatna egész nap nyitva magányos, félreeső erdei helyen egy ilyen műértékeket – faszobrokat, festményeket, színes üvegablakokat stb. – tartalmazó templom őrizet nélkül? S meddig szolgálhatna szakrális célokat illemhely helyett vagy más módon történő meggyalázás nélkül?)

A megújuló Lengyelország

Sajnos, egyszer minden jó véget ér. A hazautazásunk előtti estén lengyel barátaink, élükön Pryzybylski elnök úrral és a szakszervezet két-három más vezető munkatársával, *vidám tábortüzet rendeztek számunkra* szalonna- és kolbászsütéssel, egy kis népi zenével, ropogós lengyel tánccal és frissen csapolt sörrel. Másnap azután elbúcsúzva házigazdáinktól, ezekkel a szép emlékekkel szívünkben és hasznos tapasztalatokkal vágunk neki a haza vezető útnak. De most már ragyogó szép időben, gyönyörködve a nagy hegyek és erdők szépségében.

Befejezésül még annyit Lengyelországról, hogy aki huzamosabb idő óta nem járt ott, meglepetéssel észleli azt a nagyarányú változást, amely a rendszerváltás óta az országban végbement. A dinamikus fejlődés félreismerhetetlen jelei a lépten nyomon folyó nagyarányú építkezések, a kitűnő úthálózat, a kereskedelem és az idegenforgalom fejlődése, a vállalkozások terjedése stb. Már a globalizáció jelei is mutatkoznak, terjednek a nagy bevásárló központok (pl. a Real). A közúti gépjárműforgalomban is alig látni már a sok nyugati gyártmányú autó között egykori keleti (közöttük lengyel) típust. A korábbi krónikus áruhiányt árubeség váltotta fel. Minden kapható – csak pénze legyen az embernek.

Ami nem változott: az ország szépsége és erdész szaktársaink barátsága!

Dr. Király Pál

Humánpolitikusok tanácskoztak

Az Erfa-Tours szervezésében került sor az erdőgazdasági részvénytársaságok humánpolitikai és munkaügyi szakembereinek éves továbbképzésére, melynek a barcsi Dráva Völgye Középiskola adott otthont.

A helyszínről

Horváth Ferenc igazgató tájékoztatójából megtudtuk, hogy az iskola meglehetősen változatos múltra tekint vissza. 1961-ben – amikor szinte minden kisvárosban, nagyobb közösségben középiskolát létesítettek – gimnáziumként kezdte működését, ám ugyanekkor már erdőművelő szakmunkásképzés is indult. 1978-ban egyesült a középrigóci vízépítő-, vízgazdálkodási szakközépiskolával, és – bár korábban faipari szakindítását tervezték – erdészsképzés kezdődik. 1984-től ismét beindult a gimnáziumi tagozat, és az erdőgazdasági gépész szakmunkásképzés mellett beindítják a vadász, vadtenyésztő szakot is. 1987-ben kéttannyelvű képzési formát vezetnek be – a vízügyesek angol, az erdészek német nyelven tanulnak bizonyos szaktárgyakat. 1993-ban megszűnik a vadász és az erdőgépész szak, és világbanki támogatással integrált mezőgazdasági szakmai alapismereteket tanítanak, melyre különféle mezőgazdasági szakképzések építhetők. Ugyanekkor hatosztályos gim-

názium is indul. Mindeközben országosan élenjáró eredményeket érnek el a sikeres nyelvvizsgák számában, a tanulmányi versenyeken, de a felsőfokon továbbtanulók számát illetően is.

Nos ez a változatos múlt arra utal, hogy az iskola vezetése mindig élenken reagált a társadalmi változásokra. Így akár szimbolikus is lehet ez a helyszín a munkaügyi szakemberek, leendő munkáltatók tanácskozására.

Aktuális kérdések

A térség munkanélküli helyzetét Dervanez Józsefné, a Munkaügyi Központ Barcsi Kirendeltségének vezetője mutatta be. A munkanélküliségi ráta folyamatosan 19-22%-os. A jelentősebb befektetők bizonytalannak ítélik a térségben a helyzetet. A korábban 2-3 műszakos munkahelyek részben megszűntek, részben egy műszakos munkarendre álltak át. Pozitívként említette az előadó a Dráva gazdasági, turisztikai lehetőségeit, a Duna-Dráva Nemzeti Park jelenlétét, Barcs határátkelőhelyi forgalmi lehetőségeit. (A horvát be-

Honfi Ferenc gyárigazgató bemutatja a Cs-Fa Kft. csurgói üzemét

A résztvevők egy csoportja

vásárló turizmus most is jelen van, ám ez meglehetősen bizonytalan.)

Mit tehet a kirendeltség egy ilyen helyzetben?

Fontosnak tartják a folyamatos kapcsolatot a munkáltatókkal. Mintegy nyolcszáz munkaadó leendő igényeit ismerik, az állásajánlatok 80 %-át be tudják tölteni. Tájékoztatást kaptunk arról, hogy milyen kedvezmények illetik meg a munkáltatót, ha munkanélkülieket alkalmaz, illetve milyen együttműködési lehetőségek vannak a munkaügyi kirendeltségek és a munkáltatók között.

Szintén a gyakorlatban hasznosítható ötleteket kaptunk *Kállai Lászlónétól*, a Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság osztályvezetőjétől. Tájékoztatójában a nyugdíjrendszer fő vonásait ismertette, beszélt a nyugdíjszámítás szabályairól és a járulékfizetési rendszer változásairól is. Az egyes tájékoztatók között elmondták a tanácskozás résztvevői a saját tapasztalataikat is. A vitavezető szerepkörét *Horgos László*, a Mecsek Erdészeti Rt. osztályvezetője töltötte be.

Mindez

a gyakorlatban

Ugyancsak munkanélküliséggel küzd Csurgó környéke is. Itt a CS-FA Kft-t, a térség egyik legjelentősebb

munkaadóját látogatták meg a humánpolitikai szakemberek. *Honfi Ferenc* gyárigazgató az üzemlátogatás során elmondta, hogy az igényes piacokon eladható, magas minőségű gyártmányokat célozták meg. Ezt szolgálja a mostani nagyberuházás is, melynek belépése után a napjainkban legdivatosabb csaphornyos- és lamellaparketták széles választékát fogják előállítani. Ezek mellett természetesen változatlanul gyártják a hagyományos fűrészipari termékeket is.

Diaképes előadás – ágneslaki arborétum

Az egyes programok között – mintegy kikapcsolódásként – lazább programokról is gondoskodtak a szervezők. A Duna-Dráva Nemzeti Park új iskolai gyakorlóhelyeinek bemutatását ugyan elmosta az eső, ám bőven kárpótolta a résztvevőket *Fenyősi László* tájegységvezető és ökológus tanár feleségének gyönyörű diaképekkel illusztrált színes előadása. Nagyobb szerencsénk volt az időjárással, amikor az ágneslaki arborétumot látogattuk meg. Szikrázó napsütésben gyönyörködtünk a különleges egzotikus növényekben, és az élményt még fokozta az Iharosi Erdészet erdészének, *Perjési Sándor*nak a szakszerű és hangulatos ismertetője.

Detrich Miklós

Jablánczy Sándor emléke

Közismert tény a szakmában, hogy 1956 őszén a soproni Erdőmérnöki Főiskola több oktatója és számos hallgatója menekült el az országból, s többségükben Kanadában leltek új hazára. Körükből kaptuk megkésve a hírt, hogy a múlt évben meghalt dr. *Ph.D. Jablánczy Sándor* erdőmérnök, ny. tanszékvezető egyetemi tanár.

Ipolyságon született 1908-ban. Az elemi és középiskolát szülővárosában, egyetemi tanulmányait Prágában a műszaki egyetemen és a Károly Egyetemen végezte. Oklevélének megszerzése után Szlovákiában dolgozott a magánerdőgazdaságban. Az első és a második bécsi döntést követő országresz-visszasátolások után már Magyarországon Balassagyarmat, Bustyaháza és Királymező volt államerdészeti szolgálati helye.

1945 és az erdők államosítása után a Somogy megyei Karádon dolgozott, 1948-1950 között pedig minisztériumi szolgálatra rendelték be. Közben a háború után újjászervezett Országos Erdészeti Egyesületnek 1948-1950 között lett a titkára.

1950-ben került az Agrártudományi Egyetem soproni Erdőmérnöki Karára (az 1952-1961-ig önálló Erdőmérnöki Főiskolára), ahol docensként, majd professzorként vezette az Erdőműveléstani Tanszékét. 1954-ben kandidátusi fokozatot szerzett. Oktató-mérnöknevelő munkája során új színekkel, az erdőművelés objektívitását erősítő új tudományos módszerek tanításával gazdagította a hagyományos magyar erdőművelési iskolát.

Az ország 1956-ban történt elhagyása után ő is a vancouveri University of British Columbia (U.B.C.) Soproni Divíziójának lett tagja és ott segítette 1961-ig professzorként a kivándorolt magyar főiskolásokat tanulmányaik befejezésében, az erdőmérnöki oklevél megszerzésében.

1980-ig különböző kanadai tudományos és állami intézményekben folytatta munkásságát. Közben 1964-ben az erdészeti ökológia körében írt tudományos dolgozta alapján megszerezte a Ph.D. fokozatot is.

K.P.

Az OEE vándorgyűlése

Az államalapítás millenniumának megünneplése jegyében Székesfehérváron, a „királyok városában” bonyolította le idei vándorgyűlését az *Országos Erdészeti Egyesület*. A rendezvény első napján négy szakmai tanulmányút valamelyikén vehettek részt a szakemberek és velük tartó hozzátartozóik. A tanulmányutak bemutatták a rendező házigazda *VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Rt.* tevékenységi körének szinte telje keresztmetszetét. A keletbakonyi tanulmányút keretében lelkes közreműködéssel avatták fel a *Hosszú-kútyósi Erdei Szentélyt* a kisgyóni erdőben. A vándorgyűlés másnapján a Vörösmarty Színházban került sor az ünnepi közgyűlés lebonyolítására, színvonalas kultúrműsorral bőven színesítve. Itt mutatta be Káldy József, az OEE elnöke az egyesület most alapított vándorgyűlési vándorzászlóját. Továbbá átadta az egyesületi kitüntetések: a Bedő Albert és a Kaán Károly Emlékérmeket, valamint elismerő okleveleket a szakmai és egyesületi munkában huzamos időn át kimagasló teljesítményt felmutatott szakemberek számára.

Bedő-díjasok: Deák István erdőmérnök, nyug. erdőgazdasági igazgató (Tamási); dr. Szikra Dezső erdőmérnök, vállalati ágazatvezető (Budapest); Veszprémi Géza erdőszaktikus, nyug. szakiskolai oktató (Sopron).

Kaán-díjasok: Baranyi Katalin kertészmérnök, nyug. erdőgazdasági ágazatvezető (Visegrád); Polner F.-né Csernovszky Julianna erdőmérnök, erdőszaktikus igazgató (Ásotthalom); Jakcsits István erdőszaktikus, erdőszaktikus műszaki vezető (Mecsérpuszta).

Mivel a VADEX Rt. tevékenységi körében kiemelkedő szerepet játszik az erdők védelmi, közjóléti (rekreációs-üdülési, vadászati stb.) szerepe, a kitűnően megszervezett és lebonyolított vándorgyűlés jelmondata ez volt: „Az erdők védelme önmagunk védelme”.

A jövő évi vándorgyűlést a Nyírségben rendezik meg, jelentette be a gyűlés végén Kovács Gábor, a Nyírerdő Rt. vezérigazgatója, aki át is vette a vándorgyűlés említett vándorzászlóját Balsay Miklóstól, a házigazda VADEX Rt. vezérigazgatójától.

Dr. K. P.

Vezetőségválasztás az ERFA Nyugdíjpénztárnál

Az ERFA Nyugdíjpénztár tisztújító közgyűlését tartotta június 20-án. A jelölőbizottság precíz előkészítése alapján az *Igazgató Tanács tagjai* a következők lettek:

Elnök: Nagy Béla gazdasági vez. ig. helyettes (KEFAG Rt., Kecskemét)

Tagjai:
Cserép János vezérigazgató
(ÉSZAKERDŐ Rt., Miskolc)
Frank László nyugdíjas, Szeged
Jung László vezérigazgató (Egererdő Rt., Eger)
Nádasi Gyöngyi vezérigazgató
(ERDÉRT, Budapest)
Tóth Gábor gazd. vez. ig. helyettes
(Ipolyerdő Rt. Balassagyarmat)

Németh József (EFDSZ elnökségi tagja)

Az Ellenőrzési Bizottságba az alábbi kollégákat választották:

Elnök: Horváth Ferenc gazd. vez. ig. helyettes (Zalaerdő Rt. Nagykanizsa)

Tagjai:
Barta László (EFDSZ elnöke)
Gulyás Imre gazd. vez. ig. helyettes
(Nyírerdő Rt. Nyíregyháza)
Kolosvári Ákos gazd. főigazgató-helyettes (ÁESZ Budapest)
Kovács László gazd. vez. ig. helyettes
(SEFAG Rt. Kaposvár)

Munkájukhoz sok sikert, jó egészséget kívánunk!

Az erdőkárokról

Az erdőgazdálkodóknak hasznos és ajánlott olvasmány az Erdészeti Tudományos Intézet erdővédelmi osztályának „Az 1999. évi biotikus és abiotikus erdőgazdasági károk, valamint a 2000-ben várható károsítások” c. 10 oldalas prognózis füzet.

Figyelmet érdemel a füzet néhány fontosabb megállapítása.

1. Erdeink egészségi állapota valamelyest javult, de a károsítások területe nem csökken.
2. A biotikus és abiotikus károk emelkedéséhez (1999-ben 140.079 ha, 1998-ban 106.838 ha kárt jelentettek az erdőgazdálkodók, az emelkedés mértéke 31%) az is hozzájárult, hogy az erdőgazdaságok mellett más állami, magánközösségi és társas erdőkből érkeztek jelentések erdőgazdasági károkról.
3. Az 1999-re szóló előrejelzések 65 %-a beavált.
4. A jelzőlapokat számos esetben hiányosan töltötték ki az erdőgazdálkodók.
5. A kártevőket és károkozókat az erdőgazdálkodók nagy része jól ismerte fel.
6. 1999-ben már az egyéni erdőgazdálkodók is jelentettek vadkárokat.
7. A biotikus – sőt az abiotikus károkat is – csak a természetközeli erdőgazdálkodással lehet csökkenteni.

A füzet 80 táblázatban mutatja be a károsítások mértékét, és hogy mekkora területen történt védekezés.

Az élővilág károsítása (az emberi kártétel nélkül!) 82%-os, az élettelen környezet károsítása pedig 18%-os arányt képvisel. Erdeinkben 1999-ben a legnagyobb kárt a cserebogár, a tölgylisztharmat és a vad, valamint a szél és a vihar okozta. A prognózis füzet az egyes károsítások vonatkozásában 2000. évre ad előrejelzést. A füzet értékét emelő 18 színes fotót az Erdővédelmi Osztály munkatársai készítettek. A színvonalas kiadvány gondos összeállítása dr. Leskó Katalin, a kitűnő rajzok Szabóky Csaba, a kulturált összeállítás az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet sokszorosító üzemének érdeme.

Dr. Csütönyi József

Hírek

A DLV III. Kongresszusa. A csehországi OLOMOUC városában tartotta III. kongresszusát a cseh Erdészeti, Faipari és Vízügyi Szakszervezet. (DLV) Szakszervezetünket a kongresszuson Herczeg Miklós főtítkárr képviselte, aki cseh nyelven elmondott felszólalásában értékelte a közel 10 évre visszanyúló együttműködést és hangsúlyozta a közép-európai országok szakszervezeti összefogásának fontosságát az EU csatlakozásra való felkészülésben. Az 510 küldött titkos szavazással a 4 jelöltből ismét ing. RUDOLF KYNCL kollégát választotta meg elnöknek.

*

Diplomaosztás Sopronban. A Nyugat-Magyarországi Egyetemen tanévzáró ünnepi egyetemi tanácsülés keretében adták át a Sopronban működő karok dékánjai az okleveleket azoknak a fiatal szakembereknek, akik az összes feltételnek megfelelően befejezték felsőfokú tanulmányaikat. Az egyes karokon összesen a következő mennyiségű diplomát osztották ki. *Erdőmérnöki kar:* 131 (okl. erdőmérnök, okl. környezetvédelmi mérnök, kiegészítő okleveles környezetvédelmi szakos tanár, okl. környezetvédelmi szakmérnök, okl. vadgazda mérnök, okl. növényvédelmi szakmérnök). *Faipari Mérnöki Kar:* 173 (okl. faipari mérnök, faipari mérnök, okl. építész, okl. formatervező, okl. papíripari mérnök, okl. mérnöktanár, műszaki szakoktató). *Közgazdaságtudományi Kar:* 89 (rendes, levelező, kiegészítő tagozatos közgazdász).

*

Sportnapok Sopronban. Szakszervezetünk ötödik alkalommal rendezte meg az Országos Erdészeti és Faipari Sportnapokat Sopronban augusztus 23-26 között, a Ligno-Novum + Woodtech 2000 Nemzetközi Faipari és Erdészeti Kiállításához kapcsolódóan. A versennyel kapcsolatos részletes tudnivalók helyi szervezeteink titkárainál rendelkezésre állnak.

*

Dr. Winkler András Széchenyi-díjas. A Magyar Köztársaság elnöke a

Széchenyi-díjat adományozta dr. Winkler Andrásnak, a műszaki tudományok doktorának, a Nyugat-Magyarországi Egyetem intézet- és tanácskezelő tanárának a faanyagok komplex felhasználásának, feldolgozásának kutatása terén elért eredményeiért, az új faipari technológiák és mérések kidolgozásáért.

*

Pro Silva Hungariae Díjat adományozott a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter az erdő- és vadgazdálkodás, az erdészeti természetvédelem területén kifejtett kimagasló tevékenysége elismeréséül *Bulyovszky Miklós* erdőmérnök nyugdíjas, *Szkalák Gyula* erdőmérnök, az AESz szombathelyi igazgatósága igazgatója és *Kiss Lajos* erdőmérnök, az AESz debreceni igazgatóságának főerdőtervezője részére.

*

Pattantyús-díj. A Gépipari Tudományos Egyesület kiváló és eredményes műszaki és társadalmi tevékenységéért Pattantyús Ábrahám Géza Díjjal tüntette ki dr. Horváth Béla okl. gépészmérnököt, mérnöktanárt, a műszaki tudomány kandidátusát, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdészeti-Műszaki és Környezettechnikai Intézetének igazgatóját, s azon belül a Géptani Tanszék professzorát. Dr. Horváth Béla napjaikban meghatározó személyisége az erdészeti gépesítés elméleti és gyakorlati fejlesztésének, vezetője az OEE Erdészeti Gépesítési Szakosztályának, tagja az MTA Agrárműszaki Bizottságának. Ő szervezi az utóbbi bizottság által Gödöllőn évről évre megrendezett országos agrár-műszaki tanácskozások erdészeti szekciójának munkáját. Számos társadalmi szervezetnek tevékeny tagja; pl. elnöke a MTESz Soproni Szervezetének.

*

Roller Kálmán az U.B.C. díszdoktora. Az 1956-ban Kanadába vándorolt soproni erdőmérnök hallgatók és főiskolai oktatók vezetőjévé dr. Roller Kálmán erdőmérnök, tanácskezelő tanár, a főiskola akkori igazgatója vált. A kanadai kormány és a vancouveri University of British Columbia (U.B.C.) segítségével meg-

szervezték az egyetemen a Soproni Divíziót, amelyen az emigrált hallgatók folytathatták tanulmányaikat és szerezhettek erdőmérnöki oklevelet. Megkésve kaptuk, de közreadásra így is érdemesnek tartottuk a hírt, ami szerint az U.B.C. parlamentje Roller Kálmánt 1999-ben az erdészeti oktatásban és gyakorlatban elért eredményeiért az egyetem részéről adható legmagasabb kitüntetésben részesítette és részére a „Scientiae Doctoris”, vagyis a „Tudomány Doktora” címet adományozta. (Megjegyezzük, hogy az U.B.C.-nek jelenleg 35000 hallgatója van!)

*

Akadémiai doktorátus. Dr. habil. Oroszi Sándor erdőmérnök, egyetemi magántanár, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum mb. főigazgató-helyettese és tudományos titkára a Magyar Tudományos Akadémia budapesti, Roosevelt-téri székházában lebonyolított nyilvános vita során sikerrel védte meg „Kincstári erdőgazdálkodás és állami erdőkezelés a XIX-XX. század fordulóján erdélyi példák alapján” című akadémiai doktori értekezését. Opponensei a következők voltak: *Solymos Rezső*, az MTA levelező tagja, *Fekete György*, a közgazdaságtudomány doktora és *Romány Pál*, az MTA doktora.

*

Helyreigazítás. Legutóbbi, 2000. évi 1. lapszámunkba sajnálatos hiba csúszott. A 3. oldalon közöltük az EFDSz Emlékéremmel kitüntetett Tóth József műszaki vezető (Nyírerdő Rt.) portréfotóját, ám a harmadik hasáb végén közölt felsorolásból kimaradt. Az ugyanott megemlített Kiss Rudolfné pedig nem a Nyírerdő Rt., hanem a Vértesi Erdészeti és Faipari Rt. (immár nyugállományú) pénzügyi vezetője. A hibákért elnézést kérünk.

*

Jubileum. Partnerszervezetünk, a Faipari Tudományos Egyesület ünnepi közgyűlés keretében emlékezett meg megalapításának félévszázados évfordulójáról, Budapesten a MTESz székházában. Az évfordulóra megjelent a FATE kötetbe foglalt története is *Lele Dezső* tollából.

HÍREK

Fejlesztési centrum. Sopronban, a Tanulmányi Erdőgazdasági Rt. Bánfalvi-úti műszaki telephelyén alakították ki a „Dr. Káldy József Erdőgépfelkészítő Központot” az ÁPV Rt., az FVM Erdészeti Hivatal, valamint a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdészeti-műszaki és Környezettechnikai Intézete összefogásával. A műszaki bázis névadója néhai dr. Káldy József C.Sc. (1920-1983) erdőmérnök, tanszékvezető egyetemi tanár, az erdészeti tudomány kandidátusa. Erdőmérnöki oklevelének Sopronban 1942-ben történt megszerzését követően 17 évig az erdészeti gyakorlatban és az erdészet országos irányító szerveiben dolgozott. 1959-ben lépett a felsőfokú szakoktatás területére Sopronban, s előbb egyetemi docensként, 1963-tól professzorként vezette az Erdészeti Géptani Tanszéket egészen váratlanul bekövetkezett haláláig. Gyakorlati gépkonstruktor és technológus volt, termékeny szakíró, kiváló oktató és kutató, a szakmai közélet aktív személyisége. Alapító tagja és vezetője volt az OEE Erdészeti Gépesítési Szakosztályának.

*

Az MTA-EB fóruma. Negyedik alkalommal bonyolította le országos jellegű erdészeti fórumát a Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottsága Budapesten, az MTA Roosevelt-téri székházának dísztermében. A fórum címe kifejezte annak tárgyát is: „Pán-európai kezdeményezés az erdők védelmére”. A rendezvényen nyolc előadás hangzott el.

*

A MOSz-EV ülése. Budapesten a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSz) Akadémia-utcai székházában Vas László elnökletével a közelmúltban ülést tartott a MOSz Erdészeti Választmánya. Az ülésen dr. Csötönyi József, a Választmány titkára a szövetkezeti erdőgazdálkodásról, Varga Béla, a Pro Silva Hungariae Egyesület elnöke pedig „A természetközeli erdőgazdálkodás lehetőségei, tekintettel a szövetkezeti erdészet sajátosságaira” címmel tartott előadást.

XVIII. Fakereskedelmi Konferencia. A FAGOSZ az idén is lebonyolította Siófokon immár hagyományos fakereskedelmi konferenciáját. A fatermékek piaci helyzetének megvitatása mellett a programban hangsúlyosan szerepelt a Pán-európai Erdőhitelesítés (PEFC) rendszeréről szóló tájékoztatás és a vele kapcsolatos eddigi magyar tapasztalatok. Problémaként ismételt felvetődött a fapiaci információk elégtelensége, az adatokkal kapcsolatos titkolózás, a nyilvánosságnak az indokoltnál nagyobb kirekesztése. A fűrésziparral kapcsolatban megállapították, hogy az ágazat stagnál, évek óta nem történt jelentősebb fejlesztő beruházás.

*

Mi készül a fából? Ezzel a címmel rendezte meg legutóbbi időszakos kiállítását a soproni Erdészeti Múzeum, amit dr. Winkler András, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Széchenyi-díjas intézetigazgató tanára nyitott meg. A kiállítás anyagát a bodajki Györkös Ferenc, továbbá a Soproni Múzeum gyűjteményéből, valamint néhai Horváth Imre népi faragó hagyatékából válogatták.

*

Tízéves a FAGOSz. Egyik legfontosabb partnerszervezetünket, a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetséget 1990-ben alapították. Az elmúlt évtized alatt kikristályosodott a szervezet tevékenységi köre: szakmai gazdasági, valamint munkaadói érdekképviselői szervezet. Éppen az utóbbi funkciója miatt fontos partnerünk, mert szakszervezetünk az ágazati kollektív szerződést a FAGOSz-szal köti meg. A szövetség jelenlegi 158 természetes és jogi tagjával az erdőgazdálkodást, a faipar és fakereskedelem teljes körét átfogja, de jelentős a szerepe az infrastrukturális intézményrendszer, különösen a szakoktatás körében is.

*

Halálozás. Budapesten hosszú, súlyos, gyógyíthatatlannak bizonyult betegségben elhunyt dr. Anda István Bedő-díjas erdőmérnök, az ERDÉRT Rt. vezérigazgatója. Sümegsehiben született 1943-ban erdészcsaládban. Erdőmérnöki oklevelét 1967-ben sze-

rezte meg Sopronban. Szakmai pályafutásának két fő színtere volt: a kezdettől 1967-ig a Balaton-felvidék, azt követően pedig a Pilis. Az erdészet közgazdasági kérdései vonzották, 1971-ben a budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen mérnök-közgazdász oklevelet is szerzett, egyetemi doktori oklevelet pedig 1976-ban Sopronban. 1993-ban nevezték ki az ERDÉRT Rt. vezérigazgatójává, s meghatározó szerepet játszott annak privatizálásában. Aktív tagja volt a szakmai közéletnek. Egy időben vezetője volt az Országos Erdészeti Egyesület Erdészeti Gazdaságtani Szakosztályának, továbbá több, mint egy évtizeden át az OEE Ellenőrző Bizottságának. Alelnöke volt a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetségnek.

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI HÍRADÓ

X. évfolyam 2. szám.

Kiadja:

az

Erdészeti és Faipari Dolgozók

Szakszervezete

1061 Budapest, Jókai tér 9.

Tel.: 331-4369; Fax: 374-3025

Felelős kiadó:

Herczeg Miklós

üv. főtítkár

A Szerkesztő Bizottság:

Barta László

Dr. Csötönyi József

Fritsch Ottó

Gilicze Péter

Herczeg Miklós (elnök)

Nemes József (titkár)

A szerkesztésben közreműködik:

Dr. Király Pál

Nyomda:

Gödi Print Kft.

2131 Göd, Pesti út 14.

Tel.: (06) 27-334-574

Felelős vezető: Lakatos Imre

A lap átlagosan negyedévenként jelenik meg.

Hírlapárusi forgalomba nem kerül, terjeszti az EFDSz.

AZ ÉRTELMSÉG SZEREPE AZ EZREDFORDULÓN

Az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés (ÉSZT) 10 éves fennállása alkalmából rendezte meg a fenti cím alatt azt a tudományos konferenciát, melyet meleg hangon üdvözöltek szóban vagy levélben az ÉSZT alapításában résztvevő egykori rendszerváltós értelmiség ma is jelentős szerepet játszó tagjai, a politika képviselői, az érintett érdekképviselők hazai és külföldi reprezentánsai.

Cikkemben amiről szólók, az a társadalomban elfoglalt helye és a tudati beidegződéseket tekintve egy viszonylag szűk körnek tartott embercsoport, az *értelmiség szerepe* az ÉSZT konferencián elhangzottak tükrében. Ez a szerep nyilvánvalóan több, mint társadalombeli létszáma, hiszen *alapvető funkciók értelmiség nélkül sem a gazdaságban, sem a társadalomban nem tudnának működni*. Akkor még nem említettük a tudományt, az oktatást, a kultúrát, mint hagyományosan értelmiségi területeket. Érintett közvetlenül vagy közvetetten mindenki ebben az országban. Szinte nincs olyan család Magyarországon, kivéve a behozhatatlanul lemaradó statisztikailag alsó 10 %-át a népességnek, ahol a szülők vagy utódok között ne lenne értelmiségi. Itt nemcsak tudósokra, művészekre, orvosokra vagy éppen mérnökökre kell gondolni, hanem az óvónőre, a tanítónőre, a könyvelőre, az önkormányzati tisztviselőre és bárkire, aki munkája során – függetlenül iskolai végzettségétől – olyan szerepet játszik el a társadalomban, amely megfelel az értelmiségi lét követelményeinek.

A konferencia előadói, levélírói közül néhányan (pl. az ÉSZT jelenlegi elnöke, dr. Vigh László vagy Vizi

E. Szilveszter, az MTA alelnöke, de levélben maga a volt köztársasági elnök, Göncz Árpád is) azt az alapvetően a *hatalomhoz való viszony által determinált szerepet* fogalmazták meg, amely a társadalom számára az *értelmiséget jellemzi*. A társadalmi réteg definíciójától szándékosan eltekintek, mert ez meghaladná saját erőmet, illetve a cikk terjedelmét. A fogalmat, amely tartalmát tekintve örökös változásban van, a szerepvállaláson keresztül közelíthetjük meg legjobban. Ez többet mond, mint egy száraz definíció.

*

A hazai értelmiség történelmünk során sokszor a legellentmondásosabb viszonyban volt a mindenkori hatalommal. Amikor a hatalmat szolgálta, szellemileg önállónak tartotta magát. Amikor önálló nemzeti értelmiségként a reformkorban (nemesi és főúri háttérrel) sokat tett a nemzet kulturális és gazdasági önállósodásáért, a hatalommal került szembe. A tizenkilencedik század vége és a cikk írása évében lezáródó huszadik század ellentmondásos szerepvállalásai után egyszer talán eljuthatna oda, hogy „...többé nem lenne semmiféle osztály- vagy fizikai hatalma, s föltötte sem lenne semmiféle fizikai

hatalom. Ha nem tudna eszméket ráerőltetni senkire, s őt sem lehetne eszméktől eltiltani. Mert az *értelmiség hatalma a saját autonómiája*. Olyan mértékben válik hatalommá, amilyen mértékben kiküzdötte saját függetlenségét mindenféle létező hatalommal szemben. Az értelmisége szimbolikus – intellektuális hatalom.” Ez a hatalom arra elég, hogy elfogadva a társadalmi játékszabályokat, bármikor szabadon értelmezze azt a világot, amelyben él, kérdéseket fogalmazzon meg és válaszokat keresen. Mindenkor *társadalomszervező erejére* pedig, ami itt Kelet-Közép-Európában hagyományos szerep, még nagyon sokáig szükség lesz.

Ellentmondás, ha úgy fogalmazunk, hogy ma újra „Elismerve valamennyi társadalmi, gazdasági szereplő fontos feladatát, az értelmiségnek élére kell állni – mint már annyiszor a történelem folyamán – a haladásnak, a jobbító újnak, az új reformkornak”?

A válasz: „...Sok tekintetben megismétlődik a reformkori alapkonfliktus, a szakmai biztos tudás igénye, ugyanakkor a megvalósításhoz szükséges anyagiak hiánya. Most is az értelmiségnek kell kimunkálnia – a tudomány minden lehetséges eszközét igénybe véve – a reális alapokon

Folytatása a 2. oldalon

AZ ÉRTELMSÉG SZEREPE AZ EZREDFORDULÓN

Folytatás az 1. oldalról

nyugvó jövőt.” Ebből azt vonhatjuk le, hogy még nincs itt az ideje a közvetlen visszavonulásnak, és *hiba volna a mindenkori hatalomnak lemondani az értelmiség haladásban betöltött szerepéről.*

*

A lezáruló „...évszázadot az jellemzi, hogy a tudomány gyors fejlődése eredményeképpen teljesen átalakult a világ. Megváltozott az infrastruktúra, a környezet, a termelés automatizálódott, de megváltozott az ember maga is. Korunkat az anyagi javak úgyszólván korlátlan előállítása, és bizonyos szempontból sajnos, a korlátlan fogyasztása is jellemzi, annak minden hasznával és nem egyszer erkölcsi kárával együtt. Ez lesz a jellemző a következő évszázadban is. Ennek megfelelően a *XVI. század Európájában a tudomány marad a fejlődés motorja, hajtóereje.*

Napjainkban a tudomány – a szellemi tevékenység hatékonysága, valamint nemzetközi jellege miatt – Európában, de talán az egész világon, az integráció, a globalizáció irányába ható erő. Századunk végére a gazdasági élet fejlődése olyan szakaszba lépett, amikor egyre nagyobb lett az igény az alkotó, a gondolkodó értelmiség munkájára. A következő évszázadban *a tudományok iránt fokozott igény, az újszerűséget is elfogadó, tudást igénylő társadalom lesz csak versenyképes.* Ebből az következik, hogy *alkotó értelmiségi gondolkodás az az egyetlen töke, amely a XVI. század Európájában egyenrangúságot biztosít.* Napjainkban sokkal inkább, mint valaha a történelemben, az árunak a társadalmi és piaci értékét döntő mértékben a hozzáadott szellemi töke határozza meg.”

Az ipari termékek árában a *hozzáadott szellemi érték* a századeleji 20 %-ról mára 80 %-ra nőtt a nyersanyagéhoz viszonyítva. Ez az emberi agy működésének eredménye. A nemzetközi együttműködésben kulcskérdés, hogy „az információt és a tudást ho-

gyan képes hasznosítani egy nemzet saját társadalmi és gazdasági tőkéjeként”. Ha az áru értékét alapjában a hozzáadott szellemi érték határozza meg, akkor Magyarország nem léphet be csak olcsó fizikai munkaerejével Európába, mert akkor a profit megint nem itt fog megjelenni. *Az ország fennmaradását, a jövőt az értelmiség színvonala fogja eldönteni. Azoké, akik itt maradnak!*

*

Az ittmaradó és a visszatérő alkotó értelmiség, főleg *az innovációval és kutatással foglalkozó értelmiségi réteg* munkáját – ebben teljes az egyetértés – *az anyagi eszközök* is meghatározzák. Legalább olyan fontos emellett a szürkeállomány felértékelődésének elismerése, az alkotó műszaki értelmiség szerepének megnövekedése a döntéshozatalban. Ez a szellemi töke a társadalmi környezetből, az anyagi megbecsüléstől függetlenül *nem* hozhat eredményeket.

A magyar értelmiségnek Európa és Amerika után *ittthon is* bizonyítania kellene! Mi az oka annak, hogy ittthon az a kreativitás, amely nyugaton nagy elismertséget szerzett, nem mutatkozik? Kényelmesebb így? Nincs rá szükség? Nincs rá pénz?

Nemzeti jövedelmünk 1 %-át fordítjuk kutatásra. Az oktatás – bármelyik szintjéről is van szó – még nem indult el felfelé, legfeljebb megállt. Támogató pénzügyi rendre, politikától független oktatási rendszerre, biztos jövőre van szükség.

Ha egy ország gazdaságilag nehéz helyzetben van, egyedüli kitérési lehetősége az oktatás, a tudomány fejlesztésében van. Ezt a gondolatot sokan megfogalmazták már, és voltak akik keresztül is tudták vinni terveiket. Gondoljunk csak Klebersberg Kúnóra, aki a század elején a legnehezebb viszonyok között indította el tanügyi programját. Mi most, ha tényleg igazak a jelentések, túl vagyunk a legnehezebbjén. Akkor könnyebb lépni...

*

A műveltség, a megszerzett és szervesen beépült tudás, a viselkedési forma az értelmiség értékmérője. A műveltség azonban nem lehet csak az értelmiség tulajdona, kiváltsága. Természetesen nem lehet kampányokkal, az alanyok – jelen esetben a polgárok – egyetértése nélkül művelté tenni egy nemzetet. Az önmagát otthon érző értelmiség az emberi-társadalmi értékeket közvetíti, míg a társadalom civil szervezetei, az egyházak, az iskolák és a legkisebb egység, a család, az értékek hordozója.

A felelősség óriásira nőtt. A globalizációban feloldódó országok ugyanazzal a problémával küszködnek. Az értelmiség egy része politikai szerepet vállal a globalizálódásért vagy ellene. Az információs eszközök átvehetik az értékrend közvetítésének teljes szerepét.

*

Mindaz, amiről eddig szó volt, elolvad egy pénzközpontú világ olvasztótengelyében, és legjobban, ha befelé fordulunk és kivárunk, hátha megússzuk?

A konferencia légköre, az előadások azt sugallták, hogy az emberi világban is működik egyfajta ellenerő, amely igyekszik kiegyensúlyozni a túlzott kilengéseket. Ez az erő érvényesülhetett akkor is, amikor egy-egy nagy birodalom túlnövekedett és összeroppant. Abban kell bízunk, hogy ez a túlnövekedés nem össze-roppanással, hanem céltudatos, a jövőt átgondolni képes agyak által irányítottan szelidül igazságos együtt-haladással.

Ezt az erőt azonban mindig az emberi értékek, a kultúra, az erkölcs iránti igény táplálja. Ebben a folyamatban, mint ezen értékek közvetítőjének, az értelmiségnek küldetése van. A társadalom feladata az, hogy elfogadja és támogassa az e küldetést végző embert!

Dudás Péter
az EFDSz alelnöke

Már az ötödik...

...alkalommal rendezte meg szakszervezetünk az Országos Erdészeti és Faipari Sportnapot. Tegyük mindjárt hozzá: nagy sikerrel és némiképpen rendhagyó módon.

A sikert már az érdeklődés, a résztvevők tekintélyes száma, kb. 550 fő is jelezte. Mert mindig vallottuk, hogy a legfontosabb célunknak a részvételt, az erdészeti-faipari dolgozók mozgósítását és kollegiális találkozásait, a szakmai összetartozás érzésének ápolását, erősítését tartjuk, a sport eszközeivel megvalósítva.

Némileg rendhagyó pedig azért volt az idei sportnap, mert Sopronban a 10. Ligno-Novum + Wood-Tech nemzetközi faipari és erdészeti szakkiallításához csatlakozóan, az Országos Erdészeti Egyesülettel együttműködve bonyolítottuk le. Ezzel is hozzá kívántunk járulni a jubileumi 2000. esztendő szakmai megünneplését szolgáló rendezvénysorozathoz, s a szakma egységének reprezentálásához.

Látványos, ünnepélyes megnyitás

A sportnap megnyitására ünnepélyes keretek között került sor. Az első napon megérkezett és a városi színháznál összegyülekezett csapatok a városi fúvószenekar vérpezsdítő zenéjére, az élen csinos kis majorettek látványos csapatával vonultak át a belvároson az *ünnepi kivilágítású Fő-térre*. Itt, az ugyancsak ünnepien kivilágított régi megyeháza erkélyéről Rákóczi József városi sportfelügyelő, Káldy József, az OEE elnöke és Barta László, szakszervezetünk elnöke üdvözölte a versenyzőket, sikeres vettéledést és kellemes soproni időzést kívánva.

Örömmükre szolgált, hogy megtisztelte a rendezvényt személyes részvételével partnerszervezetünk, az *Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés* (ÉSZT) elnöke és főtítkára, dr. Vigh László és Bán Gábor úr is. Továbbá az is, hogy több állami erdőgazdasági részvénytársaság vezérigazgatója és állami intézmény vezetője is elkísérte csapatát a nagy vettéledőre. Nem kevésbé örömdetes jelenség volt az is, hogy igen szép számban vettek részt hölgyek is a versenyen, természetesen azokban a versenyszámokban, amelyekben ők is indíthatók voltak.

Hat versenyszám – hat helyszínen

Magán a sportnapon a versenyek a már évek alatt kialakult módon, a város különböző pontjain hat helyszínen bonyolódtak le. A versenyszámok is a hagyományosak voltak: labdarúgás, sportlövészet kispuská-

val és légpuskával (Anger-réti sporttelep), *kosárlabda* (Vas- és Villamosipari Szakközépiskola – rövid, népszerű nevén a „Vasvilla”, valamint a Lackner Kristóf Általános Iskola), *sakk* (ugyancsak a „Vasvillában”) és *asztalitenisz* (Kőszegi úti tornacsarnok). A legnagyobb számú közönség érdeklődésére számot tartó labdarúgó döntőre már a szakkiallítás tőszomszédságában levő Káposztás úti sportpályán került sor.

A lebonyolítás helyszíneinek földrajzi szétszórtsága miatt napközben nehéz volt figyelemmel kísérni, felmérni a versenyek állását. Hála azonban a bírói testület gyors és lelkiismeretes munkájának, valamint a számítástechnikával felszerelt szakértő értékelőknek, bravúros gyorsasággal, még a versenynap estéjén fény derülhetett mindenre a „Vasvilla” tágas aulájában megrendezett *ünnepélyes eredményhirdetés és díjátadás* alkalmával. Ezen az EFDSz, az OEE és az ÉSZT elnöke mellett résztvett dr. Payer Erzsébet, Sopron város alpolgármestere is, aki a város vezetésében – többek között – a sportügyek felügyelője is.

Az eredményhirdetés során – amit a versenyzők tömegének hangos ovációja kísért – a *győztesek szép emlékerleget és érmet vehettek át*. Az izgalmas nap feszültségeit ugyanitt közös vacsora és vidám, zenés-táncos baráti találkozó vezette le, ami szintén jól szolgálta a barátság, a szakmai összetartozás érzületének erősítését. Mégpedig nem csak magyar viszonylatban, mert az ünnepélyes és baráti aktuson résztvett cseh testvérszervezetünk három fős delegációja is.

A versenyeredmények

Ezek után lássuk magukat a versenyeredményeket. A csapatverseny eredményjegyzékében feltüntetjük az egyes vállalatok és intézmények rövidített elnevezését is, amellyel a továbbiakban szerepelnek. Az egyes versenyszámoknál terjedelmi lehetőségeink korlátozottsága miatt csak az első három helyezettet tudjuk feltüntetni.

Csapatverseny: I. Észak-Magyarországi Erdőgazdasági Rt., 142 pont (Északerdő Rt.); II. Somogyi Erdészeti és Faipari Rt., 74 pont (SEFAG Rt.); III. Eger Erdészeti Rt., 60 pont (Egererdő Rt.); IV. Ipoly Erdő Rt., 53 pont (Ipolyerdő Rt.); V. Mecseki Erdészeti Rt., 45 pont (Mecsekerdő Rt.); VI. Erdészeti Tudományos Intézet, 41 pont (ERTI); VII. Zalai Erdészeti és Faipari Rt., 31 pont (Zalaerdő Rt.); VIII. Állami Erdészeti Szolgálat Központja 27 pont (ÁESZ Közp.); IX. Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt., 27 pont (KEFAG Rt.); X. ÁESZ Kaposvári Igazgatósága, 22 pont; XI. Vértesi Erdészeti és Faipari Rt., 19 pont (Vérteserdő Rt.); XII. ÁESZ Budapesti Igazgatósága, 15 pont; XIII. Nagykunsági erdészeti és Faipari Rt., 12 pont (NEFAG Rt.); XIV. VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Rt., 10 pont (VADEX Rt.); XV. Tanulmányi Erdőgazdaság Rt., 10 pont (TAEG Rt.); XVI. Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Rt., 4 pont (Gemenc Rt.); XVII. Gyulaj Erdészeti és Vadászati Rt., 1 pont (Gyulaj Rt.); XVIII. Kisalföldi Erdőgazdaság Rt., 0 pont (Kisalföld Rt.).

Folytatása a 4. oldalon

Már az ötödik...

Folytatás a 3. oldalról

Labdarúgás: I. Északerdő Rt.; II. Zalaerdő Rt.; III. Mecsekerdő Rt.

Kispuskalövészet, női csapat: I. SEFAG Rt. (154); II. ERTI (145); III. ÁESZ Központ (140)

Kispuska lövészet, férfi csapat: I. Északerdő Rt., első csapata (278); II. Északerdő Rt., második csapata (236); III. Mecsekerdő Rt. (235)

Kispuskalövészet, női egyéni: I. Il-
lés Terézia (SEFAG Rt., 69); II. Vaj-
dáné Mester Ágnes (ERTI, 67); III.
Madas Katalin (ÁESZ Központ, 66)

Kispuskalövészet, férfi egyéni: I.
Hegy Higin (ÁESZ Bp-i Igazg., 91);
II. Matisz Norbert (Északerdő Rt.,
első csapata, 91); III. Varga László
(Északerdő Rt., második csapata, 89)

Légpuskalövészet, női csapat: I.
ÁESZ Közp. (148); II. Északerdő Rt.,
első csapata (139); III. ERTI (133)

Légpuskalövészet, férfi csapat: I.
Mecsekerdő Rt. (212); II. Északerdő
Rt. (199); ÁESZ Egri Igazg. (179)

Légpuskalövészet, női egyéni: I.
Pfeiffer Józsefné (SEFAG Rt., 62);
II. Varga Lászlóné (Északerdő Rt.,
60); III. Császárné S. Magdolna
(Vértesserdő Rt., 55)

Légpuskalövészet, férfi egyéni: I.
Varga László (Északerdő Rt., 77); II.
Telkes Ferenc (Mecsekerdő Rt., 77);
III. Kolompár József (TAEG Rt., 76)

Kosárlabda: I. VADEX Rt.; II. Me-
csekerdő Rt.; III. SEFAG Rt.

Asztalitenisz, női csapat: I. Eger-
erdő Rt.; II. Északerdő Rt.; III.
Ipolyerdő Rt.

Asztalitenisz, férfi csapat: I. Eger-
erdő Rt.; II. Ipolyerdő Rt.; III.
Északerdő Rt.

Asztalitenisz, női egyéni: I. Molnár
Józsefné (Egererdő Rt.); II. Csesznák
Istvánné (Ipolyerdő Rt.); III. Andricz
Zsóka (SEFAG Rt.)

Asztalitenisz, férfi egyéni: I. Ber-
náth János (Egererdő Rt.); II. Guth
József (Ipolyerdő Rt.); III. Baróczi
Péter (Ipolyerdő Rt.)

Sakk, férfi csapat: I. Zalaerdő Rt.
(18,5); II. Ipolyerdő első csapata
(18,0); III. SEFAG Rt. (15,5)

Sakk, férfi egyéni: I. Gál Gábor
(Ipolyerdő Rt.); II. Németh József
(Zalaerdő Rt.); III. Németh Attila
(SEFAG Rt.)

Sakk, női egyéni: I. Madarász End-
réné (SEFAG Rt.); II. Kurucz Já-
nosné (Északerdő Rt.); III. Behina
Józsefné (Északerdő Rt.)

A verseny teljesítmény szerinti
összegező értékelésére nemigen vál-
lalkozunk, mert az egyes sportágak-
ban nyújtott teljesítményeket nehéz
közös nevezőre hozni (Pl. a sakkot a
labdarúgással). Az éremtáblázat alap-
ján azonban egyértelműen megállá-
pítható, hogy az V. szakmai sport-
napon az Északerdő Rt. versenyzői
főlényesen arattak. Szorosan nyo-
mukban voltak azonban a SEFAG-
versenyzők, ezeknek pedig az Ipoly-
erdő Rt. csapata. Ugyancsak erős csa-
pattal vonult fel az Egererdő Rt., a
Mecsekerdő Rt. és az ÁESZ is. A
többi egy-két-három éremhez jutott
csapatról azt állapíthatjuk meg, hogy
ki ebben, ki abban a sportágban je-
leskedett.

Annak az elvnek a fenntartásával,
hogy szakszervezetünk a részvételt
tartotta elsődlegesnek, megjegyezzük
azonban azt is: nincs okuk a restell-
kedésre azoknak a versenyzőknek
sem, akiknek a neve nem került az
eredménylista valamely előkelőbb
helyére, mert a versenyt a rendkívüli
szorosság jellemezte. Amint az első
három helyezés jegyzéke is tükrözi,
olykor akár csak egyetlen pontkü-
lönbség döntötte el a feljebbjutást.
Néha még ez a teljesítménykülönbség
sem állt fenn, mert pl. a lövészet
versenyszámokban olykor négy-öt
versenyző is azonos összegű kört lőtt.
Különben is az a szép és jó a sport-

ban, hogy mindig van remény az is-
métlésre; jövőre újra lehet kezdeni a
nemes vetélkedést.

Befejezésül szakszervezetünk el-
nöksége e helyen is kifejezi köszönetét
a verseny támogatóinak az anyagi
és/vagy erkölcsi támogatásért, s a
különdíjak felajánlásáért, amellyel az
eredmények elismerésének lehető-
ségét gazdagították. Köszönjük a vál-
lalatok és intézmények vezetőinek,
hogy dolgozóik részére lehetővé tet-
ték a versenyre történő felkészülést és
a részvételt. Köszönjük Sopron város
önkormányzatának, a soproni egye-
temnek, a szállásadó szervezeteknek és
minden más soproni szervnek a támo-
gatást, amellyel a verseny Sopronban
történő lebonyolítását lehetővé tették.
Társadalmi partnereinknek, a verseny
előkészítésében és lebonyolításában
szerepet vállalóknak, s minden más
közreműködőnek pedig fáradozásu-
kat, támogatásukat. Végül, de termé-
szetesen nem utolsó sorban köszön-
jük az erdészeti és faipari dolgozóknak,
szakszervezetünk tagjainak, a
versenyzőknek, hogy vállalták a fel-
készüléssel járó időáldozatot és a ver-
seny fáradalmait, izgalmaikat, magát a
versenyt!

Dr. Király Pál

Olvassunk!

A Faipari Tudományos Alapít-
vány adta ki dr. Molnár Sándor Fa-
ipari kézikönyv I. c. kötetét. Az Or-
szágos Erdészeti Egyesület támo-
gatásával (amelynek egy részét tagsági
hozzájárulások képezték) jelentette
meg a Tinta Kft. a neves nyelvész, dr.
Grétsy László professzor A mi nyelv-
ünk c. kötetét. Ugyancsak az OEE
kiadásában, s a Soproni Műhely kü-
lönszámaként (szerk. Nyári László er-
dőmérnök) jelent meg Hermann
Krutzsch német szerző Erdők meg-
újítása című munkája, amit dr. Madas
László fordított magyarra.

k.p.

Egy kis soproni jubileum

A 10. Ligno-Novum + Wood-Tech kiállítás

Tizedik alkalommal rendezték meg Sopronban a *Ligno-Novum és a Wood-Tech nemzetközi asztalos- és faipari, valamint erdészeti szakkiállítást és vásárt*. Akik első alkalommal, 1991-ben ott voltunk a Lackner Kristóf utcai sportcsarnokban a mértéktartóan ünnepélyes megnyitón, nem gondoltuk volna, hogy Klagenfurt, Salzburg, Milánó, München, Hannover és más nyugati vásárvárosok hasonló rendezvényeinek „árnyékában” ilyen életképesnek fog bizonyulni az akkori Erdészeti és Faipari Egyetem, a soproni Program Kiállításszervező Kft., valamint az őket támogató műszaki-gazdasági szakegyesületek, a Faipari Tudományos Egyesület, majd (1995-től) az Országos Erdészeti Egyesület merésznék tűnő kezdeményezése. Bekapcsolódott a rendezés munkájába az Országos Asztalos- és Faipari Szövetség is.

Egyenletes, folyamatos fejlődés

A tények azonban önmagukért beszélnek. A rendező szervek – nem félve a devalválódás veszélyétől, a kiállítói és látogatói érdeklődés esetleges lanyhulásától – évről évre megrendezték az erdészet és a faipar soproni műszaki seregszemléjét. Mégpedig mind a kiállítók, mind a vásárlátogatók számának folyamatos növekedése mellett.

Amíg 1991-ben 45 kiállító 430 m² nettó kiállítási területen mutatta be portékáját, addig az idén 192 kiállító 7100 m²-en. Ez bizony 234, illetve 606 %-os növekedést jelent! S egyben azt is, hogy a nemzetközi jellegű erdészeti-faipari szakkiállítások szempontjából a „nyugat” már nem Klagenfurtnál végződik. Jelentős továbbá az is, hogy Sopron, az „erdészváros” a magyar fa- és asztalosiparnak is a „fővárosa” lett.

A csaknem 200 kiállító által bemutatott sok ezer terméket és kínált

szolgáltatást részletesen ismertetni természetesen nem tudjuk. Ezért csupán általános megjegyzésekre és a vásáron megnyilvánuló két-három tendencia megemlítésére szorítkozhatunk.

Gyártói alkalmazkodás a magyar piachoz

Megfigyelhető volt, hogy mind a külföldi, mind a hazai kiállítók (közvetítő kereskedelem esetén a mögöttük álló gyártók) a fejlődésben levő mai magyar piac fejlettségének és pénzügyi lehetőségeinek, fizetőképességének ismeretében igyekeznek ezekhez az adottságokhoz alkalmazkodni. Ezért a nagy gép- és berendezés-monstrumok helyett a kis és közepes, következésképpen olcsóbb áruválaszték volt a jellemző a bemutatott anyagra. Az olcsóbság azonban nem jelentett gyengébb minőséget – legfeljebb egyszerűbb megoldást –, mert a mai nemzetközi verseny feltételei között „bővít” eladni már nem lehet.

Mindazonáltal a kiállítás tulajdonképpen a termésnek szinte a teljes spektrumát átfogta. Fa- és asztalosipari termelő és karbantartó gépek, alap- és segédanyagok (pácok, festékek, lakkok, ragasztók, fűrész-, lap- és lemezipari termékek stb.), szerelvények, vasalatok, kéziszerszámok és kisgépek, lég-, szűrő- és silótechnika, a szárítás, hajlítás és felületkezelés berendezései, bioenergetikai gépgyártás (aprítógépek, kazánok) gazdag választéka volt látható a Ligno-Novumon.

A Wood-Tech erdészeti műszaki kiállítás, amint általában még nemzetközi viszonylatban is lenni szokott, a kisebbik komponense volt a vásárnak. S ugyancsak szokásos módon a fakitermelés és faanyagmozgatás, szállítás gépeinek jelenléte volt a jellemző: traktorok, közelítő-kihordó szerelvények, tehergépkocsik, járműdaruk, targoncák, tűzifafeldolgozó

(hasító-daraboló) gépek. Továbbá kézi szerszámok, motorfűrészek és motoros aljnövényzetirtók, valamint célszerű erdei öltözékek, lábbelik, védőfelszerelések, erdész felszerelési tárgyak stb.

Magyar gépek a Wood-Techen

Ebből a csoportból azért név szerint is kiemelünk két kollekciót. Az egyik a bagodi Mezőgazdasági Gép- és Fémszerkezetgyártó Kft. (röviden Bagodi Mezőgép) erdőművelő gépei: különféle függesztett ekék, magágyelőkészítő talajlazító, különböző hosszúságú traktormeghajtású gödörfűrók, csemetekiemelő, csemete- és suhángültető, pásztakészítő és mag (makk) bedolgozó.

A másik a győri Rába Magyar Vagon- és Gépgyár Rt. Jármű Üzletága által kifejlesztett, gyártott és az erdőgazdaságokban már dolgozó Rába FA 27.235-6.6-000 típusú erdészeti tehergépkocsi. Ez főként kiváló terepjáróképessége, de több más paramétere alapján is alkalmas arra, hogy lecseréljék vele a már egyre inkább elhasználódott korábbi szovjet és más szocialista gyártmányú teherautókat a magyar erdőgazdaságban.

Ezeknek a gépeknek a kiemelését az indokolta, hogy hazai gyártásúak. Ez egyben azt is jelenti, hogy kialakításuknál a hazai adottságokat és igényeket lehetett figyelembe venni; beszerzésük, szervizelésük, alkatrészutánpótlásuk (elvileg) egyszerűbb, biztosabb és olcsóbb. Továbbfejlesztésük is a hazai üzemeltetők igényeinek figyelembevételével, s közreműködésével történhet.

A vásárnak egyébként is örvendetes tapasztalata volt, hogy növekszik a hazai gyártók száma, s a külföldi gyártók termékeinek hazai forgalmazását felvállaló magyar vállalkozások száma is.

Folytatása a 6. oldalon

A 10. Ligno–Novum + Wood-Tech

Folytatás az 5. oldalról

Szakmai és társadalmi rendezvények

A kiállítás színvonalát jelezte az is, hogy a kialakult nemzetközi gyakorlatnak megfelelően igényes *rendezvények* is kapcsolódtak hozzá mind a faipar, mind az erdészet vonatkozásában. Ezek fő rendezője a Nyugat-Magyarországi Egyetem volt, amelynek (illetve jogelődjének) szakemberei kezdeményezői voltak a Ligno-Novum és a Wood-Tech kiállítások soproni létrehozásának. A kereskedelmi anyagok bemutatója mellett szépen kidolgozott *oktatási kiállítást is berendeztek* a sportcsarnok galériáján. Ez nem csak a NyME Faanyagtudományi Intézetének tansekein folyó sokrétű felsőfokú oktatásról és tudományos kutatásról adott képet. Hanem *bemutakoztak az országban működő, faipari képzést (vagy azt is) folytató szakközép- és szakiskolák is.* Így a szolnoki Építészeti, Faipari és Környezetgazdálkodási, a budapesti Kaesz Gyula Faipari, a veszprémi Táncsics Mihály, a csongrádi Sággy Mihály Ipari, a bajai Jelky András és a soproni Handler Nándor Szakközép- és Szakiskola, illetve Szakképző Iskola.

A vásárt színesítő-gazdagító *társadalmi rendezvények* fő gazdái a tudományos-műszaki egyesületek voltak. vagyis a FATE, az OEE és az OAFSz. Az idei alkalommal is volt ünnepi FATE közgyűlés, az Öreg Fás Diákok közgyűlése és szakestélye, az OEE millenniumi szakestélye és faiparos bál.

Egyszóval: szép volt, jó volt, hasznos volt a 10. Ligno-Novum és Wood-Tech is!

Dr. Király Pál

TANULMÁNYÚT

A Gyulaj Erdészeti és Vadászati Rt. OEE helyi csoportjának régi hagyománya, hogy a vadászati főidény és a tavaszi erdősítések után „szomszédlátogatásra” invitálja tagjait.

Míg a 80-as években a szomszéd erdőgazdaságok megismerése volt a tanulmányutak célpontja, addig a 90-es évektől kezdődően már lehetőség nyílt a szomszéd országok erdőgazdaságainak a meglátogatására is.

1999-ben a vállalat vezetése úgy döntött, hogy ezeken a tanulmányutakon a társaság valamennyi dolgozója részt vehet. Mivel Szlovákiában még nem voltunk és tudtuk, hogy az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének jó kapcsolatai vannak az ottani erdőgazdaságoknál, kértük a közreműködését a tanulmányút megszervezésében és lebonyolításában.

Az első nap

Tanulmányutunk első napján, *szombaton* este érkezünk a Besztercebánya melletti *Tajov* üdülőfaluba,

ahol egy hotelben volt a szállásunk. Innen látogattunk el az első nap a *Magas-Tátrába*, majd a második nap a *Fátrába*.

Vasárnap

Besztercebányától északra, majd keletre haladva a Vág völgyében értük el Lipótszentmiklóst, s onnan pillantottuk meg a Magas-Tátra (szép időben) szikrázó hegycsúcsait. Ótátrafüred érintésével *Tátralomnicra utaztunk*, ahonnan kabinos libegővel értük el a Lomnici-csúcs alatti Kőpataki-tó 1600 méteres magasságát. A csoport többsége innen kétszemélyes libegővel érte el a Lomnici-hegy nyugati hágóját 2200 méter magasságban.

A hágóról pompás kilátás tárult eléink a Magas-Tátra belső csúcsaira. Messze el lehetett látni, északi irányban a Lengyel-Tátra csúcsai is szikrázva tűntek elő a messzeségből. A tájat és a közelben fel-le a csúcsra haladó függőkabint sokáig élveztük. Valószínűleg ez a két-három óra ki-

A Palarikovoi Erdőgazdaság szép, patinás székháza

SZLOVÁKIÁBAN

Csoportunk tájékoztatásra várva Palarikovoban

törölhetetlen élménnyel gazdagította a tanulmányútjaink sorát.

A fiatalabb résztvevőink a há-
góról még megpróbáltak közel jutni
gyalog a Lomnici csúcshoz (2459 m),
de az „nem hagyta magát” és végül
visszafordulásra készítette őket.

A Tatra másik nevezetességét, a
Csorba-tót is sikerült ezen a napon
megtekintenünk.

A harmadik nap

A harmadik napon, *hétfőn* délelőtt
a zsolnai erdőgazdaság *Turcianské
Teplice erdészete* fogadott bennünket
a Fátrában. A környékbeli erdőterü-
leten erdőfelújítási munkák, tölgy
rezervátum bemutatása, a helyi ter-
mészetvédelmi kincsek megtekintése
volt a napirendi program. Élénken
érdeklődtünk a helyi farkas- és med-
vevadászatokról és annak lehetősé-
geiről Miroslav Koliencik erdészet-
vezető úrtól.

Délután városnézésre invitáltak
vendéglátóink Beszercebányára.

Az utolsó nap

Tanulmányutunk *utolsó napján*,
már hazafelé menet Nyitra megyében

a Palárikovói Erdőgazdasághoz vol-
tunk hivatalosak. Az erdőgazdaság
központja egy – a XVIII. században
épült, hosszú ideig a gróf Károlyi
család birtokában volt – kastélyban
székel.

A szakmai beszámolók mellett
nagy élmény volt megtekinteni a
kastély termeit, melyekben bemutatót
is tartottak az elmúlt századok korhű
tárgyaiból.

Egy igazi szlovák ebédre (vadas
knédliel, lekváros gőzgombóc) in-
vitáltak vendéglátóink a kastély lo-
vagtermében, ahol már csak a korhű
ruházat hiányzott a felszolgálókról.

Ebben a teremben értékeltük a
tanulmányúton látottakat és hívtuk
meg kedves vendéglátónkat (Anton
Butas igazgató urat és csapatát) egy
magyarországi viszontlátogatásra.

Külön köszönet *Herczeg Miklós*
főtitkár úrnak a program előkészíté-
séért és *Stefan Bartanusz* (Komarno)
tolmácsnak a szívélyes baráti kala-
uzolásáért!

Firbás Nándor
OEE titkár
Gyulaj Rt. Tamási

A Magas-Tatra csúcsai között

BIOLÓGIAI FERTŐZÉSI VESZÉLY

a nem telepített erdészeti szabadtéri munkahelyeken

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés alapvető szabályait az 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) és módosításai határozzák meg. A Mvt. – összhangban az Európai Unió előírásaival – úgy rendelkezik, hogy „a munkáltató köteles minőségileg, illetve szükség esetén mennyiségileg értékelni a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat”. A kockázat-értékelés alapján fogyanatosított intézkedéseknek biztosítaniuk kell a munkakörülmények javulását, és be kell épülniük a munkáltató valamennyi irányítási szintjén végzett tevékenységébe.

A munkavédelmi kockázatok feltárása és a kockázat-értékelés elvégzése összetett feladat, amely a tevékenységi körtől és helytől függően különböző módszerek alkalmazását igényli. Esetünkben – a veszélyek azonosításához és a kockázatok elemzéséhez – használjuk a munkabalesetek és a foglalkozási megbetegedések kivizsgálásáról készült jegyzőkönyvekben foglalt információkat.

1. Veszélyek és kockázatok azonosítása

A biológiai fertőzési veszélyek és kockázatok megjelenési formái a *nem telepített erdészeti szabadtéri munkahelyeken* sokfélék lehetnek, így:

- kullancscsípés;
- veszélyes hulladék (elhullt állatok, szerves és szervetlen – ipari és lakossági – szemét);
- veszett vad- és háziállatok (róka, kutya);
- kígyómarás (vipera);
- mérges rovarok (lódarázs, vadméh) és bőrgyulladást okozó hernyók,

hogy csak néhányat említsek.

A veszélyek, valamint kockázatok feltárását, azonosítását és a kockázat értékelését *minden munkahelyen el kell végezni*.

2. Munkahelyek besorolása

A munkahelyek általában a következő kategóriákba sorolhatók:

- állandó munkahelyek (iroda, faipari üzem, üdülő, erdészház, vendégház stb.)
- változó munkahelyek (szabadtéri nem telepített munkahely, vágásterület stb.)

Biológiai fertőzési veszélyekkel és kockázatokkal – amint azt már említettem – elsősorban a nem telepített szabadtéri munkahelyeken számolhatunk. Az itt lévő veszélyforrások közül – mint jellemzőt – emeljük ki a *kullancscsípést*, amely által okozott megbetegedések kockázatát és a követendő eljárást vizsgáljuk a továbbiakban.

3. A kockázat-értékelés folyamata

A kockázat-értékelés a következő lépéseket foglalja magában:

- a veszélyek azonosítása
- a munkavállalók és érintett más személyek körének meghatározása (akik a vonatkozó veszélyek miatt kockázatoknak lehetnek kitéve)
- a kockázat mértékének becslése (minőségi vagy mennyiségi)
- a kockázat megszüntetése, lehetőségének vizsgálata
- következtetések, tennivalók

4. A kullancs okozta munkabalesetek (foglalkozási betegségek) kockázatának vizsgálata

Az erdőrendezési (erdőtervezési, erdőfelügyeleti) tevékenységet végző munkavállalókat, a nem telepített szabadtéri munkahelyeken az elmúlt két évtizedben ért munkabalesetek %-os megoszlása a munkabaleseti jegyzőkönyvek tanúsága szerint: kullancscsípés 30 %, lódarázs csípése 3,3 %, megcsúszás, megbotlás 20 %, a láb megbicsaklása (egyenetlen talajon) 20 %, egyéb (be-, ill. ráesés, ütés, megszúrás, becípés stb.) 26,7 %.

A gyakorlat azt igazolja, hogy a biológiai fertőzési veszélyek közül a kullancscsípés következtében fellépő megbetegedésekkel kell elsősorban számolnunk.

4.1. A veszélyek azonosítása

A jogszabályok és a szakirodalom szerint a kullancsok számos betegséget terjesztenek. Erdünkben több fajuk megtalálható. Fertőzés szempontjából a *közönséges kullancs* (*Ixodes ricinus*) a *legveszélyesebb*. A vizsgálatok szerint átlagosan minden *ezredik kullancs fertőzött az agyhártya-, agyvelőgyulladást (enkefalitisz) okozó vírussal, és minden kétszázadik a Borellia burgdorferi baktériummal*. Ugyanakkor a tapasztalatok azt igazolják, hogy nem minden fertőzött kullancs csípése okoz fertőzést, illetve megbetegedést. A *vírusos agyvelőgyulladás (kullancs enkefalitisz)* átvészelése pedig egész életre szóló védelemmel adhat, de csak ezzel a kórokozóval szemben.

A *Lyme-kór* időben elkezdett antibiotikus kezeléssel jól gyógyítható, de nem valószínű, hogy a védelem egész életre szól. Fertőzött kullancs ismételt csípése után a betegség újra megkapható.

A kötelező egészségbiztosítás ellátásáról szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (Ebtv), valamint a végrehajtásról rendelkező 217/1997. (XII.1.) Korm. r. mindkét betegséget baleseti ellátásra jogot adó foglalkozási betegségnek, illetve üzemi balesetnek minősíti. A *bejelentett üzemi baleset tényét a baleset megállapítására jogosult szervnek határozattal kell megállapítania*.

A foglalkozási megbetegedést a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről szóló – az 58/1997. (XII.21.) NM rendelettel módosított – 27/1996. (VIII. 28.) NM r. 5. melléklete szerinti *vizsgálati lappal kell bizonyítani*. E vizsgálati lap és tb. kifizetőhely határozata birtokában állítható ki a „Munkabaleseti jegyzőkönyv”, ha a megbetegedés az Mvt. 87. § 9. pontja szerinti *szervezett munkavégzés körében történt*.

4.2 A kockázatnak kitett munkavállalók, illetve egyéb érintett személyek meghatározása

A biológiai fertőzési veszély kockázatának, a kullancs élőhelyein – a nem telepített szabadtéri munkahe-

lyeken – munka, ellenőrzés stb. céljából ott tartózkodók vannak kitéve. A munkavállalók közül azok, akiket veszélyeztetés miatt a munkáltató kullancs encefalitisz elleni védőoltásra nyilvántartásba vett, akár megkapták az oltást, akár nyilatkozattal elutasították azt.

A veszélyeztetettség tényét a vírus- és baktérium fertőzött kullancsoknak – az ÁNTSZ közreműködésével – a 37/1996. (XII. 29.) FM r. melléklete szerinti tervezési körzeteknek megfelelően körülhatárolt élőhelyein való tartózkodással lehetne jogszerűen tanúsítani.

4.3 A kockázat mértékének becslése

A kockázat mértékét a „Baleseti napló”-ba bejegyzett kullancscsípések száma, a bekövetkezett megbetegedések, valamint (ha az orvos szükségesnek ítéli) a szerológiai vizsgálatok eredménye alapján lehet megbecsülni. Ez utóbbi vizsgálatokon részt vett személyek csoportjának 42 %-a volt fertőzött a Borellia burgdorferi baktériummal.

4.4 A kockázat megszüntetése lehetőségének vizsgálata

A kullancscsípés okozta megbetegedések kockázatának megszüntetésére kézenfekvő lenne a 18/1998. (VI.3.) NM r. 36. § (4), valamint 39. § (1)-(2) szakaszok szerinti, a kullancsok kiirtását eredményező megoldási mód alkalmazása. Magas költségigénye és az ökológiai rendszerre gyakorolt hatása miatt elvétel (parkokban, házikertekben stb.) alkalmazzák.

A kockázat csökkentésének gyakorlati lehetőségeit a vonatkozó jogszabályok és szabványok előírásai, valamint a szakirodalom alapján az Erdészeti Biztonsági Szabályzat (EBSZ), továbbá a munkáltatók rendelkezései (Munkavédelmi Szabályzat, technológiai utasítás stb.) határozzák meg. A rendelkezéseket a munkavállalókkal munkavédelmi oktatás alkalmával is ismertetni kell. Alapvető követelmények:

- **Zárt ruházat** (inget a nyaknál, csuklónál begombolni, a nadrág szarát a zokniba gyűrti). A fej védelmére sapka szolgál. Erős napsütésben, nagy melegben – férfiak esetében – a lezser, libegő ruhaviselet helyett ajánlottabb a

fedetlen felsőtest, mivel a kullancs jobban észlelhető; ugyanakkor a közvetlen napsugárzást nem tűri, rövid időn belül elpusztul.

- Ajánlott a „gyakori kullancsvizit” (legalább a déli pihenőben és este a munka után), továbbá a kullancs megfelelő óvatossággal történő eltávolítása. E célra legalmasabb az ún. kullancscsipesz, mellyel az eltávolítás a kullancs potrohának összenyomása nélkül történhet. Így a kullancs nyálában, fertőzött birtalmában levő kórokozók nem hatolhatnak a sebbe, nem okozhatnak fertőzést.

- A kullancs encefalitisz megbetegedés megelőzéséhez rendelkezésre áll az FSME-IMMUN Injekt inaktivált vírus-oltóanyag (aktív immunizálás). Ritkábban az FSME-Bulin humán immunoglobulin (passzív immunizálás) kerül alkalmazásra.

Az aktív immunizálás három oltásból álló sorozat. Az első két oltást (a március 1 – október 31. között várható expozícióra figyelemmel) a hideg időszakban kell beadni. A másodikat 1-3 hónappal az első részoltás után, de ha már meleg idő van, 14 napra is adható. A harmadik részoltást 9-12 hónappal a második részoltás után, az emlékeztető oltást pedig háromévenként kell adni. A védőoltásokat a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosa adja be, és megtörténtét a „Védőoltási könyv 14. év feletti személyek részére” oltási könyvbe jegyzi be, amiről a munkáltató nyilvántartást vezet.

- A Borelliózis (Lyme-kór) megelőzéséhez jelenleg még nem rendelkezünk megfelelő védőoltással. A megbetegedés azonban korai felismerése (pl. Lyme folt) és az időben alkalmazott hatékony, elegendő mennyiségű és megfelelő ideig tartó antibiotikus kezelés révén tökéletes biztonsággal gyógyítható.
- A megelőzést szolgálják a különböző kullancsriasztó szerek is. Ezek lehetnek bőrön alkalmazott

szerek (pl. Authan spray), melyekkel a leginkább veszélyeztetett testrészeket (lábszár, nyak) célszerű befújni. A kizárólag a felsőruházaton alkalmazható szerekkel (pl. Permanon ruhakezelő kullancsriasztó aerosol) két hétig tartó védelmet nyerhetünk.

- Egyes orvosok kiegészítésként – vagy, ha az előzőekben ismertetett szerek éppen nem állnak rendelkezésre – ajánlják a terepre kivonulás előtt három nappal a Polybé tabletta szedésének elkezdését. A B-vitaminnak a kullancsok számára kellemetlen illata a kullancscsípések gyakoriságát legalább 70-80 százalékkal csökkentheti.

4.5 Következtetések, tennivalók

A kullancsok élőhelyein tartózkodó személyek egyértelműen ki vannak téve a biológiai fertőzés veszélyének. A kockázat (a fertőződés) mértéke a szerológiai vizsgálatok alapján mintegy 42 %-ra tehető.

A vírus okozta kullancs encefalitisz, valamint a baktérium révén fellépő Borelliózis (Lyme-kór) megbetegedések – mint biológiai fertőzési tényezők – a jogszabályi előírások és munkáltatói rendelkezések megtartásával a minimális szintre csökkenthetők, illetve jórészt megelőzhetők.

Tennivalóként a rendszeres (munkáltatói és foglalkozás-egészségügyi) ellenőrzés, oktatás, a védőoltás és kullancsriasztó szerek alkalmazása, a munkahelyi baleseti napló vezetése, a bekövetkezett megbetegedések szakszerű kivizsgálása, és az előidéző okok felszámolása határozható meg.

Szabó Antal
Állami Erdészeti Szolgálat Központja

*Nem zörög a falevél,
ha nem fújja a szél!*

*

*Nyáron minden bokr
szállást ad!*

ÉVFORDULÓINK 2000-BEN

Ebben az évben is alkalmunk nyílt arra, hogy több szakmai (vagy az erdészetet-faipart jelentősen érintő) esemény, illetve néhány jeles személyiség kerek számú évfordulójáról megemlékezzünk.

1. A legnagyobb évforduló természetesen számunkra is a *magyar államalapítás millenniuma*. Vagyis az, hogy a magyarok nomád törzsszövetségéből európai mintájú keresztény feudális királyság vált, ennek minden politikai, társadalmi és gazdasági következményével együtt. A fejedelmi hatalmat atyja, Géza halála után már 997 óta gyakorló István kezdeményezésére II. Szilveszter pápa (eredeti nevén Gerbert, tudós francia matematikus) az 1000. év március 27-én határozatot hozott az esztergomi érsekség megalapításáról és a magyar uralkodó királyi címének megadásáról. Ezt követően hozta el Rómából Asztrik pécsváradi apát azt a koronát, amellyel ezután még azon év karácsonya táján Istvánt Esztergomban királlyá koronázták. Ezzel az aktuussal hazánkat már 1000 évvel ezelőtt felvették az európai népek közösségébe. Az európai típusú királysággá válás erdészeti következményeiről már részletesebben írt Barta László, szakszervezetünk elnöke előző lapszámunk vezércikkében.

2. Szakmai évfordulóink egy része még *Selmecbányához kapcsolódik*. Ahhoz a felvidéki – Hont megyei – városhoz, amely valaha oly nagy szerepet játszott nemcsak az egykori Habsburg-birodalom, sőt egész Európa gazdasági életében rendkívül gazdag nemesfém- és réztermelés révén, hanem a műszaki és természettudomány kibontakozásában, az erdőmérnök-képzés megteremtésében. Kettőszázötven éve, 1750-ben halt meg Trencsénben (s valószínűleg 300 éve született Ábelfalván) Mikoviny Sámuel matematikus, földmérő, s annak az 1735-ben alapított bányatiszt-képző iskolának az első tanára, amely 1770-től akadémiaként működve bölcsője lett az erdészeti (és vadászati) ismeretek felsőfokú oktatásának, majd a magyar erdőmérnök-képzésnek.

3. Amint az előző pontban már utaltunk rá, Mária Terézia királynő rendelete alapján 230 évvel ezelőtt emelkedett soproni egyetemünk őse aka-

démiai rangra. A két professzorátussal működő intézmény jóváhagyásra felterjesztett tanmenetét (a „Systema”-t) záradékolva, a királynő külön kikötötte, hogy az erdészeti ismeretek oktatására különös gond fordíttassék.

4. Az 1770-es esztendő arról is emlékeztet, hogy ekkor terjedt el Mária Terézia királynő – még 1769-ben aláírt – erdőrendtartása az országban. Ez ugyan csak az ún. alsó-magyarországi bányavárosok erdőire nézve bírt kötelező hatállyal, de hatással volt az egyéb, egyházi és világi nagybirtokokon folytatott erdőgazdálkodásra is. (A királynő 1750-ben már kibocsátott egy erdőrendtartást a szlávóniai határőrvidéki erdőkre.)

5. Kettőszáztíz évvel ezelőtt, 1790-ben figyelmet érdemlő törvényt alkotott az Országgyűlés: az LVII. törvénycikket az erdők pusztításának megakadályozásáról. Az erdők fenntartásáról szóló 1807. évi XXI. törvénycikkkel együtt ezt a két jogszabályt szokták feudális erdőtörvényeként emlegetni.

6. Az erdészettudomány szempontjából is nagyjelentőségű esemény volt, hogy 175 évvel ezelőtt, 1825-ben Nagy Pál a pozsonyi országgyűlésen javasolta szeptember 11-én: „más pallérozottabb nemzetek példája szerint” a Magyar Tudós Társaság felállítását. Amint ismeretes, ugyanazon év november 3-án gróf Széchenyi István azután összes birtokai egy évi jövedelmének felajánlásával a megvalósítás útjára vitte a Magyar Tudományos Akadémia létrehívását. Az MTA-nak 1949 óta Erdészeti Bizottsága is működik.

7. 1825-ben az ausztriai Mödlingben született ghymeszi és gácsi gróf Forgách Károly, a jeles vadász, vadászutazó, vadászati szakíró, erdő- és vadgazda. Ő telepítette be hazánkba a Szardínián és Korzikán őshonos muflont. Gazdag trófeagyűjteményét, összesen 2249 darab szarvas- és őzágancsot, dámlapátot és mufloncsigát az Országos Erdészeti Egyesületnek

adományozta; onnan került a gyűjtemény 1904-ben a Magyar Mezőgazdasági Múzeumba. 1911-ben hunyt el, valószínűleg gimesi birtokán.

8. Százhatvan éve, 1840. december 24-én Besztercebányán született bölcsőházi Belházy Emil erdőmérnök, a magyar erdőrendezés kimagasló személyisége. Elméleti munkásságának fő műve „Az erdőrendezéstől kézikönyv” c. szakmonográfia első kötete. A második kötet megjelenítésében már megakadályozta 1898. április 25-én Budapesten bekövetkezett halála.

9. Az 1850-es esztendőben, vagyis 150 éve emelték állami mezőgazdasági főiskolává azt a *magyaróvári gazdaszisztképzőt*, amely most már a Nyugat-Magyarországi Egyetem szervezeti keretében működik, annak egyik karaként.

10. 1850-ben született Aradon Czigler Győző műépítész, műegyetemi professor. Sok kimagasló építészeti alkotás mellett ő tervezte az Országos Erdészeti Egyesület régi székházát is. Az 1950-ben törvényellenesen államosított (s az OEE részéről jelenleg visszaperlés alatt álló) háromemeletes impozáns épület 1884-1886 között épült fel Budapesten, az V. kerületi Alkotmány utca és Honvéd utca sarkán. (Itt volt elhelyezve a 7. pontban említett Forgách-féle trófeagyűjtemény is)

11. Százötven éve, 1850. december 7-én Keszthelyen született Schwarz Dávid, aki ugyan *fakereskedő* lett Zágrábban, de beírta a nevét nemcsak a magyar, de az egyetemes technikatörténetbe is. Ugyanis ő találta fel a merev, könnyűfém vázzal készült kormányozható léghajót. Halála után találmányát a német Zeppelin gróf vette meg és őáltala vált ismertté ez a repülőszerkezet szerte a világon.

12. Százharminc éve, 1870-ben született Szászcsanádán dr. Tuzson János erdőmérnök, a neves botanikus, aki 1918-tól 1943-ban bekövetkezett haláláig a budapesti Pázmány Péter Tu-

dományegyetemen a növényrendszer-tan és növényföldrajz professzora volt. Erdészeti kutatásai is jelentősek voltak. A M. kir. Erdészeti Kísérleti Állomás megalakulása (1898) után Vadas Jenő professzor, igazgató oldalán lett annak első asszisztense.

13. Száztíz éve, 1890-ben született dr. Fehér Dániel erdőmérnök, az MTA lev. tagja, a soproni egyetemen évtizedeken át az erdészeti növénytan professzora. Nemzetközi hírnévű tudóssá azonban talaj(mikro)biológusként vált (talán külföldön még elismertebbé, mint itthon, hazájában). 1955-ben hunyt el váratlanul Sopronban; sírhelye ismeretlen.

14. Száz éve, 1900. január 25-én született a Somogy megyei Göllén, és harminc éve, 1970. június 23-án halt meg Budapesten Fekete István író, a gyönyörű és hangulatos irodalmi természetábrázolások aranytollú nagymestere. De nemcsak a természetről írt, hanem leírta az erdőben élő-dolgozó embereket is, pl. erdészeket. Igen termékeny és sokoldalú író volt, aki az ifjúsági regényeken túl írt történelmi regényt, sok novellát, szociográfiát, sőt verseket is.

15. Száz évvel ezelőtt alkotta meg az Országgyűlés az 1900. évi XXVIII. törvénycikket az erdőmunkásokról. Legjobb tudomásunk szerint ez volt az erdőben végzett munkával kapcsolatos munkaviszony első törvényes szabályozása (lásd 2000. évi 2. lap-számunkat).

16. 1900. február 17-én Vásárosmiskén született Bösze Kálmán erdőmérnök, a jeles műszaki szakember. Szakmai pályafutásának nagy részét a zalai gáz- és olajbányászat területén töltötte magasépítő mérnökként. A bázakerettyei, lovászi és nagykanizsai műszaki épületek és lakóházak, munkáslakótelepek, utak és hidak építése fűződik nevéhez. Nagykanizsa 1964-ben díszpolgárává választotta. Ott is hunyt el 1969. szeptember 22-én.

17. 1900. október 13-án Oroszvégen született Tárcey-Hornoch Antal bányamérnök, geofizikus-geodéta, akadémikus, soproni egyetemünk nemzetközi hírnévnek örvendő egykori professzora. Geodéziai kiegyenlítő-számítástana széles körben ismert

Időszerű feladatokat tárgyalt az Elnökség

Szakszervezetünk elnöksége Barta László vezetésével szeptember 14-én Budapesten tartotta legutóbbi ülését.

Az ülésen az elnökség meghallgatta dr. Machács Barna ügyvéd tájékoztatóját annak a jogi eljárásnak az alakulásáról, amelyet az EFDSZ még korábban indított az erdőgazdasági alkalmazottak alanyi jogon történő kárpótlási föld- (erdő-) területhez juttatása ügyében. Az elnökség úgy döntött, hogy az ügyet az eddigi fejlemények tükrében mielőbb le kell zárni, és erről az alapszervezeteket megfelelő módon tájékoztatni kell.

Ezt követően az elnökség – részben már a jövő évi felkészülés jegyében is – alaposan megvitatta a szakszervezet pénz- és vagyongazdálkodását. Ebben a vonatkozásban örvendően pozitív fejlemény, hogy a Kincstári Vagyongazdálkodási Igazgatóság döntése alapján a szigligeti MEDOSZ üdülő, amelyet eddig három szakszervezet működtetett, 14,4 %-ban az EFDSZ tulajdonába került. Az erről szóló tulajdoni lapot az illetékes földhivatal már meg is küldte szakszervezetünk titkársága részére.

Az ülésen megjelent dr. Kovács Mátyás erdőmérnök, c. egyet. tanár, a Környezetvédelmi Minisztérium főosztályvezetője is, és tájékoztatást adott a természetvédelem és az erdőgazdálkodás kapcsolatának jelenlegi helyzetéről, a felmerülő problémákról és az időszerű tennivalókról.

A tájékoztatásból kitűnt: fontos és sürgős lenne, hogy az 1996-ban megalkotott természetvédelmi törvény végrehajtására irányuló két kormány- és egy miniszteri rendelet megjelenjen, mert a végrehajtás szintjén számos probléma, nézeteltérés, feszültség ezek hiányából adódik. A KM ezeknek a tervezetét elkészítette, ám ezek tárgyaegyeztetése az illetékes társmisztériumokkal már több mint két év óta húzódik.

Az elnökség tagjai számos kérdést tettek fel a főosztályvezetőnek. Ezek zöme arra irányult, hogy miként lehetne kompenzálni az erdőgazdálkodók részére azt az elmaradt hasznot, ami a természetvédelmi korlátozásokból adódik. Dr. Kovács Mátyás válaszában rámutatott, hogy az Európai Unióban ezzel kapcsolatban a kártalanítás helyett a támogatást helyezik előtérbe. Elképzelhető, hogy Magyarországon is ebbe az irányba halad a jogrendszer fejlődése, bár jelenleg még a kérdés teljesen nyitott.

Sokoldalú vita bontakozott ki arról, hogy a létrehozni tervezett Nemzeti Földalapról szóló, s előkészítés előtt álló törvény milyen befolyással lehet az állami tulajdonban levő erdők sorsára.

Végül az elnökség megvitatta a IV. negyedév rendezvénytervét.

k.p

volt a leendő erdőmérnökök előtt is. Alapítója volt a Geodéziai és Geofizikai Kutató Intézetnek. Sopronban halt meg 1986. január 16-án.

18. 1900. május 10-én Sopronban született Papp József kertész szaktanár, dendrológus, jeles természetvédő. Erdészeti körökben főleg gerodendológiai munkássága révén volt ismert. Vagyis a különösen magas korú és rendkívüli méretű fák felkutatása, számbavétele, leírása révén. 1985-ben Budapesten hunyt el.

19. 1900. szeptember 11-én halt meg az 1813-ban született Marc Ferenc kertész, aki elsőként dolgozta ki a vasútmenti fásítások növényösszetételét és formáját. E mellett ritka egzotikákat honosított meg a pesti Állatkertben.

20. Az 1900-as esztendő azért is emlékeztető a magyar erdészet szempontjából, mert azon év nyarán hatalmas világkiállítást rendeztek az akkori világ fővárosának tekintett Pá-

Folytatása a 12. oldalon

ÉVFORDULÓINK 2000-BEN

Folytatás a 11. oldalról

rizsban. Ezen a magyar erdészet is, a faipar is igen sikeresen szerepelt mind az Erdők Palotájában (Palais des Forets) berendezett zárttéri, mind pedig a szabadtéri kiállításon, s vásári nagydíjakkal (Grand prix), valamint arany-, ezüst- és bronzérmek sokaságával tértek haza kiállítóink. A világkiállítás ideje alatt, június 4-9-én nemzetközi erdőgazdasági kongresszust is lebonyolítottak.

21. A százéves évfordulók kapcsán érdemes még néhány mondat erejéig visszakanyarodni az általános tudománytörténethez. 1900. június 29-én a svéd királyi tanácstestület jóváhagyta a Nobel Alfréd végrendeletének végrehajtására szolgáló *Nobel Alapítvány* alapszabályzatát, és a díjakat odaítélő intézmények speciális előírásait. (Ennek alapján az első Nobel-díjakat 1901. december 10-én osztották ki.)

22. Szaktársaink közül ma már számosan rendelkeznek gépkocsival. Ezért jó azt is tudni, hogy száz éve, 1900. november 30-án alakult meg Budapesten a *Magyar Királyi Automobil Club*, amely már vezetői vizsgákat is tartott. (A következő évben 49 vezetői igazolványt és három autórendszámot adott ki a szervezet.)

23. 1910-ben telepítette be hazánkba a japán szikaszarvast (*Cervus nippon nippon*) gróf Károlyi Gyula 700 hektáros felhívárcsurgói vadaskertjébe. Az állományt 25 évvel ezelőtt, 1975-ben kiegészítették a Dibowski-féle szikaszarvassal (*Cervus nippon dybowskii*), amelyet az akkori Szovjetunió területéről hoztak be.

24. Nyolcvan éve nagyon fekete, gyászos lapot írtak a magyar történelemben: 1920. június 4-én írták alá a magyar kormány képviselői a Párizs melletti (Kis-) *Trianon* palotában az I. világháborút lezáró békeszerződést. A nemzetünket darabokra tépő szerencsétlen békediktátum erdészeti (és faipari) következményeinek taglalása külön tanulmányt igényel. Íme csupán egyetlen adat: elvesztettük erdeink 84 %-át!

25. A bútóipar történetébe vágó évforduló, hogy 1925-ben készítette Breuer Marcel az első fémcsövázás karosszéket a weimari Bauhaus számára textil ülőrészszel és háttámlával.

26. 1935-ben iktatták be a magyar törvénytárba az 1935. évi IV. törvény-cikket az erdőkről és a természetvédelemről. Ez volt második modern polgári erdőtörvényünk, amely már jobban megfelelt a tranoni békeszerződés nyomán kialakult társadalmi-gazdasági helyzetnek. S ez volt egyben az első magyar természetvédelmi törvény.

28. Hatvan éve, 1940. január 28-án halt meg Kaán Károly erdőmérnök, akadémikus, a magyar erdészeti politika, természetvédelem és erdészettudomány kimagasló személyisége, jeles szakíró.

29. Mozgalmas év volt a szakma történetében (is) a félszázaddal korábbi 1950-es esztendő. Ekkor indult meg valójában az 1945/46-ban végrehajtott államosítás nyomán létrejött nagy állami erdőbirtok gazdálkodói szervezeteinek *szocialista átszervezése*. Ez a mozgalmas időszak nagyjából az 1950-es évek közepéig tartott, amikor azután az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozás állami szervezete kb. másfél évtizedre stabilizálódott. 1950 volt az ötéves ciklusokkal dolgozó szocialista tervgazdaság első ötéves tervének az induló esztendeje.

30. 1950. június 29-én alapították Budapesten a *Faipari Tudományos Egyesületet*, az 1948-ban létrejött Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége (MTESZ) taggyejesületként.

31. 1950-ben az esztergomi állami erdőgazdasági középiskola (az 1885-ben alapított vadászerdői iskola jogutóda) beszüntette, majd ősszel már Sopronban erdészeti technikumként újraindította működését. Ugyancsak 1950-ben indult be Debrecenben az ottani mezőgazdasági technikum erdészeti tagozata, amely később, 1955-ben Szegedre költözve, már önálló tanintézetként folytatta működését.

32. 1950-ben szabályozta az 1949-ben alaposan átszervezett MTA a

tudományok kandidátusa és a tudományok doktora fokozat elnyerésének feltételeit. Ennek alapján a következő négy évtizedben számos erdészeti és faipari szakember nyerte el ezt a tudományos címet.

33. A szakma és a szaktudomány fejlődése szempontjából fontos fejlemény volt az is, hogy 1950-ben hozták létre a *Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalatot*, amely számos szakkönyvünk kiadása mellett egy időben „Az Erdő”, valamint az „Erdőgazdaság és Faipar” című szakfolyóirataink megjelentetését is gondozta.

34. Harminc évvel ezelőtt, 1970-ben fejeződött be az állami erdőgazdaságok és számos faipari vállalat *országos körű átszervezése*, ami még 1969 őszén kezdődött meg. Ennek nyomán jöttek létre a vertikális termelési szerkezetű (vagyis jelentős mértékű fafeldolgozást is végző) állami erdő- és fafeldolgozó gazdaságok. Lényegében – néhány belső helyi szervezeti változástól eltekintve – ez a szervezet működött az 1989-es rendszerváltást követő részleges privatizációig, ami főként a faipari üzemeket érintette.

35. Negyedszázaddal ezelőtt, 1975. január 1-el kezdte meg működését a *Kiskunsági Nemzeti Park*.

36. 1975. augusztus 4-én hunyt el Lámfalussy Sándor erdőmérnök, kiváló műszaki szakember és erdőgazda, aki 1946-tól 1961-ig oktatta az „Erdőhasználat” c. tantárgyat a soproni egyetemen, s megalkotta ennek a tantárgynak korszerű egyetemi jegyzeteit.

37. Tíz évvel ezelőtt, 1990. március 25-én a politikai-társadalmi rendszerváltás hivatalos határvökvét jelentette a több mint négy évtized után ismét többpárti országgyűlési képviselőválasztás. Az Országos Erdészeti Egyesület még ebben az évben proklamációban foglalt állást amellett, hogy a meglévő állami erdők maradjanak továbbra is kincstári tulajdonban.

A többi: már történelmi jelenidő.

Összeállította: dr. Király Pál

Erdőtisztí rangfokozatok és járandóságok

Az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete, az Országos Erdészeti Egyesület, az ÁPV Rt. illetékei ma is foglalkoznak a fizetésrendezés kérdéseivel, hogy a hasonló ágazatok színvonalára emelhessék az erdészeti dolgozók jövedelmét.

Negyed évezrede visszatérő téma ez, pedig néha ma is nosztalgiával emlegetik, hogy apáink, nagyapáink idejében milyen jó fizetés volt, mennyi fát meg földet kaptak.

A régi adatok alapján tekintsük át az évszázadok alatt kialakult erdészeti bérezést, nem megnyugtató kedvéért, hanem tájékoztatás és az utókor-nak történő megőrzés céljával.

*

A 18. század elején erdőőrök és erdőkerülők őrizték az erdőt kevés pénzért és természetbeni járandóságért. Radványban erdőőr volt a kerülők felettése, a regéci uradalomban főerdész irányította az erdőőröket, Diósgyőrben pedig három számvívó ellenőrizte a 18 erdőkerülő bárcázását.

A regéci főerdész 1732-ben 90 forint (ft), az erdőőrök 42 ft készpénzt és természetbeni járandóságot kaptak. A radványi erdőőr 1790-ben évi 57 ft készpénzt és 21 ft 16 1/2 krajcár (kr) természetbenit, a három erdőkerülő pedig 10 ft pénzt és 10 ft 46 1/2 kr természetbenit kapott. Összehasonlításképp: a juhászbojtár javadalmazása 13 ft 36 kr pénz és 15 ft 51 kr természetbeni volt.

*

A 18-19. században fokozatosan bővült az erdészeti szervezet, de az erdőőrök fizetése kétszáz év alatt alig változott. Jól jellemzi ezt a baskói erdőőr 1732. és 1928. évi javadalmazása

	1732	1928
búza	8 1/2 köböl	7 mázsa
rozs	—	5 mázsa
árpa	1 1/2 köböl	4 mázsa
főzelék	1/2 köböl	—
só	100 font	20 kg
vaj	24 font	—
világítás	60 db gyertya	12 l. petró.
készpénz	42 ft	70 pengő
(1 pozsonyi köböl = 62,5 liter, 1 font = 0,56 kg)		

1928-ban még kapott lakást, tüzelőt, 2000 öl kukoricaföldet, egy tén tartását és egy pár csizmát.

A 18. század végén a diósgyőri, pataki, regéci, tokaji uradalom a kamaráé. A 24 font vaját 5 ft 4 kr-ra váltják, gabona helyett földet adnak, de sohasem annyit, amin a korábbi juttatást megtermelhették volna.

*

A növekvő fa- és faszénigény, a hamuzsír- és üveghuták, a vasgyártás fejlődése szükségessé tette a rendszeres erdőgazdálkodást. Nemcsak őrizni kellett az erdőt, hanem gazdálkodni is benne. Ezért szakképzett tisztviselőket állítottak az erdőhivatalok, pagonyok élére.

Az újonnan belépő és valamilyen szakképzettséggel rendelkező tisztviselők lettek az erdőtisztok, a régi erdőőrzési szervezet tagjaiból pedig az altisztok. A Tokajjal együtt 50 558 kat. holdas diósgyőri erdőhivatalban 1782-ben egy erdőmester és egy erdőtiszt, a pagonyokban 1-1 főerdész vagy alerdész dolgozott. 1831-ben az erdőmester mellett 2 alerdész és 2 pagonyerdész irányította a 23 erdőőr munkáját. A közel 60 000 kat. holdas regéci uradalomban a tályai erdőmester irányítása alatt a pagonyokban 5 fő- és alerdész és 21 erdőőr dolgozott.

A 18. század végén a diósgyőri erdőtisztok selmeci akadémiát végzett szakemberek lehettek, hiszen a Bányászati Akadémia hallgatói a bányaműveléstan keretében erdészeti ismereteket is tanultak.

*

Az 1807-ben alapított selmeci Erdészeti Tanintézetben végzett erdészek elsősorban a kincstárnál helyezkedtek el, így a M. Kir. Államjavak Diósgyőri Igazgatóságánál 1868-ban a 12 fős erdőtiszt személyzet (1 erdőmester, 6 erdész, 2 erdőszelölt, 2 erdőgyakornok, 1 díjnok) felsőfokú szakképesítéssel rendelkezett.

A 12 erdőtiszt évi összes járandóságainak értéke 9570,08 ft volt. Kincstári épületben laktak, de *Divald Adolf jelentése* szerint „e lakházak ... a lehető legrosszabb állapotban ... vannak köztük olyanok is, hol esős időben a padlásról a szobába csorgó vizet teknőkben kellett felfogni”.

Divald felülvizsgálata alapján átszervezték a hivatalt és a mellékelt táblázat szerinti évi járandóságokat állapították meg.

A főerdész az erdőrendezésben dolgozott. Az erdőszelölt fizetése 1 ft, a gyakornoké 80 kr napi bérrel számolva. Az átalány a lótarási és utazási költségeket fedezte, de „aki lovat nem tart, átalányban nem részesül”. Az új járandóságokkal „az évi készpénz fizetések megjavíttatnak”, hogy a Mária Terézia uralkodása alatt 1771-ben bevezetett állami nyugdíjbiztosítás eredményeként majd magasabb nyugdíjat kapjanak.

A rangsorolásban számos aránytalanság van. A középiskolát végzett pénztári ellenőrnek magasabb a fizetése, mint a felsőfokú képzettségű erdőszelölteknek. A pénztári ellenőr kap tűzifát, az erdőszelölt és a gyakornok nem kap, sőt átalányt sem kap-

Folytatása a 14. oldalon

Létszám		Rangfokozat	Kp. ft.	Fa/öl	Átalány ft
1	erdőmester	VIII.	1000	18	600
1	főerdész	IX.	800	15	500
2	I. o. erdész	X.	600	12	300
2	II. o. erdész	X.	500	12	250
1	raktártiszt	X.	700	12	-
2	erdőszelölt	XII.	365	-	-
2	erdőgyakornok	-	292	-	-
1	számvívó	X.	700	12	-
1	pénztári ellenőr	XI.	500	10	-

Erdőtiszt rangfokozatok ...

Folytatás a 13. oldalról

nak. A számvivő több készpénzt kap, mint a pagonyvezető I. o. erdész. A tűzifát a járandóság értékébe 6,70 frt/öl, a nyugdíjba viszont 2 frt/öl áron számították. A gyakornokok kivételével kaptak irodai és irodaszolgálati átalányt, mindenki kapott lakást, valamint megfelelő marhaszámmra alapított legeltetési és makkoltatási jogot, kaszálót. Ezek összegét, mértékét nem ismerjük.

*

Így alakultak ki a rangfokozatot jelentő fizetési osztályok, és azon belül 3-3 fizetési fokozat. Meghatározták, hogy az előléptetés „három esetben a szolgálati idő alapján, minden negyedik esetben csupán a személyes érdemek tekintetbe vételével fog eszközölni”.

A végzett akadémiái hallgatót, mint erdőtisztet, erdőgyakornokká nevezték ki. Két év gyakorlat és az államvizsga letétele után lehetett erdészjelölt a XI. fizetési osztály 3. fokozatában, majd a XI/2. és a XI/1. fokozatban. Amikor előléptették erdésznek, a X/3. fokozatba nevezték ki. Így lépegetett előre és a 8. lépcsőben főerdész, a 12. lépcsőben esetleg elérhette az erdőmesteri VIII/2. középső fokozatot.

Az 1879. évi XXXI. tc. és az 1898. évi XIX. tc. alapján szervezett m. kir. erdőigazgatóságok, főerdőhivatalok, erdőhivatalok, erdőfelügyelőségek, m. kir. állami erdőhivatalok, erdőőri szakiskolák erdőtiszt – mai értelemben erdőmérnöki – személyzetét a szokásjog alapján így kialakult rangfokozatokba sorolták be. Néhány személy a VII. erdőtanácsos és VI. főerdőtanácsos fizetési osztályba is került.

A fizetés, a természetbeni juttatás, a napidíj stb. azonban lényegesen eltért az állami tisztviselők részére az 1893. évi IV. tc.-ben megállapított járandóságoktól. Súlyosbította a helyzetet, hogy az egyes fizetési osztályok létszáma között nagy aránytalanság volt, az nem felelt meg az erdőtisztek életkor és szolgálati idő szerinti megoszlásának, ezért igen lassú volt az előmenetel.

Az 1900–1903. évi gazdasági válság súlyosan hatott az erdőgazdálkodásra. Ezért az *Országos Erdészeti Egyesület* (OEE) felhívta a kormányzat figyelmét az erdőtiszteket sújtó hátrányos megkülönböztetésekre. A kormány kedvezően foglalt állást, de 1903. őszén az új kormány visszavonta elődjének ígéreteit.

Az OEE-hez érkező kérvények, majd Márton Sándor (az OEE alapító tagja, a sátoraljaújhelyi központi erdőgondnokság, majd állami erdőhivatal vezetője) és Hangay Géza javaslatára a választmány elhatározta, hogy *rendkívüli közgyűlést tart az erdőtisztek helyzetének megtárgyalására*. Az 1904. április 24-re kitűzött ülés a vasutassztrájk miatt elmaradt, így azt nagy érdeklődés mellett 1904. május 15-én tartották meg.

A javaslatok és Bund Károly títár előterjesztése alapján részletesen megtárgyalták az állami erdőtisztek anyagi helyzetének javítása érdekében szükséges intézkedéseket, és *felterjesztéssel fordultak a földművelésügyi miniszterhez*. Táblázatokba foglalt adatokkal bizonyították, hogy az egyes fizetési osztályokba sorolható létszám kedvezőtlen eloszlása milyen hátrányos és megkülönböztető az erdőtisztek számára.

Feltárták, hogy a más ágazatokban dolgozó főiskolát végzetteket azonnal a X. fizetési osztályba nevezik ki, amikor az állami erdőtisztek jelentős része – 1904-ben 127 fő – a XI. fizetési osztályban szolgál, 79 % a IX.-XI. osztályba van sorolva, és ez a helyzet az állások „mértányos arányosítása nélkül” húsz évig nem is fog javulni.

Kérték a XI. fizetési osztály megszüntetését, a magasabb fizetési osztályokban a létszámok fokozatos emelését, az elvont „mellékkellményekért” megfelelő kárpótlást, a napidíjak és útiköltségek más állami tisztviselőkkel egyenlő szabályozását. A miniszter közbenjárását kérték, hogy „az erdőakadémiai tanároknak az állatorvosi főiskola tanáraival egyenlő javadalmazás biztosításáért”.

*

A következő években a *magán-szolgálatban álló, majd a városi erdőtisztek* fizetési és szolgálati viszonyainak rendezését szorgalmazta az egyesület. Központi, általános intéz-

kedések nem születtek, de megszűnt a XI. fizetési osztály, és fokozatosan javult az erdőmérnökök anyagi megbecsülése. 1904 után ui. a selmecbányai M. kir. Bányászati és Erdészeti Főiskola az államvizsga sikeres letételével erdőmérnöki oklevelet adott.

A korabeli bérek, díjak, adatok önmagukban nehezen értékelhetők, de jellemzik a helyzetet. Íme néhány példa.

Az 1887/88. tanévben 366 erdész-hallgató volt az akadémián, 1897/98-ban már csak 79 fő, 1904-ben 195 fő.

1899-ben az OEE főállású títárának évi fizetése 1200 frt és természetbeni lakás.

Az Erdészeti Lapok 1904. 167. oldalán olvasható: „Vadas Jenő főerdőtanácsosi címmel felruházott erdőtanácsost ... II. oszt. rendes tanárt, I. oszt. rendes tannárra előléptetve a VI. fizetési osztályban főerdőtanácsossá kinevezem. Ferencz József s.k.”.

A főerdész napidíja 12 km-en felül 4 korona, azon alul 2 K; az állatorvos távolságtól függetlenül 6 koronát kapott. A kinevezett erdőtiszt 32 fillér kilométerpénzt kapott, az erdészjelölt 12 km-en belül csak napi 84 fillért számolhatott el. Az úti számlán feltüntetett távolságokat a m. kir. államépítészeti hivatalok hitelesítették, majd 1904-től Magyarország Távolsági Térképe alapján a kincstári számvevőség.

*

A rendkívüli közgyűlés idején Márton Sándor évi 95 frt lakpénzt kapott, de 200 frt alatt nem lehetett megfelelő lakást bérelni.

A radványi uradalom főzéri erdőtisztjének évi javadalmazása 1907-ben: 2000 korona és a tiszta jövedelem után százalék, 10 kat. hold föld, lakás, kert, 44 ürm3 hasábfá, 2 tehén és 4 növendék legeltetési joga.

A diósgyőri erdőgondnok (erdőtanácsos) illetménye 1916 áprilisában 532,19 korona, az I. o. főerdészé 113,66 K fizetés, lakpénz, egyenruha, pótlék stb. összevonva. De nem tudjuk, hogy mi a pótlék és mi a „stb”. Kaptak fát, rétet, „laktatarozási” átalányt, de ezek mértékét nem ismerjük.

A trianoni békediktátum alapjaiban forgatta fel az államerdészet szervezetét, és szinte mindent újra kellett kezdeni.

Dr. Járasi Lőrinc, Miskolc

Amint a napi sajtó is hírül adta, Budapesten 86 éves korában hosszan tartó betegség után elhunyt *Földes László*, a magyar közélet egykor közismert személyisége. A Farkasréti-temetőben temették el.

A hír azért kívánczik az erdészi sajtó hasábjaira is, mert az elhunyt 1964 – 1972 között a magyar erdészet vezetője volt országos erdészi főigazgatóként, illetve az erdészi főosztályt is felügyelő MEM-miniszterhelyettesként. Sőt, huzamosabb időn át az erdészi sajtóval közvetlen kapcsolatban is állt, mert említett erdészi szolgálata idején aktív vezetője volt az „Erdőgazdaság és Faipar” szerkesztő bizottságának. Cikkei is jelentek meg az erdészi- vadászati szaklapokban. A következőkben röviden áttekintjük életpályáját.

A munkásmozgalmi gyökerek

Kiskunhalason született 1914 júliusában egy hétgyermekes szabómester hatodik gyermekeként. Ezt követően azonban apja hamarosan elesett az I. világháborúban. 14 éves korában került a fővárosba, Újpestre, ahol előbb fatelepi munkás lett, két év múlva pedig Jánoshalmára, majd Bajára, ahol *bútorfűnyező szakmát* tanult. 1934-ben ugyanezt a mesterséget folytatta már ismét *Újpesten*. Itt került a munkásmozgalmába, először mint szakszervezeti tag. 1937-ben már sztrájkbizottsági tagként vett részt a mozgalomban. 1942-ben cikke jelent meg a „Népszavában” a politizáló famunkások sanyarú munkahelyi körülményeiről. A mozgalmon belül a Szociáldemokrata Párt bal-szárnyának kommunista érzelmű vezetőivel került szorosabb kapcsolatba, majd azokon keresztül egyre inkább magával az illegalitásban működő Magyar Kommunista Párttal. Első ízben 1942 júniusában ezért vette őrizetbe a MH Vezérkari Főnökség VKF/2 (defenzív) osztálya. Az Andrássy-laktanyában vallatták párkapcsolatairól, ahonnan a Margit-körúti, majd a váci fegyházba került; így a vizsgálati fogságban letöltötte azt a hat hónapot, amire végül is elítélték.

Földes László 1914 – 2000

Ezek az események meghatározták további pályafutását, nem volt többé visszaút.

Az újpesti partizán

1943-ban már közvetlen kapcsolatba került az újjászervezés alatt álló KMP-vel (a párt kereste meg őt). Üzemi agitációs-szervezési feladatokat kapott, s tagja lett a Magyar Frontnak. 1944-ben azonban lebu-kott, s ismét a VKF/2 osztály fogságába került. Novemberben sok más fogollyal együtt vasúti szerelvényen ismeretlen állomásra (feltehetően Németországba) kívánták szállítani. Komárom táján azonban többedmagával sikerült megszöknie a vagon felbontott padlózatán keresztül a robogó vonatból és visszajutott a fővárosba. Hamarosan kommunista területi bizottságot szervezett Újpesten, amelynek titkára lett. Az MKP ezt a politikai egységet *partizáncsoport*tá fejlesztette, s *parancsnokává* Földest tette meg. A csoport egyike lett a kevés számú, *ténylegesen* és eredményesen harcoló magyar antifasiszta csoportnak. Különféle akciókat hajtottak végre (röpcédula terjesztés, fegyveres rajtaütések, politikai foglyok kiszabadítása, fegyverzsákmányolás, üldözöttek bűjtatása stb.). Kiemelkedő fegyvertényükként tartották számon a városrész, több tízezer ember vízellátását biztosító víztorny felrobbantástól való megvédését, valamint az újpesti nyilas székház felrobbantását. Amikor a szovjet csapatok elérték a városrészt, a csoport azonnal megalakította az MKP újpesti szervezetét, amelynek Földes lett a titkára.

A pártfunkcionárius

Ettől kezdve mozgalmi és eredményes antifasiszta múltja alapján komoly politikai karrier várt rá az új rendszerben, egyre inkább részese lett a párt felsőbb vezetésének. Ebben bi-

zonyára segítették az illegalitásban létre jött személyi kapcsolatai is. 1945 nyarán egyike volt az első hallgatóknak a Karolina-úton a fontosabb pártmunkások számára létrehozott pártiskolán. Ezt követően 1946 nyarán fontos beosztásba került: az MKP nagy-budapesti pártbizottsága káderosztályának vezetője lett, 1949-ben pedig már a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége káderosztályának helyettes vezetője. Ezekben a beosztásokban fontos szerepet játszott az ún. régi értelmiség leváltásában, s az új, munkás származású műszaki-gazdasági vezető réteg hatalomra juttatásában. Mai életrajzírói azt is fessegetik, hogy vajon ebben a bizalmi beosztásban milyen áron úszta meg a pártelit 1949 – 1951 közötti megtizedelését, s milyen titkok birtokába juthatott a Rajk-perrel, Kádár-üggyel stb. kapcsolatban.

1951 nyarán azonban őt is felmentették beosztásából és Dunapentele, az épülő első szocialista város, Sztálinváros pártbizottságának titkárává választották. Három évig dolgozott az építkezésen, majd az itt szerzett tapasztalataira számítva áthelyezték Csepelre, a Rákosi Mátyás Vas- és Féművek pártbizottsága titkárának. Alig egy év múlva azonban a Külkereskedelmi Minisztériumba irányították, miniszterhelyettesnek.

1956 és az azt követő évek

Ebben a beosztásban érte az 1956-os forradalom kitörése. Nem volt kétséges, hogy addigi múltja a barikád melyik oldalára predesztinálta. *Földes László militáns forradalomellenessége kétségtelen*, ezt emlékirataiban maga is világosan kifejtette. A kommunista oldalon megalakított ötagú katonai bizottság tagjává választották, amelynek a párt és a hadsereg közötti kapcsolattartás, alkalmasint a válságos helyzetben a hadsereg közvetlen pártirányítása és a fegyveres ellenlépések megszervezése volt a feladata. A katonai bizottság hozta a statáriumról szóló rendeletet, a rendszerhűnek remélt párttagok felfegyverzésén fáradozott, s komolyan fontolgatta a katonai diktatúra bevezetését. Ugyanakkor – az

Folytatása a 16. oldalon

Földes László 1914 – 2000

Folytatás a 15. oldalról

esetleges bukás esetére – terveket szőtt az illegalitásba vonulásra és a harc ottani folytatására is.

Az események történelmi kimenetele közismert, azonban még ma is homályos a katonai bizottságnak a forradalom alatti sortűzekkel, különösen az október 25-i Kossuth-téri pusztító sortűzzel kapcsolatos szerepe. Mindenesetre Földes László az ezzel kapcsolatos vádakkal szemben az 1990-es években bírósági eljárás keretében megvédte magát.

1956. november 10-én tagja lett a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSzMP) akkor még ideiglenesnek mondott Központi Bizottságának. Ez volt a legmagasabb pártfunkció, amelyet politikai pályafutása során elért, s a KB tagja volt egészen 1970-ig. Hatalmi súlya még inkább megnövekedett, amikor hamarosan a Központi Bizottság káderosztályának lett a vezetője. Nem szükséges részletezni, hogy ez milyen bizalmas, kényes és fontos feladatot jelentett közvetlenül a forradalom leverése, az inumár Kádár-rezsimnek nevezett rendszer stabilizálása, a tisztogatások és megtorlások idején. 1957 elején szerepe volt a Munkásörtség létrehozásában is.

A káderosztály megszűnése után, 1958 elején a Belügyminisztériumba helyezték a miniszter (Biszkú Béla) első helyettesének. Ez is fontos és bizalmas beosztás volt, de már visszalépést jelentett a hatalmi hierarchiában és ez a lecsúsztása, sorozatos viszszafejtetése nem is állt meg többé a vállalati szférába kerüléséig. Közben 1958-ban Dunaújvárosban (ismét) országgyűlési képviselővé választották.

Az erdészet élén

1964-ben ismét lejjebb kellett lépnie egy fokkal a hatalom lépcsőjén. El kellett hagynia a Belügyminisztériumot és ekkor nevezték ki az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetőjévé (dr. Balassa Gyula nyugdíjazását követően). Amikor pedig az ún. új gazdasági mechanizmusra tör-

tént áttérés jegyében több kis önálló, közvetlenül a Minisztertanács alá tartozó főhatósággal együtt 1967-ben az OEF-et is megszüntették, s apparátusát beolvastották az akkor létrehozott Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériumba (MÉM), Földes László MÉM miniszterhelyettesi beosztást kapott.

Hatalmi-politikai erodálódásának újabb jele volt, hogy ugyanebben az évben visszatartották az országgyűlési képviselővé történő újraválasztástól is, az 1970-es pártkongresszus alkalmával pedig, az MSzMP vezető szerveinek megválasztása során „kifelejtették” a Központi Bizottságból is.

MÉM miniszterhelyettesként 1972-ig dolgozott, s amint a bevezetőben említettük, ebben a beosztásában néhány más kisebb funkcionális főosztály mellett felügyelte az erdészeti részlegeket is (az Erdőrendezési Főosztályt), továbbá a Vadászati és Vadgazdálkodási Főosztályt. „Teljesen feloldódtam a szép feladatban és ebben a szakmaszerető környezetben” – írta utóbb visszaemlékezéseiben pályafutásának erdészeti korszakáról, a reá éppen nem jellemző elérzékenyüléssel.

Erdészeti vezetői szerepléséhez két emlékezetes mozzanat fűződik. Az egyik állami erdőgazdaságok és elsődleges faipari vállalatok országos átszervezése 1969/1970 telén. Ennek az intézkedésnek a tárgyilagos értékelése külön tanulmányt igényelne. Lényeg azonban az, hogy az akkor kialakított vertikális vállalati szervezet (időközbeni csekély belső változásokkal) húsz éven keresztül funkcionált egészen az 1990-es rendszerváltásig, de jelentős részben fennmaradva mind a mai napig.

A másik jelentős mozzanata volt működésének az 1971. évi budapesti Vadászati Világkiállítás előkészítése, megszervezése és lebonyolítása volt, amelynek kormányfőmegbízottja volt, s amelyben persze nagyon sokan működtek közre. A kétségtelenül emlékeztető, impozáns világkiállítás jelentős politikai-erkölcsi sikert hozott az országnak és személyes sikert, az elégtétel érzetét Földes Lászlónak.

„Küldetésem révén jutottam el Indiába, Kenyába, Szudánba, Etió-

piába, Tanzániába... Így vált lehetővé számomra minden európai vadász álma – afrikai nagyvadakra vadászni. Ki is használtam az alkalmat.” – írta önéletrajzi kötetében. (Kiállítási és nemzetközi tárgyalási tapasztalatai hamarosan jól is jöttek számára további pályafutása során.) Vadászélményei Szuhai István írói álnév alatt megjelentetett „Piga-Piga” és „Szimba, a király” c. könyveiben adta közre.

Pályafutásának ebből a szakaszából megemlítjük még, hogy 1966-ban vezetője volt a madridi VI. Erdészeti Világkongresszuson résztvevő magyar delegációnak; bár ott a hangsúly értelemszerűen a szakértők munkáján volt.

A MÉM-ben azonban nem érezte jól magát. Bizonyára érezte, hogy személye idegen maradt az agrártársadalom számára, s egyébként is, saját bevallása szerint is teljes laikusként mozgott az agrárium területén. Hivatalon belül is ellentétbe került a MÉM akkori vezetőségével, mivel (talán nem is teljesen alaptalanul) nem értett egyet az óriási területet magába foglaló nemzetgazdasági ágazat akkor bevezetett funkcionális jellegű minisztériumi irányítási rendszerével. Ezért felmentését kérte miniszterhelyettesi beosztásából.

Egy évtized a Hungexpo-nál

Földes Lászlót 1972 áprilisában felmentették a MÉM miniszterhelyettesi beosztásából és egyidejűleg kinevezték a Hungexpo Vállalat vezérigazgatójává. Az államapparátusból való kikerülése gyakorlatilag politikai pályafutásának a végét is jelentette, bár ezt a külkapcsolatokkal agyontűzdelt feladatkört a politikától elvonatkoztatni nem lehetett. Lényegében visszatért tehát egykori munkaterületére, a külkereskedelembé, ami már jóval testhezállobb szerepet jelentett számára, mint a mezőgazdaság. „Ezt a döntést nem bántam meg. Változatos, érdekes munkához jutottam.” – emlékezett vissza ezekre az időkre. Feltehetően anyagi kondíciói sem romlottak köztisztviselői státusához képest és világiárói tapasztalatait is megtétezhette. Vezérigazgatósága idején települt át a nagy kiállítási és reklámvállalat a Város-

Folytatása a 17. oldalon

Földes László 1914 – 2000

Folytatás a 16. oldalról

ligetből Kőbányára, kiépült a mai vásárváros és kialakult az évi kettős, tavaszi-őszi BNV kiállítási rend, számos szakvásártól kísérve.

Az élet alkonyán

1981-ben, 68 éves korában, 54 évi munkaviszony után *vonult nyugállományba*. Ezt követően már visszavonultan, családjának és kedvteléseinek élt (vadászott és időnként régi mesterségével, famunkákkal foglalkozott), valamint papírra vetette visszaemlékezéseit. E rövid nekrológunkban is az idézetek „*A második vonalban*” című önéletrajzi kötetéből valók, amit a Kossuth Könyvkiadó jelentetett meg 1984-ben. Könyvének címevel is találóan kifejezte, amit életrajza is tükröz: bár időnként, kéthárom alkalommal félelmetesen nagy hatalomhoz jutott, de a Kádár-rendszer politikacsinálóinak legszűkebb körébe, az igazi kegyencek közé soha nem került be. A hatalom mindig igyekszik szabadulni azoktól, akik túl sokat tudnak titkaikról. Földes László nagyon sok és nagy titkot tudott, ám ezeket – fegyelmezett ember lévén – magával vitte a sírba.

Halála még túlságosan közeli, nincs még meg a szükséges történelmi távlat a teljesen objektív értékeléshez. Ehhez a pályafutásához kapcsolódó dokumentumok összegyűjtése és feldolgozása szükséges, ez azonban a személyiségi jogok védelme miatt egyelőre még akadályokba ütközik.

Dr. Király Pál

*Amely fának
árnyékában
nyugszol,
ne nyesegecsd!*

GSM MESEGÉP

Pénzért, zsetont se kell keresgélni, még SIM sem kell, mindezek nélkül indul a mesegép.

Az elmúlt nyáron történt, hogy egy teljesen véletlenül száraz és meleg napon késő délutáni prémium-program várt rám. Kies és immáron fatomyos nagyközségünk erdejének lakajos vendégházában szállt meg ugyanis a Faipari Kutatók Regionális Együttműködési Tanácsának moszkvai illetőségű, némileg rövidebb nevű elnöke, Borisz Ny. U. A faipari tudomány egyetemi professzora az imént említett fatorony megcsodálása után alaposabb sétán szeretett volna ismereteket szerezni a helyi *erdészeti arborétumról* is, a fás növényzet e szegmentes szegmentjéről.

Találkozás: 16 órakor; öltözk: gyakorló; kommunikálás: lehetőleg angolul (csak a legszükségesebb mértékben fitogtatva különféle lözúngokon, befiflázott ragozásokon békésen nyugvó oroszok jazik kövületeket). És persze, ha bármilyen gond adódik, *kommunikálás: a szolgálati GSM kézi készülékkel*, a téreőr függvényében.

Borisz Ny. U. professzor rendkívül udvarias, csöndes, minden apróságra kíváncsi, mérhetetlenül nyugodt, az újdonságokat kis noteszébe jegyzetelő ember. Alacsony, a korát úgy 65 körül saccolom. A rövid bemutatkozás után bevetjük magunkat a *most 40 éves gyűjtemény* rejtelseibe. Mesélem a Lisenko-féle fenyves születését itt, amelyről inkább ő tudna mesélni nekem az otthoniak ismeretében, az ötven év előtti divat megidézésével. Nem mesél, de nem is veszem zokon, hiszen ő faiparos, nem erdész, nem genetikus. S talán tudta már akkor is, amit mi ma tudunk csak: *hogy szevodnyá más a kása!*

Gyönyörűen színezi az alkonyi nap az örökzöldek koronáját; a juniperusok, chamaecyparissok, a pseudotsugák, a thuják szinte a bronzöntvény másukat formázzák. A tisztásokon végig nyújtóznak a karcsú árnyékok, hívják, hogy heveredjünk oda, a langy meleget legyező fűbe. De telik a jegyzet, és még ott várnak az abiesek, a piceák, a tsugák, a calo-

cedrusok, a criptomeriák, és akkor a lombos fákról még nem is beszélünk. És nem esett szó valamiről, ami előtt el kell mondani, hogy kiterjedt nemzetséget jelöl a nyitvatermők világában, hiába is asszociálunk szűkebb gondolatkörre. A két-, három-, öttűs fenyők tudományos neve mondatja, hogy bizony, a *pinusok* jó része is bemutatásra vár még. Szerencsére semmi sem zavarja a sétát, a *GSM is csöndesen kandikál a dzseki zsebéből*.

Az egyik, sűrűn tobozos fenyőnél a professzor nyújtózni kezd, de nem éri el a legalsó ágon ülő tobozokat. Mellé lépek, és kisebb *szökkenés* után a kezemben van az előző évi termés egyik megszükrült példánya. A prof. köszöni, és a táskájába teszi az érdeklődés tárgyát, a *Pinus banksiana* tobozát. Ezután néhány ayacahuite, strobos és wallichiana következett még, és a séta végéhez értünk. Rövid kocsikázás után a vendégháznál vettünk búcsút. A program befejezésének *telefonos jelzése* volt még hátra, amelyet várt a munkahelyi vezetőm.

Elő hát a GSM-et, és...

– De hová lett a mobil a dzseki zsebéből? A kocsiban nincs, mellette megint nincs... Csak az arborétumban csúszhatott ki! Igaz, harminc hektáros a terület, ám... igen, a visszafordulásnál még megvolt... Talán a numidáknál? Ha felhívnam a számot és a hívás hangja jelezne a készüléket! Csak két magasabb ponton van kellő téreőr, a többi helyen NINCS HALOZ. A rádióhullámoktól is védett területen jártunk.

A Nap már a horizonton, a fák között a szürkeség feloldja a kontúrokat. Nincs mese, legfeljebb ez, a GSM-mese, irány a fa, amelyet a tobozos érdeklődésével tüntetett ki a prof. Óvatos lépésekkel közelítés a fa alá, és legörnyedve pásztázom végig a túlalmot.

Szerencsémre, a GSM a terepszínű fedlappal takarózva, békésen szunnyadt már a Bil. zárt szempillája alatt.

Apatóczy István
Budakeszi

Durugy András 1913 – 2000

Vácott, 87 éves korában, hosszabb betegeskedés után elhunyt Durugy András okl. erdőgazda, az Ipoly Erdő Rt. (jogelődjének) nyug. igazgatóhelyettese. Személyében valószínűleg az egykori erdőgazdasági munkásigazgatók gárdájának utolsó tagja szállt sírba.

Erdélyben, Kis-Küküllő vármegyében, Dicsőszentmártonban született 1913. október 23-án, háromgyermekes földműves családban. Édesapja még a következő évben hősi halált halt az I. világháborúban az orosz fronton. Iskoláit szülővárosában és Székelykeresztúron végezte, s bár tehetséges gyermek volt, családjának, özvegy édesanyjának anyagi helyzete miatt magasabb iskolai végzettség elérésére nem gondolhatott. Munkás lett, az ács szakmát tanulta ki. Nem sokkal munkába lépése után kitört a nagy gazdasági világválság. Ezután hányatott életét a munkanélküliség, többszöri katonai és munkaszolgálat, s alkalmi munka jellemezte. Ezért, amint tehetette, a jobb megélhetés reményében 1942-ben a mai országterületre települt át, s a fővárosnál dolgozott munkásként. 1944-ben újabb katonai szolgálat, majd hadifogság következett, ahonnan csak ügyel-bajjal, betegen tudott megszabadulni és visszatérni munkahelyére.

A szakszervezeteken keresztül került kapcsolatba a munkásmozgalommal. Az államosítások során, mint rátermett és intelligens munkásembert, vezető állásba emelték a fővárosnál.

1949-től dolgozott az erdőszetnél, mint budapesti erdőgondnokhelyettes, 1950. augusztus 1-től a Székesfehérvári Állami Erdőgazdaság, 1951. decemberétől a Komárom Megyei Erdőgazdasági Egyesülés, 1953 áprilisától a Diósjenői Állami Erdőgazdaság igazgatójaként. Amikor az erdőgazdaságok működési területét a természetföldrajzi tájegységek határaihoz igazították, 1954. július 1-től a váci székhelyű Börzsönyi Állami Erdőgazdaság igazgatója lett. Ezt a beosztást töltötte be másfél évtizeden át. Ez volt pályafutásának legkonstruk-

tívabb korszaka. Az általa meg szervezett erdőgazdaság kiválóan vezetett, szakmai szempontból kifogástalan teljesítményt nyújtó és innovatív, folyamatosan fejlődő, pénzügyileg pedig kiegyensúlyozott és biztos, belső légkörét tekintve kollegiális vállalat volt.

A fagazdaság országos átszervezése után 1970 januárjától az összevonás útján létrehozott Ipolyvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság igazgatóhelyetteseként dolgozott még két évig, mígnem kora és egészségi

állapotának romlása aktív szolgálatainak befejezésére készítette, s nyugalományba vonult. A pályafutása során kapott kitüntetések között volt a „Szakszervezeti Munkáért” jelvény aranyfokozata is.

A Vác-alsóvárosi temetőben temették el az unitárius egyház szertartása szerint. Sírjánál az egykori munkatársak nevében dr. Király Pál mondott búcsúbeszédet. Az elhunytban ifj. Durugy András okl. faipari mérnök és Tamás testvére édesapját gyászolja.

Dr. K.P.

A TESz OIB vezetője volt

A Társadalmi Erdei Szolgálat egyik alapító tagja, fáradhatatlan, lelkes, önzetlen aktivistája, majd Országos Intéző Bizottságának (OIB) hosszú időn át vezetője volt vitéz Magyarországy Béla, aki Budapesten, életének 79. évében, hosszas betegeskedés után elhunyt. A TESz a Magyar Természetbarát Szövetségen belül az ő irányítása alatt bontakozott ki országos mozgalommá. 1965-től számtalan járőrszolgálatot és TESz-építőtábor szervezett szerte az országban az erdők élővilágának megóvása, tisztaságának helyreállítása, tüztől és más pusztításoktól való megvédeke érdekében. E mellett az önkéntes rendfenntartó és kármegelőző munka mellett a TESz ismeretterjesztő-felvilágosító tevékenységet is végzett. Emlékeztetése és társadalmi fontosságuk voltak a szervezetnek az ország különböző pontjain évről évre általa megszervezett országos találkozói,

amelyek mindig új, friss erőket is mozgósítottak a régiek mellé az erdők szolgálatára.

Az általa megszervezett társadalmi erő komoly és hatékony partnere volt a magyar erdőszetnek, amelyet az ágazatirányítás is támogatott, főképpen kezdetben, dr. Balassa Gyula és Földes László országos erdőszeti főigazgatók idejében.

Az 1980-as évek második felében a TESz a tevékenységét fokozatosan kiterjesztette a vizekre és a természetvédelmi területekre, majd elnevezésében is Természetvédelmi Szolgálatná vált. Sajnos, vitéz Magyarországy Bélát az utóbbi években hajlott korával együtt lehenyatló egészségi állapota már megakadályozta a TESz munkájában való aktív részvételében. Az erdők nemes barátjának hamvait Törökbálinton helyezték végső nyugalomra.

Dr. K.P.

A jövő nemzedékek ombudsmanja

A jövő nemzedék országgyűlési biztosáról címmel egy új, elsősorban a környezetvédelem kérdéseiben illetékes ombudsmani poszt felállítását célzó törvényjavaslat-tervezet normaszövegét készítette elő Súlyom László, az Alkotmánybíróság volt elnöke.

A neves jogtudós elmondta: a tervezet megfogalmazását Lányi András író-környezetvédő, a Védegylet elnevezésű mozgalom vezetőségi tagjának felkérésére vállalta el, és az elkészült szöveget is neki továbbította. Súlyom, aki maga is a Védegylet vezetőségi tagja, úgy tudja, hogy Lányi a törvénytervezet támogatottságát illetően már megkereste a Fidesz parlamenti frakcióját, ahonnan várhatóan rövid időn belül megérkezik a válasz. (MTI)

Nyárfatermesztőknek ajánljuk!

„A nyárok törzsnevelő és koronaalakító metszése” címmel színes fényképekkel és rajzbrákkal illusztrált füzetet jelentetett meg a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt. Erdészeti Szaporítóanyag Termesztési Központja. Írója és szerkesztője dr. Barna Tamás erdőmérnök, a központ vezetője.

Ismeretes, hogy az erdőtelepítések legfontosabb fafajái közé tartoznak a nemesnyárok. Telepítésük azonban csak akkor hozza meg a remélt hasznót az erdőgazdának, az erdő tulajdonosának, ha termesztésük szakszerűen történik. A szakszerűséghez viszont elengedhetetlenül hozzá tartoznak az időben és hozzáértéssel végrehajtott törzsnevelő és koronaalakító metszések.

Ehhez a munkához kíván segítséget nyújtani ez a füzet, elsősorban az erdőgazdálkodásban talán még kevésbé járatos magánültetvénytulajdonosoknak. Azonban a nemesnyár termesztéssel már huzamosabb idő óta foglalkozó, tapasztaltabb szakemberek számára is hasznos lehet.

A füzet ára 150.- Ft/db. (megjegyezve, hogy legalább 10 darab rendelendő). Anyagát videofilmen is elkészítették. A kazetta ára 500.- Ft/db. + az üres kazetta ára. Mindehhez járul még a postaköltség is.

A megrendelést a fentebb említett kiadónál lehet eszközölni. Címe: 6000 Kecskemét, Külső-Szegedi út 135. Tel/Fax: + 36 (76) 321 048.

k.p.

Az erdőnek füle, a mezőnek szeme van.

A lapban idézett közmondásokat a Mózes István Miklós által szerkesztett és 1999-ben megjelent „Magyar szólások és közmondások” című kötet „Erdő – mező – gyümölcs – virág” c. fejezetéből vettük át.

Nem csak erdészeknek...

A közelmúltban családommal elhatároztuk, hogy megtekintjük a Garadna-völgyi Erdészeti Gyűjteményt, amely magába foglalja a kelet-bükki erdőgazdálkodás és a Lillafüredi Állami Erdei Vasút történetének emlékeit.

A tömött kisvasúti kocsik olyan szemet gyönyörködtető erdős tájakon futottak keresztül, hogy nemcsak testben, hanem lélekben is teljesen felüdülve érkezünk meg Garadnára.

Ott ért a meglepetés – különösen engem. Csak örömemet és tiszteletemet tudom kifejezni mindazoknak, akik a szép kis múzeumot létrehozták az emléktárgyak, fényképek és más relikviák odaajándékozásával, azok összegyűjtésével, a kiállítás berendezésével. A múzeum nem jöhetett volna létre, ha az Északerdő Rt. és még sokan mások anyagi és nem csak anyagi támogatásával, magának a régi üzemi épületnek külső-belső rendbetételével nem segítik.

A látottakkal kapcsolatosan nem ismertetésként szeretnék írni; megette ezt már Korek Károly úr, az Északerdő Rt. osztályvezetője és munkatársi csapata. E szerint az ismertető füzet szerint a LÁEV fővonalán az első fával megakasztott szerelvény néhány nappal születésem előtt, 1920. november 14-én gördült le a Fáskertbe. Tehát 2000-ben mindketten a 80. életévünkbe léptünk. A füzetben is ismertetett sinautóval nem volt szerencsém, mert majdnem az életembe került, amikor 1958. január 28-án, egy ragyogó téli napon összeütött a jukói bányászbusszal, a buszvezető hibájából.

A vitrinben elhelyezett Vásárhelyi István hagyaték láttán eszembe jutott, hogy sokszor volt alkalmam beszélgetni vele, és jó érzés tölt el, hogy a jövő nemzedéknek példaként őt is bemutatják.

A Palota Szálló képeinek láttán is emlékezem. Sok-sok évvel ezelőtt Édesapám is részt vett a Lillafüreden 1938-ban megtartott nyugdíjas búcsúztatáson. A résztvevőiről készült fénykép a múzeum falán bekeretezve látható. Amikor a lányom meglátta, örömmel kiáltott: „Anyá, Nagypapa is

itt van ezen a fényképen!” Olyan jó volt látni az akkor még alig 40 éves apámat, aki évtizedekig volt a Fáskertnek is a vezetője. A fényképen látható személyek közül sokakat ismertem, sőt nem eggyel dolgoztam is az 1936-38-as években.

Azt hiszem, hogy mindenki számára örömet és felüdülést fog jelenteni a májustól szeptember végéig nyitva tartó kis gyűjtemény megtekintése. Talán az sem lesz lehetetlen, hogy a 2000. év meghozza a kétszázévezredik látogatót a kisvasúton. Mert élnie kellene a fiatalabb generációnak is ezzel a nagyszerű lehetőséggel, amely ebben a gyönyörű környezetben kínálkozik.

Vághné Tóth Jolán
Miskolc

ÚJ KIADVÁNYOK

Prof. Dr. Dr. hc. Solymos Rezső, az MTA lev. tagja „Emlékezés Bedő Albertre, 1839-1999” címmel kiadta annak az emlékülésnek az anyagát, amelyet a Magyar Tudományos Akadémián 1999. november 5-én rendeztek Bedő születésének 160. évfordulója alkalmából.

Az Országos Erdészeti Egyesület két „Útmutatót” adott ki a magán-erdőgazdálkodók részére. Az egyiket Illés Péter (Szombathelyi Erdészeti Rt.) állította össze, „Az erdőgazdálkodás jogszabályi háttere” címmel. A másik Ormos Balázs, OEE főtítkárszerkesztésében négy szerző munkáját fogja össze „A fa fűrészipari feldolgozása” címen. Lele Dezső ny. főszerkesztő tollából jelent meg a „Faipari Tudományos Egyesület, 1950-2000” c. kis kötet a FATE kiadásában az egyesület fennállásának 50. évfordulója alkalmából. Dr. Balázs István, az FVM Humánpolitikai Főosztálya vezetőjének szerkesztésében, s az FVM-EH, valamint az ÁESZ gondozásában jelent meg a „Szövetkezeti erdőgazdálkodás” c. kézikönyv

k.p.

HÍREK

Díszoklevelek adományozása. A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának ünnepélyes tanévnyitója alkalmával adták át a koruknál fogva arra érdemesült, diplomájukat 70, 65, 60 és 50 éve megszerzett erdőmérnöknek az egyetem által adományozott dísz- (másként: tiszteleti) okleveleket.

Rubinoklevelet kapott *Dér földi* (Maurer) Antal, oklevelének kelte 1930. *Vasoklevélben* részsült *dr. Kollwentz Ödön* (1935). *Gyémántoklevélben* részsült *Bubb Gyula*, *dr. Kassai Jenő*, *dr. Madas András* és *Nádudvary Jenő* (1940). *Aranyoklevelet* 43-an kaptak. Közülük *dr. Horváth László*, a Bugaci Erdészet ny. vezetője, sajnos, már nem tudta átvenni a kitüntető okmányt, időközben elhalálozott.

*

Doktoravatások. *Honoris causa doctor*, vagyis tiszteletbeli doktor címmel tüntette ki a Nyugat-Magyarországi Egyetem (ideiglenes intézményi) Tanácsa *dr. Csapody István* okl. erdőmérnököt, c. egyetemi tanárt, nyug. botanikai főtanácsadót az Erdőmérnöki Kar ünnepélyes tanévnyitó tanácsülésén.

Ugyanekkor avatták Ph.D. doktorra *Lengyel Attila* okl. erdőmérnököt.

*

Ember az Erdőért Emlékérmet adományozott az azonos elnevezésű alapítvány kuratóriuma *Fejes Dénes*, *Steiner József* és *Stift László* erdőmérnök részére, az erdők érdekében kifejtett több évtizedes munkájuk elismeréseként.

*

Fontos törvény. Az Országgyűlés megalkotta a 2000. évi XLIII. törvényt a hulladékgazdálkodásról. A jogszabály természetesen a fagazdálkodást is érinti, különösen a hulladék-elhelyezési problémákkal küzdő faipart. A hulladékok (s azokon belül a veszélyes hulladékok) konkrét jogszabályos környezetvédelmi és esetleg más miniszteri rendeletek fogják megállapítani. Ide tartozhatnak a faiparban felhasznált alap- és segédanyagok hulladékai is (pl. felületkezelő, fakonzerváló szerek maradékai,

üveghulladék stb.), az erdőgazdaságban pedig a fáradt olaj, használt gumiabroncs, elhasznált drótkötél és más anyagok. A törvény 2001. január 1-én lép hatályba.

*

Bútorvilág 2000 címmel hármashatodik nemzetközi szakvásárt rendeznek november 14-18 között Budapesten, a BNV területén, az A, a D és az F pavilonban. Az elnevezés a Nemzetközi Bútor Szakvásárt, a Woodma Faipari Gépkiallítást és az Interwood bútortipari és belsőépítészeti anyagok kiállítását takarja.

*

Bútor a bélyegen. A Magyar Posta Rt. forgalmi bélyegsorozatot bocsátott ki „*Antik bútorok*” címmel. A sorozat második része, amely ez év június 30-án jelent meg, 2, 3, 9, 26, 29 és 30 forintos címletekből áll, s az Iparművészeti Múzeumban, valamint a Néprajzi Múzeumban őrzött bútor-történeti értékeket ábrázol. A bélyegképeket *Eck Imre* fotóművész felvételei alapján *Kara György* és *Nagy Péter* tervezte.

*

Balekétel címmel rendezett új, időszakos kiállítást a soproni *Erdészeti Múzeum* a híres selmeci-soproni diákélet relikviáiból és dokumentumaiból. Ezt megelőzően a VIII. Országos Vadászati, Halászati és Természetvédelmi Szabadiskola Egyesület 34 alkotójának munkáiból válogatták.

*

Képzőművészeti kiállítás. A „*Csergezőn Pál*” alapítványi pályázat képzőművészeti alkotásaiból rendezett kiállítást a Magyar Mezőgazdasági Múzeum.

*

Ragadozók: az ökológiai szerep és a vadgazdálkodási hatás ellentmondásai címmel tudományos tanácskozást rendezett Gödöllőn a Szent István Egyetem Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszéke. A fórumon kilenc előadás hangzott el (zömmel a SzIE VVT munkatársainak részéről) a ragadozó állatok ökológiai szerepéről, az emberrel való viszonyuk történelmi változásáról, eddigi helyzetükről és további megítélésükről stb. A tanácskozás része volt a Millenniumi Vadászati Bizottság által még az év elején megkezdett rendezvénysorozatnak, s egyben a Szent István Egyetemi Napoknak is. A fórumon elhangzott előadásokat kiadványban is megjelentették.

*

Halálozás. Életének 74. évében Bugacon elhunyt *dr. Horváth László* Bedő-díjas és aranyokleveles erdőmérnök, az erdészettudomány kandidátusa, c. egyetemi tanár, a Duna-Tisza-közi homoki erdőgazdálkodás és erdőtelepítés kiváló szakértője, szakíró és gyakorlati erdőgazda, a szakmai közélet ismert személyisége. Széleskörű részvételt kísérve a bugaci temetőben a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt. halottjaként helyezték végső nyugalomra.

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI HÍRADÓ

X. évfolyam 3. szám.

Kiadja:

az

Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete
1061 Budapest, Jókai tér 9.
Tel.: 331-4369; Fax: 374-3025

Felelős kiadó:

Herczeg Miklós üv. főtítkár

A Szerkesztő Bizottság:

Barta László

Dr. Csötönyi József

Fritsch Ottó

Gilcze Péter

Herczeg Miklós (elnök)

Nemes József (titkár)

A szerkesztésben közreműködik:

Dr. Király Pál

Nyomda:

Gödi Print Kft.

2131 Göd, Pesti út 14.

Tel.: (06) 27-334-574

Felelős vezető: Lakatos Imre

A lap átlagosan negyedévenként jelenik meg.

Hírlapárusi forgalomba nem kerül, terjeszti az EFDSz.

X. évfolyam 4. szám, 2000. december

Erdészeti és faipari HÍRADÓ

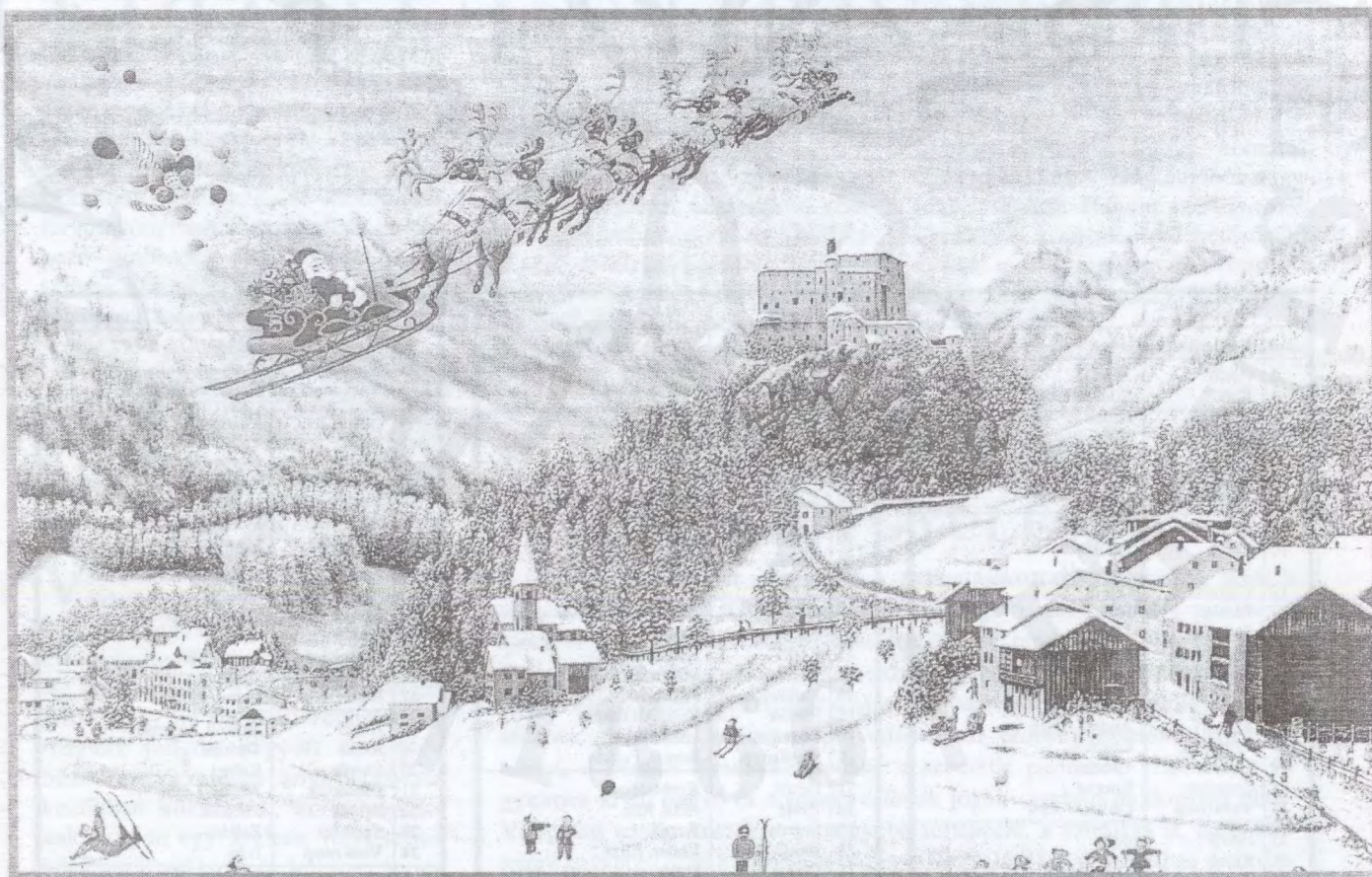
AZ ERDÉSZETI ÉS FAIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

Weöres Sándor

Szép a fenyő...

Szép a fenyő télen-nyáron,
sose lepi dermedt álom:
míg az ágán jég szikrázik,
üde zöldje csak pompázik.

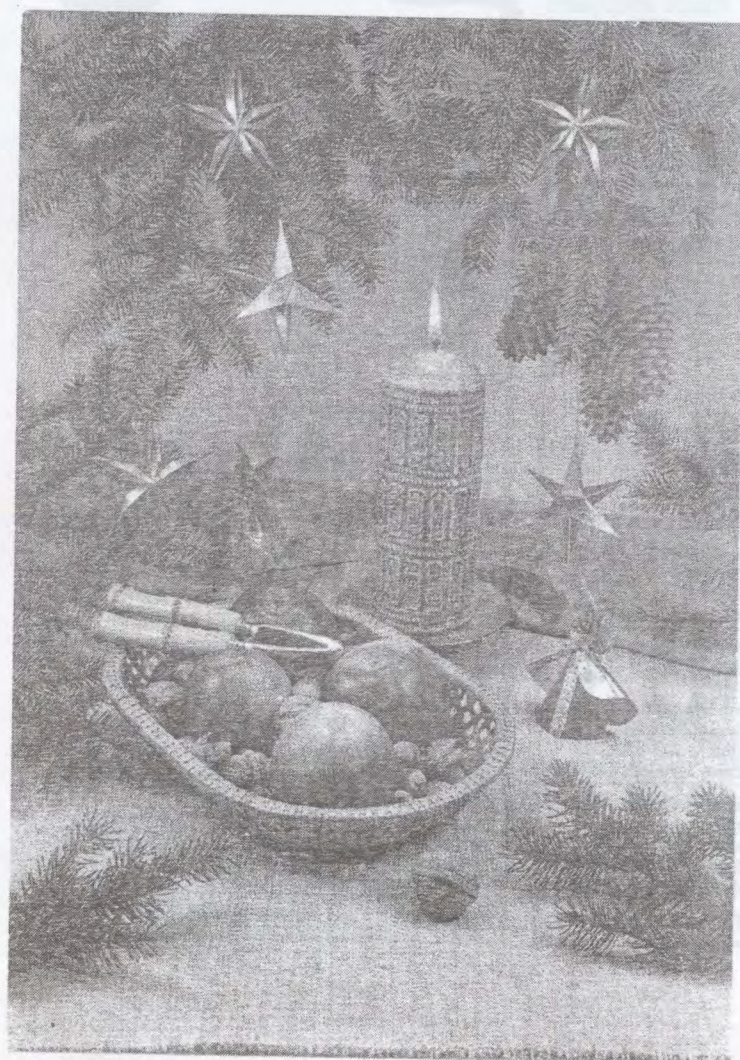
Nagykarácsony immár eljő,
érkezik az újesztendő.
Míg a mező dermed, fázik,
a zöld fenyves csak pompázik.

Kellemes karácsonyt és boldog új évet

Kellemes karácsonyi ünnepeket

Kellemes Karácsonyi Ünnepeket
Budapest 1914

JANUÁR

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Hétfő	Újév, Fruzsina
2 Kedd	Ábel
3 Szerda	Genovéva, Benjámín
4 Csütörtök	Títusz, Leona
5 Péntek	Simon
6 Szombat	Boldizsár
7 Vasárnap	Attila, Ramóna
8 Hétfő	Gyöngyvér
9 Kedd	Marcell
10 Szerda	Melánia
11 Csütörtök	Ágota
12 Péntek	Ernő
13 Szombat	Veronika
14 Vasárnap	Bódog
15 Hétfő	Lóránt, Loránd
16 Kedd	Gusztáv
17 Szerda	Antal, Antónia
18 Csütörtök	Piroska
19 Péntek	Sára, Mórió
20 Szombat	Fábián, Sebestyén
21 Vasárnap	Ágnes
22 Hétfő	Vince, Artúr
23 Kedd	Zelma, Rajmund
24 Szerda	Timót
25 Csütörtök	Pál
26 Péntek	Vanda, Paula
27 Szombat	Angelika
28 Vasárnap	Károly, Karola
29 Hétfő	Adél
30 Kedd	Martina
31 Szerda	Marcella

FEBRUÁR

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Csütörtök	Ignác
2 Péntek	Karolina, Aida
3 Szombat	Balázs
4 Vasárnap	Ráhel, Csenge
5 Hétfő	Ágota, Ingrid
6 Kedd	Dorottya, Dóra
7 Szerda	Tódor, Rómeó
8 Csütörtök	Aranka
9 Péntek	Abigél, Alex
10 Szombat	Elvira
11 Vasárnap	Bertold, Marietta
12 Hétfő	Lídia, Livia
13 Kedd	Ella, Linda
14 Szerda	Bálint, Valentin
15 Csütörtök	Kolos, Georgina
16 Péntek	Julianna, Lilla
17 Szombat	Donát
18 Vasárnap	Bernadett
19 Hétfő	Zsuzsanna
20 Kedd	Aladár, Álmos
21 Szerda	Eleonóra
22 Csütörtök	Gerzson
23 Péntek	Alfréd
24 Szombat	Mátyás
25 Vasárnap	Céza
26 Hétfő	Edina
27 Kedd	Ákos, Bátor
28 Szerda	Elemér

MÁRCIUS

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Csütörtök	Albin
2 Péntek	Lujza
3 Szombat	Kornélia
4 Vasárnap	Kázmér
5 Hétfő	Adorján, Adrián
6 Kedd	Leonóra, Inez
7 Szerda	Tamás
8 Csütörtök	Zoltán
9 Péntek	Franciska, Fanni
10 Szombat	Ildikó
11 Vasárnap	Szilárd
12 Hétfő	Gergely
13 Kedd	Krisztián, Ajtony
14 Szerda	Matild
15 Csütörtök	Nemzeti ünnep, Kristóf
16 Péntek	Henrietta
17 Szombat	Gertrúd, Patrik
18 Vasárnap	Sándor, Ede
19 Hétfő	József, Bánk
20 Kedd	Klaudia
21 Szerda	Benedek
22 Csütörtök	Beáta, Izolda
23 Péntek	Emőke
24 Szombat	Gábor, Karina
25 Vasárnap	Irén, Írisz
26 Hétfő	Emánuel
27 Kedd	Hajnalka
28 Szerda	Gedeon, Johanna
29 Csütörtök	Augusta
30 Péntek	Zalán
31 Szombat	Árpád

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI DOLOGTARTÓK

ÁPRILIS

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Vasárnap	Hugó
2 Hétfő	Áron
3 Kedd	Buda, Richárd
4 Szerda	Izidor
5 Csütörtök	Vince
6 Péntek	Vilmos, Bfborca
7 Szombat	Herman
8 Vasárnap	Dénes
9 Hétfő	Erhard
10 Kedd	Zsolt
11 Szerda	Szaniszló
12 Csütörtök	Gyula
13 Péntek	Ida
14 Szombat	Tibor
15 Vasárnap	Húsvét, Anasztázia, Tas
16 Hétfő	Húsvét, Csongor
17 Kedd	Rudolf
18 Szerda	Andrea, Ilma
19 Csütörtök	Emma
20 Péntek	Tivadar
21 Szombat	Konrád
22 Vasárnap	Csilla, Noémi
23 Hétfő	Béla
24 Kedd	György
25 Szerda	Márk
26 Csütörtök	Ervin
27 Péntek	Zita, Mariann
28 Szombat	Valéria
29 Vasárnap	Péter
30 Hétfő	Katalin, Kitti

MÁJUS

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Kedd	Munka ünn., Fülöp, Jakab
2 Szerda	Zsigmond
3 Csütörtök	Tímea, Irma
4 Péntek	Mónika, Flórián
5 Szombat	Györgyi
6 Vasárnap	Ivett, Frida
7 Hétfő	Gizella
8 Kedd	Mihály
9 Szerda	Gergely
10 Csütörtök	Ármin, Pálma
11 Péntek	Ferenc
12 Szombat	Pongrácz
13 Vasárnap	Szervác, Imola
14 Hétfő	Bonifác
15 Kedd	Zsófia, Szonja
16 Szerda	Mózes, Botond
17 Csütörtök	Paszka
18 Péntek	Erik, Alexandra
19 Szombat	Ivó, Milán
20 Vasárnap	Bernát, Felfcia
21 Hétfő	Konstantin
22 Kedd	Júlia, Rita
23 Szerda	Dezso
24 Csütörtök	Eszter, Eliza
25 Péntek	Orbán
26 Szombat	Fülöp, Evelin
27 Vasárnap	Hella
28 Hétfő	Emil, Csanád
29 Kedd	Magdolna
30 Szerda	Janka, Zsanett
31 Csütörtök	Angéla, Petronella

JÚNIUS

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Péntek	Tünde
2 Szombat	Kármén, Anita
3 Vasárnap	Pünkösöd, Klotild
4 Hétfő	Pünkösöd, Bulcsú
5 Kedd	Fatime
6 Szerda	Norbert, Cintia
7 Csütörtök	Róbert
8 Péntek	Medárd
9 Szombat	Félix
10 Vasárnap	Margit, Gréta
11 Hétfő	Barnabás
12 Kedd	Villő
13 Szerda	Antal, Anett
14 Csütörtök	Vazul
15 Péntek	Jolán, Vid
16 Szombat	Jusztin
17 Vasárnap	Laura, Alida
18 Hétfő	Arnold, Levente
19 Kedd	Gyárfás
20 Szerda	Rafael
21 Csütörtök	Alajos, Leila
22 Péntek	Paulina
23 Szombat	Zoltán
24 Vasárnap	Iván
25 Hétfő	Vilmos
26 Kedd	János, Pál
27 Szerda	László
28 Csütörtök	Levente, Irén
29 Péntek	Péter, Pál
30 Szombat	Pál

JÚLIUS

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Vasárnap	Tihamér, Annamária
2 Hétfő	Otót
3 Kedd	Kornél, Soma
4 Szerda	Ulrik
5 Csütörtök	Emese, Sarolta
6 Péntek	Csaba
7 Szombat	Apollónia
8 Vasárnap	Ellák
9 Hétfő	Lukrécia
10 Kedd	Amália
11 Szerda	Nóra, Lili
12 Csütörtök	Izabella, Dalma
13 Péntek	Jenő
14 Szombat	Őrs, Stella
15 Vasárnap	Henrik, Roland
16 Hétfő	Valter
17 Kedd	Endre, Elek
18 Szerda	Frigyes
19 Csütörtök	Emília
20 Péntek	Illés
21 Szombat	Dániel, Daniella
22 Vasárnap	Magdolna
23 Hétfő	Lenke
24 Kedd	Kinga, Kincső
25 Szerda	Kristóf, Jakab
26 Csütörtök	Anna, Anikó
27 Péntek	Olga, Liliána
28 Szombat	Szabolcs
29 Vasárnap	Márta, Flóra
30 Hétfő	Judit, Xéna
31 Kedd	Oszkár

AUGUSZTUS

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Szerda	Boglárka
2 Csütörtök	Lehel
3 Péntek	Hermína
4 Szombat	Domonkos, Dominika
5 Vasárnap	Krisztina
6 Hétfő	Berta, Bettina
7 Kedd	Ibolya
8 Szerda	László
9 Csütörtök	Emőd
10 Péntek	Lőrinc
11 Szombat	Zsuzsanna, Tiborc
12 Vasárnap	Klára
13 Hétfő	Ipoly
14 Kedd	Marell
15 Szerda	Mária
16 Csütörtök	Ábrahám
17 Péntek	Jácint
18 Szombat	Ilona
19 Vasárnap	Huba
20 Hétfő	Állami ünnep, István, Vajk
21 Kedd	Sámuel, Hajna
22 Szerda	Menyhért, Mirjam
23 Csütörtök	Bence
24 Péntek	Bertalan
25 Szombat	Lajos, Patrícia
26 Vasárnap	Izso
27 Hétfő	Gáspár
28 Kedd	Ágoston
29 Szerda	Beatrix, Erna
30 Csütörtök	Rózsa
31 Péntek	Erika, Bella

SZEPTEMBER

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Szombat	Egyed, Egon
2 Vasárnap	Rebeka, Dorina
3 Hétfő	Hilda
4 Kedd	Rozália
5 Szerda	Viktor, Lőrinc
6 Csütörtök	Zakariás
7 Péntek	Regina
8 Szombat	Mária, Adrienn
9 Vasárnap	Ádám
10 Hétfő	Nikolett, Hunor
11 Kedd	Teodóra
12 Szerda	Mária
13 Csütörtök	Kornél
14 Péntek	Szeréna, Roxána
15 Szombat	Enikő, Melitta
16 Vasárnap	Edit
17 Hétfő	Zsófia
18 Kedd	Diána
19 Szerda	Vilhelmina
20 Csütörtök	Friderika
21 Péntek	Máté, Mirella
22 Szombat	Móric
23 Vasárnap	Tekla
24 Hétfő	Gellért, Mercédesz
25 Kedd	Eufrozina, Kende
26 Szerda	Jusztina
27 Csütörtök	Adalbert
28 Péntek	Vencel
29 Szombat	Mihály
30 Vasárnap	Jeromos

ALGOZÓK SZAKSZERVEZETE

01

OKTÓBER

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Hétfő	Malvin
2 Kedd	Petra
3 Szerda	Helga
4 Csütörtök	Ferenc
5 Péntek	Aurél
6 Szombat	Brúnó, Renáta
7 Vasárnap	Amália
8 Hétfő	Koppány
9 Kedd	Dénes
10 Szerda	Gedeon
11 Csütörtök	Brigitta, Gitta
12 Péntek	Miksa
13 Szombat	Kálmán, Ede
14 Vasárnap	Helén
15 Hétfő	Teréz
16 Kedd	Gál
17 Szerda	Hedvig
18 Csütörtök	Lukács
19 Péntek	Nándor
20 Szombat	Vendel
21 Vasárnap	Orsolya
22 Hétfő	Előd
23 Kedd	Nemzeti ünnep, Gyöngyi
24 Szerda	Salamon
25 Csütörtök	Blanka, Bianka
26 Péntek	Dömötör
27 Szombat	Szabina
28 Vasárnap	Simon, Szimonetta
29 Hétfő	Nárcisz
30 Kedd	Alfons
31 Szerda	Farkas

NOVEMBER

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Csütörtök	Mindenszentek, Marianna
2 Péntek	Achilles
3 Szombat	Győző
4 Vasárnap	Károly
5 Hétfő	Imre
6 Kedd	Lénárd
7 Szerda	Rezső
8 Csütörtök	Zsombor
9 Péntek	Tivadar
10 Szombat	Réka
11 Vasárnap	Márton
12 Hétfő	Jónás, Renátó
13 Kedd	Szilvia
14 Szerda	Alíz
15 Csütörtök	Albert, Lipót
16 Péntek	Ödön
17 Szombat	Hortenzia, Gergő
18 Vasárnap	Jenő
19 Hétfő	Erzsébet, Zsóka
20 Kedd	Jolán
21 Szerda	Olivér
22 Csütörtök	Cecília
23 Péntek	Kelemen, Klementina
24 Szombat	Emma
25 Vasárnap	Katalin, Katinka
26 Hétfő	Virág
27 Kedd	Virgil
28 Szerda	Stefánia
29 Csütörtök	Taksony
30 Péntek	András, Andor

DECEMBER

Napok	Névnapok, ünnepek
1 Szombat	Elza
2 Vasárnap	Melinda, Vivien
3 Hétfő	Ferenc, Olívia
4 Kedd	Borbála, Barbara
5 Szerda	Vilma
6 Csütörtök	Miklós
7 Péntek	Ambrus
8 Szombat	Mária
9 Vasárnap	Natália
10 Hétfő	Judit
11 Kedd	Árpád
12 Szerda	Gabriella
13 Csütörtök	Luca, Ottília
14 Péntek	Szilárda
15 Szombat	Valér
16 Vasárnap	Etelka, Aletta
17 Hétfő	Lázár, Olimpia
18 Kedd	Auguszt
19 Szerda	Viola
20 Csütörtök	Teofil
21 Péntek	Tamás
22 Szombat	Zénó
23 Vasárnap	Viktória
24 Hétfő	Ádám, Éva
25 Kedd	Karácsony, Eugénia
26 Szerda	Karácsony, István
27 Csütörtök	János
28 Péntek	Kamilla
29 Szombat	Tamás, Tamara
30 Vasárnap	Dávid
31 Hétfő	Szilveszter

A KULCSSZAVUNK: KAPCSOLATOK!

Szemelvények a 2000. évi munkánkból

Még vagyunk – így jellemezte főtitkárunk szakszervezetünk helyzetét üzemi-intézményi szervezeteink titkárainak legutóbbi országos értekezletén, a jubileumi 2000. év vége felé. S ez a kijelentés nem valamiféle fanyar pesszimizmus fel-fakadása volt részéről, hanem reális helyzetértékelés. A mai magyar közéletben ugyanis nem könnyű talpon maradnia, léteznie, működnie egy olyan társadalmi szervezetnek, amely csupán saját erejére van utalva, s ráadásul még olykor-olykor szálla is egyesek szemében. Mert alapállásunk az ugyan, hogy működünk együtt mindazokkal a társadalmi tényezőkkel, amelyek befolyással vannak a magyar erdészet és faipar helyzetére, jövőjére. Hellyel-közzel azonban kellemetlen is lehet a jelenlétünk a szakmai közéletben. Érdekképviselési – érdekvédelmi rendeltetésünkben eredően kényelmetlen kérdéseket tehetünk fel olyan ügyekkel kapcsolatban, amelyeket egyesek szívesen a szőnyeg alá söpörnének. Máskor meg azért válhatunk kellemetlenné különböző fórumokon, mert szót emelünk a dolgozó emberek, szakszervezeti tagságunk bérezésével, munkahelyi körülményeivel, a munkabiztonsággal – munkavédelemmel kapcsolatban.

Mindazonáltal, amint említettem, alapállásunk nem a kellemetlenkedési-akadékoskodási szándék. Hanem az értelmes, jó szó, az együttműködés. Ennek megvalósítása kapcsolatrendszerünkön keresztül történik.

Visszatekintve a 2000. évi tevékenységünkre, most ennek a kapcsolatrendszernek a keretében kifejtett tevékenységünkön keresztül tájékoztatom az EFDSz tagságát arról, hogy mi mindent végeztünk a magunk mögött hagyott esztendőben. Természetesen amit a következőkben közreadok, az munkánknak csupán egy szelete, mert teljes körű számadásra e helyen terjedelmi korlátok miatt nem gondolhatok. Megtörtént ez a vezetőtestületi üléseken: az elnökségi és össztitkári, az ellenőrző bizottsági

üléseken. Mostani tájékoztatásom kulcsszava tehát: *a kapcsolatok.*

Szakszervezetünk részéről példásnak tudom értékelni együttműködésünket a 2000. esztendőben is a szakma legrégebb, legpatinásabb, legtekintélyesebb társadalmi szervezetével, az Országos Erdészeti Egyesülettel. Mégpedig nem csupán a szívélyes vezetői kapcsolatok szintjén, hanem az operatív munka síkján is. Példa erre az V. Országos Erdészeti és Faipari Sportnapok, amelyet már közösen bonyolítottunk le Sopronban a szakma nagy, nemzetközi jellegű saját műszaki kiállításához, a Ligno-Novum + Wood-Tech-hez kapcsolódóan. Ebben a rendezvénykomplexumban közösen lépett fel az üzemi gyakorlat, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki és Faipari Mérnöki Kara, az OEE és az alapításának 50. évfordulóját ebben az évben ünneplő Faipari Tudományos Egyesület, valamint szakszervezetünk.

Tovább erősödött kapcsolatunk (közigazgatási államtitkári szinten) a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériummal, továbbá annak Erdészeti Hivatalával. Fontos ez számunkra azért, hogy tájékoztak legyünk az erdészeti politika

törekvéseit illetően. Elnökségi ülésünkön erről maga Barátossy Gábor úr, az Erdészeti Hivatal elnöke gondoskodott, egyúttal alkalmat adva a visszakérdezésre is.

Szintén fontos az a kapcsolatunk is, amelyet a Környezetvédelmi Minisztériummal tartunk fenn. Hiszen a természetvédelem napjainkban nagy és közvetlen hatással van az erdőgazdálkodásra, szaktársaink napi munkájára, annak eredményére. Dr. Kovács Mátyás KM-főosztályvezető úr elnökségi ülésünkön adott tájékoztatása nagyban elősegítette tisztánlátásunkat az e téren létező problémák eredetét illetően.

Nem kevésbé fontos az Állami Privatizációs és Vagyongkezelő Rt.-vel fenntartott közvetlen munkakapcsolatunk, hiszen szakszervezeti tagságunk zöme ma az állami erdészeti részvénytársaságok alkalmazottja. A mezőgazdasági és az erdészeti portfólió igazgatóhelyettese, Gémesi József úr testületi üléseinken való részvételei nemcsak tájékozódásunk szempontjából nagyjelentőségűek. Hanem azért is, mert ilyenkor közvetlen lehetőségünk nyílik a tagságunk munkaviszonyát érintő állásfoglalásaink kifejtésére is.

Folytatása a 4. oldalon

SAKSZERVEZETI NAGYGYŰLÉS

Lapzártánk idején adtak hírt a tömegtájékoztatási eszközök arról a nagyszabású, közel tízezer embert megmozgató, demonstratív gyűlésről, amelyet hat szakszervezeti szövetség közösen rendezett november 11-én Budapesten, a Nemzeti Sportcsarnokban. A nagygyűlésen résztvevők kifejezték elégedetlenségüket a kormány magatartása, a munkavállalók bérezésének alakulása, csökkenő jogvédelme, az érdekegyeztetés ellehetetlenítése, a munka törvénykönyvének a szociális partnerek véleményét figyelmen kívül hagyó és a munkavállalók jogait csorbító módosítása ellen. Világossá tették: készek a keményebb fellépésre, a sztrájkra is, ha a kormány továbbra sem hajlandó az érdemi tárgyalásokra. Ez esetben a történetért a kormánynak kell viselnie a felelősséget.

Kormányzati körök politikai jellegű ellenzéki rendezvénynek minősítették a nagygyűlést.

A „Népszabadság” nyomán: k.p.

A KULCSSZAVUNK: KAPCSOLATOK!

Folytatás a 3. oldalról

Ugyancsak fontos partnerünk (olykor kemény vitapartnerünk) a *Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség*. Az ágazati kollektív szerződés megkötésekor, s olykor más ügyekben is a FAGOSz képviseli a munkaadói, szakszervezetünk pedig a munkavállalói oldalt. Nem árt tudni, hogy az országban létező kevés számú (17) ágazati kollektív szerződés egyike az általunk megkötött.

Sok időt, energiát igényelt ebben az évben is az *állami erdőgazdasági részvénytársaságokkal* fennálló jó munkakapcsolat további fenntartása, fejlesztése. De nem sajnáltuk ezt a fáradságot, mert amint már említettem, tagságunk zöme ezeknek a vállalatoknak a dolgozója; így az operatív érdekvédelmi munka zöme is ezen a szinten folyik. Elég kényes, sok türelmet igénylő munka ez, hiszen számos személyi probléma, sok konfliktuslehetőség jelentkezik a vállalati életben. A részvénytársasági vezetők egy része – érthető módon – nem tapsol a szakszervezet létezésének (talán régi emlékek is közrejátszanak ebben). Ám egyre inkább belátható, hogy a piacgazdaság fejlődésével és a globalizációs hatások terjedésével párhuzamosan fokozódik a munkavállalói érdekvédelem, s ezzel együtt az együttműködés jelentősége.

Tagságunk érdeke is, a szakszervezeti szolidaritás is megkívánja, hogy társszakszervezeteink közül szoros kapcsolatot tartsunk fenn a hozzánk legközelebb álló szervezettel, az *Értelmiségi Szakszervezeti Tömörüléssel*. A dr. Vigh László elnök és dr. Bánk Gábor főtitkár úrral folytatott rendszeres véleménycseréken túlmenően ez az együttműködés olyan értékes közös rendezvény lebonyolításában is megnyilvánult, mint az „Erdők Hete” jegyében megrendezett salgótarjáni „Az erdővel foglalkozó szakemberek helyzetének alakulása az EU-csatlakozás során” c. konferencia. Ez a rendezvény egyúttal

az *Állami Erdészeti Szolgálattal* és az *ERTI*-vel fennálló jó kapcsolatunk egyik operatív megnyilvánulása is volt.

Igen értékes számunkra az a közvetlen kapcsolat is, amelyet a *Nyugdíjasok Országos Képviselével* tartunk fenn. *Mihalovits* Ervin elnök úr tájékoztatásain keresztül elnökségünk és Nyugdíjas Bizottságunk hasznos információkhoz jut a nyugdíjasok országos helyzetét és ennek a rózsásnak nem mondható állapotnak a javítására irányuló szervezett törekvéseket illetően. Másrészt saját adatainkkal mi is hozzájárulunk a NyOK munkájához, tájékoztatásához.

Rendezvényekről szólva, közbevetőleg, de nem mellékesen megjegyzem, hogy a magyar millennium megünneplése hozott kapcsolatba bennünket mindjárt az év elején, januárban a *Millenniumi Vadászati Bizottsággal*, annak imponáló akadémiai konferenciáján. A jubileum megünnepléséből azonban magunk is ki kívántuk venni a részünket. Ezért áprilisban lebonyolítottuk saját emlékülésünket, szakszervezetünk történelmi gyökereinek, jellegének megfelelően „*Erdő és az erdei munkás a XX. században*” tartalommal. Részvettünk továbbá azon az ünnepségen is, amelyet az *MTA Agrártudományok Osztálya* szervezett az Akadémia alapításának 175. évfordulója és az ideai Tudomány Napja alkalmából gróf Széchenyi István emlékére Nagycenken és Sopronban. Ez egyben jelzés arról is, hogy jó a kapcsolatunk a tudomány és az oktatás dolgozóinak állami szervezeteivel: soproni egyetemünkkel, az Erdészeti Tudományos Intézettel, szakiskoláinkkal.

Kapcsolatépítés és -fejlesztés jellemzi *nemzetközi munkánkat* is. Az Építő- és Erdőipari Dolgozók Szakszervezeteinek Nemzetközi Szövetsége (IFBWW) európai szekciója múlt évi budapesti ülésének szakszervezetünk szervezésében történt sikeres lebonyolítása meghozta gyümölcsét, tovább erősítette szakszervezetünk tekintélyét.

A nemzetközi szervezetekben végzett tevékenységünknek a szakszervezeti szolidaritás erősítésén, az

ebben való részvételünkön és beilleszkedésünkön túlmenően az a gyakorlati haszna van, hogy tájékozódhatunk, értesülésekhez juthatunk a munkaerőpiac, a dolgozók helyzetének, jövedelmi viszonyainak, a munkanélküliségnek az alakulásáról az európai országokban, főként a bennünket közelebből érdeklő környező térségben.

Még fokozottabban mondható el ez azzal a három külföldi relációval kapcsolatban, amelyekkel eddig leginkább sikerült együttműködésünket kiépítenünk. Ez a *szlovák, a cseh és a lengyel kapcsolat*.

Ebben a három országban a szakszervezeteken keresztül az erdészeti politikáról (privatizációs és fejlesztési témákról stb.) is értesüléseket kapunk, amelyeket egybe-vethetünk az erdőt érintő saját politikáinkkal, s így következtetéseket tudunk levonni. Érdekes volt pl. megállapítani, hogy az ún. poszt-szocialista térségnek ezekben az országokban – amelyekben az erdészet és a faipar nemzetgazdasági jelentősége jóval nagyobb, mint Magyarországon – a politika szférájából időnként felbukkannak a többségi arányt képviselő állami erdőtulajdon legalább részbeni privatizálására irányuló törekvések, ám az erdészettársadalom ezekkel határozottan szembeáll.

Kapcsolataink keretében ebben az évben is *sikerrel lebonyolítottuk 40 erdészgyermek üdültetését* az Alacsony-Tátra festői szépségű erdős hegyei között fekvő *Tajov-i* üdülőtáborban. Ezen túlmenően kivettük a részünket a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Rt., valamint az ERTI dolgozóinak csoportja lengyel és szlovák tanulmányútjának megszervezéséből is. De nemcsak a szlovák erdészeti dolgozók szakszervezetével, hanem a múlt évben alaposan átszervezett, beszercebányai központtal működő *szlovák államerdészet* vezetőivel is sikerült szívélyes személyes viszonyt kialakítani, amit igyekszünk saját erdészeti vállalataink és intézményeink javára kamatoztatni.

Szlovákiai kapcsolataink „hőfokát” jelzi az is, hogy ebben az évben szívélyes baráti látogatást tett szak-

szervezetünkénél dr. Stefan Markus úr, a Szlovák Köztársaság magyarországi nagykövete Karol Wlachovsky nagykövetségi tanácsos úr, a budapesti Szlovák Intézet igazgatója kíséretében és kilátásba helyezte külkapcsolati munkánkhoz nyújtandó személyes támogatását.

Másik jelentős külföldi partnerünk – amint már utaltam rá – a Lengyel Erdészeti Szakszervezet (ZLP), amely 18 000 főt számláló tagságával a kelet-közép-európai térségnek legnagyobb erdészeti szakszervezete (a FÁK-ot nem számítva). Miután vezetői szinten kölcsönös látogatással a kapcsolatok elvi megalapozása megtörtént szervezetünk között, máris rátérünk az operatív munkára. Saját csoportunk májusban a Keleti-Beszkidék és a Lengyel-Tátra térségében tett értékes szakmai tanulmányutat, amit lengyel barátaink csoportja szeptemberben viszonzott a Befag Rt. területén és Budapesten. Ugyancsak a ZLP szervezése alapján magyar csapatot is felvezethetünk az erdészeti dolgozók 8. nemzetközi sakkversenyére Lengyelországba, ahol ráadásul mind a csapat-, mind az egyéni versenyben elnyertük az első helyezést. Elhatározásaink között szerepel továbbá az összehangolt fellépés a nemzetközi erdészeti szakszervezeti fórumokon.

Végül legfontosabbnak tartott kapcsolatunkat említettem meg: a vezetőség és a tagság közötti kapcsolattartást. Ez egyben a legnehezebb feladatunk is, hiszen mintegy 7000 tagunk Sárospataktól Sopronig, Balassagyarmattól Szegedig él, dolgozik szerte az országban. Szervezett és rendszeres kapcsolatot csak a választott tisztségviselőkön keresztül tudunk tartani. Ezért fordítunk nagy gondot az elnökség és a titkárok országos értekezletének rendszeres összehívására. Előbbire 8, utóbbira 4 alkalommal került sor 2000-ben. Ezek a tanácskozáson adunk tájékoztatást szakszervezetünk helyzetéről, törekvéseiről, feladatairól és gondjairól, pénzügyi helyzetéről és más időszerű kérdésekről. S ezeken beszéljük meg a tagság részéről érkezett felvetéseket és egyéb jelzéseket.

Erdők és erdészek úton az EU felé

Az erdővel foglalkozó szakemberek és a magyar erdők sorsát tárgyalták meg Salgótarjánban szeptember 28-29-én a meghívott államerdészeti intézményi szakemberek és magán-erdő tulajdonosok. A konferenciát az EFDSz az ÉSZT-tel közösen az Országos Foglalkoztatási Alap és FVM támogatással rendezte meg.

A meghívottak és érdeklődők a szakma és az érdekképviselők felelős vezetőitől, szakembereitől kaptak tájékoztatást a csatlakozási folyamat állásáról és az Európai Unió erdészeti és környezetvédelmi politikájáról.

A konferencia első részében az értelmiség szerepéről és a ma értelmiségi munkahelyen szakfeladatokat ellátó erdőgazdasági, kutatási és szakigazgatási feladatot ellátó szakemberek, erdészek helyzetével foglalkoztak az előadók.

Herczeg Miklós főtitkár az EFDSz ágazaton belüli és az agrár környezetben folytatott tevékenységéről, a szakszervezet és érdekvédelem (munkaadói, munkavállalói, tulajdonosi) helyzetéről, a csatlakozási folyamat során várható szakmánkat érintő programokról – nagyarányú

erdőtelepítés, agrár környezetvédelmi program – tartott előadást.

Szólt azokról a programokról, amelyekben a szakszervezet komoly szerepet vállalt, pl. a közmunka alkalmazása az erdőművelésben, támogatva az erdőgazdaságok működését javító, az ÁPV Rt. forgóeszköz feltöltési és reorganizációs hitel felvételét célzó műveletét. Az európai úton elvárják a mindenkori kormányoktól, hogy a szakmai érdekvédelmi szervezetek számára működési területet biztosítsanak, és beleszólási joguk legyen az őket, illetve képviseltjeiket érintő társadalmi kérdések eldöntésébe. A szakszervezet működését elismeri a szaktárca. Kapcsolataink kiegyensúlyozottak. Feladatunknak tekintjük a többi érdekképviselői szervezettel való szorosabb együttműködést a csatlakozási folyamat során kialakult konfliktushelyzetek megoldásában.

A szakszervezeti blokk másik két előadása a konföderációs viszonyokról, az érdekegyeztetés napi gondjairól, eredményeiről szolt.

Folytatása a 6. oldalon

A kapcsolattartás fontos eszköze szaklapunk, az „Erdészeti és Faipari Híradó”. A lapban mindig elsőséget kapnak szervezeti életünk eseményei, hírei és a tagság köréből beérkező írások. A fennmaradó terjedelmet igyekszünk a szakszervezeti munkát és a napi erdészeti-faipari termelő munkát elősegítő szakkikkel hasznosítani.

A lap megjelentetése nem csekély A tehertételt jelent amúgy is szerény, a létminimumra szorító éves költségvetésünkben. Ezért felvetődött a gondolat, hogy talán meg kellene szüntetni. A legutóbbi össztitkári értekezleten azonban az e felvetéssel kapcsolatban felszólaló valamennyi titkár kolléga úgy nyilatkozott, hogy ne tegyük ezt, mert a lapra szükség van, s inkább vállalják a lapelőállítás többletköltségeket (papírár emelés stb.).

Emlékeztetek ezzel kapcsolatban arra, hogy az „ERFA Híradó” 2000-ben már a X. évfolyamában jár, s ez

bizony nem lebecsülendő kor egy ilyen kis ágazati réteglap esetében. Ezért a vezetőség megnyugvással vette tudomásul a titkárok állásfoglalását és azon lesz, hogy a Híradó szakszervezetünk összetartásának még hatásosabb tényezője legyen.

Összefoglalásként megállapíthatom, hogy bár gondokkal terhelt, küzdelmes, munkás esztendő volt a 2000. év szakszervezetünk számára is, de amint az előadott szemelvényekből is látható: „még élünk”! S bár gondjaink nem lesznek kevesebbek, az élet reményével vágunk neki a 2001. évnek, az új évezred első esztendejének.

Az elnökség nevében ezzel a reménnyel kívánok békés karácsonyt és sikeres, boldog új évet szakszervezetünk minden tagjának, az „ERFA Híradó” minden kedves olvasójának!

Barta László
elnök

Erdők és erdészek úton az EU felé

Folytatás az 5. oldalról

Dr. Kuti László, az ÉSZT alelnöke és a rendszerváltás óta a szociális partnerek közti érdekegyeztetés tevékeny résztvevője a munkavállalói képviselők szerepének történelmi távlatból indított és a mai – közeljövőbeni lehetőségeikről beszélt.

Az Európai Unió képviselőt küldött Magyarországra, akinek az a szerepe, hogy a szociális partnerek közti egyeztetés minőségét, létét, nemlétét, működési mechanizmusait és eredményességét vizsgálja. A szakértő a törvényi keretek megismerése mellett arra is kíváncsi, hogy ezen a területen teljesülnek-e a nyugati normák.

A jelenlegi polgári koalíció tevékenysége kezdetén átforgatta az addig működő egyeztetési fórumokat. Az Országos Érdekegyeztetési Tanács helyébe több osztott jogosítvánnyal rendelkező szervezetet állított. Így ma az Országos Munkaügyi Tanács látja el a szorosban a munkavállalók-munkaadók-kormány illetékességi körébe tartozó munkaügyi és szociális témák tárgyalását. A tanács hatáskörében egyetlen igazi döntés maradt, a minimálbér megállapodás, amely korlátozása körül éppen most zajlik egy vita az érdekeltek között.

A költségvetés, adó, járulékok, mint a reálbéreket erősen befolyásoló tényezők egy „konzultatív” testület, a Gazdasági Tanács elé kerülnek, amely működtetése erősen kormányfüggő. Ez a helyzet mindenképpen csonkította az eddigi jogosítványokat. A szakszervezeteknek ebben a helyzetben kell működniük. Működnek is, de a kudarcokat nem szabad elfelejteni.

Érdekes adalék, hogy az OMT létrehozásában az is szerepet játszott, hogy az előző szervezetnek (ÉT) lefordíthatatlan volt a neve az európai ember számára.

Az 1999-es év végén a minimálbér megállapítása végül az OMT keretein belül történt meg, míg egy, az állami tulajdonú vállalatok alkalmazottai számára fontos megállapodás, az ún. bérájanlás az éves keresetnövekedésről kezdeti megállapodások után elmaradt, és a kormány %-ait kell az idén végrehajtani az állami szférában.

Munkavállalói és munkáltatói probléma a következő két évben végrehajtandó minimálbér emelés. A 40 ill. 50000 Ft elérése még az állami szférában is gondot okozhat. Gondoljunk a források előteremtésére vagy a kor és előmenetel alapján kialakított bérrendszerek összenyomódására.

A másik, minden munkavállalót érintő törvényjavaslat a Munka Törvénykönyvének módosítása. A tervezet az OMT előtt van, ahol a végleges törvényjavaslat kialakításában szerepe van – a munkavállalói oldalon – a szakszervezeti konföderációk képviselőinek is. Néhány, a dolgozókat hátrányosan érintő passzust már sikerült megváltoztatni, de még végeredmény nincs és nem is lesz, amíg a parlament meg nem szavazza.

A társadalmi érdekegyeztetés távlatait tekintve Kuti kolléga (a Magyar Állami Földtani Intézet főosztályvezetője is egyben) egyetlen járható útnak tartja az erre hivatott intézményrendszer működtetését és tényleges jogosítványok biztosítását.

„Az ÉSZT nem csak a szűken vett értelmiség, hanem az értelmiségi munkahelyeken dolgozók képviselőit látja el” – kezdte előadását dr. Vigh László, az ÉSZT elnöke.

Az elhangzottak összefoglalása felsorolás szerűen:

- a kreatív értelmiség vezető szerepe nélkül elképzelhetetlen a társadalmi fejlődés
- a társadalmi elit magja az értelmiség, melyet nemcsak iskolai végzettsége, hanem műveltsége határoz meg
- történelmi tapasztalatok alapján nem szabad, hogy a társadalmi elit kiszolgáltatott helyzetbe kerüljön
- a szabad értelmiségi gondolkodás alapja az anyagi függetlenség – ne kelljen korrumpálódnia...
- a szellemi és fizikai regenerálódás biztosítása
- garantált életpálya (tudja az illető, hogy mire vállalkozik)
- garantált mértékű nyugdíj

Mi a jövő?

- „Lassú felzárkózás!”
- A társadalom különböző csoportjainak, rétegeinek preferálása hosszabb távon nem jó, megosztottsághoz vezet és soha nincs vége...

- Folyamatosan tanulni kell (pl. komoly iskolai nyelvtanulás).
- A munkaerő szabad vándorlását ne korlátozzák.

Mi van meg ma ebből?

- Az értelmiség megalázóan rossz bérezése és egyéb javadalalmazása.
- a magas keresetűek jelentős része nem értelmiségi munkát végez (pl. orvos, aki gyógyszerügynök).
- léteznek már a vállalkozó értelmiségiek.

Mi legyen a fentiek alapján az ÉSZT szerepe?

- Az államháztartás (társadalmi) ellenőrzése.
- Bérek, jövedelmek alakítása időről időre tárgyalásokkal.

Bár ebből a vázaltszerű ismertetésből nem tűnik ki az a személyes hangvétel és az értelmiség helyzetéért érzett felelősség vállalása, egy-egy gondolat mögött mindig ott van egy nagy csomag és egy hozzátartozó ember, embercsoport, aki azt cipeli.

Mi, akik ma már többségben az erdészet értelmiségi munkahelyein dolgozunk, ugyanezekkel a kérdésekkel találkozunk naponta, csak nem fogalmazzuk meg magunknak ilyen élesen.

A konferencia első napja azt sugallta, hogy társadalmi párbeszédre, az érdekek egyeztetésére minden körülmények között szükség van. A mindenkori lehetőséget ki kell használni. Ebben korábban is hittünk. De figyelniünk kell arra, hogy a párbeszédben résztvevők maradjanak tiszták, és ne felejtsek el, hogy kiknek a nevében beszélnek.

A szakszervezeti mozgalom váltsága, a tagság fogyása tükrözi az emberek véleményét. Szakszervezetünk és az ÉSZT mint konföderáció vállalt szerepéhez a bizalmat csak lassan tudja újra felépíteni ebben a nagy párbeszédben. Ehhez kell az érdekeltek között minél több, a salgótarjánihoz hasonló találkozó.

A konferencia második napja szakmai fórum volt, az EU csatlakozással kapcsolatos várható helyzetről és feladatokról, az erdészeti igazgatás és magán erdőgazdálkodás területén.

Dudás Péter

Előtérben: a dolgozók bérezése

Alapszervezeti titkáraink legutóbbi, októberi országos értekezletén – amelyet Barta László, szakszervezetünk elnöke vezetett – résztvett Gémesi József úr, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. Agrárgazdasági Ügyvezető Igazgatóságának igazgatóhelyettese is, aki tájékoztatást adott a 19 állami erdőgazdasági részvénytársaság tevékenységéről, a gazdálkodás idei várható eredményéről és problémáiról, az ott dolgozók (vagyis szakszervezeti tagságunk zömének) bérezéséről. A tájékoztató lényegét röviden a következőkben foglaljuk össze.

Jól gazdálkodtak az állami rt.-k!

A részvénytársaságok – a múlt évhez hasonlóan – várhatóan jó pénzügyi eredménnyel zárják ezt az évet is, dacára az elszenvedett természeti csapásoknak. Az állami erdőösítésekben 900 millió forint kár keletkezett és ez a következő évre is kihat. A száraz őszi erdőösítési munkákat is visszavette. Némely rt.-nél 400-500 millió forintos kár keletkezett. Kedvező hatás volt viszont, hogy a múlt évhez képest javult a fapiac helyzete. Részben ennek is tulajdonítható: az idén a részvénytársaságok közül egy sem lesz veszteséges.

Még nyitott bérghazdálkodási kérdések

A bérezésről szólva Gémesi József méltatta azt a jó kapcsolatot, amely ebben a témában az ÁPV Rt. és az EFDSz között fennáll. Az éves keresetfejlesztés mértéke a részvénytársaságoknál 8 – 8,5 %-ban volt meghatározva. Ha az eredményük nem csökken, akkor a tartalékból még némileg fejleszthetnek, mivel az infláció a számítottnál magasabban alakul.

2001-re 9 %-os bérfejlesztést terveznek, de ez még eldöntetlen kérdés, mint az is, hogy a keresetszínvonal-szabályozás vagy a bértömegszabályozás volna-e a célszerűbb. Néhány vállalat kivételével még mindig magas a foglalkoztatottak létszáma.

A részvénytársaságoknak stratégiai tervet kell készíteniük, amelyekből arra nézve kíván képet kapni a tulajdonosi szervezet egy-egy vállalat-tal kapcsolatban, hogy az fejlődőképes-e vagy csak szinttartó, esetleg visszalépő. Tulajdonosi támogatásra 2000-ben nem lehet számítani.

Nem privatizálják az állami erdőket

Időnként felröppenő híresztelésekre célozva Gémesi úr elmondta, hogy a részvénytársaságok és az állami erdővagyon akár csak részbeni

privatizálásának gondolata sem merült fel egyelőre a láthatáron. A tulajdonosi jogkör gyakorló ÁPV Rt-nek pedig nem a leépítésével, hanem a megerősítésével kell számolni.

Érintette Gémesi József azt a feszültséget is, amely az erdőgazdálkodás és a természetvédelem között fennáll, s ami a vállalatok pénzügyi eredményére is súlyosan kihat. Az erdők 20 %-ának (egyes részvénytársaságok területén több mint 50 %-ának) természetvédelmi oltalom alá vonása miatt kieső haszon összességében megközelíti az elért haszon mértékét. A gyakorlatban azonban a két tevékenységi kör képviselői között felmerülő számos áldatlan vitának nemcsak ez az oka. Hanem jogszabályi hiányosságok is: a természetvédelmi törvény végrehajtási rendeletének és még néhány más kiegészítő miniszteri rendeletnek a hiánya.

Bérezési javaslatok

A hozzászólások zöme a bérezés ügyére irányult.

A jövő évi bérfejlesztés tervezett 9 %-os mértéke nem fogadható el, mert legalább 12 %-ra lenne szükség. Mégpedig azért, mert az erdőgazdasági dolgozók kereseti-jövedelmi viszonyai jóval elmaradnak az országos átlagtól. Ezt bizonyítják a hivatalos statisztikák közismertté vált adatai. Az infláció is magasabban alakul a bérszámításoknál figyelembe vettnél. Így azonos százalékos bérfejlesztés esetén a kereseti „olló” csak tovább nyílna az erdőgazdasági dolgozók rovására. Ha megvalósul a minimálbérnek 2001-ben 40 ezer, 2002-ben 50 ezer forintra történő felemelése, akkor az erdőszeti dolgozók átlagkeresete a minimálbér közelébe kerül. (A minimálbéremelés inflációgerjesztő hatásának következményeiről nem is beszélve.)

Tarthatatlan, hogy míg egyes nemzetgazdasági ágazatok állami szektorában már decemberben megegyeznek a bérfejlesztés ügyében, függet-

lenül az éves üzleti terv jóváhagyásától, addig erre az erdészet esetében csak május-június táján kerül sor.

A bértömeggazdálkodás során azok járnak rosszul, akik eddig (is) tisztességesen végrehajtották a létszámcsoökkentést. Embertelenség volna ezek ösztönzése az újabb dolgozók elbocsátására. Mindezt differenciáltan kellene kezelni az rt-k között.

Válaszában Gémesi József rámutatott, hogy az ÁPV Rt. is meghatározott kényszerpályán mozog. Mégis törekednek arra, hogy a szükséges döntések mielőbb megszülessenek.

Nyugdíjas-fronton a helyzet változatlan

Az osztálykari értekezlet foglalkozott még szakszervezetünk pénzgazdálkodásával, a központi működés finanszírozásának problémáival, a szaklap fenntartásának gondjaival, az alapszervezetek pénzgazdálkodási önállóságának jogi feltételeivel.

Felmerült, hogy mivel az Agrárkamara nem foglalkozik az erdőszeti dolgozókkal, az EFDSz vállalja fel képviselőtüket.

Tájékoztatást adott Varga György úr, nyugdíjas bizottságunk elnöke is az utóbbi idők fejleményeiről. Sajnálatos, hogy a nyugdíjasok milliós táborja jogilag meglehetősen védtelen, ügyeik ad hoc intéződnek, nincs Nyugdíjas Charta. Az aktív dolgozókat szembeállítják a nyugdíjasokkal. Az egészségügy elpiacosodása elviselhetetlen mértékben sújtja az időseket, s az alapellátáson túl szinte már nem tudnak igénybe venni más orvosi szolgáltatást. A megyei nyugdíjbiztosítási igazgatóságoktól megvonták a kivételes, méltányossági nyugdíjmegállapítás lehetőségét, és ezeket már központosítottan az országos nyugdíjbiztosítási igazgatóság méltányossági ellátások osztálya intézi. „Ez a kormány nem nyugdíjasbarát” – foglalta egy mondatba véleményét Varga György

Dr. Király Pál

„A tudományos emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma”

(Széchenyi István gróf)

„Széchenyi István Emléknap”

Nagycenken és Sopronban

Fennállásának 175. évfordulójáról emlékezett meg a jubileumi 2000. esztendőben a Magyar Tudományos Akadémia. 1825. november 3-án történt a nevezetes esemény, amikor is az Országgyűlésben az ügy körül már elhúzódó vitát gróf Széchenyi István (a Magyar Nemzeti Múzeum és azzal együtt a mai Országos Széchényi Könyvtár alapját megvető Széchenyi Ferenc gróf fia) egy igazi nemes úrra valló gesztussal eldöntötte azaz, hogy birtokainak egyévi egész jövedelmét felajánlotta egy európai mintájú és színvonalú tudományos akadémia létrehozásának céljára. A történelmi jelenetet megörökítő bronz relief az MTA budapesti, Roosevelt-téri székházának Nádor utcai oldalfalán látható.

Messzire nyúlna annak boncolgatása, hogy milyen hatással volt az egész modern magyar társadalmi fejlődésre ez a történelmi súlyúnak bizonyult döntés. Ugyancsak külön tanulmányt igényelne az MTA és az erdészet kapcsolatának, s ezen belül a tudományak az erdőgazdálkodás fejlesztésében betöltött szerepének csupán felvázolása is. Érdemes volna ezzel kapcsolatban megírni annak az előadásnak a folytatását, amelyet a XX. század legnagyobb magyar erdésze, Kaán Károly tartott az MTA plenáris (összes) ülésén 1928. február 20-án „A Magyar Tudományos Akadémia és az erdőgazdasági tudományok” címmel.

Ugyanígy minden erdészeti szakembernek el kellene olvasnia az évforduló alkalmából Kaánnak „Gróf Széchenyi István és a Nagy Magyar Alföld” című előadását is, amelyet az MTA centenáriumián tartott 1925. október 25-én.

Kaán Károly csodálójá volt Széchenyinek, íróasztala fölött is az ő képe függött. S mivel erdészeti politikánk magvát ma is Kaánnak Trianon után megfogalmazott alapelvei alkotják, teljes megalapozottsággal és természetességgel állíthatjuk, hogy

Széchenyi István szellemisége ma is elevenen él, jelen van a mai magyar erdészet életében, munkájában is.

*

Bevezetesként azért idéztük emlékezetbe az említett tényeket, hogy alátámasszuk: teljesen indokolt volt, hogy az erdészet az MTA Agrártudományok Osztálya oldalán és annak szervezésében olyan mértékben vette ki a részét az évforduló alkalmából rendezett „Széchenyi István Emléknap” felemelő ünnepségeiből, ahogyan az Nagycenken és Sopronban történt.

Nagycenken, a történelmi férfiú egykori lakhelyén a Széchenyi-szobor előtti teret ellepte a zöld egyenruhás erdészek sokasága. A szobor mellett a Nyugat-Magyarországi Egyetem waldenbe öltözött erdőmérnök-hallgatói álltak díszőrséget.

A Himnusz és egy szép szavaltat után Prof. dr.dr.hc. Solymos Rezső erdőmérnök, az MTA lev. tagja, az Agrártudományok Osztályának elnökhelyettese, az ünnepség főrendezője üdvözölte a megjelenteket. Majd Glatz Ferenc akadémikus, az MTA elnöke mondott gondolatokban gazdag, kitűnő beszédet. Ebben felidézte az Akadémia létrejöttének körülményeit, Széchenyi ezzel kapcsolatos szerepét és elgondolásait, majd az intézmény további fejlődésének alakulását, annak jellemzőit.

Az elnök beszédéből két gondolatot emelünk ki. 1. Széchenyi mindig egész nemzetben gondolkodott, s nem pártpolitikában, pártpolitikák mentén szerveződő csoportosulásokban, miként nagy és modernebbnek tartott kortársa, Kossuth Lajos. 2. Széchenyi minden időkre szóló példát adott a köz érdekében hozandó áldozatvállalásból. Arról, hogy a nemzet tehetősebb polgárai érezzék mindig kötelességüknek a tudomány és kultúra önzetlen önkéntes anyagi támogatását.

Az elnöki beszédet követően számos (zömmel erdészeti) intézmény képviselője helyezte el a tisztelet és megemlékezés koszorúját a szobor talapzatánál, majd a jelenlevők elénekelték a Szózatot.

*

Ezután az ünneplő sereg Sopronba – Széchenyi városába – utazott. Pontosabban a várostól keletre, Sopronkőhidán túl, közvetlenül a magyar-osztrák államhatárig. Itt az Ausztriába átvezető út bal oldalán van a Páneurópai Piknikpark, annak emlékére létesítve, hogy a magyar határőrizeti szervek ezen a helyen nyitották meg néhány órára a „vasfüggönyt” 1989. augusztus 19-én az akkori NDK-ból hazánkban át Nyugatra menekülni kívánó német állampolgárok tömege előtt.

Most az akkori, szívszorítóan könnyfacsaróan drámai jeleneteknél nyugodtabb, de felemelő aktusra került sor, az út jobb oldalán. A soproni Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti Hivatalának támogatásával „Széchenyi István emlékerdőt” létesített. Mégpedig stílszerűen, az Akadémia 175 éves jubileumának megfelelően 175 darab erőteljes sorfa elültetésével. A fasorok egy pontba futnak össze, ahol Széchenyinek egy jól megtermett, kb. 3 m. magas tölgyrönkbe faragott portréját helyezték el. A nyíl a határ, vagyis Európa felé mutat.

*

Az ünnepség kezdeteként a résztvevők több száz fős tömege elénekelte az Erdészhimnust, Somogyi András erdőmérnökhallgató pedig elszavalt a Vörösmarty Mihály „Jóslat” című versét.

Ezt követően Barátossy Gábor, az FVM Erdészeti Hivatalának elnöke mondott beszédet, emlékeket felidézve a magyar erdészettudomány

Folytatása a 9. oldalon

Széchenyi István Emléknap

Folytatás a 8. oldalról

történetéből és vázolta a szakma jelenlegi törekvéseit. Majd az erdészet jubileumi ajándékként átadta az emlékerdőt Glatz Ferencnek, az MTA elnökének.

Glatz Ferenc azzal a szép gondolattal vette át a létesítményt, hogy *a tudomány segít az erdők létrehozni, segít is azokat megtartani*. Magának az ünnepi aktusnak az emlékeként a két elnök egy-egy fát ültetett el a helyszínen.

*

Ezután az emlékerdőtől kb. 100 méterre délnyugatra felállított *millenniumi emlékkereszt* római katolikus, görögkatolikus, református és evangélikus lelkész általi *ökumenikus megáldásával* ért véget az ünnepség terepi programja.

A millenniumi kettőskereszttel kapcsolatban megtudtuk dr. Magas László úrtól, a Kisalföldi Erdőgazdaság Rt. vezérigazgatójától, hogy ez már a 81. millenniumi kereszt a megyében, mivel felállításukat a megyei közgyűlés szívügyének tekinti. Nem kevésbé a részvénytársaság is, amely a szándék megvalósításában tevékenyen közreműködik: a keresztet Ravazdi Erdészetük dolgozójának, Simon László bognármesternek az alkotásai.

*

Az emléknapi műsor harmadik részeként *agrártudományi emlékülést* bonyolítottak le Sopronban a Nyugat-Magyarországi Egyetemen, az ország agrárfelsőoktatási intézményei vezető tisztségviselőinek közreműködésével. Az ülést dr. Ivancsics János, a NyME rektorhelyettese vezette, s jelen volt dr. Meskó Attila, az MTA főtitkárhelyettese is.

Bevezetőt Solymos akadémikus mondott, aki felidézte Széchenyi István életútját, különös tekintettel a mezőgazdasággal kapcsolatos tevékenységére. (A beszédből olyan szakmai érdekességeket tudhattunk meg például, hogy az irodalmi szempontból termékeny gróf a *falkavadászat*

ról is írt könyvet, amelyet Sopronban adtak ki.) Szép erdészeti hasonlata volt az akadémikusnak: *a jövő fája a múltban gyökerezik*.

*

Az ország különböző pontjairól érkezett előadót sokoldalúan világtolták meg az agrárfelsőoktatás jelenlegi helyzetét. A felszólalások mindegyike – amint várható volt – a 2000. január 1-ével működésbe lépett integráció nyomán kialakult helyzettel, a jelentkező számos problémával foglalkozott. A jövőt illetően summatikaként talán Horn Péter akadémikus (Kaposvár) intelmét érdemes idézni: minden túlélés filozófiája az, hogy mindig az adott helyzetet kell

kihasználni. Az integráció ne rengesse meg a szakma szellemi értékeit!

*

Befejezésül megállapíthatjuk, hogy „Széchenyi István Emléknap” gondosan megtervezett és előkészített, sok közreműködő munkáját jól összehangoló, összetettsége ellenére zökkenőmentesen lebonyolított, felemelő hangulatú, szép és tartalmas ünnepség volt. Nem csak az emlékeztetben hagyott maradandó nyomot, de a tárgyilagos valóságban is (Széchenyi-emlékerdő és millenniumi emlékkereszt). Nem hinnénk, hogy az országban minden szakma ilyen impozáns módon emlékezett meg a magyar tudomány jubileumi évfordulójáról.

Dr. Király Pál

Millenniumi Erdők Hete

Az Országos Erdészeti Egyesület Erdészeti Erdei Iskolák Szakosztályának kezdeményezésére, s az állami erdőgazdasági részvénytársaságok szervezésében az idén októberben immár a negyedik alkalommal került lebonyolításra az *Erdők Hete* országos rendezvénysorozat.

Az ezzel kapcsolatban a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban rendezett tájékoztatón Káldy József OEE-elnök bevezetője után Barátossy Gábor, az FVM Erdészeti Hivatal elnöke elmondta, hogy a négy éve elindított mozgalom célja: *a környezeti nevelés*, a társadalom tagjai, főként a pedagógusok és a tanuló ifjúság körében az erdővel kapcsolatos társadalmi tudat formálása. Az Erdők Hete rendezvényei keretében intenzívebben és közelebbről kívánják megismertetni a társadalommal az erdők helyzetét és az erdészet munkáját. Mindkettővel kapcsolatban sok régi elavult reflex, rossz beidegződés, téves nézet észlelhető még napjainkban is. (az erdészek irtják az erdőt, pusztulnak az erdők stb.).

Barátossy Gábor mindjárt adott is egy kis helyzetképet erdeinkről, az erdőgazdálkodásról, annak valós gondjairól, az erdészetpolitika törekvéseiről, az erdőtelepítések alakulásáról. Az erdők „pusztításával” kapcsolatban megtudtuk például, hogy a jelenlegi kb. 320 millió m³ élőfakészleten 11-12 millió m³ évi növedék képződik, de ennek a kitermelhető mennyiségnek csak kb. a felét termelik ki ténylegesen. Ez is mutatja, hogy *hazánkban rablógazdálkodásról nem lehet beszélni*.

A tájékoztató során felvetődött számos kérdés közül kiemeljük a certifikáció, vagyis a faanyag származási tanúsítvány témáját, mint szakszervezetünket közelebbről érintő ügyet. Barátossy Gábor ezt, mint fakeskedelmi kérdést nem az államigazgatási, hanem a vállalati szférába tartozó ügynek nyilvánította. A jelenlevő Gémesi József úr, az ÁPV Rt. Agrárgazdasági Ügyvezető Igazgatóság igazgatóhelyettese ezzel kapcsolatban elmondta, hogy pályázatot írtak ki a certifikációval kapcsolatos nemzetközi tapasztalatok összegyűjtésére és javaslatra a hazai megoldásra vonatkozóan. S majd *nemzeti bizottságot is alakítanak* a certifikálás céljára. A származási tanúsítvány, vagyis annak igazolása, hogy a faanyag vagy a belőle készült fatermék a tartamos erdőgazdálkodás követelményeinek megfelelően kezelt erdőből származik, a faeladás esélyeit befolyásolja a piacon.

Dr. K.P.

Sopronban ünnepi nyilvános egyetemi tanácsülés keretében emlékeztek meg a *Nyugat-Magyarországi Egyetem* megalakulásának egyéves évfordulójáról.

Az Ady Endre úti Gyerme- és Ifjúsági Központban több száz fő érdeklődő jelenlétében lebonyolított rendezvényen résztvettek: az egyetem vezetői, az integrációban résztvevő soproni, székesfehérvári, győri és mosonmagyaróvári felsőfokú tanintézetek vezetői, az említett városok önkormányzatainak képviselői, a bécsi, zólyomi és hamburgi társegyetemek képviselői, a Magyar Rektori Konferencia elnöke, s még sok más meghívott szakmai és közéleti személyiség. Végül, de természetesen nem utolsósorban Pokorni Zoltán országgyűlési képviselő, oktatási miniszter, a tanácskozás díszvendége, s vele dr. Kiss Ádám, a minisztérium helyettes államtitkára.

A NyME „zöld” egyetem kíván lenni

Dr. habil. Koloszar József, az új egyetem első rektora ünnepi beszédében vázolta azt a küzdelmes utat, amelyet 1992 óta a NyME megalakulásáig végigjártak. Az integrált egyetemen hét kar működik, a hallgatók száma közel 10 000, az alkalmazottaké 1300, ebből 397 fő az oktató, s közülük 67 az egyetemi tanár.

A rektor elmondta: nem kívánnak „arc nélküli” intézmény lenni, éppen ellenkezőleg. Tekintettel, hogy mindegyik intézményükben foglalkoznak környezeti témákkal, ezért ún. „zöld” egyetemmé kívánnak válni (a jelző politikai zöngéktől mentes értelmében).

Pokorni Zoltán beszéde

Nagy érdeklődés fogadta Pokorni Zoltán oktatási miniszter beszédét, aki rámutatott, hogy a magyar felsőfokú oktatási rendszer korszerűsítése többévtizedes probléma, amit most az Európai Unióhoz történő csatlakozás jegyében végre meg kell oldani. Pokorni Zoltán négy pontba foglalva ismertette a feladatokat.

1. A felsősokú oktatás tömegesedése. A diplomás fők mennyisége, aránya tekintetében is el kell érniünk az európai átlagot. Lehetővé kell tenni, hogy minden tanulni vágyó, rátermett fiatal továbbtanulhasson.

Az első születésnap

2. Nemzetközi együttműködés. A fejlesztéseket erősödő nemzetközi versenykörében kell végrehajtani. Mivel az Európai Unióban a munkaerőpiac egységesül, a képzésben az építőköveket elvet kell érvényesíteni.

3. Az oktatás szakmai-pénzügyi rendszerének fejlesztése. Továbbra is fennmarad, hogy az egyetemi költségvetésnek csak 50 %-át finanszírozza az állam. A másik 50 %-ot az intézményeknek kell előteremteniük. Pokorni Zoltán biztatta az önkormányzati vezetőket, hogy városaik érdekében vegyék ki a részüket az egyetemek, főiskolák támogatásából.

4. A miniszter arra intette az oktatási intézményeket, hogy vállaljanak nagyobb szerepet az oktatásban és az innovációban. A nemzetközi helyzetképpel szemben hazánkban a szabadalmaknak még csak kb. 7 %-a ered a felsőoktatás szférájából. Elmondta, hogy a következő években jelentősen növekednek a kutatás pénzügyi alapjai; *Nemzeti Kutatási Programot indítanak*. Előnyben részesítik az együttműködések keretében folytatott és a gazdasági eredménnyel kecsegtető munkát.

Az autonómia egysége: az egyetem!

A továbbiakban az egyetemek és alkotóegységeik jogállásáról szólva Pokorni Zoltán hangsúlyozta, hogy az autonóm egység: az egyetem. Csak egy egyetem és annak egy számlája lehet. A karok csak működési egységek, önállóságuknak nincs jogi alapja; a munkáért és a pénzgazdálkodásért az egyetem felel. Az egyetem centruma viszont nem képzési egység, nem lehetnek karai, hanem a speciális feladatok megoldására való.

A miniszter támogatást ígért az integráció további fejlesztéséhez, az önállósodási törekvéseket pedig, amint mondotta, államigazgatási eszközökkel letöri. Végül kifejezte azt a nézetét, hogy számára rokonszenves a NyME maga elé tűzött jövőképe. Vagyis az, hogy ún. „zöld” egyetem

kíván lenni. Befejezésül pedig szerencsét, bölcsességet és türelmet kívánt a feladatok végrehajtásához.

Emlékérem- és zászlóátadás

A további üdvözlőbeszéd után két ünnepélyes aktusra került sor. Dr. habil. Koloszar József rektor 15 személynek (köztük Pokorni Zoltán miniszternek) átadta a NyME első elismeréseit, az egyetem emlékérmét. Ezt követően pedig Sopron, Győr, Mosonmagyaróvár és Székesfehérvár önkormányzatainak közös ajándékként dr. Gimesi Szabolcs soproni polgármester átadta a rektornak az új egyetem új zászlaját. Zászlóanyagként a zászló felavatását dr. Payer Erzsébet soproni alpolgármester végezte el az első emlékszalagnak a zászlórúdra történt felerősítésével.

A fehér selyemzászló közepén a Nyugat-Magyarországi Egyetem nagyobb méretű címere látható, négy sarkának táján pedig Sopron, Székesfehérvár, Győr és Mosonmagyaróvár városok címere.

A NyME címere pajzs alakú, zöld alaptónusú, ezüstsínű függőleges és vízszintes vonallal négy mezőre osztva. A mezőkben az erdészetet, a geodéziát és az agrártudományokat, s a pedagógiát jelképező szimbólumok láthatók. A négy mezőt közepén államunk jelképe, a színes koronás magyar címer fogja össze. A pajzs alsó felét körülövező szalagon az egyetem neve olvasható.

„Bemutatkozni, önmagunknak is”

Az ünnepélyes percek után a nyilvános tanácsülés rektor által megfogalmazott céljának megfelelően – „Bemutatkozni, önmagunknak is” – a hét kar dékánja, illetve főigazgatója bemutatta az irányítása alá tartozó egyetemi egységet: annak múltját, a jelenlegi képzési irányokat, az ott folytatott kutatásokat és a fejlesztési elképzeléseket.

A rendezvény délutánján a karok hallgatói adtak elő szavaltatkból, ének-, zene- és táncszámokból, a hagyományok bemutatásából álló szép műsort, amely tükrözte az új egyetem társadalmi-kulturális sokszínűségét is. A program az Erdész- és Fás Himnusz hangjaival ért véget.

Dr. Király Pál

Nyugdíjasoknak – nyugdíjasokról

TÍZ ÉVES A NYUGDÍJASOK ORSZÁGOS KAMARÁJA

Az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének Nyugdíjas Bizottsága megalakulása óta tagja a *Nyugdíjasok Országos Kamarájának*, mely ez évben jubilál. Megalakulása óta tíz év telt el. Ez alkalomból kívánok visszatekinteni az eltelt időszakra.

1990-ben, a rendszerváltás folyamatában nyilvánvalóvá vált, hogy a változás gazdasági következményei hátrányosan érintik a nyugdíjasokat. A kétszámjegyű infláció, a létfenntartás költségeinek korábban nem tapasztalt, gyors ütemű emelkedése mind súlyosabb helyzetbe hozta a korábbi nyomott bérek alapján megállapított alacsony nyugdíjból élőket – ez az átalágnál is jobban érintette az erdő- és fagazdaság nyugdíjasait. A helyzetet az is súlyosbította, hogy a növekvő munkanélküliség elől százazrek menekültek idő előtt nyugdíjba és megnőtt a rokkantnyugdíjból élő létszáma is. Mindezt tetézte a járulékfizetési fegyelem lazulása, a társadalombiztosítás ugrásszerűen növekvő deficitje.

A nyugdíjasokat e jelenségek arra készítették, hogy mind nagyobb számban alakítsák meg civil szerveződéseiket, ezek pedig keresték és 1990 decemberében meg is találták a szélesebb körű összefogás lehetőségét.

Megalakult a Nyugdíjasok Országos Kamarája. Létrejöttkor azt a célt tűzte maga elé, hogy minden lehetséges törvényes módon kiáll a nyugdíjasok társadalmi és gazdasági helyzetét nehezítő intézkedések ellen. Ezzel párhuzamosan sokrétű javaslatával, állásfoglalásaival, kezdeményezéseivel a kedvezőbb megoldások irányába igyekszik befolyásolni a törvényhozókat.

A Kamara munkáját mindvégig az a meggyőződés irányította, hogy nem csupán érzelmi okok – a szülők és időskorúak tiszteletének évezredekre visszamenő hagyománya – indokolják, hanem a társadalom érdekei is szükségessé teszik a lakosság mind nagyobb részét alkotó – közel 3 millió nyugdíjas – sorsának figyelemmel

kísérését, érdekeinek védelmét. Méltó életkörülmények biztosítását, tapasztalatainknak, ismereteinknek és tenni akarásunknak hasznosítását.

A tíz éves évforduló egybeesik az emberiség történelmének újabb évezredének kezdetével. Egyidejűleg ünnepeljük hazánk államiségának ezer éves jubileumát. A világ a globalizáció áldásaival és beláthatatlan veszélyeivel áll szemben. A magyar társadalom számára a gazdaságilag fejlettebb és így várhatóan nagyobb növekedési lehetőségeket kínáló Európai Unióba való belépés szándéka jelent további kihívást.

A Kamara határozott álláspontja, hogy mind a globális, mind a nemzeti célok és folyamatok megvalósulása során körültekintően figyelembe kell venni az idősök jogos igényeit és érdekeit. A társadalom egészével azonos módon kell javítani életkörülményeiket, erősítve megbecsüléstüket.

Integrálódásunk az Európai Unióhoz csak akkor lehet teljes és célszerű, ha a tagsági kötelezettségek vállalása mellett hiánytalanul átveszük és alkalmazzuk az ottani, már elért vívmányokat, a szociális értékeket és torzulás nélkül megvalósul a társadalmi együttélés minden szabálya, beleértve az érdekegyeztetés gyakorlatát is.

A Kamara a jubileum jegyében a következőkben fogalmazza meg a közeljövő legfontosabb feladatait és azok megvalósítása érdekében szervezi munkáját:

1. Alapvető érdek, hogy az idősök helyzetét, anyagi és erkölcsi megbecsülését, egyenjogú részvételüket a társadalom életében, stabil, kiszámítható törvények határozzák meg.

– Kezdeményezni kell „Idősügyi Charta” kidolgozását az idősök alapvető jogainak, igényeinek rögzítése érdekében. (Ezt ENSZ-határozat írja elő.)

– Az idősök érdekeinek védelme, az esetleges diszkriminatív intézkedések megelőzése érdekében szorgalmazni kell az idősök jogainak törvénybe i-

ratását és e jogok érvényesítése céljából, az ENSZ különböző határozataiban is javasolt, az idősök helyzetének javítását meghatározó Nemzeti Intézkedési Terv kidolgozását és megvalósítását.

2. A Kamara tevékenységében központi helyet foglal el az az erőfeszítés, hogy a járulékos alapú nyugdíjrendszer torzulásmentesen és tartósan érvényesüljön, valamint a nyugdíjasok az aktív dolgozókkal azonos arányban részesüljenek a gazdasági fejlődés hozadékából. (Abban a nyugdíjasok munkája is benne van.) Olyan nyugdíjrendszer kialakítása szükséges, amely minden állampolgárnak biztosítja azt az életszínvonalat, amelyet a munkaviszonyának utolsó szakaszában, egy élet munkájával elért. Pillanatnyi pártpolitikai érdekből, vagy más okból hátrányos megkülönböztetés nem érheti az idősöket. A nyugdíjaknak az elmúlt tíz évben a nettó bérekhez viszonyított nagyarányú lemaradását a kormány által minél előbb korrigálni kell. Az Európai Unióhoz való csatlakozás előtt – a bérekhez hasonlóan – a nyugdíjakat is a tagországok átlagos színvonalához kell közelíteni.

3. Fontos feladat az ország romló egészségügyi helyzetének felszámolása, a leszakadó társadalmi rétegek szociális helyzetének állami beavatkozással történő javítása. Ez nemcsak a piacosság útján, az egészségügyi és szociális intézmények versenyeztetésével valósítható meg. Az idősök egészségügyi és szociális biztonságát csak jogállami keretek között, a minenkori kormányok központosított intézkedéseivel lehet szavatolni.

4. Szükségesnek látszik a jelenleginél érdemibb idősügyi fórum létrehozása.

5. Az időskorúak és nyugdíjasok érdekeit a nyugdíjas szervezetek eddiginél szorosabb együttműködése tudja biztosítani. Fontos a közös fellépés!

A fentiekben kívántam bemutatni a 46 tagszervezetet tömörítő Nyugdíjas Kamarát, amely több, mint 2 millió nyugdíjas képviselőjében mű-

Folytatása a 12. oldalon

Nyugdíjasoknak – nyugdíjasokról

Folytatás a 11. oldalról

ködik. Ennek tagja Nyugdíjas Bizottságunk az erdészeti és faipari nyugdíjasok képviselőjében. A Kamara tanácsulésain, a Pallas Páholly fórumain rendszeresen részt veszünk, és tevékeny részt vállalunk az elképzelések, határozatok kidolgozásában. Mihailovits Ervin, a Nyugdíjas Kamara elnöke, aki részt vesz az év végi Nyugdíjas Bizottsági üléseinken, több ízben elismeréssel szólt szakszervezetünk Nyugdíjas Bizottságának munkájáról, a Kamarában kifejtett tevékenységünkről.

Ami a Nyugdíjas Bizottság ez évi munkáját illeti,

sajnálattal kell megállapítani, hogy 2000. július 1-től a Szociális és Családügyi Minisztérium központi hatáskörbe vonta a méltányossági nyugdíjmelést. Így az elkerült a megyei társadalombiztosítási szervektől, ahol eddig elég gördülékenyen intézték az arra rászoruló nyugdíjasaink kérelmeit.

Ez a „hatalmi” kormányintézkedés teljesen lelassította az ügyintézt, így a II. félévben szinte egy méltányossági nyugdíjmelést sem tudtunk elintézni. De arról azért örömmel tudunk beszámolni, hogy bizottságunk megalakulása óta 412 nyugdíjasunk részesült – felterjesztésünk alapján – méltányossági emelésben. Ezek összege havi 900 Ft-tól 1600 Ft-ig terjedt. Ennyivel tudtuk enyhíteni a rossz anyagi helyzetben lévő nyugdíjasok gondjait. A jövő évben is munkánk középpontjába állítjuk a szociálisan és anyagilag rászoruló élethelyzetének javítását, abban a reményben, hogy a kormány is lehetővé teszi az ügyintézt.

Meggyőződésem, hogy a mindenkori társadalom értékmérője: miként gondoskodik idősebb tagjairól. Nem lenne baj, ha a klasszikus jelmondat: „életet az éveknek” ritkábban hangozna el, de a megvalósításából az idősek, közöttük több ezer erdő- és fagazdasági nyugdíjas is többet érezne.

Varga György
a Nyugdíjas Bizottság elnöke

A karácsonyfa története

Ha december – akkor karácsony. Ha karácsony – akkor karácsonyfa. Nincs karácsony karácsonyfa nélkül. Ez a dolgok rendje már régóta. Régóta? Mióta?

Kultikus előzmények

A karácsonyfa-állítás eredete a mitológia, azon belül a fakultusz bonyolult, az ősidők homályából fakadó világába nyúlik vissza. S mint ilyen, magán a karácsony ünnepén keresztül összefügg eredet- és teremtménnyel, a kozmosz felépítéséről és működéséről kialakult hiedelmekkel, a jóságról, bűnről és a bűntől való szabadulástól vallott erkölcsi elképzelésekkel, a termékenységekultusszal, az emberi sorsról, életről-halálról vallott filozófiákkal és a mitológia több más területével.

Annyi bizonyos, hogy egyes örökzöld növények már az emberiség őskorában is mágikus jelképek voltak, elsősorban az északi féltekén, ahol az évszakok periodikus változása a jó és a rossz életfeltételek ciklikus változását is jelentette. A hosszú, sötét, kemény, rideg télben, a halál évszakában az örökzöld növény az életet adó, ragyogó, boldog nyárra emlékeztetett: a fény, a meleg visszatérésére, a természet kivirulására, az élet újjászületésére, a sötétség rontó, bajt-betegséget-halált hozó szellemének eltávozására.

Ebből az érzületből azután különféle szokások fejlődtek ki. Az emberek örökzöld növényeket vittek be otthonaikba a gonosz szellemek távoltartására: borókát, fagyöngyöt, fenyőágot akasztottak a mestergerendára. Ezek a szokások egyre inkább a Napkultusz részeivé váltak, hiszen sok ókori nép istenként tisztelte a Napot, mint a földi élet csodálatos, fényes, öröknek tűnő és folyamatosan megújuló forrását. Az ősgermánok már mécseseket gyújtottak fenyőágaikon a fény tiszteletére. A bonyolult vallásfilozófiai rendszert megteremtő óegyiptomiak pedig már a téli napforduló idején megünnepelték a (szüztől születő) új Napot.

Ez a Nap-kultusz azután szétterjedt a közel-keleti népek körében, majd a hódítások nyomán a római birodalomban. Itt találkozott a társadalmat átformáló új, nagy eszmerendszerrel, a kereszténységgel.

Pogány kultusból keresztény rítus

A kereszténység a veszélyes konfrontációk elkerülése, megerősödése, saját terjedésének elősegítése érdekében ügyesen sok mindent integrált a korabeli pogány vallások teológiájából és liturgiájából saját rendszerébe. E közben fokozatosan ráépült azokra, keresztény értelmezést adva a pogány szokásoknak. Így lett a téli napforduló, a fény születése, a Napisten ünnepéből is Jézus Krisztusnak, a Világ Világosságának születésnapja. Mivel ennek a csillagászati jeles napnak a környéke már régóta, talán évezredek óta fontos ünnepnap volt a pogány népek körében, I. Gyula pápa 350-ben úgy döntött, hogy december 25-én kell ünnepélyesen megemlékezni a krisztuskövetők körében a Megváltó születésnapjáról. Azóta így is van ez, kivéve az örmény egyházban, amely január 6-án ünnepli az eseményt.

Ettől kezdve a keresztény szakrális rítusok jelentős része e köré az ünnep köré csoportosult. Így például azok a misztériumjátékok is, amelyek az üdvtörténet előzményét jelentő teremttörténetet elevenítették fel közvetlenül karácsony előtt, az emberiség összülő, Ádám és Éva napjához kapcsolódóan. Ezeknek a misztériumjátékoknak jóformán egyetlen díszlete volt: egy örökzöld fa, rajta az ominózus almával és kígyószimbólummal. Ez jelképezte a Paradicsomot, a tudás fáját, az örök élet fáját, de a halál fáját is, amely előképe Krisztus keresztjének, annak a szegyenfának, amely ugyanakkor meghozta a megváltást, az örök élet és boldogság lehetőségét az emberiség számára. Az alma, a Nap-szimbólum, a termékenység hajdani szimbóluma Krisztus jelképévé vált. Így vonult be az örökzöld fa a kereszténység (egyre bonyolultabbá váló) jelképrendszerébe.

Német földről indult a szokás

A rövidség kedvéért ugorjunk most egyet az időben és tekintsük át röviden, hogy a karácsonyfa miként lépett ki a szakrális ritusok köréből és hogyan vált szokássá, miként terjedt el a nép körében.

A kutatók általában egyetértenek abban, hogy a szokás bölcsőjének a német nyelvterületet, közelebbről Elzászt lehet tekinteni. Ott már a középkorban évszázadokon át szokás volt, hogy a falvakban a templom előtti téren, a közúton szalagokkal díszített kis fenyőket helyeztek el és körbetáncolták. Gyertyával is díszített fáról a XVII. századból Strasbourgból származik az első írásos említés.

Talán a karácsony táján gyakori zimankós időjárásnak tulajdonítható, hogy a települések közös karácsonyfái egyre inkább bevonultak a lakásokba és az emberek már otthonukban állítottak karácsonyfát. Németországból azután evangélikus szokásként terjedt el a karácsonyfa-állítás (sok helyen kezdetben csak felfüggesztés) Európa számos táján, mert a katolikus betlehem-állítással szemben ez lett a protestánsok karácsony jelképe.

Angliába 1840-ben Viktória királynő férje, Szász-Coburg Albert regensherceg vitte át a karácsonyfát német hazájából. Ott azonban a mai napig is tartja magát „angol karácsonyként” a fagyöngyből (*Viscum album*) készített koszorú is. Franciaországban is 1840 után honosodott meg a fenyőfa-állítás Heléne mecklenburgi hercegnő asszony, később orleansi hercegnő fáradozása nyomán.

Olaszországban nem vált olyan divattá a karácsonyfa-állítás, mint Európa középső és északi területein. Inkább a betlehemállítás. Úgy tudják, az első betlehemet Assisi Szent Ferenc, a ferences szerzetesrend megalapítója építette 1209-ben a grecciói erdőben. A betlehemnek egyébként éppen úgy megvan a maga szimbolikája, mint a karácsonyfának.

A magyarországi gyökerek

Úgy tudjuk, hogy hazánkba (a sok tekintetben társadalmi példaképnek tekintett bécsi szokások nyomán) az arisztokrácia révén került a karácsonyfa. A kutatók ezzel kapcsolatban nem szokták elmulasztani az első

karácsonyfa-állítóként megemlíteni Brunswick Teréz (1824-1826 táján) és a szász származású báró Podmaniczky Károlyné szül. Nostitz Jaenkendorf Elza (1828) nevét. Szélesebb körben azután az 1840-es évektől kezdődően terjedt el a szokás.

Jeles erdész tudásunk, néhai dr. Majer Antal, soproni egyetemünk egykori neves erdőműveléstan professzora kutatásai során arra a következtetésre jutott, hogy igen régi és erős hazánkban a díszített ágacs-káknak vagy a fenyő karácsonyfának a tradíciója. A német eredetű szokás XIX. századi igen gyors hazai térhódítását csak azzal magyarázhatjuk, hogy a téli napforduló fával ünneplése nem volt idegen népiunktól, s eredete talán visszavezethető az ősmagyar mitológiában nagy szerepet játszott világfáig-életfáig. A szokás korábbi létezését támasztják alá a XVIII-XIX. század fordulóján táján megjelent magyar mezőgazdasági szakkönyveknek (Nagyváti János, Pethe Ferenc) a fenyőgallyak levágását tilalmazó előírásai is.

Maga a „karácsony” szavunk szláv eredetű. Ősi jelentése: átlépő, fordulónap, napfordulat.

A karácsonyfa díszítése

Amint már utaltam rá, a paradicsomi életfa metaforáját jelentő karácsonyfán mindig függött legalább egy díszítmény: az alma, többféle eszmei jelentéssel. Ehhez azután az idők során egyre több más díszítőelem járult. Ezek közül eléggé állandó jellegű a fa csúcsán elhelyezett, arany színű csillag, amely természetesen az újszülött kisded tiszteletére felvonuló betlehemi pásztoroknak és a napkeleti bölcseknek mutatta az utat. Esetenként annak a szárnys angyalnak a figurája lép a helyébe, amely a pásztoroknak az örömhírt megvitte.

Elmaradhatatlan az égő gyertya, tágabban a tűz, amely mindig kiemelt szerepet kapott az ókori ritusokban, mint a sötétség elűzésének mágikus és gyakorlati eszköze. A keresztény szimbolikában Jézus Krisztusnak, a Világ Világosságának, az örök élet világosságának jelképe.

A papír- vagy fémszál-girlandok a paradicsomi kígyó, a világban ma is jelen levő sátán jelképei.

A színes üveggömbök, az üvegselyem „angyalhaj”: kozmikus – asztrális jelképek (bolygók, Tejút).

Ami ezután következik: a különböző díszek motívum, alapanyag és technikai kivitel szerinti sokasága külön tanulmányt igényelne, mivel a díszgyártás túlnyomó részben piacodott és gépesített gyáripari technológiák martalékává vált.

A viasz-, illetve paraffingyertyákat is felváltották a villanyégőfűzések, olykor már programozott kapcsolással vezérelve. Mellettük még a csillagszórók produkálnak fényeffektusokat, esetleg még más pirotechnikai rémségekkel együtt. A díszek között megjelentek zenélő és mozgó óraműves mechanikus szerkezetek is, pl. zenélő harangocskák. Mindazonáltal fennmaradt a törekvés is a természetes anyagokból történő díszkészítésre (fa, kukoricaháncs, cirok, toboz, makk, továbbá olyan anyagok, mint a mézeskalács).

A karácsonyfák egész megjelenése is a divat tárgya lett. Míg korábban általában a sokszínű, tarka-barka, csillogó-villogó díszítések voltak az elterjedtek, addig az utóbbi két évtizedben a tompítottabb hatású, egyszínű: vörös, arany, kék, ezüstfehér stb. fák. Megjelentek a műfák, a műanyagból készült fenyőfa-utánzatok is.

A betlehem

Számos karácsonyfa tartozéka ma is az alatta vagy a közelében elhelyezett betlehem. Amint már utaltam rá, ennek is megvan a maga jelkép-rendszere.

Központi alakja természetesen a szalmán fekvő Kisded, mellette Mária és József, továbbá a „barnok”, általában egy tehén és egy szamár. További mellékalakok: a hódoló pásztorok, esetleg a három királyok. Az egész életképet egy istállóféle kis alkotmányban helyezik el, de gyakran egy stilizált barlangban. A barlang: jelkép. Mert a már említett keleti mitológiában Mithras napisten is barlangból (vagy faodúból) született december 25-én. (Fertőrákos közelében is van egy ókori kultikus hely, egy Mithras-barlang.) Jézus eme jelkép-rendszer szerint barlangban születik, majd egy kis barlangba, sziklasírba temetik, ahonnan újra életre kel,

Folytatása a 14. oldalon

A karácsonyfa története

Folytatás a 13. oldalról

feltámad, mint a Nap az égen. Az Örökkévaló szemében tiszta zsidóságot az ökör, a tisztátalan pogányokat a szamar jelképezi. A Kisded melletti békés együttlétük azt jelképezi, hogy Jézus nemcsak a zsidók Messiásaként született erre a világra, hanem az egész emberiség, tehát a pogányok szabadítójaként is.

A selymes fényű, aranyos szalma az újjászülető Nap sugarait jelképezi, a rajta fekvő Kisdeddel együtt a meghaló és feltámadó Napistent. A szalmás rítusok gyakorlása a szalma egészségmegőrző és gonoszűző képességébe vetett hit kifejezése mellett a vegetáció serkentésére irányuló termékenységarzslás is volt az ókori földművelők liturgiájában. Hasonló célzatú (még ma is) bizonyos gyümölcsfák ágának kivirágztatása karácsonyra vízbehelyezés által, a cserépbe vetett karácsonyi búza (lucabúza) kicsíráztatása is.

A karácsonyi lakoma

Ennek a ma is élő szokásnak is ősi, mitikus eredete van, s összefügg a halottkultusszal is. Valaha, amikor még áldozatokat is mutattak be a Napisten ünnepén (még emberáldozatot is), valamennyi ételajándékot félretettek az elhunyt hozzátartozók részére. Persze, az igazi nagy lakmározások ideje akkor jött el, amikor már a keresztény időkben bevezették a hosszú, 40 napos böjtöt. Elképzelhető, hogy ennek végén az emberek micsoda mohósággal vetették magukat az ételre-italra.

Ugyancsak ma is élő, régi szokás a karácsonyi jókívánságok küldése. Az ősi Britanniában ugyanis kötelező törvény volt, hogy ha történetesen elenségek találkoztak a szent növényből, a fagyöngyből készített koszorú, a béke jelképe alatt, testvéri öleléssel kellett kinyilvánítaniuk békés érzelmüket. Ennek késői hagyománya, hogy a családtagok, barátok stb. békés, boldog karácsonyt kívánnak egymásnak.

Hosszan folytathatnánk még a karácsonyhoz fűződő történeteket. Egy „hagyományt” azonban felesleges ismertetnünk, azt – sajnos – minden erdész ismeri: amióta karácsonyfa létezik – azóta létezik a karácsonyfalopás is.

Dr. Király Pál

Norvégiában, az Oslotól kb. 60 km-re fekvő Hurdal-ban bonyolították le a Fakitermelők XXIV. Világversenyét 27 országból érkezett három-három fős csapatok részvételével. A versenyzők száma 84 fő volt, mivel a házigazda Norvégia versenyen kívül is indított egy csapatot.

A magyar színeket Borsos József 35 éves tormaföldei, Kozák András 28 éves hajdudorogi és Tóth József 28 éves fertőbozi vállalkozó képviselte. A hazai előkészületeket minden tekintetben Gólya János tanszéki főmunkatárs (Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőhasználati Tanszék) végezte, úgy is, mint a Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány kuratóriumának ügyvezetője. Ő vezette a csapatot is a versenyre. Technikai vezető Kontra László erdőmérnök volt (Kiskunsági Nemzeti Park).

Az alapos felkészülést és a részvételt az Andreas Stihl Kereskedelmi Kft. bőkezű szponzori támogatása tette lehetővé. További sok segítséget nyújtott a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt., a Balatonfelvidéki EFAG Rt. és a soproni Roth Gyula Erdészeti Szakiskola.

Az összetett pontversenyben a mellékelt kimutatás szerinti sorrend alakult ki az egyes országok csapatai között.

Amint a kimutatásból látható, Magyarország a középmenőny második harmadának alsó régiójában, a közép-kelet-európai országok többségének társaságában helyezkedik el pontszáma alapján. A közepes siker oka Gólya János elemzése szerint az, hogy mindjárt a verseny elején a közismerten meghatározó jelentőségű döntési versenyszámban célzási hibákból jelentős pontmennyiséget veszítettek versenyzőink, ami persze kedélyállapotukat is nyomasztóan befolyásolta a továbbiak során. A másik magas pontszámú versenyszám, a lánckímélő darabolás során is becsült súlyos pontlevonásokat jelentő hiba. Csaknem minden versenyszámban rendszeresen jelentkező probléma volt versenyzőink lassúsága. Mindez együtt eredményezte, hogy a rendkívül szoros mezőnyben a reálisan elérhető 6. vagy 7. helyről a 16.-ra csúsztunk.

Az egyéni összetett verseny első három helyezettje: 1. H. Erhardt,

Fakitermelők

Ausztria (198 pont); 2. E. Tumelius, Finnország (195); 3. M. Brunner, Olaszország (191). A legjobb magyar Kozák András a 46. helyen végzett 160 ponttal. A harmadik helyezettéhez viszonyított csekély pontszámkülönbsége is mutatja a verseny hihetetlen szorosságát.

Hurdal meglepetése a liechtensteini csapat feltörése volt a 3. helyre, mivel az utóbbi évtizedben mindig a 10. hely körül táborozott.

A verseny újdonsága volt, hogy a döntést és a lánckímélő darabolást ugyanazon a napon bonyolították le, a szerelést, kombinált darabolást és gallyazást pedig zárt helyen, sportcsarnokban. Így maga a verseny a szokásos három nap helyett csupán két napig tartott.

A jövőre szóló tanulságok: 1. Az egész szakmának („fentről lentig”) sokkal nagyobb figyelmet kell fordítania erre az ügyre. 2. A fakitermelők képzésében a „gyorstalpaló papírszerzést” sokkal alaposabb kiképzésnek kell felváltania. (Akinak nem inge, ne vegye magára.) 3. Sokkal több ágazati pénzt kell erre a mozgalomra áldozni. A Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány nem hagyható magára vagy csak egy-két szponzor támogatására. Nemzetközi szereplésünket országgazdai becsületbeli ügyként kell kezelni. 4. Fel kell újítani a vállalati és az országos versenyek hagyományát annak érdekében, hogy a fakitermelő szakmások, vállalkozók érdeklődését és becsvágyát felkeltsük, főként a fiatalokat. Továbbá azért, hogy a nemzetközi versenyzés szempontjából perspektívikus versenyzők a nemzetközi szabályzat szerinti munkát időben becsúfolhassák, a versenyek feszült atmoszféráját megszokják, megfelelő versenyrutinra tegyenek szert.

E nélkül lehetséges, hogy a nagymultú magyar csapat, a magyar zászló, e nemes és hasznos mozgalom egyik elindítója és hajdan sok dicsőséget szerzett résztvevője szép csendesen eltűnik a versenyző nemzetek egyre színesebb palettájáról.

Gólya János részletes versenybeszámolója alapján írta:

dr. Király Pál

XXIV. Világversenye

Az összetett csapatverseny eredménye

Helyezés	Ország	Pontszám
1.	Hollandia	4579
2.	Ausztria	4512
3.	Liechtenstein	4489
4.	Finnország	4451
5.	Svédország	4451
6.	Norvégia	4436
7.	Észtország	4396
8.	Románia	4376
9.	Svájc	4364
10.	Lettország	4299
11.	Németország	4290
12.	Oroszország	4243
13.	Dánia	4179
14.	Csehország	4142

Helyezés	Ország	Pontszám
15.	Olaszország	4092
16.	Magyarország	3979
17.	Szlovénia	3938
18.	Nagy-Britannia	3913
19.	Szlovákia	3605
20.	Belorusszia	3571
21.	Belgium	3479
22.	U.S.A.	3251
23.	Bulgária	2993
24.	Horvátország	2992
25.	Franciaország	2684
26.	Spanyolország	2226
27.	Luxemburg	1957

Ünnep a hétköznapiak között

Az Eger Erdészeti Rt. gyöngyösi Mátra Parkettagyárában a közel-múltban egy kis házi ünnepség keretében emlékeztünk meg a gyár fennállásának 30. évfordulójáról.

Ennek során Jung László úr, az Eger Rt. vezérigazgatója és László Ferenc úr, a gyár igazgatója köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik a gyár létrehozásában, majd az elmúlt három évtized munkájában résztvettek, s akik ma is végzik feladatukat. Külön köszönetet mondtak Farkas Imre úrnak, volt igazgatónknak, aki kezdettől fogva nyugállományba vonulásáig szívén viselte a gyár felvirágoztatását.

Mindkét vezető rámutatott, hogy ez alatt a három évtized alatt mindig a vevők érdekeinek szem előtt tartása, a termékek jó minősége, a beszállítókkal a jó kapcsolat fenntartása, a gyár hírneve volt az itt dolgozó kollektíva legfontosabb célja.

A következőkben röviden összefoglalva megkísérlem bemutatni gyárunk fejlődéstörténetét.

A gyár a létrehozását annak köszönhetette, hogy az erre a célra társult erdőgazdaságok felismerték: gyengébb minőségű, nehezen értékesíthető faanyagukból a parketta formájában piacképes árut lehet előállítani, amit a fapiac nyomottabb helyzetében is el lehet adni.

Az építési-szerelési munkák 1969-ben kezdődtek meg; a létszám feltöltése, a dolgozók betanítása szintén. Az avató ünnepségekre 1970. augusztus 20-án került sor.

Az induláskor a gyár kb. 300 ezer m² mozaikparketta és 100 ezer m² csaphornyos parketta előállítására volt alkalmas. Kezdetben csak hazai piacra termeltünk, majd fokozatosan az Ausztriába, Olaszországba, Finnországba irányuló export céljára is. Külpiaci sikereink további termékfejlesztésre, a minőség fokozására, a választék bővítésére serkentettek bennünket. Ennek eredményeként jelen-

tünk meg a piacon – az országban elsőként – a lamellaparkettával. A hazai igények kielégítésére indítottuk be továbbá a kerítés- és lépcsőelemek gyártását. Jelentős és sikeres termékünk volt a csigalépcső.

*

Kezdettől fogva gondot fordítottunk a környezetszennyezés csökkentésére. A gyártás közben keletkezett hulladékot hőközpontunkban hőenergia termelés céljára használtuk fel; ezt pedig fűtésre, melegvíz-ellátásra és szárításra. A hulladék fennmaradó részéből biobrikettet préseltünk.

A gyár húszéves korában, 1990-ben egy nagy, 130 millió forint összegű korszerűsítő beruházást fejeztünk be. 480 m³ kapacitású, nemzetközi színvonalú szárítóberendezést helyeztünk üzembe, s a gyártó-megmunkáló gépek egy részét is kicseréltük. A korszerűsítés eredményeként nőtt a termelékenység, a termékek minősége, tovább erősödött piaci versenyképességünk.

1999-ben további fennmaradásunk biztosítása érdekében újabb nagy, 300 millió forint összegű fejlesztő beruházásba kezdtünk. Ennek eredményeként végre megvalósult régi álmunk: megkezdhettük a felülkezel (lakkozott) készparketta gyártását.

*

Úgy gondolom, méltán lehetünk büszkéek arra, hogy ezek után gyárunkat 2000-ben alkalmasnak ítélték az ISO 9002 minőségbiztosítási és az ISO 14001 környezetirányítási rendszer bevezetésére, illetve méltónak az erről szóló tanúsítvány odaítélésére.

*

A továbbiakban is arra törekszünk, hogy termékeink keresettek legyenek mind Magyarországon, mind az Európai Unió országaiban. Az elmúlt 30 év eredményei biztosítékot jelentenek arra, hogy sikerrel fogjuk leküzdeni a jelentkező nehézségeket és elérjük céljainkat.

Juhász István
Gyöngyös

INDUL EGY ERDÉSZ TÁRSASJÁTÉK

Úgy gondolom, hogy az egyszerű, mégis látványos, izgalmas társasjáték volt a Homo ludens megteremtője. Ki-ki játékos példák sokaságát tudná sorolni, kezdve pl. a rég kihalt ősök egyszerű, látványos, izgalmas társas őserdei mamutvadászatától egészen a mi bonyolult, szürke, unalmas társas mezei pénzvadászatunkig.

Az E.L. júniusi számában Gerely G. tollából olvashattunk egyfajta közbenső szakmai társasjáték születéséről. A leírt játék legfőbb célja, hogy számos buktatón túljutva, a győztes elsőként erdősítse be a központi játéktáblán az arra kijelölt játékmezőket.

*

Ehhez a játékhoz közelálló szakmai társasjátékot évről-évre több százan, vagy alig ezren már játszanak/játszunk, talán inkább erdészeti szakemberek, semmint laikusok. A játék teljesen életszerű, tiri-tarka központi tábláján számtalan erdészkerület kismillió erdőfelújítás alá vont erdő-részlete található. A játékszabályok minden játékos tarsolyában vannak törvények, erdőtervek és erdősítési tervek formájában, az erre hivatott játékmesterek által jóváhagyottan, és játék közben is felügyelve a játékszabályok betartását. Minden egyes játék-erdősítési feladat buktatót is jelenthet, vagy bónuszt is kínálhat adott játékosnak, objektíve és szubjektíve egyaránt. Ezért azután eleve nincs szükség dobókockára (alea iacta est), mert minden játékos tudja már a kezdéskor, hogy hosszabb távon a sikerek és a balsikerek nagyjából kiegyenlítődnek.

*

A játékosok nem mások, mint Állam bácsi és csapata, kontra az újabb magánerdőtulajdonosok játékos csapatai, valamint gazdasági társaságok és csapataik. A csapatokon belül

is főleg az Erdészeti Szolgálat, esetenként a természetvédelmi hatóság játékosai, kontra a kiterjedtebb erdőművelés játékosai. Nos, még valamit szükséges említeni, amit a legtöbb mai játéknál íratlan szabályok tiltanak: a kibicelést. A (szakmai és anyagi) felelősség nélküli beleszólást (leginkább hangulatkeltés, félre nem érthető utalás, csúsztatás, figyelemelterelés stb.) ez a játék elég jól elviseli.

A játék legfőbb kérdése, hogy az erdősítők az egész éves, tervszerű szakmai munkát el tudják-e adni Állam bácsi csapatának, és ha igen, jelenleg a legfőbb cél: az erdősítőknek a tavalyi árszinten megszabott ellenértéket szabályszerűen behajtani Állam bácsitól.

A játékosok immár két-három éve formálódó elvek és elszámolások szerint kezdték/kezdik a játékot egy külön melléktáblán, röviden: az „E”-lapon. A formálódó elvek és elszámolások ugyan hol közelebb, hol távolabb állnak a kiterjedtebb területen erdősítő, tehát gazdálkodni is kényeszerűlő egyik-másik játékos számára elfogadható szinttől. Ez adott esetben Állam bácsi számára előny, mint az egyébként is szerencsétlenül vevő előnye.

*

A játék végén tehát, a kismillió erdősítésről kitöltött „E”-lapok alapján, ha nem is komparatív módon, Állam bácsi csapata és az erdősítők csapata külön-külön (is!) értékelte/értékeli az éves erdősítési játékokat (a játék első üteme), hogy azután egyszerűbb vagy bonyolultabb egyeztetések után tisztázzák az eltérések okát, kompromisszumos megegyezésre jussanak, és győztest hirdessenek (első győzelmi fokozat). Az erdősítők csapata ezután a tisztánlátás és a következő évi játékok sikerének megalapozása érdekében (talán, mert érdekelt a sikerben), a gazdálkodás igénye szerint külön is feldolgoz-

ta/feldolgozza az elért eredményeket és a minden részletre (és erdő-részletre) kiterjedő teendőket. És amíg Állam bácsi az érdeklő főleg a győzelemből, hogy egy-egy erdő-részlet mit visz a gazdálkodó konyhájára abban az éves játékban, addig az erdősítő játékosokat az is fenemód izgatja, hogy ha éppen nem hoz a konyhára semmit abban a játékos évben, és merészeltek dolgozni mégis, akkor mennyit visz el egy-egy fránya erdősítés (izgalom atyja, hagyj el!). A játéknak ez a második fokozata, amelynek – a lényegét tekintve – nincs győztese, teljesen eltér mondjuk a Teremtéstől, amelynek nincs más vesztese, csak az erdősítő, ÉN!

*

A 2000. évi erdősítési szakmai játékok (eszja) mellék-táblája, új „E”-lapja, úgy tűnik, továbbra is hozam-vezérelt. Remélhetően egyformán, egyként értelmezve használja majd a játékban Állam bácsi csapata és az erdősítők csapata is. Az egyezés alapja (E-lapja) így, a játék első fokozatában biztosítva lenne, különösen, ha csak az egyik játékos értékelése futna, mint egylényegű, hivatalos, elfogadott eredmény.

A további éves szakmai játékok szélesebb alapjainak rögzítése, költség szempontú adatok beépítése, a külön követelmények gazdasági rendszerbe állítása újabb, minden játékos igényét tartalmazó „E”-lap kísérletek eredménye is lehet(ne).

Apatóczy István
Budakeszi Erdészeti

REPLIKA

*Süvöltve tépi a téli szél
az ágakat. A fa tűri és hallgat.
Megfelel majd mindenre az a nap,
mikor válaszként új lombja kisarjad*

Horváth Imre

Erdőtiszti rangfokozatok és járandóságok, II.

A trianoni békediktátum következtében elvesztek a Felvidék bükösei, a Kárpátok fenyvesei, a Délvidék tölgyesei, elveszett 1,25 millió hektár állami erdő. Az erdőtisztek jelentős részét az utódállamok kiutasították, mások önként települtek át, és ezt a személyzetet a megmaradt kevés erdőnek kellett volna eltartani.

Az 1879:XXXI. és az 1898:XIX. törvénycikkek alapján kialakított erdészeti szervezet felbomlott, és az erdőkkel együtt az erdészet elvesztette a korábban élvezett befolyását is. A 20 erdőfelügyelőségéből 7 maradt (Budapest, Miskolc, Debrecen, Szeged, Pécs, Szombathely, Győr). A kincstári erdőket kezelő erdőhivatalok közül csak Gödöllő maradt, a diósgyőri birtok kezelését a tótsóvári erdőhivatal miskolci kirendeltsége vette át. Az államerdészeti kezelést ellátó 43 m.kir. állami erdőhivatalból 11 maradt.

A politikai életet áthatotta a revízió. A tótsóvári kirendeltség csak 1921 őszén lett miskolci erdőhivatal és 1923 áprilisában jelent meg az erdészeti igazgatásról szóló XVIII. tc. A törvény alapján szervezett 6 erdőigazgatóság (Kaposvár, Győr, Gödöllő, Miskolc, Debrecen, Szeged) azonban csak 1925 januárjában kezdett hivatalosan működni.

Az illetékességi problémákat Kaán Károly úgy oldotta meg, hogy pl. „a m.kir. állami erdőhivatali teendőket is ellátó” miskolci erdőfelügyelőt utasította az Abaúj vármegyében aktuális erdészeti ügyek intézésére. Zemplénben pedig a sátoraljaújhelyi állami erdőhivatal látta el az erdőfelügyelői teendőket is. Ezt a módszert sokáig alkalmazták, ezért volt két szervnek ugyanaz a vezetője.

Az 1920:XI. tc. megtiltotta az üres állások betöltését, helyettesíteni kellett, de „javadalmazása vagy címzése... nem változhatik”.

A valamilyen címen álláshoz jutó erdőmérnököket az infláció mellett az is sújtotta, hogy a fa- és földjárandóságot csak esetenként tudták kiadni. A szolgálati szabályzat ezek piaci áron történő megváltását írta elő, de csak nevetséges összegeket, 1921-

ben pl. 1 k.hold földért 400, 1 űrm³ tűzifáért 625 papírkorona váltásdíjat kaptak. Később emelték a váltásdíjat, de leszállították a járandóságok mennyiségét, megígérve, hogy az alkalmazottak az általános létszámrendezés alkalmával majd „megfelelő kinevezésekkel fognak kárpótolatni”.

Az ígéretek nem teljesítették, a létszámrendezés egyre késett. Ezért 1925 tavaszán az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztéssel fordult a földművelésügyi és a pénzügyminiszterhez, hogy a státuszrendezésnél az állami erdőtiszti kar „a fogalmazói személyzettel azonos létszámában részesüljön”. A miniszterek nem válaszoltak, de a 7000/1925.M.E. rendelet a mellékelt táblázat szerint állapította meg az állami erdőmérnökök létszámát.

Megnevezés	Létszám 1925.07.01.	Fenntartható
IV.	1	-
V. miniszteri tanácsos	5	8
VI. főerdőtanácsos	42	25
VII. erdőtanácsos	60	53
VIII. főerdőmérnök	66	52
IX. erdőmérnök	57	42
X. s. erdőmérnök	29	42
Összesen	260	222

A létszámcsoökkentést legkésőbb 1927. június 30-ig kellett végrehajtani úgy, hogy az 1926. június 30-ig természetes úton megszűnt állásokon felül még mutakozó „fölösleges állások betöltőit... rendelkezési állományba kell helyezni”. A X. fizetési osztályban bekövetkező üres állásokat csak akkor lehetett betölteni, ha az összlétszámra való apasztást már végrehajtották. 38 fővel csökkentették a létszámot, a X. fizetési osztályban alig volt hely, pedig 1925–1929 között 267 fő kapott erdőmérnöki oklevelet. Az államerdészethetnél azonban csak néhányan kaptak kinevezést „ideiglenes minőségű m.kir. erdőmérnök gyakornokká”. A legnagyobb területű miskolci erdőigazgatóságnál pl. 1928-ban csak 11 s.erdőmérnök és

3 napidíjas s.erdőmérnök dolgozott. Az 1923-ban végzetek pedig még 1932-ben is csak s.erdőmérnökök voltak. Soha nem tudjuk meg, hány értékes szakember veszett így el a magyar erdészet számára.

A világgazdasági válság újabb 42 fő elbocsájtásával járt, mert 180 főben határozták meg a normálstátust, csökkentették a fizetéseket, 50 %-kal emelték a kereseti adót. A 4 milliárd pengő külföldi adósság miatt lényegében megszűnt az alföldi erdőtelepítés és a kopárfásítás. Az innen elbocsátott erdőmérnökök közül 12 főt malomellenőrnek nevezett ki a pénzügyminiszter.

Az egyesület felterjesztésein felül az új erdőtörvény-javaslat képviselőházi tárgyalásán is sürgették a létszámrendezést. Kállay Miklós földművelésügyi miniszter válasza: „Amíg... a normál státushoz el nem jutunk, új embereket alkalmazni nem lehet... ezen változtatni nem tudunk”. Csökkent a szakma iránti érdeklődés, 1930–1935 között 90 fő, 1936–1940 között már csak 75 fő szerzett erdőmérnöki oklevelet.

Az „Erdészeti Lapokban” megjelent cikkei után Bíró Zoltán ügyvezető az OEE igazgató-választmányának 1937. november 10-i ülésén is kiemelte: az államerdészet jelenlegi tiszti létszáma teljesen elégtelen a reá háruló kötelezettségek teljesítésére. „A személyzet szaporítása tehát elkerülhetetlenül szükséges és ezzel megoldást nyerne azoknak a 10-12 esztendő óta napidíjas sorban tengődő 40-43 éves erdőmérnököknek sorsa is, akiknek fizetése egy valamirevaló ipari előmunkását sem éri el”. Újból javasolta a létszám fel-emelését, de a válasz: „a nehézségekkel a minisztérium is teljesen tisztában van”.

A miskolci erdőigazgatóság 1938-ban is a lillafüredi Palota Szalóban rendezte farsang bálját és a hagyományoknak megfelelően tréfás rigmusokkal köszöntötték a résztvevőket. A létszámkérdés itt sem maradhatott ki.

Folytatása a 18. oldalon

Erdőtiszti rangfokozatok és járandóságok, II.

Folytatás a 17. oldalról

A főnök: ...És ha rajta múlna és ha rajta állna, ez a normálstátus rég semmivé válna.

A fiatal: ...Napibéres erdőmérnök ne nősüljön, maradjon agglegény s odahaza üljön.

A kritikus: ...Aki ma gyakornok, egy szép nap tanácsos, ne keressen tehát kifogást a gáncsos.

A létszámsökkentést nem tudták végrehajtani. Így 1939-ben a ténylegesen szolgáló 191 erdőmérnök mellett 73 ideiglenesen alkalmazott napi- és havidíjas erdőmérnök dolgozott az államerdészethnél és 200 szakiskolát végzett erdőőr volt állás nélkül.

A természetbeniek kiadása vagy megváltása továbbra is ellentmondásos és megoldatlan maradt. A hivatalos járandóságok:

Megnevezés	Napidíj Pengő	Fa űrm ³	Föld k.hold
V. min. tanácsos	20	50	20
VI. főerdőtanácsos	18	48	17
VII. erdőtanácsos	16	44	15
VIII. főerdőmérnök	14	42	13
IX. erdőmérnök	12	40	10
X. s. erdőmérnök	11	38	8

Az egyetemet végzett s.erdőmérnök és az érettségizett számvevő egyaránt 11 pengőapidíjat kapott. A kinevezett erdőmérnök 12 pengő, de a vásárolt szini birtokot üzemtervező „tiszteletdíjas” gödöllői erdőmérnökök 60 napig 7 pengő, azon túl csak 3,50 pengőapidíjat számoltak el. A napibéres erdőmérnök illetménye pl. 1938/39-ben havi 175 pengő és ezen kívül semmi mást nem kapott. Csak a kinevezett használhatta a m.kir. jelzőt, még a sarang-jegyzék borító lapján is ki van húzva a nyomtatott „m.kir.” és beírva: „npb. erdőmérnök”.

A család szíves engedélyével Kuthi István erdőmérnök (1900–1955) életrajzi adataival szemléltetjük a helyzetet.

1926. október 28. Államvizsga, 1926–1938. Napibéres erdőmérnök Szolnokon az alföldfásításnál; a gödöllői erdőgazgatóság mellé rendelt

számvevősegen; az FM-ben a Tüzifa Kirendeltségen; ismét Gödöllőn az erdőrendezőségen.

1938. június 26. Kinevezik m.kir. erdőmérnök-gyakornoknak.

1939. április 12. „A Magyar Szent Koronához visszacsatolt Kárpátalja” területére helyezik.

1939. június 30. M.kir. s.erdőmérnök, a körösmezői erdőhivatal vezetője,

1940. december 31. M.kir. erdőmérnök; a miskolci erdőgazgatósághoz helyezik, a gyertyánvölgyi erdőhivatal vezetője.

1941. december 27. M.kir. főerdőmérnök, a szentléleki erdőhivatal vezetője és illetménye 1944. novemberben 639,12+292,85=931,97 pengő. Illetménylakása van, nős, három gyermeke van.

A rigmusban vázolt szép nap tehát bekövetkezett, de előtte 12 év napibéres keservei sorakoznak.

1943-ban 41 erdőtiszt szolgált a miskolci erdőgazgatóságnál. Rangfokozatuknak megfelelően 1752 űrm³ házhoz szállított hasábtüzifa, 539 k.hold szántó és 344 normáljóságra számított legelő volt a természetbeni járandóságuk, amiket különböző okok miatt soha nem kaptak meg hiánytalanul. 1934-ben az FM engedélyezte, hogy 107 hold erdő „személyzeti illetmény fáslegelőnek rendeztessék be”. 1944-ben 50 hold erdőt irtottak ki „az erdészeti alkalmazottak illetményföld járandóságában mutatókozó hiány részbeni fedezésére”.

1945. decemberében azért tiltakozott az erdészeti szakszervezet, mert az 1944. évről elmaradt illetmény tűzifát csak 18 P/űrm³ áron akarta megváltani az FM. A hét bükki erdőhivatal vezetőinek és 44 erdőőrnek ui. 1418 űrm³ tűzifajárandósága volt, amit nem tudtak kiadni.

Az 1945-ben bekövetkezett politikai és társadalmi átalakulás, az erdők államosítása meghatározó hatással volt az erdőgazdálkodásra is. Az erdőkkel átvett személyzetet a MÁLLERD a jól bevált állami szervezetbe osztotta be, megtartva a kincstári rangfokozatokat és járandóságokat. A forint bevezetésével azonban olyan alacsonyán állapították meg a béreket, hogy pl. a VIII. fizetési osztályba tartozó erdőgondnok

havi 246 Ft-ot kapott, a fát és a földet pedig nem tudták kiadni.

A MÁLLERD időszakban a 8900/1946.M.E. rendelet alapján üzemi jutalékot kaptak az alkalmazottak. Ennek összege a bértömeg 30 %-át, egyéenként a törzsfizetés és a lakáspénz összegének 20-40 %-át nem haladhatta meg. A vilyipusztai erdőgondnokság 10 alkalmazottja 1946. októberében 422,58 Ft, decemberben 446,70 Ft jutalékot kapott.

A fizetéseket emelgették, pótlékot adtak; 1948-ban a fát 40 Ft/űrm³, a földet 50 Ft/hold áron megváltották.

Az 1949-ben hatályba lépő kollektív szerződés megszüntette a rangfokozatokat és a béreket a betöltött munkakör szerint állapították meg. A havi béreket szemléltetjük a táblázat szerinti példákkal.

Beosztás	Fizetési osztály	Illetmény 1948.07.31.	Munkabér 1949.05.01.
Felügyeleti tiszt	VI.	1159	700
Erdőgondnok	IX.	623	950
Erdőmérnök	IX.	613	550
Erdőőr	XIV.	341	600

A főerdőtanácsos felügyeleti tisztból birtokpolitikai előadó lett, az erdőmérnök beosztottként dolgozott. A beosztás szerinti bérezéssel jelentősen csökkent a magasabb rangúak jövedelme és ez később nagyon alacsony nyugdíjat eredményezett részükre. Jelentősen emelkedett viszont az erdőőrök, alerdészek stb. fizetése.

Dr. Járasi Lőrinc, Miskolc

Jánosházy György

HAVASI TÉL

*Alszik a medve, alszik a cserény.
Csak egy éhes kis őzsuta matát
párálló, kékes orral és serény
patákkal a szikrázó hó alatt.*

*Alszik az erdő, alszik a fenyér.
Sok idő van még hátra tavaszig.
Akszik a hegy, párnája hófehér,
s rongyos felhőkből egyre havazik,*

*puha vattájuk már mindent benőt,
gyolcs réklként tapad a mókuson,
amint elszibbadt ágak közt onon,*

*fehér álomban állnak a fenyők –
de hóipkájuk fölött tintakék
az Isten arca, a csillagos ég.*

Erdők megújítása

Örvendetes módon megszapordott az utóbbi időben a hazai kiadású szakkönyvek száma. Ha folyamatosan és mindegyiket ismertetni szándékoznánk kis lapunkban, a terjedelmnek ugyancsak jelentős részét foglalnák le a recenziók.

Nem írhatjuk le ugyanezt a jelesebb külföldi szakművek hazai adaptációjáról, az erdészettudomány legkiválóbb európai művelői alkotásainak magyar nyelven történő megjelentetéséről. Pedig mostanság nap mint nap kapjuk az intést valamilyen formában: vigyázó szemetek az EU-ra vessétek...!

Ezért azután különösen

örömteljes tény, hogy Nyári László erdőmérnök által szerkesztett „Soproni Műhely” Szerkesztőségének gondozásában, a lap különszámaként megjelenhetett, de az Országos Erdészeti Egyesület kiadásában a XX. század első fele neves német erdőrendezőjének és egyben erdészettudósának Hermann Krutzsch-nak „Erdők megújítása” című műve.

Amint a klasszikus mondásból tudjuk, a könyveknek is megvan a maguk sorsa. A mű német nyelven „Waldaufbau” címmel jelent meg 1952-ben. Kézirata azonban már a II. világháború alatt nyomdakész állapotban volt, de kinyomtatására akkor nem adták meg az engedélyt. H. Krutzsch munkásságához az ösztönzést 1924-ben a nemzetközi hírűvé vált Bärenthoren pagonyában kapta, ahol olyan neves szakemberek kísérleteztek az „örök erdő” (Dauerwald) eszméjének gyakorlati megvalósításával, mint Alfred Möller erdőmester, von Kalitsch kamarás és mások. Ezeket azután Bärenfels-ben saját kísérleteivel folytatta. Majd a kutatási eredményeket üzemi tapasztalataival is kiegészítve, megalkotta azt a művet, amely a természetszerű gazdasági erdő (der naturgemässe Wirtschafts-

wald) elveit és megvalósításának gyakorlati feltételeit fejt ki.

A dolog lényege: olyan termőhelyálló és természetszerű erdő telepítése, amelyben folyamatosan lehet, sőt kell gazdálkodni, s amely folyamatosan tudja nyújtani – és nyújtja is – értékeit az ember számára.

A 192 oldalas kötet részletes ismertetésébe természetesen nincs terjedelmi lehetőségünk belemerülni. E helyett idézzük Krutzsch négy alapelvét, valamint felvetünk néhány gondolatot e tanokkal kapcsolatban.

A természetszerű erdőgazdálkodás Krutzsch szerinti négy vezérelve a következő.

1. Minden erdőgazdálkodásnak a célja az adott termőhelynek megfelelő nagyértékű fának tartamos, magas szintű megtermesztése, a nemzetgazdasági, népi és táji kulturális jelentőségének megőrzése mellett.
2. Ez a cél csak természetszerű gazdasági erdőben érhető el. Ez kis-, közép- vagy nagycsoportos szerkezetű, vegyeskorú, elegyes erdő, amely termőhelyálló fajokból és fajtákból áll, és amelynek élőfakészlete kiváló minőségű és optimális nagyságú.
3. A gazdasági célok a mai gazdasági erdőben (különösen a vágássorozatokon felépülő, elegyetlen korosztályos erdőkben) nem érhetők el teljes mértékben. A cél ezért egy természetszerű gazdasági erdő felépítése és fenntartása természetszerű gazdálkodás útján. Ez felöleli mindazokat a rendszabályokat, amelyek a cél eléréséhez szükségesek.
4. Mielőtt hozzáfognánk a természetszerű erdőgazdálkodáshoz, biztosítani kell a hozzá szükséges feltételeket.

A könyv olvasása közben akaratlanul is felmerül a gondolat: milyen szellemi kapcsolat volt, lehetett az A. Möller – von Kalitsch – H. Krutzsch

és külföldi eszmétársaik (a svájci Biolley stb.) által képviselt német erdőművelés, valamint a XIX. századbeli osztrák-német alapokról indult, de már a saját útját járó (Vadas Jenő, Roth Gyula, Magyar Pál és társaik nevével fémjelzett) magyar erdőművelési iskola között?

Mindkét szakmai eszmearamlat közös vonása, hogy hangsúlyozza az erdőnek egyetlen szerves organizmus jellegét, s azt, hogy az erdőgazdának ebből kiindulva, a természetes adottságokhoz alkalmazkodva, s nem azokat mellőzve vagy éppen azok ellenében kell gazdasági tevékenységét folytatnia.

Ezen az eszmekörön belül a német iskola a faállományszerkezeti tényezőkre helyezte a hangsúlyt, közben hangoztatva a helyes állományszerkezet kialakításához elvezető erdőművelési eljárások fontosságát is. Metodikájának fejlesztése során azonban az előbbi állította előtérbe.

Úgy tűnik, hogy ezzel szemben a XX. századi magyar erdőművelési iskola erdőfelfogása mélyebbre eresztette gyökereit a természet talajába. Korán, csaknem a kezdetektől fogva, már az 1920-as évektől nagy hangsúlyt helyezett a termőhelyi tényezőkre, s az erdőt komplex szemléletben, az ökoszisztéma részeként fogta fel. A külföldi eszmei rokonság szempontjából e tekintetben inkább a skandináv, főként a Cajander nevével fémjelzett finn iskolával mutatkozott gyümölcsöző szellemi kapcsolat.

Erdészettudományunk eddigi fejlődéstörténete azt látszik bizonyítani, hogy a magyar iskola útja bizonyult perspektivikusabbnak, hazai földön mindenképpen.

A II. világháború után semmilyen tudományos akadály nem volt a két háború közötti időszakban

Folytatása a 20. oldalon

Erdők megújítása

Folytatás a 19. oldalról

megvetett alapokról történő továbblépésnek, a termőhelytipológiára épített erdőtípológia szerinti gazdálkodásnak. Majd az 1980-as, 90-es években az erdészet ezen az alapon hasonló könnyedséggel tudott beilleszkedni a társadalom új, helyesnek vallott természetszemléletébe. S ma már ott tartunk, hogy az erdész már nem (csak) faállományban, nem is erdőben, nem is (csak) ökoszisztémában, hanem *tájbán* gondolkodik.

Kétségtelen, hogy dr. Roth Gyula (1955-től Kossuth-díjas) erdőműveléstan professzor munkásságában kimutatható a most tárgyalt német iskola hatása. Helyesebben talán az, hogy mint 1932-től a IUFRO (az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetsége) elnöke, ismerte Biolley, Krutzsch és társaik törekvéseit, s – helyesen – maga is megpróbálkozott hasonlókkal. A Dauerwald, az örök erdő ideája nyomán kidolgozta a maga *vonalas szálalás* rendszerét, és a soproni Hidegvölgyben beállította az ezzel kapcsolatos kísérleteket. Szakköreinkben közismert azonban, hogy mindezek a magyar erdőgazdasági gyakorlatra eddig még komoly hatással nem voltak. Mindazonáltal hasznos ezeket a gondolatokat ébren tartani, és a kísérleteket a kísérleti erdőkben folytatni.

Amikor ezeket a szubjektív gondolatokat papírra vetem, természetesen távol áll tőlem a szándék, hogy H. Krutzsch munkásságát akár csak a legcsekélyebb kritikával illessem, vagy megkísérleljek érdemeiből akár jótányit levonni (ez nevetséges is lenne). Nem,

H. Krutzsch munkássága és az azt összefoglaló könyv nagyon értékes, gazdagítja az egyetemes erdészettudományt és számunkra, magyar erdészek számára is kitűnő, meg szívlelendő gondolatokat tartalmaz.

Csak azt ne feledjük el soha a hasonló művek olvasása során, hogy mások az erdőgazdálkodás természeti és társadalmi adottságai Németországban, mások Finnországban, mások Magyarországon. A gondolkodás lehet globális – de a gyakorlat lokális.

Végül, de nem utolsósorban megemlítem, hogy kitűnő munkát végzett az eredeti német szöveget magyarra fordító dr. Madas László okl. erdőmérnök, a Pili Parkerdőgazdaság ny. igazgatója. Erre a feladatra rátermettebb embert nem is igen találhatott volna a kiadó. Hiszen Madas kolléga úrról nemcsak az ismert, hogy mondhatni anyanyelvi szinten bírja a német nyelvet, s, hogy szakmai szempontból is mélyen kultúrált ember, hanem az is, hogy

dr. Madas az újdonságok iránt mindig fogékony és lelkesedő, kezdeményező, innovatív személyiség.

Mindez garancia volt a fordítás szaknyelvi helyessége szempontjából. De eredményezte azt is, hogy empátiával átitrt, élvezetes stílusú, olvasmányos könyvet vehetnek kézbe H. Krutzsch „Erdők megújítása” című művével a téma iránt érdeklődők. S nem csak erdészek...

Dr. Király Pál

*Lapunk minden kedves
olvasójának
kellemes karácsonyi
ünnepeket,
sikerekben gazdag
új évet
kívánunk!*

HÍREK

Az IFBWW III. Európai Konferenciája

Ez év októberében tartotta Zágrábban világszövetségünk III. Európai Konferenciáját, melyen szakszervezetünk részéről Herczeg Miklós főtthár, az IFBWW közép-európai régiójának alelnöke vett részt.

A tanácskozáson mintegy 24 ország erdészeti és faipari szakszervezeteinek képviselőjében 80 küldött jelent meg.

A konferencia témái a következők voltak:

- a munkanélküliség kezelésének szakszervezeti lehetőségei,
- az egyes tagországok kormányai és a munkavállalói érdekképviseletek kapcsolata, különös tekintettel az érdekegyeztetésre,
- az eredettanúsítás (certifikáció) időszervi kérdései.

A konferencia ideje alatt mód nyílt az európai országok testvér szakszervezeti vezetőinek szűkebb körű találkozására. Ennek keretében felvettük a kapcsolatot Horvátország erdészeti szakszervezetével is.

Emlékeztet, hogy a II. Európai Konferenciát szakszervezetünk szervezésében Budapesten rendezte az IFBWW, jövőre Koppenhágában kerül sor a IV. konferenciára.

*

Fehér Dániel emlékülés. Az MTA Agrártudományok Osztálya és a NyME Erdőmérnöki Kara kiállítás-sal egybekötött emlékülést rendezett dr. Fehér Dániel (1890–1955) tanszékvez. egyet. tanár, az MTA lev. tagja tiszteletére, születésének 110. évfordulója alkalmából. A levezető előadó dr. habil. Faragó Sándor egyetemi tanár, kari dékán volt. Felkért hozzászólóként Prof. dr.dr.hc. Solymos Rezső akadémikus, mint egykori tanítvány, dr. Kecskés Mihály egyet. tanár, mint volt munkatárs, dr. Bartha Dénes tanszékvez. egyet. tanár pedig mint ebben a minőségben mai utód mondta el em-

lékeit. A továbbiakban elhangzott három szakelőadás is. Az alkalomból a Növénytan Tanszék nagy előadótermét Fehér Dánielről nevezték el. Továbbá elhelyezték az emlékezés koszorúját az aposztrofált tudós professzornak a Botanikus Kertben álló emlékművén.

*

Kutatói Nap. Az *Alföldi Erdőkért Egyesület* 2000-ben is lebonyolította immár hagyományos tudományos rendezvényét, mégpedig *Szegeden*, a Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskolában. Az „*Abiotikus és biotikus károk az alföldi erdőkben*” címet viselő ülésen 13 érdekes előadás hangzott el, sokoldalúan megvilágítva az ország rész erdővédelmi problematikáját. Ugyancsak hagyományos módon a Kutatói Nap megtisztelő nyilvánosságát felhasználva adták át az „*Alföldi Erdőkért*” Emlékérmet a kitüntetetteknek.

*

Szilvoterápia – erdő és egészség címmel tartott előadást Prof. dr. dr.hc. *Solymos Rezső*, az MTA levelező tagja azon az osztályülésen, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia Orvosi Tudományok Osztálya és az Agrártudományok Osztálya közösen tartott Budapesten, az Akadémia Roosevelt-téri székházának nagytermében. Az ülésen több előadás is elhangzott a környezeti tényezőknek a lakosság egészségi állapotára, az életminőségre, a zoonózisok elterjedésére stb. gyakorolt hatásáról.

*

Vasútavatás. Új erdei vasúti vonalszakaszt avattak fel ünnepélyes keretek között a Zalaerdő Rt. területén. Az FVM Erdészeti Hivatal támogatásával megépült 6 km. hosszúságú szakasz a *Csömödér-Kistolmács vonalat köti össze a Lenti vonallal*. Az elkészült vonalszakaszt *Nógrádi László* közlekedési és vízügyi miniszter adta át rendeltetésének. Az erdészeti szervek képviselői mellett jelen volt *Kövér László*, a Fidesz elnöke, és *Varga László*, a

megyei közgyűlés elnöke is. A pályavaató első járatot az Erdélyben vásárolt, felújított és „*Ábel*” névre keresztelt gőzös vontatta. Az üzemszerű vontatás céljára azonban egy MK 48 tip. mozdonyt vásárolt a vállalat, amely egyébként ebben az évben több mint 93 millió forintot költ erdei út- és vasútépítésre.

*

FAGOSz-konferencia. Szokásos őszi konferenciáját 2000-ben is lebonyolította Siófokon partnerszervezetünk, a *Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség*. A XIX. alkalommal nemcsak fakereskedelmi, hanem faipari műszaki jellegű is volt a rendezvény. A konferencia délelőttjén faaprítógépekről, a mobil rönkvágó gépekről hangzottak el előadások. Délután pedig gazdaságelemzés, fenyő fűrészáru forgalmazás, a minőségi és környezetvédelmi tanúsítványok várható hatásai, valamint az akáctermékek forgalmazásának tapasztalatai kerültek napirendre.

*

Tizenötödik alkalommal rendezte meg a Mátrafüredi Erdésznapot és egyúttal a **Vadas Jenő Napokat** az egykori hírneves selmeci professzor nevét viselő erdészeti szakközépiskola. Ünnepi megnyitó beszédet *Répászkó Miklós*, az Országos Erdészeti Egyesület alelnöke mondott. A programban többek között szerepelt szakmai verseny (gyéritésjelölés, fatömegbecslés, választékolás), íjászat, lovasbemutató, tanulói kiselőadások (erdőművelés – ökológia, erdőhasználat – gépészet és vadgazdálkodás témakörben). Közben *Pádár Sándor* fotóművész, *Kovrig Miklós* vadászfestő, *Jakkel Mihály* erdész fafaragó és *Jakkel Mihályné* textilművész, valamint a *Junior Art* ifjúsági nyári tábor alkotásainak kiállításában is gyönyörködhetek a résztvevők. Végül vidám erdészbál zárta a mozgalmas napot.

*

Vásár Marcaliban. Nyolcadik alkalommal rendezték meg a *Marcali*

Nemzetközi Vásárt és Kiállítást, amelyen a faipar is szép számú vállalkozóval volt képviselve, nemcsak a dél-dunántúli térségből, hanem szerte az országból. Az iparág érdekképviseleti szervezetei *Faipari Szakmai Napot* is rendeztek a kiállítás ideje alatt, amelyet *Kocsis Tamás*, a FAGOSz Fűrészipari Tagozatának elnöke vezetett. Az előadások keretében napirendre kerültek az üzleti etika, valamint az iparág környezetvédelmi problémái, az új hulladékgazdálkodási törvény ágazati vonatkozásai, a munkavédelmi felelősség és minősítés, a gépbeszerzés és annak finanszírozása stb. Marcaliban *vásárdíjat nyert* többek között a szócénypusztai Erdőgazdasági Szakmunkásképző Iskola is

*

Magyarország nevezetes fáit címmel a Természettudományi Múzeum fényképkiallítást rendezett Budapesten *Kapocsi György* fotóművész fényképeiből. A művész évtizedek óta fényképezi azokat a fákat az országban, amelyekhez történelmi események vagy mondák fűződnek. A témából szép képes – szöveges könyv is készült a Helikon Kiadó gondozásában („*Barangolások történelmi és irodalmi emlékhelyeken*” alcímmel). A 111 oldalas könyv ára 2.760.- Ft.

*

Emberáldozatot is követelt (szám szerint hatot) az az erdőtüz, amely a hosszan tartó, meleg, aszályos nyár után októberben pusztított *Szlovákiában*, az Igló-környéki „*Szlovák paradicsom*” elnevezésű nemzeti parkban. Amint ismeretes, erdőtüzekben, sajnos, nálunk sem volt hiány a 2000. esztendőben, de ezzel kapcsolatos halálesetről nincs tudomásunk.

*

Feltámadt a kisvasút. Az Észak-Börzsönyben fekvő Kemence községben a *Kisvasutak Baráti Köre Egyesület* a Keskeny nyomközű Vasutakért elnevezésű társadalmi

Folytatása a 22. oldalon

HÍREK

Folytatás a 21. oldalról

szervezet a helyi önkormányzat, az Ipolyerdő Rt. és más társadalmi tényezők támogatásával, s csaknem három évi munkával helyreállította, forgalomképes állapotba hozta, személyszállításra is alkalmassá tette és Kemencei Erdei Múzeumvasút elnevezéssel üzembe is helyezte a hajdan kiterjedt hálózattal működött helyi erdei vasút kiinduló, kb. 1,5–2 km hosszúságú szakaszát. Ugyancsak üzemképes állapotba hozták a régi motormozdonyt és néhány megmaradt, összegyűjtött vasúti kocsit is. Az egykori vasútüzem kovácsműhelyében és mozdonygarázsában pedig tárgy- és fotódokumentációs gyűjteményt rendeztek be a vasútüzem és a környékbeli erdőgazdálkodás relikviáiból. Az ünnepélyes átadásra az alkalmat a kisvasút 1910-ben történt építésének 90. évfordulója adta.

*

Nívódíj. Az intézményközi tanácsadó bizottság a „2000. évi Tankönyv” nívódíjjal tüntette ki a dr. Németh Károly, soproni egyetemünk tanára által szerkesztett, s dr. Erdélyi József – dr. Rusznák István tollából származó „A faanyag degradációja” című könyvet, amit a Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó jelentetett meg.

*

Erdészeti előadó is szerepelt a VIII. Országos Agrár-környezetvédelmi Konferencián dr. Verbay József erdőmérnök, az FVM Erdészeti Hivatal szakmai tanácsadója személyében, aki „Az erdőtelepítés hosszútávú lehetőségei Magyarországon” címmel tartott előadást a „Fenntartható gazdálkodási rendszerek az agrárgazdaságban” szekcióban. A Magyar Állami Földtani Intézetben lebonyolított háromnapos rendezvény másik három szekciója a vízgazdálkodás, a talaj-, táj- és természetvédelem, valamint a hulladékgazdálkodás kérdéseivel foglalkozott.

Vadászati téli egyetem. A TIT „Öveges József” Ismeretterjesztő Egyesület városi elnöksége és a Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar Keszthelyen immár a 18. alkalommal ismét megrendezi a közkezdelt vadászati téli egyetemet 2001. január 28 – február 4. között. Témakörei: vadgazdálkodás Magyarországon és szomszédainknál, vadászati kultúra, vadászat és természetvédelem. Az előadásokhoz szakmai és fakultatív programok is csatlakoznak: skeet- és futóvadlövészet, trófeabírlat, múzeumlátogatás stb. A részvételi feltételekről az említett TIT-szervezet ad felvilágosítást (Tel.: 83-312-983).

*

„Az év fája” 2001-ben a *bibircses nyír* (*Betula pendula*). Így döntött a hazai mozgalom irányítására alakult, a soproni Erdőmérnöki Karon működő kuratórium. A választással arra kívánják felhívni mind az erdészeti szakembereket, mind a szakmán kívülről figyelmét, hogy a nyír nem gyomfa, hanem a természet rendjében fontos szerepet betöltő *út-törő, pionír fajt*. Erdőgazdasági szerepe is várhatóan növekedni fog, amint az erdőtelepítések egyre inkább a silányabb, ruderális és rekultivációra szoruló termőhelyek irányába tolnak. Sajátos fehér habitusánál fogva esztétikai szerepe is jelentős. A Magyar Köztársaság most felépült új berlini nagykövetségének avatásakor is emlékfaként egy bibircses nyírt ültettek el.

*

„Erdőgazda” címmel elmés társasjátékot szerkesztett Gerely Gábor erdőmérnök, amely a hagyományos táblás társasjátékok, valamint a hazai növény- és állatfajokat bemutató színes képes oktatókártyák ötvözte. A játék alkalmas arra, hogy szórakoztatva megismertesse az erdők élővilágát, valamint az aktuálisan (az egyes hónapokban, évszakokban) elvégzendő erdei munkákat, s a kettő összefüggéseit. Miközben jó szórakozást kínál, egyúttal hosszú távú gondolkodásra is nevel. (További felvilágosítást nyújt: a *Sylvacons Kft.*, 1021 Budapest, Hűvösvölgyi út 109. sz. Tel/Fax: 06-1-392-5065).

A helyszín: a Retyezát. Dr. Oroszi Sándor szerkesztésében és kiadásában megjelent az „Erdészettörténeti Közlemények” XLVII. kötete. A 144 oldalas könyv Barthos Gyula erdőmérnök „Elhagyott Ádámok – kívül a Paradicsomon” című régi írását tartalmazza. Közelebbi eligazítást nyújt az alcím: „Korabeli vázlatok a kárpáti erdőkben dolgozók küzdelmes életéről. (Naplójegyzetek alapján, 1907 – 1919)”. A könyv nemcsak a szakmai és élettapasztalatok gazdag tárháza, hanem egyben élvezetes olvasmány. (Megrendelhető a szerkesztő nevére és címen: 1367 Budapest, Pf.: 129.)

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI HÍRADÓ

X. évfolyam 4. szám.

Kiadja:

az

Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete

1061 Budapest, Jókai tér 9.

Tel.: 331-4369; Fax: 374-3025

Felelős kiadó:

Herczeg Miklós

úv. főtítkár

A Szerkesztő Bizottság:

Barta László

Dr. Csötönyi József

Fritsch Ottó

Gilicze Péter

Herczeg Miklós (elnök)

Nemes József (titkár)

A szerkesztésben közreműködik:

Dr. Király Pál

Nyomda:

ROYAL PRESS HUNGARY Kft.

2131 Göd, Pesti út 14.

Tel.: (06) 27-334-574

Felelős vezető: Lakatos Imre

A lap átlagosan negyedévenként jelenik meg.

Hírlapárusi forgalomba nem kerül, terjeszti az EFDSz.